

CURRENT AFFIARS

MIRACLES

EXCLUSIVE FOR GPSC

संपादक : भौतिक गोंधिया | VOLUME - 50 | 23 TO 28 NOV. 2021

CELEBRATING DR. KURIEN

NATIONAL
Milk
DAY
26 NOVEMBER

ICEE®

icerajkotofficial
join our telegram
channel

icerajkot
follow us on youtube
channel

joinicerajkot.com
click to join our
whatsapp

icerajkot
follow us on instagram

icerajkot
follow us on facebook
channel

INDEX

01

બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા..01

1. 2020માં 99% POCSO કેસ કોર્ટમાં પેન્ડિંગ છે: રિપોર્ટ.....01
2. JPC દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ વ્યક્તિગત ડેટા બિલ (Personal Data Protection Bill).....01
3. પેસા એક્ટ.....02
4. પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન બિલ પર સંયુક્ત સમિતિનો અહેવાલ.....03
5. કૃષિ કાયદાઓ રદ કરવા.....04
6. પ્રશ્નોત્તરી.....06

02

અર્થતંત્ર.....08

1. ભારતના આર્થિક વિકાસ અંગે મૂડીઝનો અંદાજ: મુખ્ય મુદ્દા.....08
2. વેતન દર સૂચકાંક (Wage Rate Index-WRI) માં સુધારેલ પાયાનું વર્ષ: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....08
3. ભારત અને ADBએ શહેરી વિસ્તારોમાં આરોગ્ય સંભાળ સુધારવા \$300 મિલિયનની લોન પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....09
4. NBFID (National Bank for Financing Infrastructure and Development) ટૂંક સમયમાં કામ કરવાનું શરૂ કરશે.....09
5. ભારત-યુએસ ડિજિટલ ટેક્સ કરાર.....10
6. કોફી ઉત્પાદનમાં ઘટાડો.....11
7. વિશ્વ રોકાણકાર સપ્તાહ 2021: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....13
8. SDG અર્બન ઇન્ડેક્સ: નીતિ આયોગ.....13
9. PMC અને USF બેંકના એકીકરણ માટે ડ્રાફ્ટ પ્લાન: RBI.....14
10. પ્રશ્નોત્તરી.....15

03

આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....17

1. ભારત અને યુકે ગ્રીન એનર્જી સહયોગ અંગે ચર્ચા કરે છે.....17
2. 13મી ASEM સમિટ: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....17
3. હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં ભારતનો પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા...18
4. યુએસએ તાઈવાનને લોકશાહી માટે સમિટ (Summit for Democracy) માં આમંત્રણ આપ્યું.....19
5. રશિયા ઇઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન સંઘર્ષ (Israeli-Palestinian Conflict) ના બે-રાજ્ય ઉકેલ (two-state solution) પર ભાર મૂકે છે.....19
6. મધ્ય સીરિયા પર ઇઝરાયેલનો હવાઈ હુમલો: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....20
7. ભારત અને અમેરિકા 4 વર્ષ પછી વેપાર નીતિ મંચને પુનર્જીવિત કરશે.....20
8. ઇન્ડો-યુએસ ટ્રેડ પોલિસી ફોરમ.....21
9. યુનાઇટેડ કિંગડમ G7 વિદેશ અને વિકાસ મંત્રીઓની સમિટનું આયોજન કરશે.....22
10. પ્રશ્નોત્તરી.....22

icerajkot

joinicerajkot.com

join our whatsapp

icerajkotofficial

join official telegram channel

04

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી.....25

1. STEM માં મહિલાઓની ભાગીદારી.....25
2. ટુંડ્ર ઉપગ્રહ: રશિયા.....26
3. ઓ-સ્માર્ટ પ્લાન.....27
4. હબલ ટેલિસ્કોપે પ્રોન નેબ્યુલાનું અવલોકન કર્યું.....28
5. INS વેલા: ભારતીય નૌકાદળ સ્વદેશી રીતે નિર્મિત સ્કોર્પિન-કલાસ સબમરીન કમિશન કરશે.....29
6. ઓસ્ટ્રેલિયાએ યુએસ અને યુકે સાથે સબમરીન કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....29
7. સૌથી ઝડપી 'સ્પિનિંગ વ્હાઇટ ડ્વાર્ફ': J0240+1952.....30
8. અશ્વિની કુમાર ચૌબેએ ગુરુગ્રામમાં FCI લેબોરેટરીનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.....31
9. નાસાનું Laser Communications Relay Demonstration (LCRD): મુખ્ય મુદ્દાઓ.....31
10. સિકોન હાઇપરસોનિક મિસાઇલ: રશિયા.....32
11. NCRA ખગોળશાસ્ત્રીઓએ "મેન સિક્વન્સ રેડિયો પલ્સ એમિટર" શોધ્યું.....32
12. ચીને ગાઓફેન-11 03 નામનો નવો ઉપગ્રહ લોન્ચ કર્યો છે.....33
13. IRNSS-નાવિક: ISRO.....33
14. પ્રશ્નોત્તરી.....34

05

યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....37

1. મનરેગા યોજના (MGNREGA Scheme) માટે ₹10,000 કરોડની ફાળવણી.....37
2. મહિલાઓ સંબંધિત આંકડા: NFHS 5.....37
3. સંકલિત આદેશ અને નિયંત્રણ કેન્દ્ર.....39
4. રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ યોજના 5 વર્ષ માટે લંબાવવામાં આવી.....39
5. 'Supporting Andhra's Learning Transformation (SALT)' પ્રોજેક્ટ શું છે?.....40
6. ભારતનો કુલ પ્રજનન દર ઘટી રહ્યો છે.....40
7. રિવર સિટીઝ એલાયન્સ.....42
8. શું છે 'ભારતગૌરવ' યોજના?.....43
9. માન્યતા યોજના (Accreditation Scheme) નું ઈ-પોર્ટલ શરૂ કર્યું.....43
10. વૈશ્વિક પોષણ અહેવાલ, 2021.....43
11. પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના.....45
12. આધાર 2.0 વર્કશોપ.....45
13. નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે-5: મુખ્ય લક્ષણો.....47
14. પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના (PMGKAY) માર્ચ 2022 સુધી લંબાવવામાં આવી.....47

15. એન્ટિમાઇક્રોબાયલ પ્રતિકાર.....48
16. ગ્લોબલ સ્ટેટ ઓફ ડેમોક્રેસી રિપોર્ટ 2021.....49
17. ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ માટે પર્યાવરણ મંજૂરી.....50
18. 'Health Care Equity in Urban India' રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો.....51
19. ભારતીય નૌસેનાએ INS વિશાખાપટ્ટનમને કમિશન કર્યું.....51
20. SBI Ecowrap રિપોર્ટ જાહેર.....51
21. ઘરેલું કામદારો પર અખિલ ભારતીય સર્વે.....53
22. પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના- ગ્રામીણ.....53
23. સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ 2021.....54
24. કોવિડ-19ને કારણે લિંગ સમાનતા જોખમમાં છે: યુનેસ્કો અભ્યાસ.....55
25. 5 રાજ્યોના મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ માટે USOF યોજના.....56
26. પ્રશ્નોત્તરી.....57

icerajkotofficial
join official telegram channel

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkot

06

પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....62

1. જળવાયુ પરિવર્તન: જર્મનીએ ભારતની સહાય માટે 1.2 બિલિયન યુરોની જાહેરાત કરી.....62
2. 5મી વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓન ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (WCDM): મુખ્ય મુદ્દાઓ.....62
3. ધરતીકંપ.....63
4. ભારત, ચીન, પાકિસ્તાનમાં 100 સૌથી પ્રદૂષિત શહેરોમાંથી 94 છે: IQAir.....64
5. ઓસ્ટ્રેલિયાએ 'લા નીના' (La Nina) સીઝનની શરૂઆતની જાહેરાત કરી.....64
6. એમેઝોન વનના બૂદી 15 વર્ષની ટોચે પહોંચી છે.....65
7. Cryptocarya Muthuvariana: આદિજાતિના નામ પરથી નવી વૃક્ષની પ્રજાતિઓ.....65
8. પ્રશ્નોત્તરી.....65

07

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....67

1. કર્ણાટકમાં કનકદાસ જયંતિ ઉજવાઈ.....67
2. મહાન પ્રાચીન શાસકો: એલેક્ઝાન્ડર અને ચંદ્રગુપ્ત.....67
3. પ્રશ્નોત્તરી.....69

08

અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો.....70

1. વિશ્વ માછીમારી દિવસ: 21 નવેમ્બર.....70
2. આયુષ મંત્રીએ NEIAFMR ના વિસ્તરણની જાહેરાત કરી.....71
3. આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય અને CBSE એ પ્રાયોગિક શિક્ષણ પર ઑનલાઇન પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ શરૂ કર્યો.....72
4. તમિલનાડુએ ફિનટેક ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની સ્થાપના કરી.....72
5. 'શહેરી ભારતમાં હેલ્થ કેર ઇક્વિટી' પર અહેવાલ.....73
6. 'CSIR જીજ્ઞાસા' પ્રોગ્રામ હેઠળ વર્ચ્યુઅલ સાયન્સ લેબ શરૂ કરવામાં આવી.....74
7. ABU-યુનેસ્કો પીસ મીડિયા એવોર્ડ્સ 2021 એનાયત કરાયા.....74
8. ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર (Indira Gandhi Peace Prize) 2021 એનાયત.....75
9. બાલાસોરને " Best Marine District Award " મળ્યો.....75
10. વિશ્વ ટેલિવિઝન દિવસ (World Television Day) 21મી નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.....76

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

11. વિશ્વ બાળ દિવસ (World Children's Day) 20 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.....76
12. કચ્છ દ્વીપકલ્પમાં સાગર શક્તિ કવાયત યોજાયો.....77
13. ભારત સરકાર ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ મૂકવા જઈ રહી છે (Cryptocurrency Ban in India).....77
14. 25 નવેમ્બર: મહિલાઓ સામેની હિંસા નાબૂદી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ..78
15. Maritime SheEO Conferenceની બીજી આવૃત્તિ.....78
16. સંરક્ષણ સંપાદન પરિષદે રશિયા સાથે AK-203 સોદાને મંજૂરી આપી.....78
17. હવાના સિન્ડ્રોમ (Havana Syndrome).....79
18. આરોગ્ય મંત્રાલયે કોવિડ વેરિઅન્ટ્સ પર ચેતવણી જારી કરી છે.....80
19. 'મૈસુર ઘોષણા - પંચાયતો દ્વારા સેવાવિતરણ':મુખ્યમુદ્યાઓ.....80

20. પીએમ મોદીએ Noida International Airportનો શિલાન્યાસ કર્યો.....80
21. કેબિનેટે O-SMART ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી81
22. ભારત, માલદીવ્સ અને શ્રીલંકા દ્વારા આયોજિત ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ કવાયત 'દોસ્તી'.....82
23. 26 નવેમ્બર: રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ.....82
24. 26 નવેમ્બર: બંધારણ દિવસ (Constitution Day) 83
25. બાળકોમાં મલ્ટી સિસ્ટમ ઇન્ફ્લેમેટરી સિન્ડ્રોમ.....83
26. 2જી ગ્લોબલ કેમિકલ્સ એન્ડ પેટ્રોકેમિકલ્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ હબનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું.....84
27. પ્રશ્નોત્તરી.....84

1 બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા

2020માં 99% POCSO કેસ કોર્ટમાં પેન્ડિંગ છે: રિપોર્ટ

- પ્રજા ફાઉન્ડેશને 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ પોસ્કો બાબતો પર તેનો અહેવાલ પ્રકાશિત કર્યો.

રિપોર્ટના મુખ્ય તારણો

- રિપોર્ટમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, બાળકો સામેના ગુનાઓમાં ઘટાડો થયો હોવા છતાં, Protection of Children Against Sexual Offences (POCSO) હેઠળના 99 ટકા કેસ ડિસેમ્બર 2020 સુધીમાં પેન્ડિંગ છે.
- 2020માં, કુલ 1,197 કેસમાંથી 94% છોકરીઓ હતી. આ કેસોમાંથી 721 બળાત્કારના કેસો હતા જ્યારે 376 જાતીય હુમલાના કેસો હતા.
- બળાત્કારના કુલ કેસોમાંથી, 42% 2020માં 18 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકો સામે હતા, જ્યારે 2018માં 47% અને 2019માં 45% હતા.
- બળાત્કાર પીડિતોની સૌથી વધુ સંખ્યા (2020માં 721 માંથી 620) 12 થી 18 વર્ષની વય જૂથની હતી.
- કુલ બળાત્કારના 95% કેસોમાં ગુનેગારો પીડિતાઓને ઓળખતા હતા.
- POCSO એક્ટ હેઠળ છોકરાઓ સામેના 67 કેસોમાંથી 93% અકુદરતી અપરાધો હતા.

IPC કેસો

- આ રિપોર્ટ અનુસાર, 2020માં તપાસ કરાયેલ કુલ IPC કેસમાંથી માત્ર 28% કેસમાં જ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેમાં જાણવા મળ્યું છે કે મહિલાઓ વિરુદ્ધના 58% ગુનાઓ તેમજ બાળકો વિરુદ્ધના 56% ગુનાઓની તપાસ કરવામાં આવી નથી. તે વધુમાં નોંધે છે કે, પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટરોની 20% અછત હતી, જેના પરિણામે ઓછી તપાસ થઈ હતી. ડિસેમ્બર 2020 સુધીમાં, બાળકો સામેના ગુનાના 99 ટકા કેસોની સુનાવણી બાકી હતી.

JPC દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ વ્યક્તિગત ડેટા બિલ (Personal Data Protection Bill)

- “વ્યક્તિગત ડેટા સંરક્ષણ વિધેયક, 2019” પર સંયુક્ત સંસદીય સમિતિ (Joint Parliamentary Committee-JPC)ની અધ્યક્ષતા તાજેતરમાં સાંસદ પી.પી. ચૌધરીના નેતૃત્વમાં બેઠક યોજાઈ હતી.
- આ બેઠકનો મુખ્ય એજન્ડા પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન બિલ, 2019 પર JPCના ડ્રાફ્ટ રિપોર્ટ પર વિચારણા અને તેને અપનાવવાનો હતો.
- આ બિલ નાગરિકોના અંગત ડેટાની ગોપનીયતા અને સુરક્ષા સાથે સંબંધિત છે.
- JPC સભ્યોને તેમની અસંમતિ નોંધાવવા માટે 24 નવેમ્બરની સમયમર્યાદા આપવામાં આવી છે.
- JPCની છેલ્લી બેઠક 12 નવેમ્બરે મળી હતી.

બિલ વિશે

- પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન બિલ, 2019નો મુસદ્દો ઓગસ્ટ 2017માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય બાદ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં ‘Right to Privacy’ને મૂળભૂત અધિકાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.
- કેબિનેટે ડિસેમ્બર 2019માં બિલને મંજૂરી આપી હતી.
- તેનો હેતુ વ્યક્તિગત ડેટા સંબંધિત વ્યક્તિઓની ગોપનીયતાનું રક્ષણ કરવાનો છે.
- તે વ્યક્તિગત ડેટાના પ્રવાહ અને ઉપયોગને સ્પષ્ટ કરવા અને વ્યક્તિગત ડેટાની પ્રક્રિયા કરતી સંસ્થાઓ અને વ્યક્તિઓ વચ્ચે વિશ્વાસનો સંબંધ બનાવવાનો પણ પ્રયાસ કરે છે.
- આ બિલ એવા વ્યક્તિઓના અધિકારોનું પણ રક્ષણ કરશે જેમના અંગત ડેટા પર પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે.
- તે ડેટાની પ્રક્રિયા કરવા માટે સંગઠનાત્મક અને તકનીકી પગલાં માટે એક માળખું પણ મૂકશે.

તે આ માટે માપદંડ પણ સેટ કરશે

- સામાજિક મીડિયા મધ્યસ્થી
- વ્યક્તિગત ડેટા પર પ્રક્રિયા કરતી સંસ્થાઓની જવાબદારી
- ક્રોસ બોર્ડર ટ્રાન્સફર

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- અનધિકૃત અને હાનિકારક પ્રક્રિયા માટે પગલાં
- ડેટા પ્રોટેક્શન ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયાની સ્થાપના.

શું રાજ્ય વ્યક્તિઓના વ્યક્તિગત ડેટાનો ઉપયોગ કરી શકે છે?

શકે છે?

- આ કાયદા અનુસાર, રાજ્ય નીચેની શરતો હેઠળ વ્યક્તિની સંમતિ વિના તેના વ્યક્તિગત ડેટાનો ઉપયોગ કરી શકે છે:
- કોઈપણ કાર્યવાહી માટે કોઈપણ લાઈસન્સ, પ્રમાણપત્ર અથવા પરમિટ જારી કરવા
- સંસદ અથવા કોઈપણ રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા બનાવવામાં આવેલ કોઈપણ કાયદા હેઠળ
- ભારતમાં કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલના કોઈપણ આદેશ અથવા નિર્ણયનું પાલન કરવું
- જીવન માટે જોખમ ધરાવતી કોઈપણ તબીબી કટોકટીનો પ્રતિસાદ આપવા માટે

પેસા એક્ટ

- તાજેતરમાં, છત્તીસગઢ સરકારે પંચાયત ઉપાધન (અનુસૂચિત ક્ષેત્રોમાં વિસ્તરણ) અધિનિયમ (PESA), 1996 હેઠળ ડ્રાફ્ટ નિયમો તૈયાર કર્યા છે, તેને છત્તીસગઢ પંચાયત જોગવાઈઓ (અનુસૂચિત વિસ્તારોનું વિસ્તરણ) નિયમો, 2021 કહે છે.
- છત્તીસગઢમાં આદિવાસીઓ છેલ્લા કેટલાક સમયથી PESA નિયમના અમલની માંગ કરી રહ્યા છે કારણ કે તેનાથી તેમને તેમના સંસાધનો પર વધુ અધિકાર મળશે.
- આ વિદેયક શક્તિના અવમૂલ્યન અને ગ્રામ્ય સ્તરે ગ્રામસભાઓને મજબૂત બનાવવાની પરિકલ્પના કરે છે.
- છ રાજ્યો (હિમાચલ પ્રદેશ, આંધ્રપ્રદેશ, ઓડિશા, ઝારખંડ, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર) એ PESA કાયદા ઘડ્યા છે અને જો આ નિયમો લાગુ કરવામાં આવશે, તો છત્તીસગઢ તેનો અમલ કરનાર સાતમું રાજ્ય બનશે.

PESA એક્ટ 1996 વિશે

- પૃષ્ઠભૂમિ: ગ્રામીણ ભારતમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્યને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 1992માં 73મો બંધારણીય સુધારો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ સુધારા દ્વારા ત્રિ-સ્તરીય પંચાયતી રાજ સંસ્થાન માટે કાયદો બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- જો કે, કલમ 243 (M) હેઠળ, તે અનુસૂચિત અને આદિવાસી વિસ્તારોમાં પ્રતિબંધિત હતું.
- વર્ષ 1995માં, ભૂરિયા સમિતિની ભલામણોને અનુસરીને, ભારતના અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં રહેતા લોકો માટે આદિવાસી સ્વ-સરકારની ખાતરી કરવા માટે PESA એક્ટ 1996 અસ્તિત્વમાં આવ્યો.

- રાજ્ય સરકારની ભૂમિકા: અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં રહેતા લોકો માટે ગ્રામસભાઓ (ગ્રામસભાઓ) દ્વારા સ્વ-સરકારની ખાતરી કરવા માટે કેન્દ્ર દ્વારા PESA ઘડવામાં આવ્યો હતો.
- રાજ્ય સરકારોએ તેમના સંબંધિત પંચાયત રાજ અધિનિયમોમાં સુધારો કરવાની જરૂર હતી જે PESA ના આદેશ સાથે અસંગત હશે.
- હેતુ: તે કાયદેસર રીતે આદિવાસી સમુદાયો, અનુસૂચિત વિસ્તારોના રહેવાસીઓના સ્વ-સરકારની તેમની પોતાની સિસ્ટમો દ્વારા પોતાને સંચાલિત કરવાના અધિકારને માન્યતા આપે છે.
- તે કુદરતી સંસાધનો પરના તેમના પરંપરાગત અધિકારોને સ્વીકારે છે.

PESA કાયદામાં ગ્રામસભાનું મહત્વ

- લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ: PESA ગ્રામ સભાઓને વિકાસ યોજનાઓ મંજૂર કરવામાં અને તમામ સામાજિક ક્ષેત્રોને નિયંત્રિત કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવવા માટે સશક્ત બનાવે છે. આ વ્યવસ્થાપનમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- જળ, જંગલ, જમીન પરના સંસાધનો.
- ગૌણ વન પેદાશો.
- માનવ સંસાધન: પ્રક્રિયાઓ અને કર્મચારીઓ કે જેઓ નીતિઓનો અમલ કરે છે.
- સ્થાનિક બજારોનું સંચાલન.
- જમીનનું વિભાજન અટકાવવું.
- ડ્રૂગ નિયંત્રણ.
- ઓળખનું રક્ષણ: ગ્રામ્ય પરિષદોની સત્તાઓમાં સાંસ્કૃતિક ઓળખ અને પરંપરાની જાળવણી, આદિવાસીઓને અસર કરતી યોજનાઓ પર નિયંત્રણ અને ગામના વિસ્તારની અંદર કુદરતી સંસાધનોનું નિયંત્રણ સામેલ છે.
- તકરારોનું નિરાકરણ : PESA એક્ટ આમ ગ્રામ સભાઓને તેમના અધિકારો અને બાહ્ય અથવા આંતરિક સંઘર્ષો સામે પર્યાવરણની સુરક્ષાની પદ્ધતિ જાળવી રાખવા સક્ષમ બનાવે છે.
- પબ્લિક વોયડોગ: ગ્રામ સભાને તેમના ગામની મર્યાદામાં નશીલા પદાર્થોના ઉત્પાદન, પરિવહન, વેચાણ અને વપરાશ પર દેખરેખ રાખવા અને પ્રતિબંધિત કરવાની સત્તા હશે.

PESA સંબંધિત મુદ્દાઓ

- આંશિક અમલીકરણ: રાજ્ય સરકારોએ આ રાષ્ટ્રીય કાયદાને અનુરૂપ તેમના અનુસૂચિત વિસ્તારો માટે રાજ્યના કાયદા ઘડવા જોઈએ.
- પરિણામે PESA આંશિક રીતે લાગુ કરવામાં આવી છે.
- આંશિક અમલીકરણે ઝારખંડ જેવા આદિવાસી વિસ્તારોમાં સ્વ-સરકારને વિકૃત કરી છે.

- વહીવટી અવરોધો: ઘણા નિષ્ણાતોએ દાવો કર્યો છે કે સ્પષ્ટતાના અભાવ, કાયદાકીય નબળાઈ, અમલદારશાહી ઉદાસીનતા, રાજકીય ઈચ્છાશક્તિનો અભાવ, સત્તાના વંશવેલોમાં પરિવર્તન સામે પ્રતિકાર વગેરેને કારણે PESA સફળ થયું નથી.
- વાસ્તવિકતાને બદલે પેપર ફોલો- અપ: રાજ્યભરમાં હાથ ધરાયેલા સામાજિક ઓડિટમાં એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે વાસ્તવમાં ગ્રામસભા દ્વારા વિવિધ વિકાસ યોજનાઓ માત્ર કાગળ પર જ મંજૂર કરવામાં આવી રહી હતી, જેમાં ચર્ચા કરવા અને નિર્ણય લેવા માટે કોઈ વાસ્તવિક બેઠક થઈ ન હતી.

ભારતની આદિજાતિ નીતિ

- કલમ 342 હેઠળ ભારતમાં મોટાભાગની જાતિઓને સામૂહિક રીતે 'અનુસૂચિત જનજાતિ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ભારતીય બંધારણનો ભાગ X: અનુસૂચિત અને આદિજાતિ વિસ્તારોમાં સમાવિષ્ટ અનુચ્છેદ 244 (અનુસૂચિત વિસ્તારો અને આદિજાતિ વિસ્તારોનો વહીવટ) દ્વારા સ્વ-નિર્ણયના અધિકાર (Right to Self-determination)ની ખાતરી આપવામાં આવી છે.
- અનુસૂચિત અને આદિજાતિ વિસ્તારોના વહીવટ અને નિયંત્રણ માટે બંધારણની પાંચમી અનુસૂચિમાં અને આસામ, મેઘાલય, ત્રિપુરા અને મિઝોરમ રાજ્યોમાં આદિવાસી વિસ્તારોના વહીવટ માટે છઠ્ઠી અનુસૂચિમાં જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે.
- પંચાયત (અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં વિસ્તરણ) અધિનિયમ 1996 અથવા PESA એક્ટ.
- આદિવાસી પંચશીલ નીતિ.
- અનુસૂચિત જનજાતિ અને અન્ય પરંપરાગત વનવાસીઓ (વન અધિકારોની માન્યતા) અધિનિયમ, 2006 જંગલમાં વસતા સમુદાયોના જમીન અને અન્ય સંસાધનોના અધિકારો સાથે વહેવાર કરે છે.

ભવિષ્યના પગલાં

- જો PESA એક્ટને પત્ર અને ભાવનાથી અમલમાં મૂકવામાં આવે, તો તે આદિવાસી વિસ્તારમાં મૃત્યુ પામેલી સ્વ-સરકારી વ્યવસ્થાને પુનર્જીવિત કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી શકે છે.
- તે પરંપરાગત શાસન પ્રણાલીમાં છટકબારીઓને દૂર કરવાની અને તેને વધુ લિંગ-સમાવેશક અને લોકશાહી બનાવવાની તક પણ આપશે.

પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન બિલ પર સંયુક્ત સમિતિનો અહેવાલ

- તાજેતરમાં એક 'સંયુક્ત સંસદીય સમિતિ' (JPC) એ પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન (PDP) બિલ, 2019 પરના ડ્રાફ્ટ રિપોર્ટને બહુમતી મતથી અપનાવ્યો છે.
- આ બિલ ટૂંક સમયમાં સંસદના આગામી શિયાળુ સત્રમાં રજૂ કરવામાં આવશે. આ સંયુક્ત સંસદીય સમિતિને બે વર્ષમાં બિલ પર રિપોર્ટ સબમિટ કરવા માટે પાંચ વખત વિસ્તરણ મળ્યું છે.

પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન (PDP) બિલ

- તેને પહેલીવાર વર્ષ 2019માં સંસદમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે જ સમયે તપાસ માટે સંયુક્ત સંસદીય સમિતિને મોકલવામાં આવ્યું હતું.
- ઓગસ્ટ 2017માં પુટ્ટાસ્વામી કેસમાં 'ગોપનીયતાના અધિકાર'ને મૂળભૂત અધિકાર તરીકે જાહેર કરતા સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય બાદ બિલનો મુસદ્દો તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- તે સામાન્ય રીતે 'ગોપનીયતા બિલ' તરીકે ઓળખાય છે, જે વ્યક્તિગત ડેટાના સંગ્રહ, વિનિમય અને પ્રક્રિયાને નિયંત્રિત કરીને વ્યક્તિગત અધિકારોનું રક્ષણ સુનિશ્ચિત કરે છે.
- આ બિલ એક સીમાચિહ્નરૂપ કાયદો છે જેનો હેતુ ભારતમાં વિવિધ કંપનીઓ અને સંસ્થાઓ વ્યક્તિગત ડેટાનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરશે તેનું નિયમન કરવાનો છે.
- વર્ષ 2019 માટેના ડ્રાફ્ટ બિલમાં ડેટા પ્રોટેક્શન ઓથોરિટી (DPA)ની રચનાનો પ્રસ્તાવ છે, જે સોશિયલ મીડિયા કંપનીઓ અને દેશની અન્ય સંસ્થાઓ દ્વારા વપરાશકર્તાઓના વ્યક્તિગત ડેટાનો ઉપયોગને નિયંત્રિત કરશે.

અહેવાલો

- કલમ 35/અપવાદ કલમ:
- સમિતિએ નાના ફેરફારો સાથે આ કલમ જાળવી રાખી છે.
- તે સરકારને તેની કોઈપણ એજન્સીને કાયદાના દાયરામાં બહાર રાખવાની મંજૂરી આપે છે.
- આ કલમ હેઠળ, કેન્દ્ર સરકાર "ભારતની સાર્વભૌમત્વ", "જાહેર વ્યવસ્થા", "વિદેશી રાજ્યો સાથેના મૈત્રીપૂર્ણ સંબંધો" અને "રાજ્ય સુરક્ષા" ને લગતી બાબતોનો ઉલ્લેખ કરતી કોઈપણ એજન્સીને કાયદાની તમામ અથવા કોઈપણ જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિ આપવાની મંજૂરી આપી શકે છે.
- આ લેખ "ચોક્કસ કાયદેસર હેતુઓ" માટે છે અને બંધારણની કલમ 19 અને પુટ્ટાસ્વામી ચુકાદા હેઠળની જોગવાઈની બાંધધરી આપે છે કે તે વ્યક્તિની સ્વતંત્રતા પર લાદવામાં આવેલા વાજબી પ્રતિબંધોનું ઉદાહરણ આપે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ભલામણો

- ડેટા સ્થાનિકીકરણ પર નીતિ:
- Ripple (US) અને INSTEX (EU)ની તર્જ પર કોસ બોર્ડર પેમેન્ટ્સ માટે વૈકલ્પિક સ્વદેશી નાણાકીય સિસ્ટમનો વિકાસ તેમજ કેન્દ્ર સરકાર તમામ પ્રાદેશિક નિયમનકારો સાથે પરામર્શ કરીને ડેટા સ્થાનિકીકરણ પર વ્યાપક નીતિ ઘડશે અને તેની જાહેરાત કરશે.
- ડિજિટલ ઉપકરણો માટે પ્રમાણપત્ર:
- સરકારે તમામ ડિજિટલ અને ઈન્ટરનેટ ઓફ થિંગ્સ (IoT) ઉપકરણોની ઔપચારિક પ્રમાણપત્ર પ્રક્રિયા માટે એક મિકેનિઝમ સ્થાપિત કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ જે ડેટા સુરક્ષાના સંદર્ભમાં આવા તમામ ઉપકરણોની અખંડિતતાને સુનિશ્ચિત કરશે.
- સોશિયલ મીડિયાની જવાબદારી:
- તે ભલામણ કરે છે કે તમામ સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ, જે મધ્યસ્થી તરીકે કામ કરતા નથી, તેમને પ્રકાશકો તરીકે ગણવામાં આવે અને તેઓ જે સામગ્રી પ્રદાન કરે છે તેના માટે જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરવી જોઈએ અને તેમના પ્લેટફોર્મ પર વણચકાસાયેલ એકાઉન્ટ્સની સામગ્રી માટે જવાબદાર ગણવામાં આવે છે.
- સરકારે મહત્વપૂર્ણ સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મના વપરાશકર્તાઓની મર્યાદા અને સ્વૈચ્છિક વપરાશકર્તા ચકાસણીની પ્રક્રિયાને પણ વ્યાખ્યાયિત કરવી જોઈએ.
- ડેટા શેરિંગ:
- કલમ 94 (અગાઉની કલમ 93) સરકારને નિયમો બનાવવાની સત્તાઓ આપવા સાથે સંબંધિત છે, પેનલ ભલામણ કરે છે કે સરકાર નક્કી કરી શકે છે કે શું ડેટા ફિડબેક સિયરી કોઈ પણ વ્યક્તિને વ્યક્તિગત તરીકે ડેટા શેર, ટ્રાન્સફર અથવા ટ્રાન્સમિટ કરવાની મંજૂરી આપવી.
- ડેટા ટ્રસ્ટી એ એક એન્ટિટી અથવા વ્યક્તિ છે જે વ્યક્તિગત ડેટાની પ્રક્રિયાના માધ્યમ અને હેતુ નક્કી કરે છે.
- સંવેદનશીલ વ્યક્તિગત ડેટા વિદેશી સરકાર અથવા એજન્સી સાથે શેર કરી શકાય કે કેમ તે અંગે સરકારે અંતિમ નિર્ણય લેવો જોઈએ.
- આ ભલામણો સરકારને પત્રકારત્વ સંસ્થાઓ દ્વારા વ્યક્તિગત ડેટાના ઉપયોગ માટે ભાવિ વૈધાનિક સંસ્થાની સ્થાપના કરવાનો અવકાશ પણ પ્રદાન કરે છે.
- ભલામણોએ સૂચવ્યું હતું કે સરકાર જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહેનારાઓ માટે દંડ નક્કી કરશે, જે બિલના ભાગ રૂપે કંપનીના વૈશ્વિક વ્યવસાયના સંબંધમાં અગાઉ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી.

ચિંતાઓ

- સમિતિએ સંભવિત દુરુપયોગ અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે. જો કે રાજ્યને આ અધિનિયમની અસરમાંથી રાજ્યને મુક્તિ આપવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, આ સત્તાનો ઉપયોગ માત્ર અસાધારણ સંજોગોમાં જ થઈ શકે છે અને અધિનિયમમાં નિર્ધારિત શરતોને આધીન છે.
- આ બિલ બે સમાંતર વિરોધાભાસી જોગવાઈઓ રજૂ કરે છે. જ્યાં એક તરફ તે ભારતીયોને ડેટા-ઓનરશિપનો અધિકાર આપીને તેમના અંગત ડેટાને સુરક્ષિત કરે છે, તો બીજી તરફ આ બિલમાં કેન્દ્ર સરકારને છૂટ આપવામાં આવી છે, જે વ્યક્તિગત ડેટાની પ્રક્રિયાના સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે.
- એક બિલ કે જે 'રાજ્ય' અને તેના સાધનોને વ્યાપક મુક્તિ આપવા માંગે છે, કાં તો કાયમ માટે અથવા મર્યાદિત સમયગાળા માટે, તે ગુપ્તતાના મૂળભૂત અધિકારની કાનૂની શક્તિની બહાર છે, જેમ કે પુટ્ટસ્વામીના ચુકાદા (Puttaswamy judgement) માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે.
- આ બિલ ગોપનીયતાના અધિકારના રક્ષણ માટે પર્યાપ્ત સુરક્ષા પ્રદાન કરતું નથી અને સરકારને વધુ પડતી છૂટ આપે છે. કલમ 35 સરકારને અપાર સત્તા આપે છે.
- બિલ "આધુનિક સર્વેલન્સ ફ્રેમવર્ક સ્થાપિત કરવાના પ્રયાસોથી થતા નુકસાન" પર થોડું ધ્યાન આપે છે.
- હાર્ડવેર ઉત્પાદકો (Hardware Manufacturers) દ્વારા ડેટાના સંગ્રહ પર પ્રતિબંધ મૂકવાની બિલમાં કોઈ જોગવાઈ નથી.

કૃષિ કાયદાઓ રદ

- તાજેતરમાં વડાપ્રધાન ત્રણ વિવાદાસ્પદ કૃષિ કાયદા માટે રદબાતલ જાહેર કરી હતી.
- સંસદ (લોકસભા + રાજ્યસભા + રાષ્ટ્રપતિ) પાસે કોઈપણ કાયદો બનાવવા, સુધારો કરવાની અને રદ કરવાની સત્તા છે.
- એક વર્ષથી વધુ સમયથી, દિલ્હીની સરહદો પર મુખ્યત્વે પંજાબ અને હરિયાણા રાજ્યોના ખેડૂતો દ્વારા કૃષિ કાયદાનો વિરોધ કરવામાં આવી રહ્યો હતો.

ત્રણ કૃષિ કાયદા

- ખેડૂત ઉત્પાદન વેપાર અને વાણિજ્ય (પ્રમોશન એન્ડ ફેસિલિટેશન) અધિનિયમ, 2020: તેનો ઉદ્દેશ વર્તમાન કૃષિ ઉત્પાદન માર્કેટિંગ સમિતિ (APMC) ને મંડીઓની બહાર કૃષિ પેદાશોમાં વેપાર કરવાની મંજૂરી આપવાનો છે.
- ભાવ ખાતરી અને કૃષિ સેવાઓ અધિનિયમ, 2020 પર ખેડૂતો (સશક્તિકરણ અને સંરક્ષણ) કરાર: તે કોન્ટ્રાક્ટ ફાર્મિંગ માટે એક માળખું પૂરું પાડે છે.

- આવશ્યક ચીજવસ્તુઓ (સુધારા) અધિનિયમ, 2020: તેનો ઉદ્દેશ્ય અનાજ, કઠોળ, તેલીબિયાં, ખાદ્ય તેલ, ડુંગળી અને બટાટા જેવી ચીજવસ્તુઓને આવશ્યક ચીજવસ્તુઓની યાદીમાંથી દૂર કરવાનો છે.

કાયદો બનાવવાનું કારણ

- કૃષિ માર્કેટિંગમાં સુધારાની લાંબા સમયથી માંગ કરવામાં આવી રહી છે, જે એક વિષય છે જે રાજ્ય સરકારોના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે.
- કેન્દ્ર સરકારે 2000ના દાયકાની શરૂઆતમાં રાજ્યોના APMC કાયદાઓમાં સુધારા માટે દબાણ કરીને આ મુદ્દો ઉઠાવ્યો હતો.
- તત્કાલિન સરકાર હેઠળના કૃષિ મંત્રાલયે વર્ષ 2003માં એક મોડલ APMC એક્ટ તૈયાર કર્યો હતો અને તેને રાજ્યોમાં સર્ક્યુલેટ કર્યો હતો.
- અગાઉની અનુગામી સરકારોએ પણ આ સુધારાઓ પર ભાર મૂક્યો હતો પરંતુ તે રાજ્યનો વિષય છે તે જોતાં, રાજ્યોના મોડલ APMC એક્ટને અપનાવવામાં કેન્દ્રને બહુ ઓછી સફળતા મળી છે.
- આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, સરકારે આ કાયદાઓ પસાર કરીને આ ક્ષેત્રમાં સુધારા કર્યાં.

ખેડૂતોના વિરોધના કારણો

- કૃષિ કાયદાઓ રદ કરો: વિરોધ કરી રહેલા ખેડૂતોના સંગઠનોની પ્રથમ અને મુખ્ય માંગ ત્રણ નવા કૃષિ કાયદાઓ રદ કરવાની છે.
- ખેડૂતોના મતે, આ કાયદો મોટા કોર્પોરેશનોને અનુરૂપ બનાવવામાં આવ્યો છે જે ભારતીય ખાદ્ય અને કૃષિ વ્યવસાય પર પ્રભુત્વ મેળવવા માંગે છે અને ખેડૂતોની વાટાઘાટોની શક્તિને નબળી પાડશે. ઉપરાંત, તે મોટી ખાનગી કંપનીઓ, નિકાસકારો, જથ્થાબંધ વેપારીઓ અને પ્રક્રિયાને પ્રોત્સાહિત કરી શકે છે.
- લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ: ખેડૂતોની બીજી માંગ એ છે કે વાજબી ભાવે પાકની ખરીદી સુનિશ્ચિત કરવા લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP)ની ગેરંટી.
- ખેડૂતો લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP) અને પરંપરાગત ખાદ્યાન્ન પ્રાપ્તિ પ્રણાલીને ચાલુ રાખવા માટે બિલના રૂપમાં લેખિત ખાતરીની પણ માંગ કરી રહ્યા છે.
- ખેડૂત સંગઠનો ઈચ્છે છે કે APMC અથવા મંડી સિસ્ટમ સુરક્ષિત રહે.
- વીજળી (સુધારા) બિલ: ખેડૂતોની ત્રીજી માંગ વીજળી (સુધારા) બિલ પાછું ખેંચવાની છે, કારણ કે તેઓ માને છે કે તે તેમને મફત વીજળી આપશે નહીં.

- સ્વામીનાથન કમિશન: સ્વામીનાથન કમિશનની ભલામણ મુજબ ખેડૂતો MSPની માંગ કરી રહ્યા છે.
- સ્વામીનાથન કમિશનનો અહેવાલ જણાવે છે કે સરકારે ઉત્પાદનની સરેરાશ કિંમતના ઓછામાં ઓછા 50% જેટલો MSP વધારવો જોઈએ. આને C2 + 50% સૂત્ર તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- તેમાં ખેડૂતોને 50% રીટર્ન/વળતર આપવા માટે મૂડી અને જમીનનું ભાડું ('C2' કહેવાય છે)નો પણ સમાવેશ થાય છે.

અમલીકરણ પર પ્રતિબંધ

- જાન્યુઆરી 2021માં સુપ્રીમ કોર્ટે ત્રણેય કાયદાના અમલીકરણ પર રોક લગાવી દીધી હતી.
- આ કૃષિ કાયદાઓ માત્ર 221 દિવસ (5 જૂન, 2020 થી 12 જાન્યુઆરી, 2021) સુધી અમલમાં રહ્યા જ્યાં સુધી વટહુકમ બહાર પાડવામાં ન આવ્યો અને સર્વોચ્ચ અદાલતે તેમને સ્ટે આપ્યો.
- પ્રતિબંધ બાદથી કાયદા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા છે. સરકારે આવશ્યક ચીજવસ્તુઓ અધિનિયમ, 1955 ની જૂની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ સ્ટોક મર્યાદા નક્કી કરવા માટે કર્યો છે, ત્રણ કૃષિ કાયદાઓમાંથી એક દ્વારા કાયદામાં સુધારો કર્યો છે.

કાયદાને રદ કરવાની અસરો

- પરામર્શની જરૂર છે:
- રદીકરણ એ વાત પર ભાર મૂકે છે કે ગ્રામીણ કૃષિ અર્થવ્યવસ્થાને સુધારવા માટેના કોઈપણ ભાવિ પ્રયાસો માટે માત્ર સુધારણાની બહેતર રચના માટે જ નહીં, પરંતુ વ્યાપક સ્વીકૃતિ માટે પણ પરામર્શની જરૂર પડશે.
- આ કાયદાઓ રદ કરવાથી સરકાર ફરીથી સુધારાને આગળ ધપાવવા માટે ખચકાશે.
- બેશક, સરકારે સુધારા માટે ઘણી કાળજી લેવી પડશે.
- ખેડૂતોની ઓછી આવક:
- ભારતમાં સરેરાશ હોલ્ડિંગ સાઈઝ માત્ર 0.9 હેક્ટર (2018-19) છે તે જોતાં, એવું કહી શકાય કે જ્યાં સુધી કોઈ ખેડૂત ઉચ્ચ-મૂલ્યવાળી ખેતી તરફ ન જાય - જ્યાં લોજિસ્ટિક્સ, વેરહાઉસિંગ, પ્રોસેસિંગ, ઈ-કોમર્સ અને જ્યારે ડિજિટલ ટેકનોલોજીમાં ખાનગી રોકાણ જરૂરી છે, ખેડૂતોની આવક વધી શકે નહીં.
- તેમાં કોઈ શંકા નથી કે આ ક્ષેત્રોને ઉત્પાદન તેમજ ઈનપુટ માર્કેટિંગમાં સુધારાની જરૂર છે, જેમાં જમીન લીઝ માર્કેટ અને તમામ ઈનપુટ સબસિડી - ખાતર, વીજળી, ધિરાણ અને કૃષિ મશીનરીનો સીધો લાભ ટ્રાન્સફરનો સમાવેશ થાય છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- > ઉદ્યોગો પર નકારાત્મક અસર:
- > લોજિસ્ટિક્સ, કોલ્ડ ચેઇન, એગ્રીકલ્ચર અને ફાર્મ ઇક્વિપમેન્ટને લગતા ઉદ્યોગોને સૌથી વધુ અસર થશે કારણ કે તેઓને આ કાયદાના સીધા લાભાર્થી ગણવામાં આવતા હતા.
- > ટકાઉ કૃષિ-GDP:
- > કૃષિ- Gross Domestic Product (GDP) ની વૃદ્ધિ છેલ્લા 14 વર્ષોમાં વાર્ષિક 3.5% રહી છે. વરસાદની પેટર્નના આધારે કૃષિ-GDPમાં થોડો ફેરફાર સાથે આ વલણ ચાલુ રહેવાની અપેક્ષા છે.
- > ફૂડ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયામાં અનાજના જથ્થાની સાથે ચોખા અને ઘઉંના પાકની પદ્ધતિમાં પણ ફેરફાર થશે.
- > ભવિષ્યના પગલાં
- > સકારાત્મક ધોરણે કૃષિ કાયદાઓ સાથેના પ્રયાસો સરકાર માટે મહત્વપૂર્ણ પાઠ પ્રદાન કરી શકે છે. આમાં સૌથી મહત્વનો મુદ્દો એ છે કે આર્થિક સુધારાની પ્રક્રિયાને વધુ સલાહાત્મક અને પારદર્શક ધોરણે સંભવિત લાભાર્થીઓ સુધી વધુ સારી રીતે સંચાર કરવાની જરૂર છે.
- > આ સમાવેશ ભારતની લોકશાહી કાર્યપ્રણાલીના કેન્દ્રમાં છે. આપણા સમાજના તર્કસંગત સ્વભાવને જોતાં, સુધારાઓ લાગુ કરવામાં સમય અને સરળતા લાગે છે, પરંતુ આ સુનિશ્ચિત કરવા માટે, દરેકનું મન જીતવું પડશે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) ત્રણ વિવાદાસ્પદ કૃષિ કાયદા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સંસદ (લોકસભા + રાજ્યસભા + રાષ્ટ્રપતિ) પાસે કોઈપણ કાયદો બનાવવા, સુધારો કરવાની અને રદ કરવાની સત્તા છે.
 2. કૃષિ માર્કેટિંગમાં સુધારાની લાંબા સમયથી માંગ કરવામાં આવી રહી છે, જે એક વિષય છે જે રાજ્ય સરકારોના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે.
 3. કેન્દ્ર સરકારે 2000ના દાયકાની શરૂઆતમાં રાજ્યોના APMC કાયદાઓમાં સુધારા માટે દબાણ કરીને આ મુદ્દો ઉઠાવ્યો હતો.
 4. ખેડૂતોના મતે, આ કાયદો મોટા કોર્પોરેશનોને અનુરૂપ બનાવવામાં આવ્યો છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 2) પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન (PDP) બિલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. આ બિલ ટૂંક સમયમાં સંસદના આગામી શિયાળુ સત્રમાં રજૂ કરવામાં આવશે.
 2. તેને પહેલીવાર વર્ષ 2019માં સંસદમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે જ સમયે તપાસ માટે સંયુક્ત સંસદીય સમિતિને મોકલવામાં આવ્યું હતું.
 3. ઓગસ્ટ 2017માં પુટ્ટાસ્વામી કેસમાં 'ગોપનીયતાના અધિકાર'ને મૂળભૂત અધિકાર તરીકે જાહેર કરતા સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય બાદ બિલનો મુસદ્દો તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.
 4. તે સામાન્ય રીતે 'ગોપનીયતા બિલ' તરીકે ઓળખાય છે, જે વ્યક્તિગત ડેટાના સંગ્રહ, વિનિમય અને પ્રક્રિયાને નિયંત્રિત કરીને વ્યક્તિગત અધિકારોનું રક્ષણ સુનિશ્ચિત કરે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4
- 3) પેસા એક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. છત્તીસગઢમાં આદિવાસીઓ છેલ્લા કેટલાક સમયથી PESA નિયમના અમલની માંગ કરી રહ્યા છે કારણ કે તેનાથી તેમને તેમના સંસાધનો પર વધુ અધિકાર મળશે.
 2. આ વિધેયક શક્તિના અવમૂલ્યન અને ગ્રામ્ય સ્તરે ગ્રામસભાઓને મજબૂત બનાવવાની પરિકલ્પના કરે છે.
 3. ગ્રામીણ ભારતમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્યને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 1992માં 73મો બંધારણીય સુધારો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.
 4. આ સુધારા દ્વારા ત્રિ-સ્તરીય પંચાયતી રાજ સંસ્થાન માટે કાયદો બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4
- 4) વ્યક્તિગત ડેટા બિલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. બેઠકનો મુખ્ય એજન્ડા પર્સનલ ડેટા પ્રોટેક્શન બિલ, 2019 પર JPCના ડ્રાફ્ટ રિપોર્ટ પર વિચારણા અને તેને અપનાવવાનો હતો.
 2. આ બિલ નાગરિકોના અંગત ડેટાની ગોપનીયતા અને સુરક્ષા સાથે સંબંધિત છે.
 3. JPC સભ્યોને તેમની અસંમતિ નોંધાવવા માટે 24 નવેમ્બરની સમયમર્યાદા આપવામાં આવી છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 5) POCSO કેસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- બળાત્કારના કુલ કેસોમાંથી, 42% 2020માં 18 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકો સામે હતા, જ્યારે 2018માં 47% અને 2019માં 45% હતા.
 - કુલ બળાત્કારના 95% કેસોમાં ગુનેગારો પીડિતાઓને ઓળખતા હતા.
 - 2020માં તપાસ કરાયેલ કુલ IPC કેસમાંથી માત્ર 28% કેસમાં જ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

આર્થિક સમૃદ્ધિ, સામાજિક પ્રતિષ્ઠા સલામત નોકરીની
સંયુક્ત કારકિર્દી એટલે જ ગુજરાત સરકાર

સ્પેશિયલ બેચ

બિનસરિવાલય

6/12/2021

સવારે 8 થી 12:30

સંપૂર્ણ અભ્યાસક્રમ ની તૈયારી

કેશ
કોર્ષ

3
Day

ફ્રી

DEMO
LECTURE

:- વિષયો :-

- ☑ ગુજરાતનો ઇતિહાસ અને વારસો
- ☑ અંગ્રેજી લ્યાકરણ / ગુજરાતી લ્યાકરણ
- ☑ બંધારણ / જાહેર વહીવટ
- ☑ ગણિત / તર્કશક્તિ / કમ્પ્યુટર
- ☑ સામાન્ય વિજ્ઞાન / કરંટ અફેર્સ

10 Mega Test Papers

Daily, Weekly, Monthly
OMR દ્વારા TEST નું આયોજન

ફ્રી Reading Library

ICE®

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ગાંધીનગર

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

81406 01110 / 81407 01110

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ભારતના આર્થિક વિકાસ અંગે મૂડીઝનો અંદાજ: મુખ્ય મુદ્દા

- 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ Moody's Investors Service હાઈલાઈટ કર્યું હતું કે, ભારતના વધતા રસીકરણ દર, ઉચ્ચ જાહેર ખર્ચ અને ઓછા વ્યાજ દરો કોર્પોરેટ ક્ષેત્ર અને બિન-નાણાકીય કંપનીઓ માટે સકારાત્મક દૃષ્ટિકોણ તરફ દોરી રહ્યા છે.
- મૂડીઝનું અનુમાન છે કે ભારતનો આર્થિક વિકાસ સતત મજબૂત થશે.
- નાણાકીય વર્ષ 2021-22માં ભારતનો GDP 9.3% વધશે.
- નાણાકીય વર્ષ 2023માં GDPમાં 7.9%નો વધુ વિસ્તરણ થશે.
- આ અહેવાલમાં, મૂડીઝે પ્રકાશિત કર્યું છે કે સતત આર્થિક રિકવરી પર ભારતીય કંપનીઓ માટે ક્રેડિટ ઇન્ડામેન્ટ્સ સાનુકૂળ રહે છે.
- મૂડીઝ અનુસાર, કોરોનાવાયરસ સામે રસીકરણ પર ભારતની સતત પ્રગતિ આર્થિક પ્રવૃત્તિમાં સતત સુધારાને સમર્થન આપશે.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પર વધતો સરકારી ખર્ચ સ્ટીલ અને સિમેન્ટની માંગને ટેકો આપશે.
- વધુમાં, વધતો વપરાશ, સૌમ્ય ભંડોળની સ્થિતિ અને સ્થાનિક ઉત્પાદન માટે ભારતનું દબાણ નવા રોકાણોને ટેકો આપશે.

મૂડીઝ ઇન્વેસ્ટર્સ સર્વિસ

- મૂડીઝ એ મૂડીઝ કોર્પોરેશનનો બોન્ડ ક્રેડિટ રેટિંગ બિઝનેસ છે. આ રેટિંગ એજન્સી બોન્ડ્સ પર આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સંશોધન પ્રદાન કરે છે, જે વ્યાપારી અને સરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા જારી કરવામાં આવે છે. મૂડીઝ એ સ્ટાન્ડર્ડ એન્ડ પુઅર્સ અને ફ્રિચ ગ્રૂપની સાથે ત્રણ સૌથી મોટી ક્રેડિટ રેટિંગ એજન્સીઓમાંની એક છે. વર્ષ 2021માં તેને ફોર્ચ્યુન 500ની યાદીમાં પણ સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું.

વેતન દર સૂચકાંક (Wage Rate Index-WRI) માં સુધારેલ પાયાનું વર્ષ: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- તાજેતરમાં શ્રમ મંત્રાલયે બેઝ યર 2016 સાથે Wage Rate Index (WRI)ની નવી શ્રેણી બહાર પાડી છે.
- શ્રમ બ્યુરો દ્વારા વેતન દર સૂચકાંક (Wage Rate Index-WRI)નું સંકલન અને જાળવણી કરવામાં આવી રહી છે.
- આધાર 2016=100 સાથે WRIની નવી શ્રેણી જૂની શ્રેણીને 1963-65ના આધાર સાથે બદલવા જઈ રહી છે.

પાયાનું વર્ષ કેમ સુધારવામાં આવ્યું?

- કેન્દ્ર સરકાર અર્થતંત્રમાં ફેરફારોને પ્રતિબિંબિત કરવા અને કામદારોની વેતન પદ્ધતિને પકડવા માટે સમયાંતરે મુખ્ય આર્થિક સૂચકાંકો માટે આધાર વર્ષ સુધારે છે. આ વખતે રાષ્ટ્રીય આંકડાકીય આયોગ, ઈન્ટરનેશનલ લેબર ઓર્ગેનાઈઝેશન વગેરેની ભલામણોના આધારે WRI બેઝ યરને વ્યાપ વધારવા અને ઈન્ડેક્સને વધુ પ્રતિનિધિ બનાવવા માટે સુધારવામાં આવ્યો છે.

નવી શ્રેણીનું મહત્વ

- WRI ની નવી શ્રેણીએ ઉદ્યોગોની સંખ્યા, પસંદ કરેલા ઉદ્યોગો હેઠળના વ્યવસાયો, નમૂનાનું કદ, ઉદ્યોગોનું વજન વગેરેના સંદર્ભમાં વ્યાપ અને કવરેજમાં વધારો કર્યો છે. WRI નું સંશોધન લઘુત્તમ વેતન અને અન્ય સહિત રાષ્ટ્રીય સ્તરનું વેતન નક્કી કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે.

નવી WRI શ્રેણી

- નવી WRI શ્રેણી વર્ષમાં બે વાર (દર વર્ષે 1 જાન્યુઆરી અને 1 જુલાઈના રોજ) સંકલિત કરવામાં આવશે. પ્રોફેશનલ સેલેરી સર્વેના સાતમા રાઉન્ડના પરિણામોના આધારે નવી WRI શ્રેણીમાં વેઈટીંગ ડાયાગ્રામ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો. નવી WRI બાસ્કેટમાં, 1963-65 શ્રેણીમાં 21 ઉદ્યોગોની સામે કુલ 37 ઉદ્યોગોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

નવી WRA શ્રેણીમાં આવરી લેવાયેલા વિસ્તારો

- નવી શ્રેણીમાં પસંદ કરાયેલા 37 ઉદ્યોગોને વાવેતર ક્ષેત્રના 3 ઉદ્યોગો, ખાણ ક્ષેત્રના 4 ઉદ્યોગો અને ઉત્પાદન ક્ષેત્રના 30 ઉદ્યોગો તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે. અગાઉની શ્રેણીમાં, ઉત્પાદન ક્ષેત્રના 14 ઉદ્યોગો, ખાણકામમાંથી 4 અને વાવેતર ક્ષેત્રના 3 ઉદ્યોગો હતા.

ભારત અને ADBએ શહેરી વિસ્તારોમાં આરોગ્ય સંભાળ સુધારવા \$300 મિલિયનની લોન પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- ભારત સરકાર અને એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) એ શહેરી વિસ્તારોમાં પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ સુધારવા માટે \$300 મિલિયન લોન કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
- આ કરાર પર આર્થિક બાબતોના વિભાગના વરિષ્ઠ અધિકારી રજત કુમાર મિશ્રા અને ભારતમાં ADBના કન્ટ્રી ડાયરેક્ટર ટેકિયો કોનિશીએ હસ્તાક્ષર કર્યા હતા.
- લોન કરાર 13 રાજ્યોમાં શહેરી વિસ્તારોમાં વ્યાપક પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળની પહોંચને મજબૂત અને સુધારવામાં મદદ કરશે.
- આનાથી 256 મિલિયન શહેરી રહેવાસીઓને ફાયદો થશે, જેમાં સ્લમ વિસ્તારના 51 મિલિયનનો સમાવેશ થાય છે.
- લોનની રકમનો ઉપયોગ શહેરી વિસ્તારોમાં રોગચાળાની તૈયારી અને વ્યાપક પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળને મજબૂત કરવાના કાર્યક્રમો માટે કરવામાં આવશે.

કયા રાજ્યો આ કાર્યક્રમ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા છે?

- આ કાર્યક્રમ આસામ, આંધ્રપ્રદેશ અને છત્તીસગઢ સહિત 13 રાજ્યોના શહેરી વિસ્તારોમાં લાગુ કરવામાં આવશે.

એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB)

- ADB એ પ્રાદેશિક વિકાસ બેંક છે જે 19 ડિસેમ્બર, 1966ના રોજ અસ્તિત્વમાં આવી હતી. તેનું મુખ્ય મથક ફિલિપાઈન્સમાં છે. તે એશિયામાં સામાજિક અને આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માંગે છે. યુનાઈટેડ નેશન્સ ઈકોનોમિક એન્ડ સોશિયલ કમિશન ફોર એશિયા એન્ડ ધ પેસિફિક (UNESCAP)ના સભ્યો તેમજ બિન-પ્રાદેશિક વિકસિત દેશો બેંકમાં સબસ્ક્રાઈબ કરી શકે છે. તેણે 31 સભ્યો સાથે તેની કામગીરી શરૂ કરી હતી પરંતુ હવે તેમાં 68 સભ્યો છે.

NBFID (National Bank for Financing Infrastructure and Development) ટૂંક સમયમાં કામ કરવાનું શરૂ કરશે

- નેશનલ બેંક ફોર ફાયનાન્સિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્ડ ડેવલપમેન્ટ (NBFID) રોડ, રેલવે અને પાવર સેક્ટરમાં 190-200 મોટા ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ સાથે તેની ધિરાણ કામગીરી (lending operations) શરૂ કરવા જઈ રહી છે.
- આ જાહેરાત NBFIDના નવનિયુક્ત ચેરમેન કે.વી. કામથે કર્યું હતું.
- કેન્દ્ર સરકારે નવી સ્થપાયેલી NBFID ના અધ્યક્ષ તરીકે KV કામથની નિમણૂકની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- NBFIDની સ્થાપના ભારતમાં ફંડ કંચ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સેક્ટરમાં રોકાણને ઉત્તેજિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરવામાં આવી હતી.
- National Infrastructure Pipeline (NIP) હેઠળ રૂ. 1,000 કરોડથી વધુના 193 પ્રોજેક્ટ છે.
- USD 1.5 ટ્રિલિયનની મહત્વાકાંક્ષા સાથે, NIP રસ્તા, મેટ્રો, રેલવે અને ઊર્જા જેવા મુખ્ય ક્ષેત્રોને આવરી લે છે. તેમાં સિંચાઈ યોજના જેવી કેટલીક સામાજિક યોજનાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે.

NBFID

- NBFIDની સ્થાપના એક લાખ કરોડ રૂપિયાની અધિકૃત શેર મૂડી સાથે કોર્પોરેટ સંસ્થા તરીકે કરવામાં આવી હતી. તેની સ્થાપના નીચેના ઉદ્દેશ્યો સાથે કરવામાં આવી હતી:
- ભારતમાં સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે સ્થિત ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ માટે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે ધિરાણ, રોકાણ આકર્ષવા અથવા રોકાણ કરવા.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ધિરાણ માટે લોન, બોન્ડ અને ડેરિવેટિવ્સ માટે બજારોના વિકાસને સરળ બનાવવા માટે.

NBFID ના કાર્યો

- NBFID ના મુખ્ય કાર્યો છે:
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ માટે ક્રેડિટ વિસ્તારવા.
- આવી હાલની લોન લેવા અથવા પુનઃધિરાણ કરવા.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ માટે ખાનગી ક્ષેત્રના રોકાણકારો તેમજ સંસ્થાકીય રોકાણકારો પાસેથી રોકાણ આકર્ષવા.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સમાં વિદેશી ભાગીદારીનું આયોજન અને સુવિધા.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડિંગ સંબંધિત વિવાદના નિરાકરણ માટે બહુવિધ સરકારી અધિકારીઓ સાથે ક્રિયાપ્રતિક્રિયાની સુવિધા આપો.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફાઇનાન્સિંગમાં કન્સલ્ટન્સી સેવાઓ પૂરી પાડવી.

NBFID કેવી રીતે ભંડોળ ઊભું કરે છે?

- NBFID ભારતીય રૂપિયા અને વિદેશી ચલણમાં લોનના રૂપમાં ભંડોળ ઊભું કરે છે. તે બોન્ડ અને ડિબેન્ચર જેવા નાણાકીય સાધનો જારી કરીને અથવા વેચીને પણ ભંડોળ ઊભું કરે છે. તે કેન્દ્ર સરકાર, ભારતીય રિઝર્વ બેંક, મ્યુચ્યુઅલ ફંડ, શેડ્યુલ્ડ કોમર્શિયલ બેંકો ઉપરાંત એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક અને વર્લ્ડ બેંક જેવી બહુપક્ષીય સંસ્થાઓ પાસેથી પણ નાણાં ઉછીના લઈ શકે છે.

ભારત-યુએસ ડિજિટલ ટેક્સ કરાર

- તાજેતરમાં ભારત અને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ 1 એપ્રિલ, 2022થી શરૂ થતા ઈ-કોમર્સ સપ્લાય પર સામાન્ય વસૂલાત અથવા ડિજિટલ ટેક્સ માટે સંક્રમણાત્મક અભિગમ પર સંમત થયા છે.
- અગાઉ જાન્યુઆરી 2021માં, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ટ્રેડ રિપ્રેઝન્ટેટિવ (USTR) ના કાર્યાલયે કહ્યું હતું કે ભારત, ઈટાલી અને તુર્કી દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ અમેરિકન કંપનીઓ સાથે ભેદભાવ કરે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- 8 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ, ભારત સહિત 136 દેશો એવા બજારોમાં 15% (વૈશ્વિક કર કરાર)નો લઘુત્તમ કોર્પોરેટ ટેક્સ દર દાખલ કરવા સંમત થયા જ્યાં મોટી કંપનીઓ આવક પેદા કરે છે. અને સમાન સિસ્ટમ ધરાવે છે.
- કરારમાં દેશોએ તમામ ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ અને અન્ય સમાન એકપક્ષીય પગલાં દૂર કરવાની જરૂર છે.
- ત્યારબાદ યુએસ, ઓસ્ટ્રિયા, ફ્રાન્સ, ઈટાલી, સ્પેન અને યુનાઈટેડ કિંગડમ તેના પ્રથમ સ્તંભને અમલમાં મૂકીને હાલના એકપક્ષીય પગલાં માટે સંક્રમણાત્મક અભિગમ પર કરાર કર્યો.

વૈશ્વિક કર કરાર

- તે એપલ, આલ્ફાબેટ અને ફેસબુક જેવી 'મોટી ટેક' કંપનીઓ સહિત વિશ્વની કેટલીક સૌથી મોટી કોર્પોરેશનો દ્વારા લાગુ કરાયેલા ઓછા અસરકારક ટેક્સ દરોને સંબોધવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે.

- વૈશ્વિક લઘુત્તમ કરનો દર વૈશ્વિક સ્તરે US\$868 મિલિયનના વેચાણ સાથે બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓના વિદેશી નફા પર લાગુ થશે.
- આધારસ્તંભ 1 (લઘુત્તમ કર અને કર નિયમોને આધીન): સરકારો હાલ માટે તેઓ જે પણ સ્થાનિક કોર્પોરેટ ટેક્સ દર ઇચ્છે છે તે સેટ કરી શકે છે, પરંતુ જો કંપનીઓ ચોક્કસ દેશમાં ઓછા દર ચૂકવે છે, તો તેમની ગૃહ સરકારો તેમના કરને ન્યૂનતમ સુધી ઘટાડી શકે છે. "ટોપ અપ "15% સુધી નફો ટ્રાન્સફર કરવાના લાભને દૂર કરી શકે છે.
- આધારસ્તંભ 2 (બજારના અધિકારક્ષેત્રમાં નફાના વધારાના હિસ્સાની પુનઃ ફાળવણી): આનાથી તે દેશો જ્યાં આવક ઉત્પન્ન થાય છે ત્યાં સૌથી મોટી બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓના કહેવાતા વધારાના નફાના 25% પર કર લાદવામાં આવે છે, જેને 10 થી વધુ નફા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.

ભારત-યુએસ કરાર

- ભારત અને યુએસએ સમાન શરતો (યુએસ, ઓસ્ટ્રિયા, ફ્રાન્સ, ઈટાલી, સ્પેન અને યુનાઈટેડ કિંગડમ દ્વારા સંમત થયા મુજબ) ભારતના ઈ-કોમર્સ સપ્લાય પર 2% સમાનીકરણ લેવી ક્યુટી લાગુ કરવા સંમત થયા છે.
- કરાર હેઠળ, ભારત માર્ચ 2024 સુધી અથવા બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓ અને કોસ-બોર્ડર ડિજિટલ ટ્રાન્ઝેક્શન પર ટેક્સ વસૂલવા પર આર્થિક સહકાર અને વિકાસ કરારના સ્તંભ 1ના અમલમાં પ્રવેશ સુધી વસૂલાત કરવાનું ચાલુ રાખશે.
- ભારત અને યુએસ પોતપોતાની પ્રતિબદ્ધતાઓની સામાન્ય સમજ વિકસાવવા અને કોઈપણ મતભેદોને રચનાત્મક વાતચીત દ્વારા ઉકેલવા માટે ગાઢ સંપર્કમાં રહેશે.
- યુ.એસ. વસૂલાતના જવાબમાં જાહેર કરાયેલ ટ્રેડ ટેરિફ ક્રિયાઓને સમાપ્ત કરશે અને આગળ કોઈ પગલાં લેશે નહીં.

ભારત-યુએસ કરારનું મહત્વ

- આ ભારત માટે ફાયદાકારક છે, કારણ કે તે જ્યાં સુધી 'પિલર વન' અસરમાં ન આવે ત્યાં સુધી ભારતને વર્તમાન 2% વસૂલાત ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપે છે, તેમાં તમામ સૂચિત ક્રિયાઓને સમાપ્ત કરવાની અને આગળ કોઈ કાર્યવાહી ન કરવાની પ્રતિબદ્ધતાનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- આનાથી ઓનલાઇન ટ્રાન્ઝેક્શનને કારણે ટેક્સની ખોટ અટકાવવામાં મદદ મળશે, કારણ કે ભારતે 'પિલર-1' પછી 'ઈક્વલાઇઝેશન લેવી 2.0' પાછી ખેંચવી પડશે.
- એ નોંધવું જોઈએ કે 'પિલર-1' ફક્ત 20 બિલિયન EUR કરતાં વધુ વૈશ્વિક ટર્નઓવર ધરાવતી કંપનીઓને લાગુ પડે છે, જે ટોચની 100 કંપનીઓ છે.

ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ (DSTs)

- આ ટેક્સ ડિજિટલ સેવાઓ પૂરી પાડવાના બદલામાં ગૂગલ, એમેઝોન અને એપલ જેવી ડિજિટલ બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓ દ્વારા પ્રાપ્ત થતી આવક પર લાદવામાં આવે છે.
- ઓર્ગેનાઈઝેશન ફોર ઈકોનોમિક કો-ઓપરેશન એન્ડ ડેવલપમેન્ટ (OECD) હાલમાં 130 થી વધુ દેશો સાથે વાટાઘાટ કરી રહી છે, જેનો હેતુ આંતરરાષ્ટ્રીય કર પ્રણાલીને અનુકૂળ કરવાનો છે. આ સંવાદનો એક ધ્યેય અર્થતંત્રને ડિજિટાઇઝ કરવાના કરવેરા પડકારોનો સામનો કરવાનો છે.
- કેટલાક નિષ્ણાતો દલીલ કરે છે કે એક ચોક્કસ ક્ષેત્ર અથવા પ્રવૃત્તિને લક્ષ્ય બનાવવા માટે રચાયેલ કર નીતિ ધોર અયોગ્ય હશે અને તેના જટિલ પરિણામો આવી શકે છે.
- વધુમાં, ડિજિટલ અર્થતંત્રને બાકીની વૈશ્વિક અર્થવ્યવસ્થાઓથી સરળતાથી અલગ કરી શકાય નહીં.

ડિજિટલ કંપનીઓ પર ભારતનો ટેક્સ

- તાજેતરમાં, સરકારે ફાઇનાન્સ બિલ 2020-21માં રૂ. 2 કરોડથી વધુનું ટર્નઓવર ધરાવતા બિન-નિવાસી ઈ-કોમર્સ ઓપરેટરો દ્વારા આપવામાં આવતા વેપાર અને સેવાઓ પર 2 ટકા ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ (DST) લાદીને સુધારો કર્યો છે.
- આનાથી સમાનતા વસૂલાતના અવકાશને અસરકારક રીતે વિસ્તારવામાં આવ્યો, જે ગયા વર્ષ સુધી માત્ર ડિજિટલ જાહેરાત સેવાઓને જ લાગુ પડતો હતો.
- અગાઉ સમાનીકરણ લેવી (6%) 2016માં રજૂ કરવામાં આવી હતી અને તે નિવાસી સેવા પ્રદાતાની બિઝનેસ-ટુ-બિઝનેસ ડિજિટલ જાહેરાતો અને સંકળાયેલ સેવાઓ દ્વારા પેદા થતી આવક પર વસૂલવામાં આવી હતી.
- નવી વસૂલાત 1 એપ્રિલ, 2020થી અમલમાં આવી છે, જે હેઠળ ઈ-કોમર્સ ઓપરેટરો દરેક ક્વાર્ટરના અંતે ટેક્સ ચૂકવવા માટે બંધાયેલા છે.

કોફી ઉત્પાદનમાં ઘટાડો

- પ્લાન્ટર્સ કોમ્યુનિટી દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા ડેટા અનુસાર, જાન્યુઆરીમાં સમાપ્ત થતી આ પાકની સિઝનમાં ભારતનું અરેબિકા કોફી ઉત્પાદન 30% અને રોબસ્ટા 20% ઘટશે.

વર્તમાન પડકારો

- અતિશય વરસાદ:
- અતિશય વરસાદ, છોડને નુકસાન, પોડ ફાટવા અને બેરી ઘટવાને કારણે કોફીનું ઉત્પાદન ઘટશે.

- બંગાળની ખાડીમાં નીચા દબાણ અને દબાણવાળા વિસ્તારોને કારણે ભારતમાં કોફી ઉગાડતા પ્રદેશોમાં વિસ્તૃત વરસાદ જોવા મળી રહ્યો છે.
- અરેબિકા લણણી હાલમાં ચાલી રહી છે અને વરસાદ દરમિયાન શીંગોને સૂકવવા અને તેને ચાર્ડમાં ફેલાવવાનું પડકારજનક છે.
- કોફી ઉત્પાદન ખર્ચ:
- ખાતર અને મજૂરી ખર્ચ સહિત ઉત્પાદન ખર્ચમાં વધારો, ઉત્પાદકોને ઓછું વળતર અને ઉત્પાદનમાં ધીમા રોકાણમાં પરિણામી શકે છે.

કોફી

- ઈતિહાસ:
- સત્તરમી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં ભારતમાં કોફીનો પ્રારંભ થયો હતો.
- વાર્તા એવી છે કે મક્કાના એક ભારતીય તીર્થયાત્રીએ 1670માં ચમનથી ભારતમાં સાત કઠોળની દાણચોરી કરી હતી (તે સમયે અરેબિયામાંથી કોફીના બીજ લાવવાનું ગેરકાયદેસર માનવામાં આવતું હતું) અને તેને કર્ણાટકની ચંદ્રાગિરી પહાડીઓમાં વાવ્યું હતું.
- ડચ (જેમણે 17મી સદી દરમિયાન ભારતના મોટા ભાગ પર કબજો જમાવ્યો હતો) સમગ્ર દેશમાં કોફીની ખેતી ફેલાવવામાં મદદ કરી હતી, પરંતુ ઓગણીસમી સદીના મધ્યમાં બ્રિટિશ રાજના આગમન સાથે, કોમર્શિયલ કોફીની ખેતીનો વિકાસ થયો.
- પરિચય:
- ભારતમાં, ગીચ કુદરતી વરસાદી છાયાવાળા વિસ્તારમાં પશ્ચિમ અને પૂર્વ ઘાટના પર્યાવરણીય રીતે સંવેદનશીલ વિસ્તારોમાં કોફી ઉગાડવામાં આવે છે.
- તે વિશ્વના 25 જૈવવિવિધતા હોટસ્પોટ્સમાંથી એક છે.
- કોફી મુખ્યત્વે નિકાસલક્ષી કોમોડિટી છે અને દેશમાં ઉત્પાદિત કોફીમાંથી 65% થી 70% નિકાસ કરવામાં આવે છે, જ્યારે બાકીની દેશમાં વપરાશ થાય છે.
- કોફી પ્રદેશની અનન્ય જૈવવિવિધતાને જાળવવામાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપે છે અને તે દૂરસ્થ, પર્વતીય પ્રદેશોમાં સામાજિક-આર્થિક વિકાસ માટે પણ જવાબદાર છે.
- આવશ્યક આબોહવાની પરિસ્થિતિઓ:
- કોફીના છોડને 15 °C અને 28 °C ની વચ્ચે તાપમાન અને 150 થી 250 cm ની ઉંચાઈ સાથે, ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવાની વરસાદ પડે ત્યાં સુધી જરૂરી છે.
- હિમ, (Frost) બરફ, 30 °C થી વધુ તાપમાન અને મજબૂત સૂર્યપ્રકાશ કોફીના પાક માટે અનુકૂળ નથી અને તે સામાન્ય રીતે સંદિગ્ધ વૃક્ષો નીચે ઉગાડવામાં આવે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- બેરી પાકતી વખતે શુષ્ક હવામાન જરૂરી છે.
- આ માટે સ્થિર પાણી હાનિકારક છે અને દરિયાઈ સપાટીથી 600 થી 1600 મીટરની ઉંચાઈએ પહાડી ઢોળાવ પર પાક ઉગાડવામાં આવે છે.
- સારી ડ્રેનેજ સિસ્ટમ, ચીકણું માટી, જે હ્યુમસ, આયર્ન અને કેલ્શિયમ જેવા ખનિજોથી સમૃદ્ધ છે, તે કોફીની ખેતી માટે આદર્શ છે.
- કોફી ઉત્પાદન માટે માટી:
- કોફી વિવિધ પ્રકારની જમીનમાં ઉગાડી શકાય છે, પરંતુ ફળદ્રુપ જવાળામુખીની લાલ જમીન અથવા ઊંડા રેતાળ લોમ આદર્શ છે.
- કોફીના વૃક્ષોના વિકાસ માટે, તે મહત્વનું છે કે જમીન સારી રીતે પાણીયુક્ત હોય જ્યારે માટીની જમીન અથવા રેતાળ જમીન આ માટે યોગ્ય નથી.
- મુખ્ય ક્ષેત્રો:
- ભારતમાં પશ્ચિમ ઘાટમાં કર્ણાટક, કેરળ અને તમિલનાડુમાં પરંપરાગત રીતે કોફીની ખેતી કરવામાં આવે છે.
- કુલ કોફી ઉત્પાદનના લગભગ 70% સાથે કર્ણાટક સૌથી મોટું ઉત્પાદક છે.

- આંધ્ર પ્રદેશ અને ઓડિશાના બિન-પરંપરાગત વિસ્તારો તેમજ ઉત્તર-પૂર્વના રાજ્યોમાં કોફીની ખેતી ઝડપથી વધી રહી છે.
- મુખ્ય જાતો: અરેબિકા અને રોબસ્ટા કોફીની જાતો ભારતમાં ઉગાડવામાં આવે છે.
- અરેબિકા હળવી કોફી છે, પરંતુ તેની વધુ સુગંધિત શીંગોને કારણે રોબસ્ટા બીન્સ કરતાં તેનું બજાર મૂલ્ય વધારે છે. બીજી તરફ, રોબસ્ટાનો સ્વાદ વધુ મજબૂત છે અને તેથી તેનો ઉપયોગ વિવિધ મિશ્રણોમાં થાય છે.
- અરેબિકા રોબસ્ટા કરતાં વધુ ઊંચાઈએ ઉગાડવામાં આવે છે.
- અરેબિકાને વધુ કાળજી અને પોષણની જરૂર છે અને તે મોટા હોલ્ડિંગ માટે વધુ યોગ્ય છે, જ્યારે રોબસ્ટાની ખેતી કોઈપણ કદની જમીનમાં કરી શકાય છે.
- અરેબિકા જીવાતો અને રોગો માટે સંવેદનશીલ છે જેમ કે White Stem Borer, લીફ રસ્ટ/લીફ રસ્ટ વગેરે અને તેને રોબસ્ટા કરતાં વધુ શેડની જરૂર પડે છે.
- અરેબિકાની લણણી નવેમ્બર અને જાન્યુઆરી વચ્ચે થાય છે, જ્યારે રોબસ્ટાની લણણી ડિસેમ્બર અને ફેબ્રુઆરી વચ્ચે થાય છે.

**અમને વિશ્વાસ છે અમારી ખાસ તાલીમ
આપને ઓફિસર બનાવશે**

**સ્પેશિયલ
બિન સચિવાલય ક્લાર્ક**

દરરોજ 4 ક્લાસ
તારીખ 02/12/21
સવારે : 8 to 12

ફ્રી ટ્રાયલ લેકચર

બંધારણ અને જાહેરવહિવટ પર ખાસ ભાર

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના નિષ્ણાંતો દ્વારા અભ્યાસ

નવા અભ્યાસક્રમ મુજબની પરિણામલક્ષી તૈયારી

સ્માર્ટ વર્ક અને સમજણ શક્તિના સમન્વયથી અભ્યાસ

70 દિવસમાં સંપૂર્ણ અભ્યાસક્રમ ની તૈયારી

ICEના વિદ્યાર્થીઓ માટે Special Discount

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત 76985-01110 / 76986-01110

વિશ્વ રોકાણકાર સપ્તાહ 2021: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- BSE અને NSE એ વૈશ્વિક સ્તરે લોકપ્રિય ઇવેન્ટ “ World Investor Week 2021” ની ઉજવણી શરૂ કરી. આ ઇવેન્ટ અંતર્ગત તેઓ ઘણી શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ કરશે.
- SEBI અને ઇન્ટરનેશનલ ઓર્ગેનાઈઝેશન ઓફ સિક્યોરિટીઝ કમિશન (IOSCO)ના નેજા હેઠળ Central Depository Services (India) Ltd (CDSL) પણ 21-28 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન વિશ્વ રોકાણકાર સપ્તાહની ઉજવણી કરી રહી છે.

વિશ્વ રોકાણકાર સપ્તાહ (World Investor Week)

- વર્લ્ડ ઇન્વેસ્ટર્સ વીક એ IOSCO દ્વારા પ્રમોટ કરાયેલ એક સપ્તાહ-લાંબી વૈશ્વિક ઉજવણી છે.
- રોકાણકારોના શિક્ષણ અને સંરક્ષણના મહત્વ અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે તે સમગ્ર ભારતમાં ઉજવવામાં આવે છે.
- માર્કેટ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સંસ્થાઓ (MII) જેમ કે સ્ટોક એક્સચેન્જ, ક્લીયરિંગ કોર્પોરેશનો અને ડિપોઝિટરીઝ સપ્તાહ-લાંબી ઉજવણી દરમિયાન શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ કરશે.
- નેશનલ સ્ટોક એક્સચેન્જ (NSE) એ રોકાણકારોના શિક્ષણ અને સંરક્ષણના મહત્વ અંગે જાગૃતિ લાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ‘Ring the Bell for Financial Literacy’ ઇવેન્ટમાં ભાગ લીધો હતો.
- ઇવેન્ટ દરમિયાન, સિક્યોરિટી માર્કેટમાં નવા રોકાણકારો તેમજ છેલ્લા બે વર્ષથી ટ્રેડિંગ સભ્યો માટે ધ્યાન કેન્દ્રિત જાગૃતિ સત્રો યોજવામાં આવશે.

BSE ના ઇન્વેસ્ટર પ્રોટેક્શન ફંડ (IPF) દ્વારા જાહેર કરાયેલ પ્રોગ્રામ

- મુખ્ય ઘટનાઓમાં સમાવેશ થાય છે:
- માર્કેટ સિમ્યુલેશન પેકેજ લોન્ચ કર્યું
- વિદ્યાર્થીઓ અથવા રોકાણકારોને શીખવવા માટે રચાયેલ સિમ્યુલેશન મોડ્યુલ
- કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટે ટ્રેડિંગ, સેટલમેન્ટ, માર્જિન અને કેપિટલ માર્કેટ પર પ્રમાણપત્ર કાર્યક્રમ

SDG અર્બન ઇન્ડેક્સ: નીતિ આયોગ

- તાજેતરમાં ઇન્ડો-જર્મન સહયોગ હેઠળ નીતિ આયોગે ‘ સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સ (SDG) અર્બન ઇન્ડેક્સ એન્ડ ડેશબોર્ડ’ 2021-22 બહાર પાડ્યું છે.

- અગાઉ જૂન 2021માં ‘સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સ (SDG) ઇન્ડિયા ઇન્ડેક્સ અને ડેશબોર્ડ 2020-21’ની ત્રીજી આવૃત્તિ બહાર પાડવામાં આવી હતી.

પરિચય

- ઇન્ડેક્સ અને ડેશબોર્ડ એ નીતિ આયોગ અને જર્મનીની ‘એજન્સી ફોર ઇન્ટરનેશનલ કોઓપરેશન’ (GIZ) અને BMZ વચ્ચેના સહયોગનું પરિણામ છે, જે ઇન્ડો-જર્મન ડેવલપમેન્ટ કોઓપરેશન હેઠળના શહેરોમાં SDG સ્થાનિકીકરણના અમલીકરણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- તે SDG ફેમવર્કમાંથી 77 SDG સૂચકાંકો પર 56 શહેરી વિસ્તારોને રેન્ક આપવાનું લક્ષ્ય રાખે છે.
- આ SDG સ્થાનિકીકરણને વધુ મજબૂત કરશે અને શહેર સ્તરે મજબૂત SDG મોનિટરિંગની ખાતરી કરશે.

રેન્કિંગ સ્કેલ

- શહેરી વિસ્તારોને 0-100 ના સ્કેલ પર ક્રમ આપવામાં આવે છે.
- 100નો સ્કોર એટલે કે શહેરી ક્ષેત્રે 2030 માટે નિર્ધારિત લક્ષ્યાંકો હાંસલ કર્યા છે; 0 નો સ્કોર એટલે કે તે શહેરી વિસ્તારોમાં લક્ષ્યો હાંસલ કરવાથી દૂર છે.
- શહેરી વિસ્તારની એકંદર કામગીરીને માપવા માટે લક્ષ્ય મુજબના સ્કોરમાંથી એકંદર શહેરી વિસ્તારનો સ્કોર મેળવવામાં આવે છે.
- શહેરી વિસ્તારોને તેમના એકંદર સ્કોરના આધારે નીચેની શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે:
- આકાંક્ષી : 0-49
- પરફોર્મર: 50-64
- ફ્રન્ટ-રનર: 65-99
- સિદ્ધિ મેળવનાર: 100

રાજ્યોનું પ્રદર્શન

- ટોચના પ્રદર્શનકર્તા:
- શિમલા, કોઈમ્બતુર, ચંદીગઢ, તિરુવનંતપુરમ અને કોચી.
- સૌથી ખરાબ પ્રદર્શન કરનાર:
- ધનબાદ, મેરઠ, ઇટાનગર, ગુવાહાટી અને પટના.
- ઇન્ડેક્સનું મહત્વ:
- શહેરો ઝડપથી વિકાસના ઓન્જિન બની રહ્યા છે. ‘SDG અર્બન ઇન્ડેક્સ અને ડેશબોર્ડ’ શહેરોમાં મજબૂત SDG મોનિટરિંગ સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવી મહત્વપૂર્ણ છે અને તે ભારતની SDG સ્થાનિકીકરણની યાત્રામાં આવશ્યક ભૂમિકા ભજવશે.
- નીતિ આયોગનું માનવું છે કે ભારતમાં વિકાસના માર્ગને નિર્ધારિત કરવા માટે શહેરો અને શહેરી વિસ્તારોની વધતી જતી મહત્વને ધ્યાનમાં રાખીને આ પરિવર્તનશીલ પરિવર્તન જરૂરી છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- તે શહેરી સ્થાનિક સંસ્થા (ULB) સ્તરના ડેટા, મોનિટરિંગ અને રિપોર્ટિંગ સિસ્ટમ્સની શક્તિ અને અંતરને પ્રકાશિત કરે છે.

ભારત-જર્મન વિકાસ સહયોગ

- પૃષ્ઠભૂમિ:
- વર્ષ 2008 એ ભારત-જર્મન વિકાસ સહયોગના 50 વર્ષ પૂરા થયા. 1950ના દાયકામાં શરૂ થયેલ ભારત-જર્મન સહયોગ એટલો ઝડપથી વિકસ્યો કે ભારત જર્મન વિકાસ સહાયનો સૌથી મોટો પ્રાપ્તકર્તા બની ગયો.
- 1960ના દાયકાની શરૂઆતમાં ઓડિશામાં 'રાઉરકેલા સ્ટીલ પ્લાન્ટ'નું નિર્માણ આ તીવ્ર સહયોગનું ઉદાહરણ હતું.
- બાદમાં બંને દેશોએ મદ્રાસમાં ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજીની સ્થાપના કરી, જે ભારતની અગ્રણી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાંની એક છે.
- 1990ના દાયકામાં, બંને દેશોએ ગરીબી ઘટાડવા અને સામાજિક માળખાકીય વિકાસના ક્ષેત્રમાં સહયોગ કર્યો.
- પરિચય:
- ભારત-જર્મન વિકાસ સહકાર એ ભારત-જર્મન વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીનો મુખ્ય આધારસ્તંભ છે.
- આબોહવા અને પર્યાવરણ ક્ષેત્રે વૈશ્વિક પડકારોનો સામનો કરવા ઉપરાંત સહસ્ત્રાબ્દી વિકાસ લક્ષ્યાંકો (Millennium Development Goals-MDG) હાંસલ કરવા બંને દેશો સમાન રીતે પ્રતિબદ્ધ છે.
- તે ભારત અને જર્મની વચ્ચેના સંબંધોના નીતિ માળખામાં વધુ સારી રીતે સંકલિત છે.
- ભારતને જર્મની વૈશ્વિક વિકાસ ભાગીદારોમાંના એક તરીકે જુએ છે જે વૈશ્વિક વિકાસના મુદ્દાઓને ઉકેલવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.
- કાર્યક્રમ કેન્દ્ર:
- હાલમાં ઈન્ડો-જર્મન ડેવલપમેન્ટ કોઓપરેશન પ્રોગ્રામ નીચેના પરસ્પર સંમત અગ્રતા ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે:
- ઊર્જા
- કુદરતી સંસાધનોનું સંચાલન
- ટકાઉ શહેરી વિકાસ

PMC અને USF બેંકના એકીકરણ માટે ડ્રાફ્ટ પ્લાન: RBI

- તાજેતરમાં, રિઝર્વ બેંક (RBI) દ્વારા પંજાબ અને મહારાષ્ટ્ર કોઓપરેટિવ (PMC) બેંક અને યુનિટી સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક (USF) દ્વારા એકીકરણનો ડ્રાફ્ટ પ્લાન બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.

- અગાઉ PMC બેંકને છેતરપિંડીના કારણે પ્રતિબંધો હેઠળ મૂકવામાં આવી હતી, જેના કારણે બેંકની નેટવર્થમાં મોટો ઘટાડો થયો હતો.

પરિચય

- એકત્રીકરણની ડ્રાફ્ટ સ્કીમ મુજબ, PMC બેંકના થાપણદારોને તેમના નાણાં એકત્રીકરણ પછી 3-10 વર્ષના સમયગાળામાં પાછા મળશે.
- 31 માર્ચ, 2021 પછી ટ્રાન્સફર કરનાર (PMC) બેંકમાં કોઈપણ વ્યાજથી ભરેલી થાપણો પર વ્યાજ નહીં આવે.

મહત્વ

- યુનિટી દ્વારા થાપણો સહિત PMC બેંકની સંપત્તિ અને જવાબદારીઓનું સંપાદન થાપણદારોને મહત્તમ સુરક્ષા પ્રદાન કરશે.
- ખાનગી ક્ષેત્રની સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકોના ઓન-ટેપ લાયસન્સિંગ માટેની માર્ગદર્શિકા અનુસાર સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકની સ્થાપના માટે રૂ. 200 કરોડની નિયમનકારી જરૂરિયાતની સામે USF બેંકની સ્થાપના આશરે રૂ. 1,100 કરોડની મૂડી સાથે કરવામાં આવી રહી છે.

બેંકોનું વિલીનીકરણ

- બેંકોના મર્જર વિશે :
- મર્જરથી બેંકોને સંયુક્ત વ્યાપાર કામગીરી અને સાહસોમાં ફાયદો થાય છે. તેઓ સાથે મળીને શેરહોલ્ડરનું મૂલ્ય વધારવા અને જરૂરિયાતોને વધુ અસરકારક રીતે પૂરી કરવામાં સક્ષમ છે.
- બેંક સંકલિત પ્રક્રિયાઓ બેંકિંગ રેગ્યુલેશન એક્ટ, 1949 હેઠળ પ્રદાન કરવામાં આવે છે. અધિનિયમની કલમ 45 RBIને બેંકિંગ કંપની દ્વારા કારોબારને સસ્પેન્ડ કરવા માટે કેન્દ્ર સરકારને અરજી કરવાની અને એકીકરણના પુનર્ગઠન માટે યોજના તૈયાર કરવાની સત્તા આપે છે.
- તાજેતરના ઉદાહરણો:
- વર્ષ 2019માં, નાણામંત્રીએ જાહેર ક્ષેત્રની બેંકો (PSB)ની સૌથી મોટી એકત્રીકરણ યોજનાની જાહેરાત કરી હતી, જેમાંથી 10 બેંકોને ચારમાં મર્જ કરવામાં આવી હતી.
- જાન્યુઆરી 2019માં, આર્થિક બાબતોની કેબિનેટ સમિતિ (CCEA) એ રાજ્ય સંચાલિત વિજયા બેંક, બેંક ઓફ બરોડા અને દેના બેંકના વિલીનીકરણને મંજૂરી આપી હતી.
- એપ્રિલ 2017માં, 5 સહયોગી બેંકોને SBI સાથે મર્જ કરવામાં આવી હતી જે સ્ટેટ બેંક ઓફ બિહારને એન્ડ જયપુર, સ્ટેટ બેંક ઓફ હૈદરાબાદ, સ્ટેટ બેંક ઓફ ત્રાવણકોર, સ્ટેટ બેંક ઓફ મૈસુર અને સ્ટેટ બેંક ઓફ પટિયાલા હતી.

- સરકારે એકત્રીકરણના ત્રીજા તબક્કા હેઠળ પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકોના એકીકરણનું કાર્ય પણ હાથ ધર્યું, બેંકોની સંખ્યા 56 થી ઘટાડીને 38 કરી.
 - નફો:
 - સ્પર્ધાત્મકતા: બેંકોનું એકીકરણ તેમને રાષ્ટ્રીય અને પ્રાદેશિક સ્તરે તેમની હાજરી મજબૂત કરવામાં મદદ કરે છે.
 - મૂડી અને શાસન: સરકારનો ઉદ્દેશ્ય માત્ર મૂડી પ્રદાન કરવાનો નથી, પણ સુશાસન સુનિશ્ચિત કરવાનો પણ છે. આ પ્રક્રિયા દ્વારા બનાવવામાં આવેલ નવી સંસ્થાની નાણાકીય વ્યવસ્થા વધુ નફાકારક અને સુરક્ષિત રહેશે.
 - બેંકોની ધિરાણ ક્ષમતા વધશે અને તેમની બેલેન્સ શીટમાં પણ સુધારો થશે.
 - કાર્યક્ષમતા: વહેંચાયેલ નેટવર્કની હાજરી પણ ઓપરેટિંગ ખર્ચમાં ઘટાડો કરશે અને આ વધેલી કાર્યક્ષમતા બેંકોના ધિરાણ ખર્ચમાં પણ ઘટાડો કરશે.
 - ટેકનિકલ સપોર્ટ: તમામ સંકલિત બેંકો ખાસ 'કોર બેંકિંગ સોલ્યુશન્સ' (CBS) પ્લેટફોર્મમાં ટેકનિકલી સહયોગ કરી શકશે.
 - સ્વ-નિર્ભરતા: મોટી બેંકો પાસે જાહેર તિજોરી પર આધાર રાખવાને બદલે બજારમાંથી સંસાધનો એકત્ર કરવાની વધુ સારી ક્ષમતા હોય છે.
 - મોનીટરીંગ: મજૂર પ્રક્રિયા બાદ બેંકોની સંખ્યામાં ઘટાડો થવાથી સરકાર માટે મૂડી ફાળવણી, વધુ સારી કામગીરી અને બેંકોની દેખરેખ રાખવાનું સરળ બનશે.
- પડકારો**
- નિર્ણય લેવો : જે બેંકો મર્જ કરવામાં આવી છે તે ટોચના સ્તરે નિર્ણય લેવામાં ધીમી જોવા મળી શકે છે કારણ કે આવી બેંકોના વરિષ્ઠ અધિકારીઓ તમામ નિર્ણયો અટકાવી દેશે અને તેના કારણે ક્રેડિટ વિતરણમાં ઘટાડો થશે.
 - ભૌગોલિક સુસંગતતા: વિલીનીકરણની પ્રક્રિયા દરમિયાન મર્જ થયેલી બેંકો વચ્ચે ભૌગોલિક સંકલનનો અભાવ છે. મર્જરના ચાર કેસોમાંથી, ત્રણ મર્જ થયેલી બેંકો દેશના ચોક્કસ ક્ષેત્રમાં જ સેવા આપે છે.
 - જો કે, અલ્હાબાદ બેંક (પૂર્વ અને ઉત્તર પ્રદેશમાં હાજરી)નું ભારતીય બેંક (દક્ષિણમાં હાજરી) સાથે વિલીનીકરણ તેના ભૌગોલિક પ્રસારમાં વધારો કરે છે.
 - અર્થતંત્રમાં મંદી: આ પગલું સારું છે પરંતુ સમય યોગ્ય નથી. અર્થતંત્ર પહેલેથી જ મંદીમાં છે અને ખાનગી વપરાશ અને રોકાણ ઘટી રહ્યું છે. તેથી ટૂંકા ગાળામાં અર્થતંત્રને ઊંચું લાવવાની અને ક્રેડિટ ફ્લો વધારવાની જરૂર છે અને આ નિર્ણય ટૂંકા ગાળામાં તે ક્રેડિટને અવરોધિત કરશે.
 - નબળી બેંકો: નબળા અને ઓછા મૂડીવાળા PSBs સાથેનું જટિલ વિલીનીકરણ બેંકના પુનઃપ્રાપ્તિના પ્રયાસોને અટકાવશે કારણ કે એક બેંકની નબળાઈઓને સ્થાનાંતરિત કરી શકાય છે અને તેના કારણે મર્જ થયેલી એન્ટિટી નબળી પડી શકે છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) PMC અને USF બેંકના એકીકરણ માટે ડ્રાફ્ટ પ્લાન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. એકત્રીકરણની ડ્રાફ્ટ સ્કીમ મુજબ, PMC બેંકના થાપણદારોને તેમના નાણાં એકત્રીકરણ પછી 3-10 વર્ષના સમયગાળામાં પાછા મળશે.
 2. 31 માર્ચ, 2021 પછી ટ્રાન્સફર કરનાર (PMC) બેંકમાં કોઈપણ વ્યાજથી ભરેલી થાપણો પર વ્યાજ નહીં આવે.
 3. યુનિટી દ્વારા થાપણો સહિત PMC બેંકની સંપત્તિ અને જવાબદારીઓનું સંપાદન થાપણદારોને મહત્તમ સુરક્ષા પ્રદાન કરશે.
 4. મર્જરથી બેંકોને સંયુક્ત વ્યાપાર કામગીરી અને સાહસોમાં ફાયદો થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4
- 2) SDG અર્બન ઇન્કેક્સ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. 1990ના દાયકામાં, બંને દેશોએ ગરીબી ઘટાડવા અને સામાજિક માળખાકીય વિકાસના ક્ષેત્રમાં સહયોગ કર્યો.
 2. હાલમાં ઈન્ડો-જર્મન ડેવલપમેન્ટ કોઓપરેશન પ્રોગ્રામ નીચેના પરસ્પર સંમત અગ્રતા ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે:
 3. ભારત-જર્મન વિકાસ સહકાર એ ભારત-જર્મન વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીનો મુખ્ય આધારસ્તંભ છે.
 4. વર્ષ 2008 એ ભારત-જર્મન વિકાસ સહયોગના 50 વર્ષ પૂરા થયા.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4
- 3) વિશ્વ રોકાણકાર સપ્તાહ 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. નેશનલ સ્ટોક એક્સચેન્જ (NSE) એ રોકાણકારોના શિક્ષણ અને સંરક્ષણના મહત્વ અંગે જાગૃતિ લાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે 'Ring the Bell for Financial Literacy' ઇવેન્ટમાં ભાગ લીધો હતો.
 2. સિક્યોરિટી માર્કેટમાં નવા રોકાણકારો તેમજ છેલ્લા બે વર્ષથી ટ્રેડિંગ સભ્યો માટે ધ્યાન કેન્દ્રિત જાગૃતિ સત્રો યોજવામાં આવશે.
 3. વર્લ્ડ ઇન્વેસ્ટર્સ વીક એ IOSCO દ્વારા પ્રમોટ કરાયેલ એક સપ્તાહ-લાંબી વૈશ્વિક ઉજવણી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 4) કોફી ઉત્પાદન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. પ્લાન્ટર્સ કોમ્યુનિટી દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા ડેટા અનુસાર, જાન્યુઆરીમાં સમાપ્ત થતી આ પાકની સિઝનમાં ભારતનું અરેબિકા કોફી ઉત્પાદન 30% અને રોબસ્ટા 20% ઘટશે.
 2. અતિશય વરસાદ, છોડને નુકસાન, પોડ ફાટવા અને બેરી ઘટવાને કારણે કોફીનું ઉત્પાદન ઘટશે.
 3. બંગાળની ખાડીમાં નીચા દબાણ અને દબાણવાળા વિસ્તારોને કારણે ભારતમાં કોફી ઉગાડતા પ્રદેશોમાં વિસ્તૃત વરસાદ જોવા મળી રહ્યો છે.
 4. ખાતર અને મજૂરી ખર્ચ સહિત ઉત્પાદન ખર્ચમાં વધારો, ઉત્પાદકોને ઓછું વળતર અને ઉત્પાદનમાં ધીમા રોકાણમાં પરિણમી શકે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 5) ભારત-યુએસ ડિજિટલ ટેક્સ કરાર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ટ્રેડ રિપ્રેઝન્ટેટિવ (USTR) ના કાર્યાલયે કહ્યું હતું કે ભારત, ઇટાલી અને તુર્કી દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ અમેરિકન કંપનીઓ સાથે ભેદભાવ કરે છે.
 2. ભારત સહિત 136 દેશો એવા બજારોમાં 15% (વૈશ્વિક કર કરાર)નો લઘુત્તમ કોર્પોરેટ ટેક્સ દર દાખલ કરવા સંમત થયા જ્યાં મોટી કંપનીઓ આવક પેદા કરે છે.
 3. કરારમાં દેશોએ તમામ ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ અને અન્ય સમાન એકપક્ષીય પગલાં દૂર કરવાની જરૂર છે.
 4. વૈશ્વિક લઘુત્તમ કરનો દર વૈશ્વિક સ્તરે US\$868 મિલિયનના વેચાણ સાથે બહુરાષ્ટ્રીય કંપનીઓના વિદેશી નફા પર લાગુ થશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 6) નેશનલ બેંક ફોર ફાયનાન્સિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્ડ ડેવલપમેન્ટ (NBFID) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. આ જાહેરાત NBFIDના નવનિયુક્ત ચેરમેન કે.વી. કામથે કર્યું હતું.
 2. કેન્દ્ર સરકારે નવી સ્થપાયેલી NBFID ના અધ્યક્ષ તરીકે KV કામથની નિમણૂકની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
 3. NBFID ની સ્થાપના ભારતમાં ફંડ કંચ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સેક્ટરમાં રોકાણને ઉત્તેજિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરવામાં આવી હતી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 7) શહેરી વિસ્તારોમાં પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ભારત સરકાર અને એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) એ શહેરી વિસ્તારોમાં પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ સુધારવા માટે \$300 મિલિયન લોન કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.
 2. લોન કરાર 13 રાજ્યોમાં શહેરી વિસ્તારોમાં વ્યાપક પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળની પહોંચને મજબૂત અને સુધારવામાં મદદ કરશે.
 3. આનાથી 256 મિલિયન શહેરી રહેવાસીઓને ફાયદો થશે, જેમાં સ્લમ વિસ્તારના 51 મિલિયનનો સમાવેશ થાય છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 8) વેતન દર સૂચકાંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. WRI ની નવી શ્રેણીએ ઉદ્યોગોની સંખ્યા, પસંદ કરેલા ઉદ્યોગો હેઠળના વ્યવસાયો, નમૂનાનું કદ, ઉદ્યોગોનું વજન વગેરેના સંદર્ભમાં વ્યાપ અને કવરેજમાં વધારો કર્યો છે.
 2. નવી શ્રેણીમાં પસંદ કરાયેલા 37 ઉદ્યોગોને વાવેતર ક્ષેત્રના 3 ઉદ્યોગો, ખાણ ક્ષેત્રના 4 ઉદ્યોગો અને ઉત્પાદન ક્ષેત્રના 30 ઉદ્યોગો તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે.
 3. નવી WRI બાસ્કેટમાં, 1963-65 શ્રેણીમાં 21 ઉદ્યોગોની સામે કુલ 37 ઉદ્યોગોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 8) મૂડીઝ ઈન્વેસ્ટર્સ સર્વિસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પર વધતો સરકારી ખર્ચ સ્ટીલ અને સિમેન્ટની માંગને ટેકો આપશે.
 2. મૂડીઝ એ મૂડીઝ કોર્પોરેશનનો બોન્ડ ક્રેડિટ રેટિંગ બિઝનેસ છે.
 3. વર્ષ 2021માં તેને ફોર્ચ્યુન 500ની યાદીમાં પણ સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

ભારત અને યુકે ગ્રીન એનર્જી સહયોગ અંગે ચર્ચા કરે છે

- 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ યુનાઇટેડ કિંગડમના વિજ્ઞાન મંત્રી જ્યોર્જ ફ્રીમેન સાથે કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે ઓનલાઇન મીટિંગ કરી હતી.
- આ બેઠકમાં બંને મંત્રીઓએ અન્ય મુદ્દાઓ ઉપરાંત બંને દેશો વચ્ચે ગ્રીન એનર્જી સહયોગ અંગે ચર્ચા કરી હતી.
- ભારત-યુકે વિજ્ઞાન અને તકનીકી સહયોગ ઝડપથી વધી રહ્યો છે, જ્યારે બંને દેશોનો સંયુક્ત સંશોધન કાર્યક્રમ શૂન્ય આધારથી વધીને હવે £300-400 મિલિયન થઈ ગયો છે.
- ભારતીય મંત્રીના જણાવ્યા અનુસાર, યુકે ભારતના બીજા સૌથી મોટા આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધન અને નવીનતા ભાગીદાર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.

ભારતમાં નેટ ઝીરો યાત્રા

- ભારતની નેટ ઝીરો યાત્રાના મુદ્દા પર, મંત્રીએ કહ્યું કે, ઉર્જા કાર્યક્ષમતા અને પુનઃપ્રાપ્ય ઉર્જા એ કેન્દ્રીય સ્તંભો છે, જ્યાં ભારત સ્વચ્છ ઉર્જા મિશન, ઈન્ડિયા સોલર એલાયન્સ વગેરે સહિતની વિવિધ પહેલોમાં અગ્રેસર છે.

સ્વચ્છ અને ગ્રીન એનર્જીમાં ભારત-યુકે સહયોગ

- સ્વચ્છ અને ગ્રીન એનર્જીમાં ભારત-યુકેના સહયોગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતાં, ભારતીય મંત્રીએ કહ્યું કે, ચાર ટેકનોલોજી મૂલ્ય શૃંખલાઓ સંચિત CO2 બચતના અડધા ભાગ માટે યોગદાન આપે છે:
- અંતિમ-ઉપયોગ વિસ્તારો (જેમ કે અદ્યતન બેટરીઓ) ને વ્યાપકપણે વિદ્યુતીકરણ કરવા માટેની તકનીકી,
- કાર્બન કેપ્ચર, ઉપયોગ અને સંગ્રહ
- હાઇડ્રોજન અને હાઇડ્રોજન સંબંધિત ઈંધણ
- જૈવિક ઊર્જા

ન્યુટન ભાભા MOU

- ન્યુટન ભાભા MOUએ ભારત અને યુકેને ઊર્જા સુરક્ષા, પાણી, આરોગ્ય, ખોરાક અને કૃષિ, આબોહવા પરિવર્તન, પર્યાવરણીય અભ્યાસ અને સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિવર્તન જેવા સંશોધન ક્ષેત્રોની શ્રેણીમાં તેમના વિજ્ઞાન અને તકનીકી સહયોગને આગલા સ્તર પર લઈ જવા મદદ કરી.

13મી ASEM સમિટ: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- એશિયા-યુરોપ મીટિંગ (Asia-Europe Meeting-ASEM) સમિટની 13મી આવૃત્તિ 25 અને 26 નવેમ્બર, 2021ના રોજ યોજાઈ રહી છે.
- સમિટમાં ભારતીય પ્રતિનિધિમંડળનું નેતૃત્વ ઉપરાષ્ટ્રપતિ એમ વેકેયા નાયડુ કરશે.
- સમિટનું શીર્ષક “શેર્ડ ડેવલપમેન્ટ માટે બહુપક્ષીયવાદને મજબૂત બનાવવું” છે.
- તે વર્ચ્યુઅલ મોડમાં હાથ ધરવામાં આવશે જેમાં તમામ 51 સભ્ય દેશો સામેલ છે. સભ્યો ઉપરાંત આસિયાન અને યુરોપિયન યુનિયન પણ ભાગ લેશે.

ASEM (Asia-Europe Meeting- ASEM)

- ASEM એ એશિયન-યુરોપિયન રાજકીય સંવાદ પ્લેટફોર્મ છે, જે તેના ભાગીદારો વચ્ચેના સંબંધો અને સહકારના અનેક સ્વરૂપોને વધારવા માટે કામ કરે છે. તેની સ્થાપના 1 માર્ચ, 1996ના રોજ થાઇલેન્ડના બેંગકોકમાં પ્રથમ ASEM સમિટ (ASEM1)માં કરવામાં આવી હતી. તેની સ્થાપના જાપાન, ચીન અને દક્ષિણ કોરિયાના વ્યક્તિગત દેશો ઉપરાંત યુરોપિયન યુનિયનના 15 સભ્ય દેશો અને યુરોપિયન કમિશન અને આસિયાનના 7 સભ્ય દેશો દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

ASEM સભ્યો

- ઘણા EU સભ્ય દેશો, ભારત, પાકિસ્તાન, મંગોલિયા અને ASEAN સચિવાલય 2008 માં ASEM માં જોડાયા હતા. 2010માં ઓસ્ટ્રેલિયા, ન્યુઝીલેન્ડ અને રશિયા જોડાયા હતા. જ્યારે બાંગ્લાદેશ, નોર્વે અને સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ 2012માં જોડાયા હતા. 2014માં, ક્રોએશિયા અને કઝાકિસ્તાન ASEMમાં જોડાયા. 2021માં જોડાનાર તુર્કી ASEMનું સૌથી નવું સભ્ય છે.

ASEM સમિટ

- ASEM સમિટ એ દ્વિવાર્ષિક કાર્યક્રમ છે, જે એશિયન અને યુરોપિયન દેશો વચ્ચે એકાંતરે યોજાય છે. અર્થશાસ્ત્ર, રાજકારણ, નાણા, શિક્ષણ, સામાજિક અને સંસ્કૃતિના ક્ષેત્રોમાં પરસ્પર હિતના મુદ્દાઓ પર એશિયા અને યુરોપ વચ્ચે સંવાદ અને સહકાર માટે પ્રાથમિકતાઓ નક્કી કરવાની ASEM પ્રક્રિયાની તે સૌથી મહત્વપૂર્ણ ઘટના છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં ભારતનો પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા

- તાજેતરમાં, ભારતના સંરક્ષણ પ્રધાને નવી દિલ્હીમાં World Congress on Disaster Management (WCDM) ની પાંચમી આવૃત્તિને સંબોધિત કરી હતી.
- આ પરિષદમાં, સંરક્ષણ પ્રધાને એ હકીકતને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું કે ભારતે વારંવાર હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્ર (IOR) માં પોતાને “પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા”(First Responder) તરીકે સાબિત કર્યું છે.
- “પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા” તરીકે ભારતની ઉભરતી વિભાવના દેશની વધતી જતી સંભવિતતા અને મોટી શક્તિની ભૂમિકા નિભાવવાની વધતી ઇચ્છાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓન ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (WCDM)

- ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ અને કન્વર્જન્ટ સોસાયટીની આ એક અનોખી પહેલ છે જે આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનના વિવિધ પડકારરૂપ મુદ્દાઓની ચર્ચા કરવા માટે વિશ્વભરના સંશોધકો, નીતિ નિર્માતાઓ અને પ્રેક્ટિશનરોને સાથે લાવે છે.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય વિજ્ઞાન, નીતિ અને પ્રથાઓ પર સંવાદને પ્રોત્સાહન આપવા માટે જોખમોની સમજ વધારવા અને જોખમો ઘટાડવા અને આપત્તિઓ પ્રત્યે સ્થિતિસ્થાપકતા માટે અગાઉથી પગલાં લેવાનો છે.

ભારત, પ્રથમ પ્રતિભાવકર્તા તરીકે

- અન્ડરલાઈંગ વિઝન: હિંદ મહાસાગરની પહેલ માટે ભારતનો અભિગમ (Security and Growth for All in the Region-SAGAR) ખ્યાલથી પ્રેરિત છે. મહાસાગરમાં અલગ-અલગ અને આંતર-સંબંધિત તત્વો બંને હોય છે જેમ કે:
- દરિયાકાંઠાના રાજ્યો વચ્ચે આર્થિક અને સુરક્ષા સહયોગને મજબૂત બનાવવો.
- જમીન અને દરિયાઈ વિસ્તારોનું રક્ષણ કરવાની ક્ષમતા વધારવી.
- ટકાઉ પ્રાદેશિક વિકાસ તરફ કામ કરવું.
- વાદળી અર્થવ્યવસ્થા અને કુદરતી આફતો, ચાંચિયાગીરી અને આતંકવાદ જેવા બિન-પરંપરાગત જોખમોનો સામનો કરવા માટે સામૂહિક પગલાંને પ્રોત્સાહન આપવું.
- સક્ષમ પરિબળો: હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં ભારતની વિશિષ્ટ સ્થિતિ, સશસ્ત્ર દળોની ક્ષમતા સાથે, તેને માનવતાવાદી સહાય અને આપત્તિ રાહત (HADR) પરિસ્થિતિઓમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપવા સક્ષમ બનાવે છે.

- પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય કટોકટીઓને રોકવા અથવા ઘટાડવામાં તેના સંસાધનોનું યોગદાન આપીને ભારત આંતરરાષ્ટ્રીય સિસ્ટમમાં એક જવાબદાર નેતા તરીકે તેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવી રહ્યું છે.
- આ પહેલની જરૂરિયાત: ભૌગોલિક-રાજકીય લેન્ડસ્કેપ અને કોવિડ-19 જેવી કુદરતી આફતો સહિત વિશ્વ સામેના પરંપરાગત અને બિન-પરંપરાગત જોખમોને પડકારવું.
- પ્રાદેશિક અને વૈશ્વિક અસરો સાથે આપત્તિઓ (તે કુદરતી આપત્તિ હોય, અથવા અચાનક નાણાકીય કટોકટી હોય) મોટા પાયે અસર કરે છે.
- એક નેતા તરીકે, ભારત આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યવસ્થા સુનિશ્ચિત કરવાનો પ્રયાસ કરે છે કારણ કે નાના કે ઓછા સક્ષમ દેશોને સહાયની સખત જરૂર છે.

પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા તરીકે ભારતની જાહેરાત

- માનવતાવાદી સહાયતા અને આપત્તિ રાહત (HADR) ઝુંબેશ: ભારત તેના પડોશીઓ અને મિત્ર દેશો સાથે HADR સહકાર અને સંકલનને મજબૂત કરવા માટે નિયમિત કવાયતનું આયોજન કરે છે, જેમાં કુશળતા અને ઉત્પાદન ક્ષમતાની વહેંચણી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવે છે.
- ભારત સરકાર અને લશ્કરી દળોએ 2004ની સુનામી, 2015માં નેપાળનો ભૂકંપ વગેરે જેવી રાહત કામગીરીમાં પડોશી દેશોને મદદ કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી છે.
- ડિઝાસ્ટર રિસિલિઅન્ટ: ભારત દ્વારા તેની આગેવાની કરવામાં આવી રહી છે અને તેના મિત્ર દેશોને Disaster Resilient Infrastructure- DRI માં કુશળતા પ્રદાન કરવામાં આવી રહી છે.
- 2016 સુધીમાં ભારતમાં સૌપ્રથમ વખત. આપત્તિ-પ્રતિરોધક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટે જોડાણ (Coalition for Disaster Resilient Infrastructure-CDRI) એ નવી દિલ્હીમાં આયોજિત આપત્તિ જોખમ ઘટાડા અંગેની એશિયન મંત્રી સ્તરીય પરિષદ દરમિયાન રજૂ કરવામાં આવેલ દરખાસ્ત હતી.
- સ્થળાંતરિત સ્થળાંતર અભિયાન: વર્ષ 2015માં ‘ઓપરેશન રાહત’ હેઠળ, ભારતે 40 થી વધુ દેશોના 6,700 લોકોની સાથે 1,940 ભારતીય નાગરિકોને યમનમાંથી બહાર કાઢ્યા હતા.
- બિનપરંપરાગત સુરક્ષા પડકારો: ભારતીય નૌકાદળ બિનપરંપરાગત સુરક્ષા પડકારો માટે હિંદ મહાસાગરના ડિફોલ્ટ પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા (Default First Responder) તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.

- 2008થી, એડનની ખાડીમાં ચાંચિયાગીરીનો સામનો કરવા માટે ભારતીય સેના દ્વારા લગભગ ત્રીસ યુદ્ધ જહાજો તૈનાત કરવામાં આવ્યા છે, જેણે 1500 થી વધુ જહાજોને બચાવ્યા અને લગભગ ત્રીસ ચાંચિયાગીરીના પ્રયાસોને નિષ્ફળ બનાવ્યા.
- સંઘર્ષ પછીની રાહત અને પુનઃસ્થાપન: ભારતે સંઘર્ષ પછીની પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થતા દેશોને સમર્થન આપવા માટે ઘણી વખત આગેવાની લીધી છે, જેને સંસાધનો અને નોંધપાત્ર ભંડોળની જરૂર છે.
- ઉદાહરણ તરીકે, ભારતે અફઘાનિસ્તાન અને શ્રીલંકાને સંઘર્ષ પછીની પરિસ્થિતિમાંથી બહાર આવવા માટે મદદ કરી.
- શરણાર્થી પ્રવાહ: જ્યારે પણ લોકો દક્ષિણ એશિયામાં તેમના જીવનને જોખમમાં જુએ છે, ત્યારે તેઓ ઘણીવાર ભારત તરફ જુએ છે. ભારતે શરણાર્થીઓ અને લઘુમતી વસ્તી માટે આપાતકાલીન સલામત આશ્રયસ્થાન પૂરું પાડ્યું છે.

લવિધ્યના પગલાં

- અત્યાધુનિક ટેકનોલોજીનો લાભ લેવો: અવકાશ, સંદેશાવ્યવહાર, બાયો-એન્જિનિયરિંગ, બાયો-મેડિકલ અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સના ક્ષેત્રોમાં ઉભરતી અદ્યતન તકનીકો આપત્તિ જોખમ મૂલ્યાંકન અને પ્રારંભિક ચેતવણી દ્વારા સંચારના માર્ગમાં ક્રાંતિ લાવી શકે છે.
- રોગચાળા પછીનું મૂલ્યાંકન: 'એજન્ડા ફોર 2030 સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ'ના અમલીકરણ પર રોગચાળાની અસરનું વ્યાપક મૂલ્યાંકન કરવાની જરૂર છે.
- નવા માળખામાં લક્ષ્યોના અમલીકરણ માટે વૈશ્વિક અને રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચનાઓમાં નવા વિચારોના સમાવેશ પર ભાર મૂકવો જોઈએ.
- ફર્સ્ટ રિસ્પોન્ડર ટ્રેડિશન અને પ્રમોશન: ફર્સ્ટ રિસ્પોન્ડર ટ્રેડિશનને વધુ પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ કારણ કે તે આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યવસ્થામાં ઉત્તેજક ભૂમિકા ભજવવાની ભારતની ઊંડી પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- આ માટે ભારતે તેની સરહદોથી આગળ વધવા માટે પૂરતા સંસાધનો અને ક્ષમતાઓથી સંપન્ન થવું પડશે.

યુએસએ તાઈવાનને લોકશાહી માટે સમિટ (Summit for Democracy) માં આમંત્રણ આપ્યું

- યુએસ પ્રમુખ જો બિડેને 100 થી વધુ દેશો સાથે વર્ચ્યુઅલ સમિટમાં તાઈવાનને આમંત્રણ આપ્યું છે.

- અમેરિકાએ આ બેઠક માટે ચીન અને રશિયાને આમંત્રણ આપ્યું ન હતું.
- અમેરિકા ભલે તાઈવાનને સ્વતંત્ર દેશ તરીકે ઓળખતું ન હોય પરંતુ તેણે તાઈવાનને આમંત્રણ આપ્યું છે. અમેરિકા તાઈવાનને આદર્શ લોકશાહી માને છે.

લોકશાહી માટે સમિટ (Summit for Democracy)

- પ્રથમ વખત, "Summit for Democracy" 9 અને 10 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ ઓનલાઈન યોજાશે. આ સમિટની વ્યક્તિગત બેઠક 2022માં તેની બીજી આવૃત્તિમાં યોજાશે. આ સમિટનું આયોજન એટલા માટે કરવામાં આવી રહ્યું છે કારણ કે લોકશાહીને આંચકો લાગ્યો છે. જે દેશોમાં અમેરિકાને ઘણી આશા હતી.

કયા દેશોને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું છે?

- અમેરિકાના નાટો સહયોગી તુર્કી આ યાદીમાં સામેલ નથી. તુર્કીના રાષ્ટ્રપતિ, રેસેપ તઈપ એર્દોગનને યુએસ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા "નિરંકુશ" તરીકે લેબલ કરવામાં આવ્યું હતું.
- મધ્ય પૂર્વમાં, ફક્ત ઈઝરાયેલ અને ઈરાકને આ સૂચિમાં ઉમેરવામાં આવ્યા છે.
- અમેરિકાના પરંપરાગત આરબ સાથી ઈજિપ્ત, જોર્ડન, સાઉદી અરેબિયા, કતાર અને સંયુક્ત આરબ અમીરાત બધા ગેરહાજર છે.
- અમેરિકાએ બ્રાઝિલને પણ આમંત્રણ આપ્યું છે.
- આફ્રિકન પક્ષે કેન્યા, કોંગો, દક્ષિણ આફ્રિકા, નાઈજીરીયા અને નાઈજરને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું છે.

રશિયા ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન સંઘર્ષ (Israeli-Palestinian Conflict) ના બે-રાજ્ય ઉકેલ (two-state solution) પર ભાર મૂકે છે

- રશિયાના રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિને આગ્રહ કર્યો છે કે રશિયા ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન સંઘર્ષ માટે "બે-રાજ્ય ઉકેલ"નું પાલન કરે છે.

ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન સંઘર્ષ શું છે?

- તે વિશ્વભરમાં સૌથી વધુ સ્થાયી સંઘર્ષોમાંનું એક છે. સંઘર્ષ પશ્ચિમ કાંઠા અને ગાઝા પટ્ટી પર ઈઝરાયેલના કબજા સાથે શરૂ થયો હતો અને તે વર્ષમાં 54મી એ પહોંચ્યો હતો. ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન શાંતિ પ્રક્રિયાના ભાગ રૂપે સંઘર્ષને ઉકેલવા માટે ઘણા પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ

- જોર્ડન નદી અને ભૂમધ્ય સમુદ્ર વચ્ચે જમીનના ટુકડા માટે યહૂદીઓ અને આરબો વચ્ચે 100 વર્ષનો સંઘર્ષ ચાલી રહ્યો છે. 1882 થી 1948 સુધી, વિશ્વભરના યહૂદીઓ પેલેસ્ટાઈનમાં એકઠા થયા. આ ચળવળને આલિયાહ કહેવામાં આવતું હતું. 1917માં, યુકેએ પેલેસ્ટાઈન પર નિયંત્રણ મેળવ્યું, કારણ કે પ્રથમ વિશ્વ યુદ્ધ પછી ઓટ્ટોમન સામ્રાજ્યનું પતન થયું. યુકેએ નિયંત્રણ મેળવ્યા પછી, પેલેસ્ટાઈનમાં યહૂદીઓ માટે ઘરો સ્થાપવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે બાલ્ફોર ઘોષણા (Balfour Declaration) જારી કરવામાં આવી હતી. જો કે, તે સમયગાળા દરમિયાન, પેલેસ્ટાઈનમાં આરબોની બહુમતી હતી. યહૂદીઓએ આ વિચારને ટેકો આપ્યો પરંતુ પેલેસ્ટાઈનિયનોએ તેને નકારી કાઢ્યો. પછી, યહૂદીઓએ આરબો સાથે પેલેસ્ટાઈનને તેમના કુદરતી ઘર તરીકે દાવો કર્યો. યહૂદીઓને આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયનો ટેકો મળ્યો.

વર્તમાન પરિસ્થિતિ

- ઈઝરાયેલ હજુ પણ પશ્ચિમ કાંઠે નિયંત્રણ કરે છે પરંતુ ગાઝામાંથી બહાર નીકળી ગયું છે. સંયુક્ત રાષ્ટ્ર હજુ પણ તે જમીનના ટુકડાને કબજે કરેલા પ્રદેશના ભાગ તરીકે માને છે. ઈઝરાયેલ સમગ્ર જેરૂસલેમને તેની રાજધાની તરીકે દાવો કરે છે, જ્યારે પેલેસ્ટાઈન પૂર્વ જેરૂસલેમને ભાવિ પેલેસ્ટાઈનિયન રાજ્યની રાજધાની તરીકે દાવો કરે છે. પરિણામે, ગાઝા, પશ્ચિમ કાંઠે અને પૂર્વ જેરૂસલેમમાં રહેતા ઈઝરાયેલીઓ અને પેલેસ્ટાઈનિયનો વચ્ચે ઘણીવાર તણાવ વધારે હોય છે.

મધ્ય સીરિયા પર ઈઝરાયેલનો હવાઈ હુમલો: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- સીરિયન સૈન્ય અનુસાર, 23 નવેમ્બર, 2021ના રોજ ઈઝરાયેલના લડાયક વિમાનોએ તેના મધ્ય વિસ્તારમાં લશ્કરી ચોકીઓ પર હુમલો કર્યો હતો. હુમલામાં બે નાગરિકોના મોત થયા હતા અને સાત લોકો ઘાયલ થયા હતા, જેમાંથી છ સૈનિકો હતા.
- રિપોર્ટ અનુસાર, લેબનીઝ એરસ્પેસ પર ઉડતી વખતે યુદ્ધ વિમાનોએ મિસાઈલો છોડી હતી.
- સીરિયાના એર ડિફેન્સ મોટાભાગની મિસાઈલોને તોડી પાડી હતી.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ઈઝરાયેલે વર્ષોથી સરકાર-નિયંત્રિત સીરિયન લક્ષ્યો પર સેંકડો હુમલાઓ કર્યા છે. પરંતુ તે ભાગ્યે જ આવી કામગીરી

સ્વીકારે છે. જો કે, ઈઝરાયેલે સ્વીકાર્યું છે કે તે ઈરાન-સાથી મિલિશિયાના લક્ષ્યોને નિશાન બનાવે છે, જેમ કે લેબનોનના હિઝબોલ્લા જૂથ કે જેણે સીરિયામાં લડવૈયાઓ મૂક્યા છે.

ઈઝરાયેલ-સીરિયા સંબંધો

- ઈઝરાયેલ અને સીરિયા 1948માં ઈઝરાયેલની સ્થાપના બાદથી ચાલી રહેલા યુદ્ધમાં સામેલ છે. બંને દેશો વચ્ચેનો સૌથી મહત્વપૂર્ણ અને સીધો સશસ્ત્ર સંઘર્ષ 1948-1949માં પ્રથમ આરબ-ઈઝરાયેલ યુદ્ધ, 1967નું ત્રીજું આરબ-ઈઝરાયેલ યુદ્ધ હતું. તેમજ 1973નું ચોથું આરબ-ઈઝરાયેલ યુદ્ધ. વધુમાં, લેબનીઝ ગૃહ યુદ્ધ અને યુદ્ધ દરમિયાન ઈઝરાયેલ અને સીરિયન દળોએ એકબીજા સામે વ્યાપક લડાઈ લડી હતી.

શું છે મામલો?

- બંને દેશો વચ્ચેના વિવાદનું મુખ્ય કારણ એ છે કે સીરિયાએ ક્યારેય ઈઝરાયેલને કાયદેસર રાજ્ય તરીકે માન્યતા આપી નથી. તે સીરિયન પ્રદેશમાં પ્રવેશવા માટે કાયદેસર રીતે માન્ય તરીકે ઈઝરાયેલી પાસપોર્ટને સ્વીકારતું નથી. એ જ રીતે ઈઝરાયેલ સીરિયાને દુશ્મન દેશ માને છે. ઈઝરાયેલ સામાન્ય રીતે તેના નાગરિકોને સીરિયા જવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. 20મી સદીના મધ્યમાં બંનેની સ્થાપના થઈ ત્યારથી તેઓએ ક્યારેય ઔપચારિક રાજદ્વારી સંબંધો સ્થાપિત કર્યા નથી.

ભારત અને અમેરિકા 4 વર્ષ પછી વેપાર નીતિ મંચને પુનર્જીવિત કરશે

- ભારત અને યુએસ ચાર વર્ષ પછી વેપાર નીતિ મંચ (Trade Policy Forum)ને તેઓ પુનઃજીવિત કરવા સિવાય માર્કેટ એક્સેસ અને ડિજિટલ ટ્રેડ જેવા મુદ્દાઓ પર મતભેદોને ઉકેલવાના માર્ગો શોધવા સંમત થયા છે.
- યુએસ ટ્રેડ રિપ્રેઝન્ટેટિવ કેથરિન તાઈની બે દિવસીય મુલાકાતની શરૂઆતમાં આ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
- બંને દેશોના વાટાઘાટકારોએ વેપાર પેકેજ પર હસ્તાક્ષર કરવા માટે એક વર્ષથી વધુ સમય સુધી લડત ચલાવી હતી કારણ કે ભારત અને યુએસ ટેરિફ જેવા વિવિધ મુદ્દાઓ પર અલગ હતા.
- બે દિવસની મુલાકાત દરમિયાન, યુએસ વેપાર પ્રતિનિધિએ બજાર પ્રવેશ પ્રતિબંધો, અણધારી નિયમો, ઉચ્ચ ટેરિફ અને બંને દેશો વચ્ચે પ્રતિબંધિત ડિજિટલ વેપાર જેવા મુદ્દાઓ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.

વેપાર નીતિ મંચનું પુનરુત્થાન

- ભારત અને યુએસ ચાર વર્ષ પછી તેમની વેપાર નીતિ પ્લેટફોર્મને પુનર્જીવિત કરવા સંમત થયા છે. પુનર્જીવિત પ્લેટફોર્મ દ્વિપક્ષીય વેપારને વિસ્તૃત કરવામાં મદદ કરશે જે ક્યારેય તેની સંભવિતતા અનુસાર જીવી શક્યું નથી. તે અવરોધોને દૂર કરવા માટે નિયમિત જોડાણ સ્થાપિત કરીને દ્વિપક્ષીય વેપારને વધુ ગાઢ બનાવવામાં મદદ કરશે.

ભારત-યુએસ વેપાર સંબંધો

- અમેરિકા ભારતનું બીજું સૌથી મોટું વેપારી ભાગીદાર છે, જ્યારે ભારત તેનું 9મું સૌથી મોટું વેપારી ભાગીદાર છે. ભારતમાંથી આયાત થતી મુખ્ય વસ્તુઓમાં માહિતી ટેકનોલોજી સેવાઓ, મશીનરી, કાપડ, રત્ન અને હીરા, લોખંડ અને સ્ટીલ ઉત્પાદનો, રસાયણો, ચા, કોફી અને અન્ય ખાદ્ય ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થાય છે. ભારત દ્વારા આયાત કરવામાં આવતી યુએસ ચીજવસ્તુઓમાં ખાતર, એરક્રાફ્ટ, હાર્ડવેર, કોમ્પ્યુટર મેડિકલ સાધનો અને સ્કેપ મેટલ્સ છે. અમેરિકા ભારતનું સૌથી મોટું રોકાણ ભાગીદાર પણ છે.

ટ્રેડ પોલિસી ફોરમ

- તત્કાલીન યુએસ પ્રમુખ બુશ અને ભારતના વડાપ્રધાન મનમોહન સિંહ દ્વારા જુલાઈ 2005માં ટ્રેડ પોલિસી ફોરમ પ્રોગ્રામની રચના કરવામાં આવી હતી. તે બંને દેશોના પ્રતિનિધિ દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે. આ કાર્યક્રમ દ્વિપક્ષીય વેપાર અને રોકાણ પ્રવાહ વધારવાના ધ્યેય સાથે બનાવવામાં આવ્યો હતો.

ઈન્ડો-યુએસ ટ્રેડ પોલિસી ફોરમ

- તાજેતરમાં, ચાર વર્ષના અંતરાલ પછી યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકા અને ભારત વચ્ચે ટ્રેડ પોલિસી ફોરમ/ફોરમ (TPF) નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. ફોરમે બંને દેશો વચ્ચેના આર્થિક સંબંધોને “આગામી ઉચ્ચ સ્તર” પર લઈ જવાનો સંકલ્પ કર્યો અને “સંભવિત લક્ષિત ટેરિફ કટ” પર મંતવ્યોનું આદાનપ્રદાન કર્યું.
- ઉદ્દેશ્ય: કૃષિ, બિન-ખેતી માલ, સેવાઓ, રોકાણ અને બૌદ્ધિક સંપદા પર TPF ના કાર્યકારી જૂથોને સક્રિય કરવા અને પરસ્પર ચિંતાના મુદ્દાઓને ફાયદાકારક રીતે સંબોધવા.
- તે જ સમયે, બજારની વધારાની પહોંચ સ્થાપિત કરવા જેવા મુદ્દાઓને ઉકેલીને બંને દેશોને મૂર્ત લાભો પૂરા પાડવા.

ફોરમની મુખ્ય વિશેષતાઓ

- મ્યુચ્યુઅલ માર્કેટ એક્સેસ: ફોરમે ભારતથી યુએસ માર્કેટમાં પ્રવેશની સુવિધા માટે કરાર હેઠળ સંખ્યાબંધ કૃષિ અને પશુ

ઉત્પાદનો માટે ભારતીય બજારમાં સમાન પ્રવેશ મેળવવાનો પરસ્પર નિર્ણય લીધો છે.

- GSPની પુનઃસ્થાપના: ભારતે યુ.એસ. પાસેથી જનરલાઈઝ્ડ સિસ્ટમ ઓફ પ્રેફરન્સ (GSP)ના લાભો પુનઃસ્થાપિત કરવાની માંગ કરી છે.
- સંપૂર્ણતા કરાર: ફોરમ બંને બાજુના કામદારોના હિતમાં સામાજિક સુરક્ષા સંરક્ષણ સંકલન કરવા માટે “Totalization Agreement” પર વાટાઘાટ કરવા માટે પણ સંમત થયું.
- ટોટલાઈઝેશન એગ્રીમેન્ટ એ સમાન આવક માટે બેવડા સામાજિક સુરક્ષા યોગદાનને રોકવા માટે બે દેશો વચ્ચેનો કરાર છે.
- આનાથી બંને દેશોમાં કામદારો તેમની નિવૃત્તિ બચત ટ્રાન્સફર કરી શકશે, જેનો ખાસ કરીને યુ.એસ.માં ભારતીય IT કામદારોને અસર કરે છે.
- નિયમો-આધારિત વૈશ્વિક વેપાર પ્રણાલી તરફ: ભારત અને યુ.એસ. વિવિધ બહુપક્ષીય વેપાર સંસ્થાઓમાં ભાગીદારી પર, વિશ્વ વેપાર સંગઠન (WTO) અને G20 સહિત, બજાર વચ્ચે પારદર્શક, નિયમો-આધારિત વૈશ્વિક વેપાર પ્રણાલીનું સહિયારું વિઝન હાંસલ કરવા અર્થતંત્ર અને લોકશાહીની પણ ચર્ચા થઈ.
- ફોરમે બંને દેશો વચ્ચે બાકી રહેલા WTO વિવાદોના પરસ્પર સંમત ઉકેલો શોધવાનો પણ નિર્ણય લીધો હતો.
- ઈથેનોલ સપ્લાય: અમેરિકાએ 2025 સુધીમાં પેટ્રોલ સાથે 20% ઈથેનોલ મિશ્રણના તેના લક્ષ્ય માટે ભારતને ઈથેનોલ સપ્લાય કરવામાં રસ દર્શાવ્યો છે.
- ફાર્મા કોઓપરેશન: બંને પક્ષોએ સલામત ફાર્માસ્યુટિકલ મેન્યુફેક્ચરિંગ બેઝ અને જોખમ મુક્ત વૈશ્વિક પુરવઠા શૃંખલા જેવા ગંભીર ક્ષેત્રો જેમ કે આરોગ્યના વિકાસમાં સહયોગ સાથે ભાગીદારી કરવાનું નક્કી કર્યું.
- સર્વિસીસ ફ્રન્ટ: ફોરમે કાનૂની, નર્સિંગ અને એકાઉન્ટિંગ સેવાઓ વેપાર અને રોકાણમાં વૃદ્ધિને સરળ બનાવી શકે તે રીતે ચર્ચા કરી અને ઇલેક્ટ્રોનિક પેમેન્ટ સેવાઓ અને ડિજિટલ અર્થતંત્ર પર સાથે મળીને કામ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો.
- નિર્ણાયક તકનીકોમાં સહકાર: બંને દેશો સાયબર સ્પેસ, સેમિકન્ડક્ટર્સ, આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ, 5G અને ભાવિ પેઢીની ટેલિકોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી જેવી નિર્ણાયક અને ઉભરતી તકનીકોના મહત્વને ઓળખે છે.
- આબોહવા પરિવર્તન: બંને દેશોએ ભારત-યુએસ ક્લાઈમેટ એન્ડ ક્લીન એનર્જી એજન્ડા 2030 ભાગીદારીમાં સંમત થયા મુજબ નેટ-ઝીરો ઉત્સર્જન હાંસલ કરવા માટે નવીનીકરણીય ઊર્જાનો ઉપયોગ વધારવાના અભિગમો પર મંતવ્યોનું આદાનપ્રદાન કર્યું.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ભવિષ્યના પગલાં

- ટેરિફ રિમૂવલ ઈનિશિયેટિવ: સંભવિત સોદા તરફ ભારત માટે પહેલું પગલું એ છે કે પહેલ કરવી અને એકપક્ષીય રીતે તેના પ્રતિકૂળ ટેરિફને દૂર કરવાનું વિચારવું. તે વેપાર વાટાઘાટોમાં રચનાત્મક પક્ષ બનવા ઈચ્છુક ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ કરશે.
- જો યુએસ પ્રતિબદ્ધતા વિના ટેરિફ દૂર કરવું એ આત્મવિશ્વાસ વધારવાનું છે, તો પણ તે આખરે દ્વિપક્ષીય વેપાર સંબંધો માટે ફાયદાકારક રહેશે.
- ચીનનો મુકાબલો: ભારત માટે વ્યૂહાત્મક પરિપ્રેક્ષ્યમાં ચીનનો મુકાબલો કરવાનો એક માર્ગ એ છે કે ભારત તેના ભાગીદારો સાથે વેપાર સંબંધોને ગાઢ બનાવે કે જેમણે ભારતના વિકાસને સમર્થન આપવા પ્રતિબદ્ધ છે.
- અમેરિકા સાથેનો કરાર ભારત માટે વ્યૂહાત્મક અને આર્થિક બંને રીતે ફાયદાકારક રહેશે.
- યુએસ કંપનીઓ તેમની કેટલીક મેન્યુફેક્ચરિંગ પ્રવૃત્તિઓને ચીનની બહાર ખસેડવા માંગતી હોવાથી, વાઈબ્રન્ટ વેપાર વ્યૂહરચના ઉત્પાદન-લિંક્ડ ઈન્સ્ટિટ્યુટ (PLI) સ્કીમને પૂરક બનાવીને ઉત્પાદન અને નિકાસ બંનેને વધારવામાં મદદ કરી શકે છે.
- ડિજિટલ વૃદ્ધિની સુવિધા: ડિજિટલ સેક્ટરમાં વૃદ્ધિને પ્રોત્સાહન આપવા માટે (જે દ્વિપક્ષીય વેપારમાં \$100 બિલિયનથી વધુનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે), બંને પક્ષોએ કેટલાક મૂળભૂત મુદ્દાઓ પર ધ્યાન આપવાની જરૂર છે - ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ, ક્રોસ-બોર્ડર ડેટા ફ્લો, શેર કરેલ સેલ્યુલર ધોરણો વગેરે. સંબોધવામાં આવશે.
- તે મહત્વનું છે કે ભારત ડિજિટલ સર્વિસ ટેક્સ પર ઉભરતા વૈશ્વિક કરારો સાથે સંરેખિત થાય છે, જે વેપારને વેગ આપશે.

યુનાઈટેડ કિંગડમ G7 વિદેશ અને વિકાસ મંત્રીઓની સમિટનું આયોજન કરશે

- યુનાઈટેડ કિંગડમ (UK) ડિસેમ્બર 2021માં લિવરપૂલ શહેરમાં G7ના વિદેશ અને વિકાસ પ્રધાનોની સમિટનું આયોજન કરવા જઈ રહ્યું છે.
- યુકેના વિદેશ સચિવ, લિઝ ટ્રસ યુએસ, જર્મની, ફ્રાન્સ, કેનેડા, ઈટાલી, યુરોપિયન યુનિયન અને જાપાન જેવા મોટા અર્થતંત્રોના સમકક્ષોનું આયોજન કરશે.
- આ સમિટ 10 થી 12 ડિસેમ્બર, 2021 દરમિયાન યોજાશે.
- 2021માં G7 વિદેશ મંત્રીઓની આ બીજી વ્યક્તિગત બેઠક હશે.

- દક્ષિણપૂર્વ એશિયાના દેશો પણ પ્રથમ વખત આગામી G7 વિદેશ મંત્રીઓની બેઠકમાં ભાગ લેશે.
- આ બેઠકો યુકેના વધતા ઈન્ડો-પેસિફિક ઝુકાવને પ્રકાશિત કરે છે.
- G7 સમિટમાં મલેશિયા, ઈન્ડોનેશિયા અને થાઈલેન્ડના આસિયાન વિદેશ મંત્રીઓ ભાગ લેશે.

2021માં G7 પ્રમુખપદ

- યુનાઈટેડ કિંગડમ પાસે 2021 માં G7 નું પ્રમુખપદ છે.
- શહેરના પ્રખ્યાત વોટરફ્રન્ટ પર સ્થિત લિવરપૂલના મ્યુઝિયમમાં G7 વિદેશ મંત્રીઓ મળશે.

લિવરપૂલ શહેર

- લિવરપૂલ શહેર ઈંગ્લેન્ડના મર્સીસાઈડ (Merseyside) માં આવેલું છે. તે એક મેટ્રોપોલિટન સીટી છે અને વસ્તી દ્વારા દસમો સૌથી મોટો અંગ્રેજી જિલ્લો છે. લિવરપૂલનો મેટ્રોપોલિટન વિસ્તાર યુકેમાં પાંચમો સૌથી મોટો વિસ્તાર છે. આ શહેર તેની સંસ્કૃતિ, પરિવહન જોડાણ અને આર્કિટેક્ચર માટે પ્રખ્યાત છે અને સંગીત સાથે ગાઢ રીતે જોડાયેલું છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) G7ના વિદેશ અને વિકાસ પ્રધાનોની સમિટનું આયોજન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. G7 સમિટમાં મલેશિયા, ઈન્ડોનેશિયા અને થાઈલેન્ડના આસિયાન વિદેશ મંત્રીઓ ભાગ લેશે.
 2. લિવરપૂલ શહેર ઈંગ્લેન્ડના મર્સીસાઈડ (Merseyside)માં આવેલું છે. તે એક મેટ્રોપોલિટન સીટી છે.
 3. યુનાઈટેડ કિંગડમ પાસે 2021 માં G7 નું પ્રમુખપદ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3
- 2) ઈન્ડો-યુએસ ટ્રેડ પોલિસી ફોરમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. ફોરમે બંને દેશો વચ્ચેના આર્થિક સંબંધોને “આગામી ઉચ્ચ સ્તર” પર લઈ જવાનો સંકલ્પ કર્યો અને “સંભવિત લક્ષિત ટેરિફ કટ” પર મંતવ્યોનું આદાનપ્રદાન કર્યું.
 2. કૃષિ, બિન-ખેતી માલ, સેવાઓ, રોકાણ અને બૌદ્ધિક સંપદા પર TPF ના કાર્યકારી જૂથોને સક્રિય કરવા અને પરસ્પર ચિંતાના મુદ્દાઓને ફાયદાકારક રીતે સંબોધવા.
 3. ભારતે યુ.એસ. પાસેથી જનરલાઈઝ્ડ સિસ્ટમ ઓફ પ્રેફરન્સ (GSP)ના લાભો પુનઃસ્થાપિત કરવાની માંગ કરી છે.
 4. ટોટલાઈઝેશન એગ્રીમેન્ટ એ સમાન આવક માટે બેવડા સામાજિક સુરક્ષા યોગદાનને રોકવા માટે બે દેશો વચ્ચેનો કરાર છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

3) વેપાર નીતિ મંચ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. યુએસ ટ્રેડ રિપ્રેઝન્ટેટિવ કેથરિન તાઈની બે દિવસીય મુલાકાતની શરૂઆતમાં આ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
2. યુએસ વેપાર પ્રતિનિધિએ બજાર પ્રવેશ પ્રતિબંધો, અણધારી નિયમો, ઉચ્ચ ટેરિફ અને બંને દેશો વચ્ચે પ્રતિબંધિત ડિજિટલ વેપાર જેવા મુદ્દાઓ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો.
3. ભારત અને યુએસ ચાર વર્ષ પછી તેમની વેપાર નીતિ પ્લેટફોર્મને પુનર્જીવિત કરવા સંમત થયા છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

4) મધ્ય સીરિયા પર ઈઝરાયેલનું હવાઈ હુમલો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સીરિયન સૈન્ય અનુસાર, 23 નવેમ્બર, 2021ના રોજ ઈઝરાયેલના લડાયક વિમાનોએ તેના મધ્ય વિસ્તારમાં લશ્કરી ચોકીઓ પર હુમલો કર્યો હતો.
2. હુમલામાં બે નાગરિકોના મોત થયા હતા અને સાત લોકો ઘાયલ થયા હતા, જેમાંથી છ સૈનિકો હતા.
3. લેબનીઝ એરસ્પેસ પર ઉડતી વખતે યુદ્ધ વિમાનોએ મિસાઈલો છોડી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

5) રશિયા ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન સંઘર્ષ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. રશિયાના રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિને આગ્રહ કર્યો છે કે રશિયા ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન સંઘર્ષ માટે “બે-રાજ્ય ઉકેલ”નું પાલન કરે છે.
2. તે વિશ્વભરમાં સૌથી વધુ સ્થાયી સંઘર્ષોમાંનું એક છે.
3. ઈઝરાયેલ-પેલેસ્ટિનિયન શાંતિ પ્રક્રિયાના ભાગ રૂપે સંઘર્ષને ઉકેલવા માટે ઘણા પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

6) તાઈવાનને લોકશાહી માટે સમિટમાં આમંત્રણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. યુએસ પ્રમુખ જો બિડેને 100 થી વધુ દેશો સાથે વર્ચ્યુઅલ સમિટમાં તાઈવાનને આમંત્રણ આપ્યું છે.
 2. અમેરિકાએ આ બેઠક માટે ચીન અને રશિયાને આમંત્રણ આપ્યું ન હતું.
 3. અમેરિકા તાઈવાનને આદર્શ લોકશાહી માને છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

7) ભારતનો પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પ્રાદેશિક અને વૈશ્વિક અસરો સાથે આપત્તિઓ (તે કુદરતી આપત્તિ હોય, અથવા અચાનક નાણાકીય કટોકટી હોય) મોટા પાયે અસર કરે છે.
 2. રોગચાળા પછીનું મૂલ્યાંકન: ‘એજન્ડા ફોર 2030 સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ’ના અમલીકરણ પર રોગચાળાની અસરનું વ્યાપક મૂલ્યાંકન કરવાની જરૂર છે.
 3. નવા માળખામાં લક્ષ્યોના અમલીકરણ માટે વૈશ્વિક અને રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચનાઓમાં નવા વિચારોના સમાવેશ પર ભાર મૂકવો જોઈએ.
 4. ભારતીય નૌકાદળ બિનપરંપરાગત સુરક્ષા પડકારો માટે હિંદ મહાસાગરના ડિફોલ્ટ પ્રથમ પ્રતિસાદકર્તા (Default First Responder) તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

8) 13મી ASEM સમિટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ASEM સમિટ એ દ્વિવાર્ષિક કાર્યક્રમ છે, જે એશિયન અને યુરોપિયન દેશો વચ્ચે એકાંતરે યોજાય છે.
2. ઘણા EU સભ્ય દેશો, ભારત, પાકિસ્તાન, મંગોલિયા અને ASEAN સચિવાલય 2008 માં ASEM માં જોડાયા હતા.
3. અને યુરોપિયન કમિશન અને આસિયાનના 7 સભ્ય દેશો દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 9) ભારત અને યુકે ગ્રીન એનર્જી સહયોગ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- ભારતની નેટ ઝીરો યાત્રાના મુદ્દા પર, મંત્રીએ કહ્યું કે, ઉર્જા કાર્યક્ષમતા અને પુનઃપ્રાપ્ય ઉર્જા એ કેન્દ્રીય સ્તંભો છે.
 - ભારત સ્વચ્છ ઉર્જા મિશન, ઈન્ડિયા સોલર એલાયન્સ વગેરે સહિતની વિવિધ પહેલોમાં અગ્રેસર છે.
 - આ બેઠકમાં બંને મંત્રીઓએ અન્ય મુદ્દાઓ ઉપરાંત બંને દેશો વચ્ચે ગ્રીન એનર્જી સહયોગ અંગે ચર્ચા કરી હતી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

ફક્ત G.P.S.C ના ઉમેદવારો માટે જ

Date : 03 - 12 - 2021
Time : 6:00 to 8:30

G.P.S.C

CURRENT AFFAIR

મહોત્સવ

ફ્રી 360° Coverage

01 Index, Report, સમિતિ, આયોગ, પંચ જેવા વિશેષ મુદ્દાઓ અને કલ્યાણકારી યોજનાઓ

02 360° Current Affairs Facts + Analysis સાથે

03 પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વની ઘટનાઓ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત 93757-01110 / 93280-01110

ICE® INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કાલાવડ રોડ, તિરૂપતી પેટ્રોલ પંપ સામે, સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે, રાજકોટ.

offline રાજકોટ

STEM માં મહિલાઓની ભાગીદારી

- તાજેતરમાં 'સાયન્સ, ટેકનોલોજી, એન્જિનિયરિંગ એન્ડ મેથેમેટિક્સ' (STEM) ક્ષેત્રે ભારત-ઈઝરાયેલ મહિલા પરિષદનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- કોન્ફરન્સ દરમિયાન 'STEM'માં મહિલાઓની ભાગીદારી વધારવાની અને લિંગ-તટસ્થ પગારની રજૂઆત કરવાની જરૂરિયાત પર પ્રકાશ પાડવામાં આવ્યો હતો.

STEM

- પરિચય:
- 'STEM' (વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી, એન્જિનિયરિંગ અને ગણિત) ની વિભાવના 'US નેશનલ સાયન્સ ફાઉન્ડેશન' (NSF) દ્વારા વર્ષ 2001 માં રજૂ કરવામાં આવી હતી.
- સંસ્થાએ જ્ઞાન અને કૌશલ્યોને એકીકૃત કરતા અભ્યાસક્રમમાં કારકિર્દીનો સંદર્ભ આપવા માટે સૌ પ્રથમ 'STEM' નો ઉપયોગ કર્યો.
- તે વિદ્યાર્થીઓને 4 અલગ-અલગ વિદ્યાશાખાઓમાં શિક્ષિત કરવાના વિચાર પર આધારિત અભ્યાસક્રમ છે - વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી, એન્જિનિયરિંગ અને ગણિતને આંતરશાખાકીય અને વ્યવહારુ અભિગમથી.
- ભારત સૌથી વધુ સંખ્યામાં વૈજ્ઞાનિકો અને એન્જિનિયરો ધરાવતો દેશોમાંનો એક હોવાને કારણે, છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં 'STEM' ની વૃદ્ધિ નોંધપાત્ર રીતે ઝડપી બની છે.
- ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 51A મુજબ, ભારતના દરેક નાગરિકનું કર્તવ્ય છે કે તે વૈજ્ઞાનિક સ્વભાવ, માનવતાવાદ અને સુધારાની ભાવના વિકસાવે.
- મહત્વ:
- મજબૂત STEM શિક્ષણ વિવેચનાત્મક વિચારકો, સમસ્યા ઉકેલનારાઓ અને સંશોધકોની આગામી પેઢી બનાવે છે.
- નેશનલ સાયન્સ ફાઉન્ડેશન અનુસાર, આગામી દાયકામાં સર્જાયેલી 80% નોકરીઓ માટે ગણિત અને વિજ્ઞાન કૌશલ્યોના અમુક સ્વરૂપની જરૂર પડશે.
- STEM માં મહિલાઓની ભાગીદારી:
- ભારતમાં લગભગ 43% મહિલાઓ STEM સ્નાતક છે, જે વિશ્વમાં સૌથી વધુ છે. પરંતુ ભારતમાં STEM ક્ષેત્રમાં મહિલાઓનો હિસ્સો માત્ર 14% નોકરીઓ છે.
- ભારતીય STEM સેક્ટરમાં, પ્રાથમિક ચિંતા ક્યારેય મહિલા સ્નાતકોની સંખ્યાના સંદર્ભમાં રહી નથી, પરંતુ આખરે STEM ક્ષેત્રમાં નોકરીઓ મેળવનારા લોકોનું પ્રમાણ છે.

- વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીએ આર્થિક ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર યોગદાન આપ્યું હોવાથી તે લિંગ-તટસ્થ ચૂકવણીને સુનિશ્ચિત કરીને 'STEM' સમાજમાં મહિલાઓની ભાગીદારી વધારવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી શકે છે.
- ટેકનિકલ ક્ષેત્રમાં મહિલાઓની વધુ ભાગીદારી મહિલાઓની સ્થિતિને મજબૂત અને પ્રભાવશાળી બનાવશે, જેનાથી સમાજમાં તેમની સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ વધશે.

ઓછી ભાગીદારીનું કારણ

- સ્ટીરિયોટાઇપ્સ: 'STEM' ક્ષેત્રમાં મહિલાઓની અછત માત્ર કૌશલ્યની અપૂરતીતાને કારણે જ નથી, પરંતુ નિર્દિષ્ટ સ્ટીરિયોટાઇપિકલ લિંગ ભૂમિકાઓના પરિણામે પણ છે.
- પિતૃસત્તા: ફેલોશિપ અને અનુદાન વગેરેની ભરતી અથવા પુરસ્કારમાં પિતૃસત્તાક અભિગમ પર ભાર મૂકવામાં આવે છે.
- સમાજ: રોલ મોડલનો અભાવ, સામાજિક ધોરણોને અનુરૂપ થવાનું દબાણ અને ઘરના કામકાજ.
- તણાવ: લગ્ન, બાળકના જન્મ વગેરે સંબંધિત તણાવ.
- ઘરેલું જવાબદારીઓ: ઘર ચલાવવા અને વૃદ્ધોની સંભાળ રાખવા સંબંધિત જવાબદારીઓ.
- શારીરિક સુરક્ષા: કામ દરમિયાન શારીરિક સુરક્ષા.
- સત્તામણી: કામના સ્થળે જાતીય અને અન્ય પ્રકારની સત્તામણી વગેરે.
- મહિલાઓની સહભાગિતાને પ્રોત્સાહિત કરવા માટેની પહેલ:

વિજ્ઞાન જ્યોતિ યોજના

- વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ (DST) દ્વારા વિજ્ઞાન જ્યોતિ યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ STEM શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં મહિલાઓની ટકાવારી વધારવાનો છે.
- આ યોજના હેઠળ, ભારતીય પ્રૌદ્યોગિક સંસ્થાન અને રાષ્ટ્રીય પ્રયોગશાળાઓમાં કન્યા વિદ્યાર્થીઓ માટે વિજ્ઞાન શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવશે, તેમજ વિજ્ઞાન અને તકનીક, કોર્પોરેટ, યુનિવર્સિટીઓ અને DRDO જેવી ટોચની સંસ્થાઓમાં કામ કરતી સફળ મહિલાઓનો કેમ્પ દ્વારા સંપર્ક કરવામાં આવશે.

GATI યોજના

- જેન્ડર એડવાન્સમેન્ટ ફોર ટ્રાન્સફોર્મિંગ ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ (GATI) STEM માં લિંગ સમાનતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે એક વ્યાપક ચાર્ટર અને માળખું બનાવશે.

કિરણ યોજના (KIRAN Scheme)

- કિરણ યોજના કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રાલય હેઠળના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- KIRAN નું આખું સ્વરૂપ 'Knowledge Involvement in Research Advancement through Nurturing' છે.
- KIRAN યોજના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે લિંગ સમાનતા સંબંધિત વિવિધ મુદ્દાઓ/પડકારોને સંબોધિત કરી રહી છે.
- ભવિષ્યના પગલાં
- સમસ્યાને બે સ્તરે સંબોધિત કરવાની જરૂર છે - સામાજિક સ્તરે જેના માટે લાંબા ગાળાના પ્રયત્નોની જરૂર છે અને નીતિ અને સંસ્થાકીય સ્તરે, જે તાત્કાલિક અસરથી શરૂ કરી શકાય છે.
- મોટી કંપનીઓમાં સતત લિંગ અસંતુલનને દૂર કરવા, લિંગ સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપવા સંસ્થાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા, નિર્ણય લેવામાં પારદર્શિતા વગેરે માટે સહાયક માળખાકીય સુવિધામાં રોકાણ કરવાની STEM માટે તાત્કાલિક જરૂરિયાત છે.
- જો કે, પ્રથમ પગલા તરીકે, શાળાઓએ 'બુદ્ધિની લિંગ ધારણાઓ' તોડવાની જરૂર છે અને કન્યાઓને માત્ર માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક સ્તરે વિજ્ઞાન જ નહીં, પરંતુ STEM માં કારકિર્દી બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાની જરૂર છે.
- આનાથી મહિલાઓને તેમના સપના પૂરા કરવામાં મદદ મળશે એટલું જ નહીં, વિજ્ઞાનને અન્ય દ્રષ્ટિકોણથી પણ ફાયદો થશે.
- જ્યારે પરિસ્થિતિ ચોક્કસપણે સુધરી રહી છે અને STEM માં મહિલાઓની સંખ્યામાં વધારો એ એક સંકેત છે, આપણે લાંબી મંજિલ કાપવાની છે.

ટુંડ્ર ઉપગ્રહ: રશિયા

- તાજેતરમાં રશિયાએ એક સૈન્ય ઉપગ્રહ સફળતાપૂર્વક ભ્રમણકક્ષામાં મૂક્યો છે. તે ટુંડ્ર ઉપગ્રહ હોવાનું માનવામાં આવે છે, જે કુપોલ અથવા ગુમ્બડ નામની રશિયાની પ્રારંભિક ચેતવણી વિરોધી મિસાઈલ પ્રણાલીનો ભાગ છે.

ટુંડ્ર ઉપગ્રહ વિશે

- ટુંડ્ર એ 2015 અને 2020 વચ્ચે રશિયા દ્વારા સ્થાપિત મિસાઈલ પ્રારંભિક ચેતવણી ઉપગ્રહોનું જૂથ છે.
- ટુંડ્ર ઉપગ્રહો પરમાણુ યુદ્ધની સ્થિતિમાં ઉપયોગમાં લેવા માટે સુરક્ષિત કટોકટી સંચાર પેલોડ વહન કરવા સક્ષમ છે.
- ઉપગ્રહોની ટુંડ્ર શ્રેણી એ ઓકો-1 સિસ્ટમના પ્રારંભિક ચેતવણી ઉપગ્રહોને બદલવા માટે રશિયન પ્રારંભિક ચેતવણી ઉપગ્રહોની આગામી પેઢી છે.

- છેલ્લા ઓકો-1 ઉપગ્રહ (મિસાઈલ ડિફેન્સ અર્લી વોર્નિંગ પ્રોગ્રામ)એ 2014ના મધ્યમાં કામ કરવાનું બંધ કરી દીધું હતું, જેના કારણે રશિયાને જમીન-આધારિત 'મિસાઈલ ડિટેક્શન સિસ્ટમ' પર આધાર રાખવાની ફરજ પડી હતી.
- ટુંડ્ર ઉપગ્રહ EKS અથવા 'યુનિફાઈડ સ્પેસ સિસ્ટમ'નો ભાગ છે (કેટલીકવાર તેને કપોલા અથવા ડોમ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે), જેમાં જીઓસ્ટેશનરી ઓર્બિટમાં કેટલાક ઉપગ્રહોનો પણ સમાવેશ થશે.
- વર્ષ 2019માં અનાવરણ કરાયેલ, કુપોલને બેલિસ્ટિક મિસાઈલોના પ્રક્ષેપણને શોધી કાઢવા અને તેમની લેન્ડિંગ સાઈટ્સ પર ટ્રેક કરવા માટે ડિઝાઈન કરવામાં આવી છે, જો કે તેનું ચોક્કસ રૂપરેખાંકન અજ્ઞાત છે.

ભારતની મિસાઈલ વિરોધી સંરક્ષણ પ્રણાલી

- S-400 ટ્રાયમ્ફ :
- પરિચય
- ભારત પાસે S-400 ટ્રાયમ્ફ છે, જે ત્રણ જોખમો (રોકેટ, મિસાઈલ અને ક્રુઝ મિસાઈલ) સામે રક્ષણ આપે છે. પરંતુ તેમની શ્રેણી ઘણી લાંબી છે.
- જોખમોથી બચવા માટે તેની પાસે વિશાળ હવાઈ સંરક્ષણ બબલ છે.
- તે રશિયા દ્વારા ડિઝાઈન કરાયેલ સપાટીથી હવામાં પ્રહાર કરતી મિસાઈલ સિસ્ટમ છે.
- શ્રેણી અને અસરકારકતા:
- સિસ્ટમ 400 કિલોમીટરની રેન્જમાં 30 કિલોમીટર સુધીની ઉંચાઈ પર તમામ પ્રકારના હવાઈ લક્ષ્યોને હિટ કરી શકે છે.
- સિસ્ટમ 100 હવાઈ લક્ષ્યોને ટ્રેક કરી શકે છે અને તેમાંથી છને એકસાથે નષ્ટ કરી શકે છે.
- 'અર્થ એર ડિફેન્સ' અને 'એડવાન્સ્ડ એર ડિફેન્સ':
- પરિચય:
- તે બે તબક્કાની સિસ્ટમ છે, જેમાં બે જમીન અને સમુદ્ર-આધારિત ઈન્ટરસેપ્ટર મિસાઈલોનો સમાવેશ થાય છે - પૃથ્વી એર ડિફેન્સ (PAD) મિસાઈલ હાઈ એલ્ટિટ્યુડ ઈન્ટરસેપ્શન માટે અને એડવાન્સ્ડ એર ડિફેન્સ (AAD) મિસાઈલ ઓછી ઉંચાઈ ઈન્ટરસેપ્શન માટે.
- રેન્જ:
- તે 5000 કિમી દૂરથી છોડવામાં આવેલી કોઈપણ મિસાઈલને ઈન્ટરસેપ્ટ કરવામાં સક્ષમ છે. સિસ્ટમમાં પ્રારંભિક ચેતવણી અને ટ્રેકિંગ રડાર તેમજ કમાન્ડ અને કંટ્રોલ પોસ્ટ્સના ઓવરલેપિંગ નેટવર્કનો સમાવેશ થાય છે.

- અશ્વિન એડવાન્સ્ડ એર ડિફેન્સ ઈન્ટરસેપ્ટર મિસાઈલ:
- પરિચય
- તે ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગનાઈઝેશન (DRDO) દ્વારા વિકસિત સ્વદેશી રીતે નિર્મિત એડવાન્સ્ડ એર ડિફેન્સ (AAD) ઈન્ટરસેપ્ટર મિસાઈલ છે.
- તે ઓછી ઊંચાઈની સુપરસોનિક બેલેસ્ટિક ઈન્ટરસેપ્ટર મિસાઈલનું સુધારેલું સંસ્કરણ છે.
- મિસાઈલમાં તેનું પોતાનું મોબાઈલ લોન્ચર, ઈન્ટરસેપ્શન માટે સુરક્ષિત ડેટા લિંક, સ્વતંત્ર ટ્રેકિંગ ક્ષમતાઓ અને અત્યાધુનિક રડાર પણ છે.
- રેંજ:
- તે 60,000 થી 100,000 ફીટની મહત્તમ ઊંચાઈએ અને 90 થી 125 માઈલની વચ્ચેની રેન્જમાં બેલેસ્ટિક મિસાઈલને મારવા માટે એન્ડો-સ્ફેરિક (પૃથ્વીના વાતાવરણની અંદર) ઈન્ટરસેપ્ટરનો ઉપયોગ કરે છે.
- અન્ય મિસાઈલ વિરોધી સંરક્ષણ પ્રણાલીઓ:
- આયર્ન ડોમ: ઈઝરાયેલ
- ટર્મિનલ હાઈ એલ્ટિટ્યુડ એરિયા ડિફેન્સ (THAAD): યુ.એસ

ઓ-સ્માર્ટ પ્લાન

- આર્થિક બાબતોની કેબિનેટ સમિતિએ 2021-26ના સમયગાળા માટે 'ઓશનિક સર્વિસિસ, મોડલિંગ, એપ્લિકેશન્સ, રિસોર્સિસ એન્ડ ટેકનોલોજી (O-SMART)' યોજના ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી છે.

પરિચય

- તે એક સરકારી યોજના છે જેનો હેતુ દરિયાઈ સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવા અને વહેલી ચેતવણી હવામાન પ્રણાલી સ્થાપિત કરવાનો છે.
- તે ઓગસ્ટ 2018 માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- તેનો ઉદ્દેશ્ય સમુદ્ર વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ જેમ કે ટેકનોલોજી, સેવાઓ, સંસાધનો, દેખરેખ અને અવલોકન તેમજ વાદળી અર્થવ્યવસ્થાના પાસાઓના અમલીકરણ માટે જરૂરી તકનીકી સહાય પૂરી પાડવાનો છે.
- તેમાં સાત પેટા યોજનાઓનો સમાવેશ થાય છે જેનો અમલ પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય (MoES)ની સ્વાયત્ત સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- પેટા યોજનાઓ છે: મહાસાગર ટેકનોલોજી, મહાસાગર મોડેલિંગ અને કન્સલ્ટન્સી સેવાઓ (OSMAS), મહાસાગર નિરીક્ષણ નેટવર્ક (OON), મરીન બિન-જીવંત સંસાધનો, મરીન લિવિંગ રિસોર્સિસ એન્ડ ઈકો-સિસ્ટમ્સ (MLRE), દરિયાકાંઠાના સંશોધન અને સંચાલન, સંશોધન અને જહાજોની જાળવણી.

ઉદ્દેશ્ય

- ભારતીય EEZ (Exclusive Economic Zone) દરિયાઈ જીવન સંસાધનોમાં (Marine Living Resources) અને ભૌતિક પર્યાવરણ સાથેના તેમના સંબંધો વિશે માહિતી એકત્ર કરવા અને તેને નિયમિતપણે અપડેટ કરવા.
- ભારતના દરિયાકાંઠાના પાણીનું સ્વચ્છતા મૂલ્યાંકન કરવા માટે દરિયાઈ પાણીના પ્રદૂષકોના સ્તરનું સમયાંતરે નિરીક્ષણ કરવું. કુદરતી અને માનવશાસ્ત્રીય પ્રવૃત્તિઓના કારણે દરિયાકાંઠાના ઘોવાણના મૂલ્યાંકન માટે કિનારાના પરિવર્તનના નકશા વિકસાવવા.
- ભારતની આસપાસના દરિયામાંથી વાસ્તવિક સમયના ડેટા માટે અત્યાધુનિક મહાસાગર અવલોકન પ્રણાલીઓની વિશાળ શ્રેણી વિકસાવવી અને મહાસાગર ટેકનોલોજી પરીક્ષણ અને મહાસાગર પ્રાયોગિક પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા.
- સામાજિક લાભ માટે વપરાશકર્તા-લક્ષી સમુદ્ર માહિતી, સલાહ, ચેતવણી, ડેટા અને ડેટા ઉત્પાદનોના પેકેજનો વિકાસ અને પ્રસાર કરો.
- મહાસાગરની આગાહી અને પુનઃવિશ્લેષણ પ્રણાલીઓ માટે 'ઉચ્ચ રિઝોલ્યુશન મોડલ્સ' વિકસાવી રહ્યાં છે.
- દરિયાકાંઠાના સંશોધન માટે સેટેલાઈટ ડેટાની માન્યતા માટે અલ્ગોરિથમ્સ વિકસાવી રહ્યાં છે.
- દરિયાકાંઠાના પ્રદૂષણની દેખરેખ, પરીક્ષણ અને વિવિધ પાણીની અંદરના ઘટકોના ટેકનોલોજી નિદર્શન માટે કોસ્ટલ રિસર્ચ વેસેલ્સ (CRV) પ્રાપ્ત કરવા અને તેમના સંચાલન અને જાળવણીને સમર્થન આપવા.
- દરિયાઈ જૈવિક સંસાધનોની દેખરેખ અને દેખરેખ માટે ટેકનોલોજીઓ વિકસાવો, સમુદ્રમાંથી તાજા પાણી અને સમુદ્રી ઊર્જા ઉત્પન્ન કરવા માટેની તકનીકો અને પાણીની અંદરના વાહનો અને તકનીકો.
- Ballast Water Treatment સુવિધા સુનિશ્ચિત કરવા.
- મહાસાગરોમાં બિન-સ્વદેશી પ્રજાતિઓના પ્રવેશ માટે જહાજો દ્વારા બેલાસ્ટ પાણીનો નિકાલ જવાબદાર છે. તે એક બંદરમાંથી પાણી મેળવે છે અને તેને બીજા બંદરમાં છોડે છે.
- મધ્ય હિંદ મહાસાગર બેસિનમાં, ગેસ હાઈડ્રેટ્સની તપાસ માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા ભારતને 75000 ચોરસ કિમી ફાળવવામાં આવી છે. 5500 મીટર સુધીની ઊંડાઈથી Poly Metallic Nodules ની શોધ પૂર્ણ કરવી.
- પોલીમેટાલિક નોડ્યુલ્સ, જેને Manganese Nodules પણ કહેવામાં આવે છે, તે એક કોરની આસપાસ આયર્ન અને Manganese Hydroxides ના કેન્દ્રિત સ્તરોમાંથી બનેલા ખડકો છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- પોલિમેટાલિક નોડ્યુલ્સમાં તાંબુ, નિકલ, કોબાલ્ટ, મેંગેનીઝ, આયર્ન, સીસું, જસત, એલ્યુમિનિયમ, ચાંદી, સોનું અને પ્લેટિનમ જેવી ઘણી ધાતુઓ હોય છે. ગરમ મેગ્મા દરિયાઈ પોપડાના ઊંડા આંતરિક ભાગમાંથી વેરિયેબલ ફોર્મેશનમાં ઉભરીને ગરમ પ્રવાહીને અવક્ષેપિત કરે છે.
- Polymetallic Nodules નું ખાણકામ ભારત માટે વ્યૂહાત્મક મહત્વ ધરાવે છે કારણ કે ભારતમાં આ ધાતુઓના કોઈ પાર્શ્વિક સ્ત્રોત નથી.
- ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઈમ ઓથોરિટીએ ભારતને રોડ્ગ્સ ટ્રિપલ જંક્શન (કન્વર્જન્સ ઓફ સેન્ટ્રલ ઈન્ડિયન રિજ, સાઉથ-ઈસ્ટ ઈન્ડિયન રિજ અને સાઉથ-વેસ્ટ ઈન્ડિયન રિજ) નજીક પોલિમેટાલિક સલ્ફાઈડની શોધ માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદ્રમાં 10000 ચોરસ કિમી. વિસ્તાર ફાળવેલ છે.
- EEZ ની બહાર વિસ્તરેલા ખંડીય શેલ્ફ (Continental Shelf) પર ભારતના દાવાને વૈજ્ઞાનિક ડેટા અને ભારતના EEZ ના ટોપોગ્રાફિકલ સર્વેક્ષણો દ્વારા સમર્થન મળે છે.

મહત્વ

- તે વ્યાપક સંશોધન અને ટેકનોલોજી વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ સાથે સમુદ્રશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતની ક્ષમતા નિર્માણમાં વધારો કરશે.
- આમાં ટકાઉ રીતે કાર્યક્ષમ દરિયાઈ સંસાધનોનો સમાવેશ થાય છે અને વાદળી અર્થતંત્ર (Blue Economy)નો અસરકારક ઉપયોગ રાષ્ટ્રીય નીતિ તરફ ભારતના યોગદાનને મજબૂત બનાવવામાં મદદ કરશે.
- આ યોજના વિવિધ દરિયાકાંઠાના હિસ્સેદારોને આગાહી અને ચેતવણી સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે અત્યાધુનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરીને દરિયાઈ ક્ષેત્ર માટે વ્યાપક કવરેજ પ્રદાન કરશે, દરિયાઈ જીવનની સંરક્ષણ વ્યૂહરચનામાં જૈવવિવિધતા અને દરિયાકાંઠાની પ્રક્રિયાઓને સમજવાના હેતુથી પ્રવૃત્તિઓને મજબૂત બનાવશે.
- તે મહાસાગરો, સમુદ્રો અને દરિયાઈ સંસાધનોના સંરક્ષણ અને ટકાઉ ઉપયોગ માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્રના સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ-14ને હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે.

મુખ્ય સિદ્ધિઓ

- આનાથી ભારતને હિંદ મહાસાગરના ફાળવેલ વિસ્તારમાં પોલિમેટાલિક નોડ્યુલ્સ અને હાઈડ્રોથર્મલ સલ્ફાઈડના ઊંડા સમુદ્રના ખાણકામ પર વ્યાપક સંશોધન માટે International Seabed Authority (ISA) સાથે અગ્રણી રોકાણકાર તરીકે ઓળખ મેળવવામાં મદદ મળી છે.
- આ યોજનાએ ભારતને યુનેસ્કોના આંતર-સરકારી સમુદ્રશાસ્ત્રીય કમિશન (IOC)માં વૈશ્વિક મહાસાગર અવલોકન પ્રણાલીના હિંદ મહાસાગર ઘટકને અમલમાં મૂકવા માટે નેતૃત્વની ભૂમિકા ભજવવા સક્ષમ બનાવ્યું છે.

- ઈન્ડિયન નેશનલ સેન્ટર ફોર ઓશન ઈન્ફોર્મેશન સર્વિસિસ (INCOIS), હૈદરાબાદ ખાતે હરિકેન, સુનામી જેવી દરિયાઈ આફતો માટે અત્યાધુનિક પ્રારંભિક ચેતવણી પ્રણાલી પણ સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.

હબલ ટેલિસ્કોપે પ્રોન નેબ્યુલાનું અવલોકન કર્યું

- હબલ ટેલિસ્કોપ (Hubble Telescope) એ “પ્રોન નેબ્યુલા” છે જે લગભગ 6,000 પ્રકાશ-વર્ષ દૂર છે, સ્કોર્પિયસ નક્ષત્રમાં એક વિશાળ તારાઓની નર્સરી (massive stellar nursery) છે.
- ખગોળશાસ્ત્રીઓ પ્રોન નેબ્યુલાને ઉત્સર્જન નિહારિકા (emission nebula) તરીકે વર્ગીકૃત કરે છે, જેનો અર્થ છે કે તેનો ગેસ પડોશી તારાઓના કિરણોત્સર્ગ દ્વારા સક્રિય અથવા આયનીકરણ કરવામાં આવ્યો છે.
- આ વિશાળ તારાઓના કિરણોત્સર્ગ નિહારિકા (nebula) ના હાઈડ્રોજન અણુઓમાંથી ઇલેક્ટ્રોન મેળવે છે.

નિહારિકા કેવી રીતે પ્રકાશ ફેંકે છે?

- જ્યારે સક્રિય ઇલેક્ટ્રોન હાઈડ્રોજન ન્યુક્લિયસ કરતાં ઉચ્ચ-ઊર્જા અવસ્થામાંથી તેમની નીચી-ઊર્જા સ્થિતિમાં જાય છે, ત્યારે તેઓ પ્રકાશના રૂપમાં ઊર્જાનું ઉત્સર્જન કરે છે, જે બદલામાં નિહારિકાના વાયુને ચમકવા માટેનું કારણ બને છે. તાજેતરની હબલ ઇમેજમાં, આયનાઈઝ્ડ આયર્ન ઉત્સર્જનની હાજરી લાલ રંગમાં દર્શાવવામાં આવી હતી.

પ્રોન નેબ્યુલા (Prawn Nebula)

- પ્રોન નેબ્યુલાને IC 4628 તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. તે આકાશગંગાના ધનુરાશિ હાથમાં સ્થિત એક ઉત્સર્જન નિહારિકા છે. સ્કોર્પિયસના નક્ષત્રમાં પૃથ્વીથી તેનું અંતર લગભગ 6,000 પ્રકાશ વર્ષ છે. આ નિહારિકા તેજસ્વી ખુલ્લા ક્લસ્ટર NGC 6231 દ્વારા લંગર કરાયેલ “ False Comet ” ની પૂંછડીનો એક ભાગ છે. ઓસ્ટ્રેલિયન ખગોળશાસ્ત્રી કોલિન ગમના માનમાં આ નિહારિકાને ગમ 56 પણ કહેવામાં આવે છે. ગમે 1955માં HII પ્રદેશોની યાદી પ્રકાશિત કરી.

ઉત્સર્જન નેબ્યુલા (Emission Nebula) શું છે?

- ઉત્સર્જન નિહારિકાઓ આયનાઈઝ્ડ વાયુઓથી બનેલા હોય છે જે વિવિધ તરંગલંબાઈના પ્રકાશને બહાર કાઢે છે. આયનીકરણનો સૌથી સામાન્ય સ્ત્રોત નજીકના ગરમ તારાઓમાંથી ઉત્સર્જિત ઉચ્ચ-ઊર્જા અલ્ટ્રાવાયોલેટ ફોટોન છે.

હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ

- હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપને 1990માં પૃથ્વીની નીચી ભ્રમણકક્ષામાં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. તેનું નામ ખગોળશાસ્ત્રી એડવિન હબલના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.

INS વેલા: ભારતીય નૌકાદળ સ્વદેશી રીતે નિર્મિત સ્કોર્પિન-ક્લાસ સબમરીન કમિશન કરશે

- ભારતીય નૌકાદળ 25 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ પ્રોજેક્ટ 75 હેઠળ ચોથી સ્ટીલ્થ સ્કોર્પિન-ક્લાસ સબમરીન INS વેલાને કમિશન કરવા જઈ રહી છે.

મુખ્ય બિંદુ

- INS વેલાને સામેલ કરવાથી તેની લડાયક ક્ષમતામાં વધારો થશે.
- પ્રોજેક્ટ 75માં 6 સ્કોર્પિન-ડિઝાઇન કરેલી સબમરીનનું નિર્માણ સામેલ છે. 6 સબમરીનમાંથી ત્રણ કરંજ, કલવરી, ખંડેરી પહેલેથી જ કાર્યરત થઈ ગઈ છે.

INS વેલા

- INS વેલાનું નિર્માણ મુંબઈ સ્થિત Mazagon Dock Shipbuilders Limited દ્વારા મેસર્સ નેવલ ગ્રૂપ, ફ્રાન્સના સહયોગથી કરવામાં આવ્યું છે.
- INS વેલાની પ્રથમ આવૃત્તિ 31 ઓગસ્ટ, 1973ના રોજ કાર્યરત કરવામાં આવી હતી, જેણે 37 નોંધપાત્ર વર્ષો સુધી રાષ્ટ્રની સેવા કરી હતી. આખરે 25 જૂન, 2010ના રોજ તેને નિષ્ક્રિય કરવામાં આવ્યું હતું.

સબમરીનની વિશેષતાઓ

- સબમરીન C303 એન્ટિ ટોર્પિડો કાઉન્ટરમેઝર સિસ્ટમથી સજ્જ છે.
- તે ટોર્પિડો અથવા એક્સોસેટ એન્ટિ-શિપ મિસાઇલોની જગ્યાએ 18 ટોર્પિડો અથવા 30 માઈન્સને વહન કરી શકે છે.
- તે ડીઝલ-ઇલેક્ટ્રિક સંચાલિત એટેક સબમરીન છે.
- તેની લંબાઈ 67.5 મીટર અને ઊંચાઈ 12.3 મીટર છે જ્યારે તેની બીમની લંબાઈ 6.2 મીટર છે.
- જ્યારે ડૂબી જાય ત્યારે વેલા 20 નોટ્સની ટોચની ઝડપે પહોંચી શકે છે જ્યારે તેની સપાટીની ટોચની ઝડપ 11 નોટ્સ સુધી હોય છે.
- તેમાં પાવર માટે 360 બેટરી સેલ સાથે ચાર MTU 12V 396 SE84 ડીઝલ એન્જિનનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રોજેક્ટ 75

- 25 સબમરીનના સંપાદન માટે I.K. આ પ્રોજેક્ટની કલ્પના ગુજરાલ સરકાર દરમિયાન કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, ભારત અને ફ્રાન્સે છ સ્કોર્પિન-ક્લાસ સબમરીન બનાવવા માટે 2005માં \$3.75 બિલિયનના કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.

ઓસ્ટ્રેલિયાએ યુએસ અને યુકે સાથે સબમરીન કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- ઓસ્ટ્રેલિયાએ 22 નવેમ્બર, 2021ના રોજ યુએસ અને યુનાઈટેડ કિંગડમ (UK) નામના નવા સંરક્ષણ જોડાણો સાથે સબમરીન ડીલ પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.
- આ સોદો ઓસ્ટ્રેલિયન નૌકાદળને પરમાણુ સંચાલિત સબમરીનથી સજ્જ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- આ ડીલ પર ઓસ્ટ્રેલિયાના રક્ષા મંત્રી પીટર ડટ્ટન (Peter Dutton) એ યુએસ અને બ્રિટિશ રાજદ્વારીઓ સાથે હસ્તાક્ષર કર્યાં હતાં.
- આ સોદો ત્રણ દેશો વચ્ચે સંવેદનશીલ “naval nuclear propulsion information” ની આપ-લે કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- સાર્વજનિક રૂપે હસ્તાક્ષર કરવામાં આવેલ ટેકનોલોજી પર આ પ્રથમ કરાર છે.

સોદા વિશે

- આ ડીલ ઓસ્ટ્રેલિયાને સબમરીન પ્રાપ્તિ માટે 18 મહિનાનો અભ્યાસ કરવામાં મદદ કરશે. ખરીદીની વિગતો હજુ નક્કી કરવામાં આવી નથી.
- ડીલ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ માહિતીની એક્સેસ સાથે, ઓસ્ટ્રેલિયા નૌકાદળ પરમાણુ સંચાલિત ટેકનોલોજીના વિશ્વસનીય અને જવાબદાર મેનેજર તરીકે સ્થાન પામશે.

સંરક્ષણ જોડાણ

- ઓસ્ટ્રેલિયા, યુકે અને યુએસએ પોતાની વચ્ચે એક નવા સંરક્ષણ જોડાણની ઘોષણા કરી, જેને AUKUS કહેવાય છે. તે પેસિફિક મહાસાગરમાં વ્યૂહાત્મક તણાવનો સામનો કરવા માટે બનાવવામાં આવ્યું હતું, જ્યાં ચીન-યુએસ દુશ્મનાવટ વધી રહી છે.

AUKUS એલાયન્સ

- તે ઓસ્ટ્રેલિયા, યુકે અને યુએસ (AUKUS) વચ્ચે ઈન્ડો-પેસિફિક માટે ત્રિપક્ષીય સુરક્ષા ભાગીદારી છે. આ કરારનું મુખ્ય આકર્ષણ અમેરિકાની પરમાણુ સબમરીન ટેકનોલોજી

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે શેર કરવાનું છે. આ જૂથ ઈન્ડો-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં વ્યૂહાત્મક હિતોને આગળ વધારવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, તેને દક્ષિણ ચીન સાગરમાં ચીનની અડગ ક્રિયાઓ સામે જોડાણ બનાવે છે. આ પહેલ હેઠળ ઓસ્ટ્રેલિયા યુકે અને યુએસની મદદથી પરમાણુ સંચાલિત સબમરીન હસ્તગત કરશે.

સૌથી ઝડપી 'સ્પિનિંગ વ્હાઈટ ડ્વાર્ફ':

J0240+1952

- તાજેતરમાં ખગોળશાસ્ત્રીઓની એક ટીમે સૌથી ઝડપી 'સ્પિનિંગ વ્હાઈટ ડ્વાર્ફ' (J0240+1952)ની પુષ્ટિ કરી છે જે દર 25 સેકન્ડે એક પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરે છે.

પરિચય

- તે 'બાઈનરી સ્ટાર સિસ્ટમ'નો એક ભાગ છે; ચુંબકીય પ્રોપેલર સિસ્ટમના પ્રભાવ હેઠળ તેની આત્યંતિક ગુરુત્વાકર્ષણ તેના વિશાળ તારામાંથી પ્લાઝ્મા સ્વરૂપે સામગ્રી ખેંચી રહી છે.
- ચુંબકીય પ્રોપેલર સિસ્ટમ હેઠળ, સફેદ વામન દ્વિસંગી સ્ટાર સિસ્ટમમાંથી પ્લાઝ્માને આકર્ષે છે. જો કે, સફેદ ડ્વાર્ફનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર રક્ષણાત્મક અવરોધ તરીકે કામ કરે છે, મોટા ભાગના પ્લાઝ્માને તેનાથી દૂર ખેંચે છે.

સફેદ ડ્વાર્ફ

- સફેદ ડ્વાર્ફ એવા તારાઓ છે જેણે પરમાણુ બળતણ તરીકે ઉપયોગમાં લીધેલા હાઈડ્રોજનને બાળી નાખ્યું છે.
- આવા તારાઓની ઘનતા ઘણી વધારે હોય છે.
- સામાન્ય સફેદ ડ્વાર્ફ આપણા સૂર્યના કદ કરતાં અડધો હોય છે અને તેની સપાટીનું ગુરુત્વાકર્ષણ પૃથ્વી કરતાં 100,000 ગણું વધારે હોય છે.

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.L., Dy.SO, નાગર્ય મમલતદાર, બિનાસચિવાલય કલાર્ક, તલાઈ, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

LATEST 2020

ગુજરાત તથા ભારત સરકારની યોજના

પ્રિલિમ તથા મુખ્ય પરીક્ષા માટે ઉપયોગી

જાહેર વહીવટ, પંચાયતી રાજ અને વિજ્ઞાન & ટેકનોલોજી સાથે સંલગ્ન યોજનાઓ સમાવિષ્ટ

મહત્વના વેબ પોર્ટલ અને મોબાઈલ એપ યાદ રાખવા **QUICK TABLE**

મંત્રાલયો મુજબ યોજનાઓનું વર્ગીકરણ

સરકારના દરેક ક્ષેત્રોની યોજનાઓનું **360°** કવરેજ

હાઈસ્કોર કરવા માટે FACTS & DATAનું વિભાગવાર સંકલન

દરેક યોજનાની ટેગલાઈન, લોગો, તારીખ, સ્થળ અને લાભાર્થી સાથેની વિસ્તૃત અને વિવરણાત્મક માહિતી

અગાઉની પરીક્ષામાં પૂછાયેલી યોજનાનું સંકલન

400 થી વધુ મહત્વની યોજનાઓ

Source
Authorised Data From

Government Ministries
Press Information Bureau
www.india.gov.in (National Portal of India)
Government Declarations

સંપાદક
મૌલિક ગોધિયા

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

- આપણા સૂર્ય જેવા તારાઓ ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન પ્રતિક્રિયાઓ દ્વારા તેમના કોરોમાં હાઈડ્રોજનને હિલીયમમાં ફ્યુઝ કરે છે.
- તારાના કોરમાં ફ્યુઝન ગરમી અને બાહ્ય દબાણ ઉત્પન્ન કરે છે પરંતુ આ દબાણ તારાના દળ દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલ ગુરુત્વાકર્ષણ દ્વારા સમતુલામાં રાખવામાં આવે છે.
- જ્યારે હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ બળતણ તરીકે થાય છે, ત્યારે તે વિખરાઈ જાય છે અને ફ્યુઝન ધીમો પડી જાય છે અને ગુરુત્વાકર્ષણ તારાઓ પોતાની મેળે સફેદ દ્વાઈ બનાવે છે.
- બ્લેક ડ્વાઈ : આખરે, સેંકડો અબજો વર્ષોમાં, સફેદ વામન ત્યાં સુધી ઠંડુ થાય છે જ્યાં સુધી તે કાળો વામન ન બને.
- એ નોંધવું જોઈએ કે બધા સફેદ દ્વાઈ ઠંડા થતા નથી અને કાળા વામનમાં ફેરવાતા નથી.
- આ સમયે તેના કેન્દ્રમાં દબાણ એટલું ઊંચું થઈ જાય છે કે તારો થર્મોન્યુક્લિયર સુપરનોવામાં વિસ્ફોટ થશે.

ચંદ્રશેખર મર્યાદા

- ચંદ્રશેખર મર્યાદા એ સ્થિર સફેદ દ્વાઈ તારા માટે સૈદ્ધાંતિક રીતે શક્ય મહત્તમ માસ છે.
- સફેદ દ્વાઈ તારાઓના દળની ઉપલી મર્યાદા સૌર સમૂહના દળના 1.44 ગણાથી વધુ ન હોઈ શકે.
- કોઈપણ ડિજનરેટિવ ઓબ્જેક્ટ આવશ્યકપણે ન્યુટ્રોન સ્ટાર અથવા બ્લેક હોલમાં તૂટી જવું જોઈએ.
- આ મર્યાદાનું નામ નોબેલ પુરસ્કાર વિજેતા સુબ્રહ્મણ્યમ ચંદ્રશેખરના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જેમણે સૌપ્રથમ 1931માં આ વિચારનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.
- તારાઓની રચના અને ઉત્ક્રાંતિમાં સામેલ ભૌતિક પ્રક્રિયાઓ પરના તેમના કાર્ય માટે તેમને 1983માં ભૌતિકશાસ્ત્રમાં નોબેલ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

અશ્વિની કુમાર ચૌબેએ ગુરુગ્રામમાં FCI લેબોરેટરીનું ઉદ્ઘાટન કર્યું

- ખાદ અને જાહેર વિતરણ વિભાગ (DFPD) હેઠળના ભારતીય ફૂડ કોર્પોરેશન (FCI) એ ખાદ અનાજના નમૂનાઓના ઈન-હાઉસ પરીક્ષણ માટે તેની પ્રથમ અત્યાધુનિક ગુણવત્તા નિયંત્રણ પ્રયોગશાળા વિકસાવી છે.
- આ પ્રયોગશાળાનું ઉદ્ઘાટન ગ્રાહક બાબતો, ખાદ અને જાહેર વિતરણ રાજ્ય મંત્રી અશ્વિની કુમાર ચૌબેએ કર્યું હતું.
- તેનું ઉદ્ઘાટન 21મી નવેમ્બર, 2021ના રોજ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (IFS), FCI, ગુરુગ્રામ (હરિયાણા) ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.

ટૂંકી ફિલ્મ

- મંત્રીએ સોશિયલ મીડિયા પર 'ફોર્ટિફિકેશન ઓફ રાઈસ', 'બર્સ્ટિંગ મિથ', 'રેડિયો જિંગલ્સ' અને ફોર્ટિફિકેશન ઓફ રાઈસ પર ટૂંકી ફિલ્મો પણ લોન્ચ કરી હતી. આ ટૂંકી ફિલ્મો DFPD દ્વારા આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવની ઉજવણી માટે લોન્ચ કરવામાં આવી હતી. ઉત્સવ 15 નવેમ્બર, 2021ના રોજ શરૂ થયો હતો અને 21 નવેમ્બર, 2021ના રોજ સમાપ્ત થયો હતો.

ફૂડ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા (FCI)

- FCI એ ગ્રાહક બાબતો, ખાદ અને જાહેર વિતરણ મંત્રાલયના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ સરકાર દ્વારા સંચાલિત વૈધાનિક નિગમ છે. તેની સ્થાપના 1965માં ફૂડ કોર્પોરેશન એક્ટ, 1964ના અમલ સાથે કરવામાં આવી હતી. IAS કેડરના સિવિલ સર્વન્ટને FCIના અધ્યક્ષ તરીકે નોમિનેટ કરવામાં આવ્યા છે. તેનું પ્રારંભિક મુખ્ય મથક ચેન્નાઈમાં હતું, જે બાદમાં નવી દિલ્હીમાં સ્થળાંતર થયું.

નાસાનું Laser Communications Relay Demonstration (LCRD): મુખ્ય મુદ્દાઓ

- NASA અવકાશ સંચારને વેગ આપવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે અવકાશમાં " Laser Communications Relay Demonstration (LCRD)" તકનીકનું પરીક્ષણ કરવા જઈ રહ્યું છે.
- LCRD બે વર્ષના વિલંબ બાદ 4 ડિસેમ્બરે લોન્ચ કરવામાં આવશે.
- તેને સ્પેસ ટેસ્ટ પ્રોગ્રામ સેટેલાઈટ-6 (STPSat-6) મિશન દરમિયાન યુનાઈટેડ લોન્ચ એલાયન્સ એટલાસ વી રોકેટ દ્વારા ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ડિફેન્સ દ્વારા અવકાશમાં છોડવામાં આવશે.
- આ મિશન ફ્લોરિડામાં કેપ કેનાવેરલ સ્પેસ ફોર્સ સ્ટેશનથી લોન્ચ કરવામાં આવશે.
- તે "આર્ટેમિસ માનવસહિત મૂન-લેન્ડિંગ મિશન" ને ફાયદો કરશે, જે 2025માં અમલમાં આવશે.
- લેસર મિશનનું મહત્વ:
- અવકાશમાં લેસર ટેકનોલોજી રેડિયો ફ્રીક્વન્સી કરતાં 10-100 ગણો વધુ ડેટા પૃથ્વી પર પાછા મોકલવાની મંજૂરી આપશે. આ ટેકનોલોજી રેડિયો ફ્રીક્વન્સી સ્પેક્ટ્રમની ભીડને પણ અટકાવશે. LCRD મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે નાસા અને વ્યાપારી ક્ષેત્ર બહુવિધ અવકાશ મિશનનું આયોજન કરી રહ્યા છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

પૃષ્ઠભૂમિ

- લેસર મિશન માટેની યોજના 2011માં મંજૂર કરવામાં આવી હતી. બાદમાં, COVID-19 રોગચાળા દ્વારા પ્રેરિત પ્રતિબંધોને કારણે મિશન મોકૂફ રાખવામાં આવ્યું હતું.

સિકોન હાયપરસોનિક મિસાઇલ: રશિયા

- તાજેતરમાં જ રશિયાએ દેશના ઉત્તરમાં એક યુદ્ધ જહાજ પરથી તેની સિકોન (ઝિકોન) હાયપરસોનિક ક્રૂઝ મિસાઇલ છોડી દીધી છે.
- અગાઉ એવું નોંધાયું હતું કે ચીને પરમાણુ-સક્ષમ હાયપરસોનિક ગ્લાઇડ વાહનનું પરીક્ષણ કર્યું છે, જે તેના લક્ષ્ય તરફ ગતિ કરતા પહેલા વિશ્વની પરિક્રમા કરે છે.

પરિચય

- સિકોન ક્રૂઝ મિસાઇલ રશિયાના હાયપરસોનિક શસ્ત્રાગારમાં અવનગાર્ડ ગ્લાઇડ વાહનો અને એર-લોન્ચ કિંજલ (ડેગર) મિસાઇલો સાથે જોડાશે.
- ક્રૂઝ મિસાઇલો બેલિસ્ટિક મિસાઇલોથી અલગ પડે છે કે તેઓ નીચી ઉંચાઈ પર તેમના લક્ષ્યો તરફ ઉડે છે, તેમના સમગ્ર માર્ગ દરમિયાન પૃથ્વીના વાતાવરણમાં રહે છે.
- તે રશિયામાં વિકસિત કરવામાં આવી રહેલી ઘણી મિસાઇલોમાંથી એક છે જે રશિયન સબમરીન, ફ્રિગેટ્સ અને ક્રૂઝર્સને સજ્જ કરશે.
- પરંપરાગત અસ્ત્રો કરતાં હાયપરસોનિક શસ્ત્રોને ટ્રેક કરવા અને અટકાવવા વધુ મુશ્કેલ છે.

હાયપરસોનિક ટેકનોલોજી

- ઝડપ: તેની ઝડપ 'મૈક અથવા ધ્વનિની ઝડપ' કરતાં 5 ગણી અથવા વધુ છે.
- મૈક નંબર: તે હવામાં અવાજની ઝડપની સરખામણીમાં એરક્રાફ્ટની ઝડપનું વર્ણન કરે છે, જેમાં મૈક 1 ધ્વનિની ગતિ સમાન છે એટલે કે 343 મીટર પ્રતિ સેકન્ડ.
- ઉપયોગમાં લેવાતી ટેકનોલોજી: મોટાભાગના હાયપરસોનિક વાહનો મુખ્યત્વે સ્કેમજેટ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે, જે એક પ્રકારની એર બ્રેથિંગ પ્રોપલ્શન સિસ્ટમ છે.
- આ એક ખૂબ જ જટિલ તકનીક છે, જે ઉચ્ચ તાપમાનને સહન કરવાની ક્ષમતા પણ ધરાવે છે, જેના કારણે હાયપરસોનિક સિસ્ટમ્સ ખૂબ જ ખર્ચાળ છે.

પ્રકાર

- હાયપરસોનિક ક્રૂઝ મિસાઇલો: આ એવી મિસાઇલો છે જે તેમની ઉડાન દરમિયાન રોકેટ અથવા જેટ પ્રોપેલન્ટનો ઉપયોગ કરે છે અને હાલની ક્રૂઝ મિસાઇલોનું ઝડપી સંસ્કરણ માનવામાં આવે છે.
- હાયપરસોનિક ગ્લાઇડ વ્હીકલ (HGV): આ મિસાઇલો લક્ષ્ય તરફ પ્રક્ષેપિત કરતા પહેલા પ્રથમ પરંપરાગત રોકેટ દ્વારા વાતાવરણમાં જાય છે.
- ભારતમાં હાયપરસોનિક ટેકનોલોજીનો વિકાસ:
- ભારત હાયપરસોનિક ટેકનોલોજી પર પણ કામ કરી રહ્યું છે.
- જ્યાં સુધી અવકાશ સંપત્તિનો સંબંધ છે, ભારત મિશન શક્તિ હેઠળ 'ASAT' ના પરીક્ષણ દ્વારા તેની ક્ષમતાઓ સાબિત કરી ચૂક્યું છે.
- હાયપરસોનિક ટેકનોલોજી DRDO અને ISRO બંને દ્વારા વિકસિત અને પરીક્ષણ કરવામાં આવી છે.
- તાજેતરમાં Defence Research & Development Organization (DRDO) એ 'હાયપરસોનિક ટેકનોલોજી ડેમોન્સ્ટ્રેટર વ્હીકલ' (HSTDV) નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું છે, જે અવાજની 6 ગણી ઝડપે મુસાફરી કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- આ ઉપરાંત હૈદરાબાદમાં DRDOની 'હાયપરસોનિક વિન્ડ ટનલ' (HWT) પરીક્ષણ સુવિધાનું પણ ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું છે. તે દબાણયુક્ત વેક્યૂમ-સંચાલિત બંધ મુક્ત જેટ સુવિધા છે જે મૈક 5 થી 12ની ઝડપ હાંસલ કરી શકે છે.

NCRA ખગોળશાસ્ત્રીઓએ "મેન સિક્વન્સ રેડિયો પલ્સ એમિટર" શોધ્યું

- પુણેમાં National Centre for Radio Astrophysics (NCRA)ના ખગોળશાસ્ત્રીઓએ આઠ તારાઓ શોધી કાઢ્યા છે જે મેન સિક્વન્સ રેડિયો પલ્સ એમિટર અથવા MRPs નામની દુર્લભ શ્રેણીના છે.
- પુણે સ્થિત 'જાયન્ટ મીટર-વેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (GMRT)'નો ઉપયોગ કરીને MRPની શોધ કરવામાં આવી હતી.
- વૈજ્ઞાનિકોના એક જૂથે સૂર્ય કરતાં વધુ ગરમ રેડિયો તારાઓનો એક દુર્લભ વર્ગ શોધી કાઢ્યો છે. તેમની પાસે અસામાન્ય રીતે મજબૂત ચુંબકીય ક્ષેત્રો છે. પરિણામે, આ તારાઓ લાઈટહાઉસ જેવા તેજસ્વી રેડિયો સ્પંદનો બહાર કાઢે છે.
- ટીમે અગાઉ જાયન્ટ મીટર-વેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (GMRT)નો ઉપયોગ કરીને વધુ ત્રણ સમાન તારાઓ શોધી કાઢ્યા હતા.
- અત્યાર સુધી, 15 જાણીતા MRP છે.

પ્રથમ MRP ની શોધ

- પ્રથમ MRP 2000માં મળી હતી. GMRTની ઉચ્ચ સંવેદનશીલતાને પરિણામે આ શોધી કાઢવામાં આવ્યું હતું.
- જાયન્ટ મીટરવેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (GMRT):
- GMRT પુણે નજીક સ્થિત છે. તે ત્રીસ સંપૂર્ણ સ્ટીઅરબલ પેરાબોલિક રેડિયો ટેલિસ્કોપ્સની શ્રેણી છે. તેનો વ્યાસ 45 મીટર છે, જે મીટર તરંગલંબાઈ (wavelength) પર અવલોકનો કરે છે. ટેલિસ્કોપનું સંચાલન નેશનલ સેન્ટર ફોર રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિક્સ (NCRA) દ્વારા કરવામાં આવે છે, જે ટાટા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ફંડામેન્ટલ રિસર્ચ, મુંબઈનો એક ભાગ છે. તેની કલ્પના અને નિર્માણ 1984થી 1996 દરમિયાન કરવામાં આવ્યું હતું. GMRT ને તાજેતરમાં નવા રીસીવરો સાથે અપગ્રેડ કરવામાં આવ્યું હતું, જે પછી તે અપગ્રેડેડ જાયન્ટ મીટરવેવ રેડિયો ટેલિસ્કોપ (uGMRT) તરીકે ઓળખાય છે.

નેશનલ સેન્ટર ફોર રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિક્સ (NCRA)

- NCRA એક સંશોધન સંસ્થા છે, જે રેડિયો ખગોળશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં કામ કરે છે. તે પુણે યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં સ્થિત છે. NCRA પાસે ખગોળશાસ્ત્ર અને ખગોળ ભૌતિકશાસ્ત્રના ઘણા ક્ષેત્રોમાં સક્રિય સંશોધન કાર્યક્રમો છે જેમ કે સૂર્ય, પલ્સર, આંતરગ્રહીય સ્કીન્ટીલેશન, સક્રિય આકાશગંગા, તારાઓ વચ્ચેનું માધ્યમ, વગેરેના અભ્યાસમાં સક્રિય સંશોધન કાર્યક્રમો છે.

ચીને ગાઓફેન-11 03 નામનો નવો ઉપગ્રહ લોન્ચ કર્યો છે

- 20 નવેમ્બર, 2021ના રોજ, ચીને તાઈયુઆન સેટેલાઈટ લોન્ચ સેન્ટરથી “ગાઓફેન-11 03” નામનો નવો ઉપગ્રહ લોન્ચ કર્યો.
- તાઈયુઆન સેટેલાઈટ લોન્ચ સેન્ટર ઉત્તરીય પ્રાંત શાંક્સીમાં આવેલું છે.
- આ સેટેલાઈટ લોન્ચ માર્ચ-4B રોકેટ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તે સફળતાપૂર્વક આયોજિત ભ્રમણકક્ષામાં પ્રવેશી ચૂક્યું છે.

લોન્ચ માર્ચ 4B

- આ ઉપગ્રહને ચાંગ ઝેંગ 4B, CZ-4B અને LM-4B પણ કહેવામાં આવે છે. તે ચીનથી વિસ્તરણ કરી શકાય તેવું ઓર્બિટલ લોન્ચ વ્હીકલ છે. તાઈયુઆન સેટેલાઈટ લોન્ચ સેન્ટરના લોન્ચ કોમ્પ્લેક્સ 1 થી ઉપગ્રહને લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો. તે 3-તબક્કાનું રોકેટ છે, જેનો ઉપયોગ ઉપગ્રહોને પૃથ્વીની નીચી ભ્રમણકક્ષા તેમજ સૂર્ય-તુલ્યકાલિક ભ્રમણકક્ષા (sun-synchronous orbits)માં લોન્ચ કરવા માટે થાય છે.

ગાઓફેન (Gaofen)

- ગાઓફેન ચીનના ઉચ્ચ-રિઝોલ્યુશન અર્થ ઈમેજિંગ ઉપગ્રહોની શ્રેણી છે, જેનો ઉપયોગ રાજ્ય-પ્રાયોજિત પ્રોગ્રામ China High-resolution Earth Observation System (CHEOS) માટે થાય છે. Gaofen 1 નામનો પહેલો ગાઓફેન સીરિઝ સેટેલાઈટ 2013માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો. ગાઓફેન-11 03 એ CNSA દ્વારા સંચાલિત પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહ છે.

IRNSS-નાવિક: ISRO

- તાજેતરમાં ઉપરાષ્ટ્રપતિએ ISRO (ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગનાઈઝેશન) ને વૈશ્વિક ઉપયોગ માટે ભારતીય પ્રાદેશિક નેવિગેશન સેટેલાઈટ સિસ્ટમ (NavIC-નાવિક) બનાવવાનું સૂચન કર્યું છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- આ પ્રોજેક્ટને વર્ષ 2006માં ભારત સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને તે વર્ષ 2015-16 સુધીમાં પૂર્ણ અને અમલી થવાની ધારણા હતી.
- તેનો પ્રથમ ઉપગ્રહ (IRNSS-1A) 1 જુલાઈ, 2013ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો અને સાતમો અને છેલ્લો ઉપગ્રહ (IRNSS-1G) 28 એપ્રિલ, 2016ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.
- IRNSS-1G ના અંતિમ પ્રક્ષેપણ સાથે, IRNSSનું નામ નેવિક-NavIC (Navigation in Indian Constellation) તરીકે ભારતના વડા પ્રધાને નામ આપ્યું.

પરિચય

- હાલમાં, IRNSS પાસે આઠ ઉપગ્રહો છે, જેમાં ત્રણ ઉપગ્રહો જીઓસ્ટેશનરી ભ્રમણકક્ષામાં છે અને પાંચ ઉપગ્રહો જીઓસિંક્રોનસ ભ્રમણકક્ષામાં છે.
- IRNSS-1A એ IRNSS-1A ને બદલવાની અપેક્ષા છે, જે તેની ત્રણ રુબિડિયમ અણુ ઘડિયાળો નિષ્ફળ ગયા પછી બિનઅસરકારક બની હતી.
- તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય ભારત અને તેના પડોશમાં વિશ્વસનીય સ્થિતિ, નેવિગેશન અને સમયસર સેવાઓ પ્રદાન કરવાનો છે.
- તે સ્થાપિત અને લોકપ્રિય યુએસ ‘ગ્લોબલ પોઝિશનિંગ સિસ્ટમ’ (GPS) ની જેમ જ કાર્ય કરે છે, પરંતુ સમગ્ર ઉપખંડમાં 1,500 કિમીની ત્રિજ્યામાં છે.
- તકનીકી રીતે વધુ ઉપગ્રહો ધરાવતી ઉપગ્રહ પ્રણાલીઓ વધુ ચોકસુ સ્થિતિ માહિતી પ્રદાન કરે છે.

- જો કે, નેવિગેટર GPS (24 ઉપગ્રહો) ની તુલનામાં 20-30 મીટરની સ્થિતિની ચોકસાઈ ધરાવતા 20 મીટર કરતા ઓછાની અંદાજિત ચોકસાઈને નિર્દેશિત કરવામાં સક્ષમ છે.
- તેને થર્ડ જનરેશન પાર્ટનરશિપ પ્રોજેક્ટ (3GPP) દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું છે, જે મોબાઇલ ટેલિફોની ધોરણોના સંકલન માટે વૈશ્વિક સંસ્થા છે.
- તેને વર્ષ 2020માં હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં કામગીરી માટે 'વર્લ્ડ વાઇડ રેડિયો નેવિગેશન સિસ્ટમ' (WWRNS) ના ભાગ રૂપે ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ ઓર્ગેનાઇઝેશન (IMO) દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી હતી.
- ISRO સ્વદેશી અણુ ઘડિયાળો અને નેવિગેશન સેવાઓમાં વૃદ્ધિ સાથે IRNSS ઉપગ્રહોની આગામી પેઢીના નિર્માણ તરફ કામ કરી રહ્યું છે.

સંલવિત ઉપયોગો

- સ્થળીય, હવા અને દરિયાઈ નેવિગેશન;
- આપત્તિ વ્યવસ્થાપન;
- વાહન ટ્રેકિંગ અને ફ્લીટ મેનેજમેન્ટ (ખાસ કરીને ખાણકામ અને પરિવહન ક્ષેત્રો માટે);
- મોબાઇલ ફોન સાથે એકીકરણ;
- ચોક્કસ સમય (ATM અને પાવર ગ્રીડ માટે);
- મેપિંગ અને જીઓડેટિક ડેટા કેપ્ચર.

મહત્વ

- તે 2 સેવાઓ માટે વાસ્તવિક સમયની માહિતી આપે છે એટલે કે નાગરિક ઉપયોગ માટે પ્રમાણભૂત સ્થિતિ સેવા અને પ્રતિબંધિત સેવા જે લશ્કરી ઉપયોગ માટે એનક્રિપ્ટ કરી શકાય છે.
- ભારત એવા 5 દેશોમાંથી એક બની ગયું છે કે જેમની પાસે પોતાની નેવિગેશન સિસ્ટમ છે, જેમ કે યુએસની GPS, રશિયાની 'ગ્લોનાસ'(GLONASS), યુરોપની 'ગેલિલિયો' અને ચીનની બાયડુ, તેથી, અન્ય દેશો પરની ભારતની નિર્ભરતા ઘટી છે.
- તે ભારતની વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી પ્રગતિમાં મદદ કરશે. તે દેશની સાર્વભૌમત્વ અને વ્યૂહાત્મક જરૂરિયાતો માટે પણ મહત્વપૂર્ણ છે.
- એપ્રિલ 2019માં, સરકારે 'નિર્ભયા કેસ'ના ચુકાદા મુજબ દેશના તમામ કોમર્શિયલ વાહનો માટે 'NavIC' આધારિત વાહન ટ્રેકર્સ ફરજિયાત બનાવ્યા હતા.
- તેમજ Qualcomm ટેકનોલોજીએ 'NavIC' ને સપોર્ટ કરતા મોબાઇલ ચિપસેટ્સને સક્ષમ કર્યા છે.
- તેમજ પ્રોજેક્ટને વ્યાપક કવરેજ સાથે સાર્ક દેશો સાથે શેર કરી શકાય છે. આ પ્રાદેશિક શિપિંગ સિસ્ટમના વધુ એકીકરણમાં મદદ કરશે અને આ ક્ષેત્રના દેશો પ્રત્યે ભારત તરફથી રાજદ્વારી સહાયનાનો સંકેત આપશે.

- GPS સહાયિત જીઓ ઓગમેન્ટેડ નેવિગેશન (GAGAN):
- તે એરપોર્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (AAI) સાથે સંયુક્ત રીતે અમલમાં મૂકાયેલ 'સેટેલાઇટ આધારિત ઓગમેન્ટેશન સિસ્ટમ'(SBAS) છે.
- આ સિસ્ટમ અન્ય આંતરરાષ્ટ્રીય SBAS સિસ્ટમો સાથે ઈન્ટરઓપરેબલ હશે અને પ્રાદેશિક સરહદો પર સીમલેસ નેવિગેશનની સુવિધા આપશે.
- 'ગગન' સિગ્નલ-ઇન-સ્પેસ (SIS) GSAT-8 અને GSAT-10 દ્વારા ઉપલબ્ધ છે.

ઉદ્દેશ્ય:

- નાગરિક ઉદ્ભૂત એપ્લિકેશનો માટે જરૂરી ચોકસાઈ સાથે સેટેલાઇટ આધારિત નેવિગેશન સેવાઓ પ્રદાન કરવી.
- ભારતીય એરસ્પેસમાં બહેતર એર ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ પ્રદાન કરવા.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) IRNSS-નાવિક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. IRNSS-1I એ IRNSS-1A ને બદલવાની અપેક્ષા છે, જે તેની ત્રણ રુબિડિયમ અણુ ઘડિયાળો નિષ્ફળ ગયા પછી બિનઅસરકારક બની હતી.
 2. 'ગગન' સિગ્નલ-ઇન-સ્પેસ (SIS) GSAT-8 અને GSAT-10 દ્વારા ઉપલબ્ધ છે.
 3. એપ્રિલ 2019માં, સરકારે 'નિર્ભયા કેસ'ના ચુકાદા મુજબ દેશના તમામ કોમર્શિયલ વાહનો માટે 'NavIC' આધારિત વાહન ટ્રેકર્સ ફરજિયાત બનાવ્યા હતા.
 4. ISRO સ્વદેશી અણુ ઘડિયાળો અને નેવિગેશન સેવાઓમાં વૃદ્ધિ સાથે IRNSS ઉપગ્રહોની આગામી પેઢીના નિર્માણ તરફ કામ કરી રહ્યું છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4
- 2) "ગાઓફેન-11 03" નામનો નવો ઉપગ્રહ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. આ ઉપગ્રહને યાંગ ઝેંગ 4B, CZ-4B અને LM-4B પણ કહેવામાં આવે છે.
 2. ગાઓફેન ચીનના ઉચ્ચ-રિઝોલ્યુશન અર્થ ઈમેજિંગ ઉપગ્રહોની શ્રેણી છે
 3. ગાઓફેન-11 03 એ CNSA દ્વારા સંચાલિત પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહ છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

3) મેન સિક્વન્સ રેડિયો પલ્સ એમિટર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. NCRA એક સંશોધન સંસ્થા છે, જે રેડિયો ખગોળશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં કામ કરે છે.
 2. ટેલિસ્કોપનું સંચાલન નેશનલ સેન્ટર ફોર રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિક્સ (NCRA) દ્વારા કરવામાં આવે છે.
 3. NCRA પાસે ખગોળશાસ્ત્ર અને ખગોળ ભૌતિકશાસ્ત્રના ઘણા ક્ષેત્રોમાં સક્રિય સંશોધન કાર્યક્રમો છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

4) સિકોન હાઇપરસોનિક મિસાઇલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. રશિયાએ દેશના ઉત્તરમાં એક યુદ્ધ જહાજ પરથી તેની સિકોન (ઝિકોન) હાઇપરસોનિક ક્રુઝ મિસાઇલ છોડી દીધી છે.
2. ચીને પરમાણુ-સક્ષમ હાઇપરસોનિક ગ્લાઇડ વાહનનું પરીક્ષણ કર્યું છે, જે તેના લક્ષ્ય તરફ ગતિ કરતા પહેલા વિશ્વની પરિક્રમા કરે છે.
3. સિકોન ક્રુઝ મિસાઇલ રશિયાના હાઇપરસોનિક શસ્ત્રાગારમાં અવનગાર્ડ ગ્લાઇડ વાહનો અને એર-લોન્ચ કિંજલ (ડેગર) મિસાઇલો સાથે જોડાશે.
4. પરંપરાગત અસ્ત્રો કરતાં હાયપરસોનિક શસ્ત્રોને ટ્રેક કરવા અને અટકાવવા વધુ મુશ્કેલ છે.

- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

5) નાસાનું Laser Communications Relay Demonstration વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તે “આર્ટેમિસ માનવસહિત મૂન-લેન્ડિંગ મિશન” ને ફાયદો કરશે, જે 2025માં અમલમાં આવશે.
2. લેસર મિશન માટેની યોજના 2011માં મંજૂર કરવામાં આવી હતી.
3. અવકાશમાં લેસર ટેકનોલોજી રેડિયો ફ્રીક્વન્સી કરતાં 10-100 ગણો વધુ ડેટા પૃથ્વી પર પાછા મોકલવાની મંજૂરી આપશે.

- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

6) ગુરુગ્રામમાં FCI લેબોરેટરીનું ઉદ્ઘાટન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ પ્રયોગશાળાનું ઉદ્ઘાટન ગ્રાહક બાબતો, ખાદ્ય અને જાહેર વિતરણ રાજ્ય મંત્રી અશ્વિની કુમાર ચૌબેએ કર્યું હતું.
2. તેનું ઉદ્ઘાટન 21મી નવેમ્બર, 2021ના રોજ ફૂડ સેફ્ટી ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (IFS), FCI, ગુરુગ્રામ (હરિયાણા) ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું.
3. મંત્રીએ સોશિયલ મીડિયા પર ‘ફોર્ટિફિકેશન ઓફ રાઇસ’, ‘બર્સ્ટિંગ મિથ’, ‘રેડિયો જિંગલ્સ’ અને ફોર્ટિફિકેશન ઓફ રાઇસ પર ટૂંકી ફિલ્મો પણ લોન્ચ કરી હતી.

- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

7) ‘સ્પિનિંગ વ્હાઇટ ડ્વાર્ફ’ (J0240+1952) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ખગોળશાસ્ત્રીઓની એક ટીમે સૌથી ઝડપી ‘સ્પિનિંગ વ્હાઇટ ડ્વાર્ફ’ (J0240+1952)ની પુષ્ટિ કરી છે જે દર 25 સેકન્ડે એક પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરે છે.
2. તે ‘બાઈનરી સ્ટાર સિસ્ટમ’નો એક ભાગ છે.
3. ચુંબકીય પ્રોપેલર સિસ્ટમ હેઠળ, સફેદ વામન દ્વિસંગી સ્ટાર સિસ્ટમમાંથી પ્લાઝ્માને આકર્ષે છે.
4. સફેદ ટ્વાર્ફનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર રક્ષણાત્મક અવરોધ તરીકે કામ કરે છે.

- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

8) યુએસ અને યુકે સાથે સબમરીન કરાર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સાર્વજનિક રૂપે હસ્તાક્ષર કરવામાં આવેલ ટેકનોલોજી પર આ પ્રથમ કરાર છે.
2. આ ડીલ ઓસ્ટ્રેલિયાને સબમરીન પ્રાપ્તિ માટે 18 મહિનાનો અભ્યાસ કરવામાં મદદ કરશે.
3. ઓસ્ટ્રેલિયા, યુકે અને યુએસએ પોતાની વચ્ચે એક નવા સંરક્ષણ જોડાણની ઘોષણા કરી, જેને AUKUS કહેવાય છે.

- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 9) INS વેલા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સબમરીન C303 એન્ટિ ટોર્પિડો કાઉન્ટરમેઝર સિસ્ટમથી સજ્જ છે.
 2. ભારત અને ફ્રાન્સે છ સ્કોર્પિન-ક્લાસ સબમરીન બનાવવા માટે 2005માં \$3.75 બિલિયનના કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.
 3. INS વેલાનું નિર્માણ મુંબઈ સ્થિત Mazagon Dock Shipbuilders Limited દ્વારા મેસર્સ નેવલ ગ્રૂપ, ફ્રાન્સના સહયોગથી કરવામાં આવ્યું છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 10) હબલ ટેલિસ્કોપ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. જ્યારે સક્રિય ઈલેક્ટ્રોન હાઈડ્રોજન ન્યુક્લિયસ કરતાં ઉચ્ચ-ઊર્જા અવસ્થામાંથી તેમની નીચી-ઊર્જા સ્થિતિમાં જાય છે, ત્યારે તેઓ પ્રકાશના રૂપમાં ઊર્જાનું ઉત્સર્જન કરે છે.
 2. પ્રોન નેબ્યુલાને IC 4628 તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
 3. ઉત્સર્જન નિહારિકાઓ આયનાઈઝ્ડ વાયુઓથી બનેલા હોય છે જે વિવિધ તરંગલંબાઈના પ્રકાશને બહાર કાઢે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 11) ઓ-સ્માર્ટ પ્લાન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. મહાસાગરની આગાહી અને પુનઃવિશ્લેષણ પ્રણાલીઓ માટે 'ઉચ્ચ રિઝોલ્યુશન મોડલ્સ' વિકસાવી રહ્યાં છે.
 2. તે મહાસાગરો, સમુદ્રો અને દરિયાઈ સંસાધનોના સંરક્ષણ અને ટકાઉ ઉપયોગ માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્રના સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ-14ને હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે.
 3. તે વ્યાપક સંશોધન અને ટેકનોલોજી વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ સાથે સમુદ્રશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ભારતની ક્ષમતા નિર્માણમાં વધારો કરશે.
 4. મહાસાગરોમાં બિન-સ્વદેશી પ્રજાતિઓના પ્રવેશ માટે જહાજો દ્વારા બેલાસ્ટ પાણીનો નિકાલ જવાબદાર છે. તે એક બંદરમાંથી પાણી મેળવે છે અને તેને બીજા બંદરમાં છોડે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 12) ટુંડ્ર ઉપગ્રહ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ટુંડ્ર એ 2015 અને 2020 વચ્ચે રશિયા દ્વારા સ્થાપિત મિસાઈલ પ્રારંભિક ચેતવણી ઉપગ્રહોનું જૂથ છે.
 2. ટુંડ્ર ઉપગ્રહો પરમાણુ યુદ્ધની સ્થિતિમાં ઉપયોગમાં લેવા માટે સુરક્ષિત કટોકટી સંચાર પેલોડ વહન કરવા સક્ષમ છે.
 3. ઉપગ્રહોની ટુંડ્ર શ્રેણી એ ઓકો-1 સિસ્ટમના પ્રારંભિક ચેતવણી ઉપગ્રહોને બદલવા માટે રશિયન પ્રારંભિક ચેતવણી ઉપગ્રહોની આગામી પેઢી છે.
 4. ભારત પાસે S-400 ટ્રાયમ્ફ છે, જે ત્રણ જોખમો (રોકેટ, મિસાઈલ અને ક્રુઝ મિસાઈલ) સામે રક્ષણ આપે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 13) STEM માં મહિલાઓની ભાગીદારી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. 'STEM' ક્ષેત્રમાં મહિલાઓની અછત માત્ર કૌશલ્યની અપૂરતીતાને કારણે જ નથી, પરંતુ નિર્દિષ્ટ સ્ટીરિયોટાઈપિકલ લિંગ ભૂમિકાઓના પરિણામે પણ છે.
 2. KIRAN યોજના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે લિંગ સમાનતા સંબંધિત વિવિધ મુદ્દાઓ/પડકારોને સંબોધિત કરી રહી છે.
 3. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ (DST) દ્વારા વિજ્ઞાન જ્યોતિ યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે.
 4. સમસ્યાને બે સ્તરે સંબોધિત કરવાની જરૂર છે - સામાજિક સ્તરે જેના માટે લાંબા ગાળાના પ્રયત્નોની જરૂર છે અને નીતિ અને સંસ્થાકીય સ્તરે, જે તાત્કાલિક અસરથી શરૂ કરી શકાય છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

મનરેગા યોજના (MGNREGA Scheme) માટે ₹10,000 કરોડની ફાળવણી

- 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ, કેન્દ્ર સરકારે મનરેગા યોજના માટે રૂ. 10,000 કરોડથી વધુની ફાળવણી કરી.
- ભંડોળની ફાળવણી કરતી વખતે, કેન્દ્ર સરકારે કલ્યાણ મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી યોજના (મનરેગા) માંગ આધારિત યોજના છે.
- સરકારે એ પણ સ્પષ્ટ કર્યું કે નાણાકીય વર્ષ 2021-2022 દરમિયાન અત્યાર સુધીમાં 240 કરોડથી વધુ વ્યક્તિ-દિવસ જનરેટ થયા છે.
- આ ઉપરાંત, રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં આ યોજનાને લાગુ કરવા માટે રૂ. 68,568 કરોડથી વધુની છૂટ આપવામાં આવી હતી.

યોજના માટે ફાળવણીમાં વધારો

- કેન્દ્ર સરકારે નાણાકીય વર્ષ 2021-22 માટે ભંડોળની ફાળવણીમાં પાછલા નાણાકીય વર્ષની સરખામણીમાં બજેટ અંદાજ મુજબ 18%નો વધારો કર્યો છે. મંત્રાલયે અત્યાર સુધીમાં મનરેગા યોજના માટે બજેટ અંદાજ કરતાં વધુ 50,000 કરોડ રૂપિયાની વધારાની રકમ ફાળવી છે. તાજેતરમાં, નાણાં મંત્રાલયે વચગાળાના પગલા તરીકે આ યોજના માટે 10,000 કરોડ રૂપિયાની વધારાની રકમ ફાળવી છે.

મહાત્મા ગાંધી રોજગાર ગેરંટી અધિનિયમ 2005

- મનરેગા એ ભારતીય શ્રમ કાયદો અને સામાજિક સુરક્ષા માપદંડ છે, જેનો હેતુ 'કામ કરવાના અધિકાર'ની ખાતરી આપવાનો છે. આ કાયદો 23 ઓગસ્ટ 2005ના રોજ તત્કાલિન વડાપ્રધાન ડૉ. મનમોહન સિંહની સરકાર હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ કાયદાનો ઉદ્દેશ્ય એક નાણાકીય વર્ષમાં અકુશળ પુખ્ત સભ્યો માટે દરેક ઘરમાં ઓછામાં ઓછા 100 દિવસના વેતન રોજગારનું સર્જન કરીને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં આજીવિકાની સુરક્ષાને વધારવાનો છે.

મહિલાઓ સંબંધિત આંકડા: NFHS 5

- તાજેતરમાં નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે (NFHS 2019-21) ના નવીનતમ ડેટા જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.
- વર્ષ 2020ની શરૂઆતમાં, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા NFHS-5 2019-20ના પ્રથમ તબક્કા માટેનો ડેટા બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ભારતમાં મહિલાઓને લગતા વિવિધ મુદ્દાઓ પર ડેટા ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો હતો.

બાળ લગ્નની સ્થિતિ

- 20-24 વર્ષની વયની મહિલાઓનો હિસ્સો જેમણે 18 વર્ષની વય પહેલાં લગ્ન કર્યા હતાં તે છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં 27% થી ઘટીને 23% થઈ ગયા છે.
- બાળ લગ્ન એ ઉચ્ચ પ્રજનનક્ષમતા, ઓછી માતૃત્વ અને બાળ સ્વાસ્થ્ય અને સ્ત્રીઓની નીચી સામાજિક સ્થિતિનું મુખ્ય નિર્ણાયક છે.
- પશ્ચિમ બંગાળ અને બિહારમાં કન્યા બાળલગ્નનો સૌથી વધુ વ્યાપ હતો (દરેક રાજ્યમાં આવી મહિલાઓમાંથી લગભગ 41%).
- રાજસ્થાન, મધ્યપ્રદેશ અને હરિયાણામાં યુવા લગ્નોના પ્રમાણમાં સૌથી મોટો ઘટાડો જોવા મળ્યો છે.

મોટા પ્રમાણમાં એનિમિયા

- 2015-16માં 53%ની સરખામણીએ 2019-21માં 15-49 વર્ષની વયની 57% સ્ત્રીઓમાં એનિમિયા જોવા મળ્યો હતો, જ્યારે પુરુષોમાં આ આંકડો 22.7% થી વધીને 25% થયો હતો.
- એકંદરે 6-59 મહિના (67.1%) વયના બાળકોમાં સૌથી વધુ વધારો (8.5%) જોવા મળ્યો હતો.
- મોટા રાજ્યોમાં, એનિમિયા ધરાવતી સ્ત્રીઓની સૌથી વધુ સંખ્યા પશ્ચિમ બંગાળમાં અને સૌથી ઓછી કેરળમાં નોંધાઈ હતી.
- આસામ, મિઝોરમ, છત્તીસગઢ અને ઓડિશા, એનિમિયા દર વચ્ચે બાળકો સૌથી વધુ ઘટતા જતાં રેટિંગની સ્તર પર પહોંચ્યાં.

સુવિધાઓમાં સુધારણા

- મણિપુર, મેઘાલય, આસામ અને ઝારખંડ સિવાયના તમામ રાજ્યોમાં 90% થી વધુ વસ્તી પાસે પીવાના પાણીના વધુ સારા સ્ત્રોતો છે.
- 2015-16 થી બિહાર, ઝારખંડ વગેરે રાજ્યોમાં પીવાના પાણીની પહોંચ લગભગ બમણી થઈ ગઈ છે, પરંતુ મોટા ભાગનામાં તે 75% ની નીચે આવી ગઈ છે.

જે મહિલાઓ ઘર ધરાવે છે:

- છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં દિલ્હીમાં એકલ અથવા સંયુક્ત રીતે ઘર અથવા જમીન ધરાવતી મહિલાઓની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે.
- જ્યારે 2015-16માં 35% મકાનો અથવા જમીન મહિલાઓના નામે નોંધાયેલી હતી, તે 2020-21માં ઘટીને 22.7% થઈ ગઈ.
- બેંક ખાતા ધરાવતી મહિલાઓ:
- બેંક એકાઉન્ટ ધરાવતી મહિલાઓમાં 8% અને મોબાઈલ ફોન ધરાવતી મહિલાઓમાં 7 ટકાનો વધારો થયો છે.

ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ

- ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરતી સ્ત્રીઓની ટકાવારી 85% પુરુષોની સરખામણીએ લગભગ 64% હતી. અગાઉના સર્વેમાં આ ડેટા ઉપલબ્ધ ન હતો.
- ઘરેલું નિર્ણયોમાં ભાગીદારી:
- તે 2015-16માં લગભગ 74 ટકાથી વધીને હવે 92 ટકા થઈ ગયું છે. આમાં સ્વ-સંભાળ, ઘરની મોટી ખરીદીઓ અને કુટુંબ અથવા સંબંધીઓની મુલાકાત જેવા ઘરના નિર્ણયોમાં પરિણીત મહિલાઓની સંડોવણીનો સમાવેશ થાય છે .

આઉટ ઓફ પોકેટ ખર્ચ:

- તે પાંચ વર્ષમાં રૂ. 2,548 થી વધીને રૂ. 8,518 થઈ છે. જાહેર આરોગ્ય સુવિધામાં ડિલિવરી દીઠ સરેરાશ ખિસ્સા બહારના ખર્ચ/ખિસ્સા બહારના ખર્ચમાં નોંધપાત્ર સુધારો જોવા મળ્યો છે.

સ્થૂળતામાં વધારો

- સ્થૂળતા પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંનેમાં વધી છે. જ્યારે 41.3% સ્ત્રીઓ વધારે વજન અથવા મેદસ્વી છે, જ્યારે પુરુષો માટે આ આંકડો 38% છે. જો કે, વધુ વજનવાળા અથવા મેદસ્વી પુરુષોની ટકાવારી સ્ત્રીઓ કરતાં વધુ ઝડપથી વધી છે.

ઉચ્ચ કુપોષણ

- સ્ટેટ્સ (ઉંમર માટે ખૂબ જ ઓછી), વેસ્ટિંગ (ઊંચાઈ માટે ઓછું વજન) અથવા પાંચ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોની સંખ્યામાં ઘટાડો થયો છે.

- જો કે, દર ત્રીજું બાળક હજી પણ ક્રોનિક કુપોષણ(Chronic Undernourishment)થી પીડાય છે, અને દરેક પાંચમું બાળક ગંભીર રીતે કુપોષિત છે.
- સ્ટેટિંગ: મેઘાલયમાં સૌથી વધુ પ્રચલિત છે, બિહાર પછી આવે છે, જ્યારે રાજસ્થાન, મધ્યપ્રદેશ, ઝારખંડમાં 2015-16 થી 5-7% ઘટાડો નોંધાયો છે.
- વેસ્ટિંગ: સૌથી ઓછા વજનવાળા બાળકોની સંખ્યા બિહારમાં છે અને ત્યારબાદ ગુજરાત આવે છે.

નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે (NFHS)

- National Family Health Survey (NFHS) સમગ્ર ભારતમાં પરિવારોના પ્રતિનિધિ નમૂના પર આધારિત મોટા પાયે બહુ-સ્તરીય સર્વેક્ષણ છે.
- ભારત સરકારના આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય (Ministry of Health and Family Welfare-MoHFW), આ સર્વે માટે સંકલન અને તકનીકી માર્ગદર્શન પૂરું પાડવા માટે નોડલ એજન્સી તરીકે International Institute for Population Sciences - IIPS, મુંબઈની નિમણૂક કરવામાં આવી છે.
- IIPS સર્વેક્ષણના અમલીકરણ માટે ઘણી ક્ષેત્રીય સંસ્થાઓ (Field Organizations- FO) સાથે સહયોગ કરે છે.
- સર્વેક્ષણ ભારતના રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય સ્તરે નીચે મુજબની માહિતી પ્રદાન કરે છે:
- ફળદ્રુપતા
- શિશુ અને બાળ મૃત્યુદર
- કુટુંબ આયોજન પ્રેક્ટિસ
- માતા અને બાળક આરોગ્ય
- પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય
- પોષણ
- એનિમિયા
- આરોગ્ય અને કુટુંબ નિયોજન સેવાઓની એક્સેસ અને ગુણવત્તા

NFHS ના દરેક ક્રમિક તબક્કાના બે ચોક્કસ લક્ષ્યો છે

- આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય અને અન્ય એજન્સીઓ દ્વારા નીતિ ઘડતર અને કાર્યક્રમના અન્ય ઉદ્દેશ્યો માટે જરૂરી આરોગ્ય અને કુટુંબ કલ્યાણ પર જરૂરી ડેટા પ્રદાન કરવા.
- આરોગ્ય અને કુટુંબ કલ્યાણના મહત્વના મુદ્દાઓની માહિતી પૂરી પાડવી.
- NFHS ના વિવિધ તબક્કાઓ USAID, બિલ અને મેલિન્ડા ગેટ્સ ફાઉન્ડેશન, UNICEF, UNFPA અને MoHFW (ભારત સરકાર) દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

લવિધ્યના પગલાં

- NFHSના તારણો કન્યા બાળ શિક્ષણમાં અંતરને દૂર કરવાની અને મહિલાઓ અને બાળકોની દયનીય પોષણ સ્થિતિને સંબોધવાની તાત્કાલિક જરૂરિયાત તરફ ધ્યાન દોરે છે.
- હાલમાં, આ સેવાઓને સુલભ, સસ્તું અને બધા માટે સ્વીકાર્ય બનાવવા માટે તમામ આરોગ્ય સંસ્થાઓ, શિક્ષણવિદો અને આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓમાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે સંકળાયેલા અન્ય હિતધારકો દ્વારા સંકલિત અને સંકલિત પ્રયાસોની જરૂર છે.

સંકલિત આદેશ અને નિયંત્રણ કેન્દ્ર

- આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય (MoHUA) એ રાજ્યો અને નાના શહેરોને સેવા તરીકે ઈન્ટિગ્રેટેડ કમાન્ડ એન્ડ કંટ્રોલ સેન્ટર્સ (ICCCs) પ્રદાન કરવા માટે તેની ભલામણને અંતિમ સ્વરૂપ આપવાનું કામ શરૂ કર્યું છે.

પરિચય

- સ્માર્ટ સિટી પરિયોજનાનો ઉદ્દેશ્ય 100 નાગરિક મૈત્રીપૂર્ણ અને આત્મનિર્ભર શહેરી વસાહતો વિકસાવવાનો છે અને એક મહત્વપૂર્ણ પગલા તરીકે દરેક શહેર માટે ઈન્ટિગ્રેટેડ કમાન્ડ એન્ડ કંટ્રોલ સેન્ટર્સ (ICCCs) સ્થાપિત કરવાનો છે.
- આ ICCCs અધિકારીઓને વાસ્તવિક સમયમાં વિવિધ સુવિધાઓની સ્થિતિ પર દેખરેખ રાખવા સક્ષમ બનાવવા માટે રચાયેલ છે.
- ICCCનો પ્રારંભમાં પાણી અને વીજળી પુરવઠો, સ્વચ્છતા, ટ્રાફિક કામગીરી, સંકલિત બિલ્ડિંગ મેનેજમેન્ટ, સિટી કનેક્ટિવિટી અને ઈન્ટરનેટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને નિયંત્રિત અને મોનિટર કરવાનો હતો.
- જો કે, આ કેન્દ્રો હવે અન્ય વિવિધ પરિમાણો પર પણ નજર રાખશે અને તે ગૃહ મંત્રાલય (MHA) હેઠળના કાર્બન એન્ડ ક્લિમિનલ ટ્રેકિંગ નેટવર્ક અને સિસ્ટમ્સ (CCTNS) નેટવર્ક સાથે પણ જોડાયેલા છે.
- MoHUA ICCC મોડલને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા અને છ મુખ્ય રાજ્યો- ઉત્તર પ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, મધ્ય પ્રદેશ, રાજસ્થાન અને તમિલનાડુમાં પાઈલોટ પ્રોજેક્ટ અમલમાં મૂકવાનો હેતુ ધરાવે છે.
- અત્યાર સુધીમાં આ ICCC 69 શહેરોમાં કાર્યરત છે, જેમાં અગરતલા, ઈન્દોર અને વડોદરા આ કેન્દ્રોના ટકાઉ વ્યવસાય માટે શ્રેષ્ઠ મોડલ છે.

સ્માર્ટ સિટી મિશન

- સ્માર્ટ સિટીઝ મિશન વિશે : તે ભારત સરકારના આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય હેઠળ એક નવીન પહેલ છે, જે નાગરિકો માટે સ્માર્ટ પરિણામો હાંસલ કરવાના સાધન તરીકે સ્થાનિક વિકાસ અને ટેકનોલોજીના ઉપયોગને સક્ષમ કરીને આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા અને લોકોના જીવનની ગુણવત્તા સુધારવા માટે રચાયેલ છે.
- ઉદ્દેશ્ય: તેનો ઉદ્દેશ્ય એવા શહેરોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે કે જે મૂળભૂત માળખાકીય સુવિધાઓ પ્રદાન કરે છે અને તેના નાગરિકોને 'સ્માર્ટ' સોલ્યુશન્સનો ઉપયોગ કરીને સ્વચ્છ અને ટકાઉ પર્યાવરણ અને જીવનની સારી ગુણવત્તા પ્રદાન કરે છે.
- ફોકસ: ટકાઉ અને સર્વસમાવેશક વૃદ્ધિ અને કોમ્પેક્ટ વિસ્તારો પર અસર માટે એક નક્કી મોડેલનું નિર્માણ કરવું જે અન્ય મહત્વાકાંક્ષી શહેરો માટે દીવાદાંડી તરીકે કામ કરશે.

વ્યૂહરચના

- પાન-સિટી (Pan-City) પહેલ જેમાં ઓછામાં ઓછું એક સ્માર્ટ સોલ્યુશન સમગ્ર શહેરમાં લાગુ કરવામાં આવે છે.
- આ ત્રણ મોડલની મદદથી વિસ્તારો તબક્કાવાર વિકસાવવામાં આવ્યા છે:
- રિટ્રોફિટિંગ
- પુનઃવિકાસ
- ગ્રીનફિલ્ડ
- ક્વરેજ અને અવધિ: આ મિશન નાણાકીય વર્ષ 2015-16થી 2019-20 સુધીના પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે 100 શહેરોને આવરી લે છે.
- ધિરાણ: આ એક કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજના છે.

રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ યોજના 5 વર્ષ માટે લંબાવવામાં આવી

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્રીય કેબિનેટે આગામી પાંચ વર્ષ માટે રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ યોજના (National Apprenticeship Training Scheme) ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી દીધી છે.
- કેબિનેટે રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ યોજના (National Apprenticeship Training Scheme) હેઠળ એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ લઈ રહેલા એપ્રેન્ટિસોને રૂ. 3 હજાર 54 કરોડની શિષ્યવૃત્તિ સહાયને મંજૂરી આપી છે.
- 2021-22 થી 2025-26 ના સમયગાળા માટે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- આ અંતર્ગત ઉદ્યોગ અને વ્યાપારી સંસ્થાઓ લગભગ 9 લાખ એપ્રેન્ટિસને તાલીમ આપશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

- સરકારે આગામી પાંચ વર્ષ માટે લગભગ 3,000 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચને પણ મંજૂરી આપી છે. આ ખર્ચ છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં કરવામાં આવેલા ખર્ચ કરતાં લગભગ 4.5 ગણો છે.

રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ યોજના(National Apprenticeship Training Scheme)

- આ યોજના એક સુસ્થાપિત યોજના છે, જેણે એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરી હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓની રોજગાર ક્ષમતાને વધારવા માટે દર્શાવ્યું છે.
- આ યોજના હેઠળ, એન્જિનિયરિંગ, વિજ્ઞાન, માનવતા અને વાણિજ્યમાં સ્નાતક કાર્યક્રમો પૂર્ણ કરનારા એપ્રેન્ટિસને રૂ. 9,000નું સ્ટાઈપેન્ડ આપવામાં આવશે, જ્યારે ચોકકસ ક્ષેત્રોમાં ડિપ્લોમા પૂર્ણ કરનારાઓને દર મહિને રૂ. 8,000નું સ્ટાઈપેન્ડ આપવામાં આવશે.

યોજનાના ઉદ્દેશ્યો

- એપ્રિલ, 2019માં બહાર નીકળતા સામાન્ય સ્નાતકોને ઉદ્યોગ એપ્રેન્ટિસશીપની તકો પૂરી પાડવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ યોજના National Apprenticeship Promotion Scheme (NAPS) દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી. તેનો હેતુ 'on the job work exposure' પ્રદાન કરીને ભારતીય યુવાનોની રોજગાર ક્ષમતા વધારવાનો છે.

આ યોજના માટે કોણ પાત્ર છે?

- આ યોજના ડિગ્રી અભ્યાસક્રમોમાં વિદ્યાર્થીઓ માટે, મુખ્યત્વે બિન-તકનીકી, તેમના શિક્ષણમાં રોજગાર યોગ્ય કૌશલ્યોનો પરિચય આપવા અને શિક્ષણના અભિન્ન અંગ તરીકે એપ્રેન્ટિસશીપને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રજૂ કરવામાં આવી છે.

'Supporting Andhra's Learning Transformation (SALT)' પ્રોજેક્ટ શું છે?

- આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર, કેન્દ્ર સરકાર અને વિશ્વ બેંકે "Supporting Andhra's Learning Transformation (SALT) પ્રોજેક્ટ" માટે \$250 મિલિયનની લોન માટે કાનૂની કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

SALT પ્રોજેક્ટ

- SALT પ્રોજેક્ટનો ઉદ્દેશ્ય આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યમાં 50 લાખથી વધુ વિદ્યાર્થીઓ માટે શિક્ષણની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવાનો છે.

- આ પ્રોજેક્ટ નીચેની બાબતોને આવરી લેવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો:
- 45,000 સરકારી શાળાઓમાં 6 થી 14 વર્ષની વય જૂથના 40 લાખ વિદ્યાર્થીઓ
- ત્રણથી છ વર્ષની વયજૂથના 10 લાખ બાળકો આંગણવાડીઓમાં નોંધાયા છે
- 1,90,000 શિક્ષકો
- 50,000 થી વધુ આંગણવાડી કાર્યકરો
- આ પ્રોજેક્ટ હેઠળ આદિવાસી બ્લોકની 3,500 શાળાઓમાં એક વર્ષનો પૂર્વશાળા સ્તરનો અભ્યાસક્રમ શરૂ કરવામાં આવશે.
- આ પ્રોજેક્ટ 2021-22 થી શરૂ કરીને 5 વર્ષની મર્યાદા સાથે હાથ ધરવામાં આવ્યો છે.

પ્રોજેક્ટનું મહત્વ

- SALT એ શિક્ષકોને પ્રશિક્ષિત કરવા, રાજ્ય-સ્તરીય મૂલ્યાંકનની સુવિધા આપવા અને અસરકારક શિક્ષણ વ્યવસ્થાપન અને માહિતી પ્રણાલી સ્થાપિત કરવા માટેનો તેના પ્રકારનો પ્રથમ નવતર પ્રોજેક્ટ છે. તે રાજ્યમાં ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણની સાર્વત્રિક પહોંચ પ્રદાન કરવામાં મદદ કરશે. આ પ્રોજેક્ટ આંધ્રપ્રદેશને સરકારી શાળાઓને વાઈબ્રન્ટ સંસ્થાઓમાં પરિવર્તિત કરવાના તેના વિઝનને પરિપૂર્ણ કરવામાં મદદ કરશે જે બાળકો માટે મૂળભૂત શિક્ષણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

પ્રોજેક્ટ લક્ષણો

- તે પાંચ વર્ષનો પરિણામલક્ષી કાર્યક્રમ છે, જેના માટે વિશ્વ બેંક મુખ્ય લક્ષ્યો હાંસલ કર્યા પછી ભંડોળ બહાર પાડી રહી છે.
- આ પ્રોજેક્ટ હેઠળ, સરકારે રાજ્યની તમામ આંગણવાડીઓને પૂર્વ પ્રાથમિક શાળાઓમાં રૂપાંતરિત કરી છે અને તેને નજીકની શાળાઓ સાથે જોડી દીધી છે.

ભારતનો કુલ પ્રજનન દર ઘટી રહ્યો છે

- તાજેતરમાં 'નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે' (NFHS 2019-21) ના નવનિતમ ડેટા બહાર પાડવામાં આવ્યા છે.
- આ આંકડાઓ 'કુલ પ્રજનન દર' (TFR: સ્ત્રી દીઠ બાળકોની સરેરાશ સંખ્યા)ના સંદર્ભમાં ઘટી રહેલા વલણને દર્શાવે છે.

'કુલ પ્રજનન દર' વિશે

- સામાન્ય શબ્દોમાં, કુલ પ્રજનન દર (TFR) એ સ્ત્રીના જીવનકાળ દરમિયાન કુલ કેટલાં બાળકો હોય છે અથવા થવાની સંભાવના હોય છે તેનો ઉલ્લેખ કરે છે.

- મહિલા દીઠ આશરે 2.1 બાળકોના TFRને 'રિપ્લેસમેન્ટ લેવલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. સ્ત્રી દીઠ 2.1 કરતા ઓછા બાળકોનો TFR સૂચવે છે કે એક પેઢી પોતાને બદલવા માટે પૂરતા બાળકો પેદા કરી રહી નથી, પરિણામે વસ્તીમાં સંપૂર્ણ ઘટાડો થાય છે.

TFR માં ઘટાડો વલણ

- દાયકાઓથી ચાલતા કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમને કારણે 'કુલ પ્રજનન દર' 2015-16માં નોંધાયેલા 2.2 થી ઘટીને આ વર્ષે 2.0 થયો છે.
- TFR શહેરી વિસ્તારોમાં 1.6 અને ગ્રામીણ ભારતમાં 2.1 છે.
- 1950ના દાયકામાં કુલ પ્રજનન દર 6 કે તેથી વધુ હતો.
- આ માતા અને બાળકના સ્વાસ્થ્યમાં થયેલા સુધારાને કારણે છે.

TFR માં ઘટાડાનાં કારણો

- મહિલા સશક્તિકરણ: તાજેતરના આંકડા પ્રજનનક્ષમતા, કુટુંબ નિયોજન, લગ્નની ઉંમર અને મહિલા સશક્તિકરણને લગતા કેટલાક સૂચકાંકો પર નોંધપાત્ર પ્રગતિ દર્શાવે છે, આ બધાએ TFRમાં ઘટાડો કરવામાં ફાળો આપ્યો છે.
- ગર્ભનિરોધક: હાલમાં આધુનિક ગર્ભનિરોધક પદ્ધતિઓના ઉપયોગમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો છે.
- અખિલ ભારતીય સ્તરે ગર્ભનિરોધકનો વ્યાપ દર 54% થી વધીને 67% થયો છે.
- ઉલટાવી શકાય તેવું અંતર: નવી 'રિવર્સિબલ સ્પેસિંગ' પદ્ધતિઓની રજૂઆત, વેતન વળતર પ્રણાલી જે વંધ્યીકરણમાં પરિણમે છે અને નાના પારિવારિક ધોરણોને પ્રોત્સાહન આપવા જેવી ક્રિયાઓએ વર્ષોથી સારું પ્રદર્શન કર્યું છે.
- સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રયાસો: ભારત ઘણા સમયથી વસ્તી નિયંત્રણ પર કામ કરી રહ્યું છે. ખરેખર રાષ્ટ્રીય સ્તરે કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમ શરૂ કરનાર ભારત પહેલો દેશ હતો અને હવે આપણે જે પ્રોત્સાહક પરિણામો જોઈ રહ્યા છીએ તે કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો દ્વારા એકસાથે કરવામાં આવેલા સતત, સંકલિત પ્રયાસોને કારણે છે.

સંબંધિત સરકારી પહેલો

- વડા પ્રધાનની અપીલ: વર્ષ 2019માં તેમના સ્વતંત્રતા દિવસના ભાષણ દરમિયાન, વડા પ્રધાને દેશને અપીલ કરી હતી કે વસ્તી નિયંત્રણ એ પણ દેશભક્તિનું એક સ્વરૂપ છે.
- મિશન પરિવાર વિકાસ: સરકારે 2017માં 'મિશન પરિવાર વિકાસ' શરૂ કર્યું હતું જેથી સાત ઉચ્ચ ફોકસ રાજ્યોમાં 3 અને તેથી વધુના TFR સાથે 146 ઉચ્ચ પ્રજનનક્ષમ જિલ્લાઓમાં ગર્ભનિરોધક અને કુટુંબ નિયોજન સેવાઓની એક્સેસ વધારવા માટે.

- નેશનલ ફેમિલી પ્લાનિંગ ઈન્ફોર્મીટી સ્કીમ (NFPIIS): આ સ્કીમ વર્ષ 2005માં શરૂ કરવામાં આવી હતી, આ સ્કીમ હેઠળ ગ્રાહકોને નસબંધી પછી મૃત્યુ, જટિલતા અને નિષ્ફળતા સામે વીમો આપવામાં આવે છે.
- જેઓ નસબંધી કરાવે છે તેમના માટે વળતર યોજના: આ યોજના હેઠળ, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય વર્ષ 2014 થી નસબંધી માટે લાભાર્થી અને સેવા પ્રદાતા (ટીમ) ને વળતર પૂરું પાડે છે.

TFR ઘટવાનું મહત્વ

- વસ્તી સ્થિરીકરણ: 2 નો TFR એ લાંબા ગાળા માટે દેશમાં વસ્તી સ્થિરતાનું "નિશ્ચિત સૂચક" છે. 2.1નો TFR એ એક ધ્યેય છે જે દરેક દેશ હાંસલ કરવા માંગે છે.
- TFR ઘટાડીને 2 કરવાનો અર્થ એ છે કે ભારતે વસ્તી સ્થિરીકરણનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે.
- આનો અનિવાર્ય અર્થ એ છે કે ભારતે ખૂબ મોટી વસ્તી વિકસાવવાના પડકાર વિશે વધુ ચિંતા કરવાની જરૂર નથી.
- ઝડપી આર્થિક વૃદ્ધિ: યુવા વસ્તી શક્તિ આગામી 2-3 દાયકામાં ઝડપી આર્થિક વૃદ્ધિની તક પૂરી પાડશે.
- જો કે, ઝડપી વૃદ્ધિના લાભો મેળવવા માટે, ભારતે કૌશલ્યો સાથે જાહેર આરોગ્ય અને શિક્ષણમાં રોકાણ કરવું જોઈએ.
- વસ્તી વૃદ્ધિમાં ઘટાડો: આનો અર્થ એ પણ છે કે જ્યાં ભારતની વસ્તી 2024-2028 વચ્ચે વિશ્વમાં સૌથી વધુ હોવાની સંભાવના હતી, તે હવે વિલંબિત થશે.

ચિંતાજનક વલણો

- સ્ત્રી નસબંધીમાં વધારો: સર્વે દર્શાવે છે કે 2015-16માં 36%ની સરખામણીએ સ્ત્રી નસબંધીમાં 38%નો વધારો થયો છે.
- સ્ત્રી વંધ્યીકરણમાં વધારો સૂચવે છે કે કુટુંબ નિયોજનની જવાબદારી સ્ત્રીઓ પર રહે છે, પુરુષો પ્રક્રિયામાં ભાગ લેતા નથી અને "જવાબદારીથી દૂર રહે છે".
- ઓછી TFR ચિંતાઓ: TFR એ સ્ત્રી દીઠ 2.1 કરતા ઓછા બાળકો છે, જે દર્શાવે છે કે વર્તમાન પેઢી પોતાને બદલવા માટે પૂરતા બાળકોને જન્મ આપી રહી નથી, જે વસ્તીમાં સંપૂર્ણ ઘટાડો તરફ દોરી જાય છે.
- આમ TFR 2 કરતા ઓછો હોય (જેમ કે ભારતમાં શહેરી વિસ્તારોમાં છે) તેની પોતાની સમસ્યાઓ છે. ઉદાહરણ તરીકે, ઘટતી વસ્તી જૂની વસ્તીમાં વધારો તરફ દોરી જશે, જેમ કે ચીનમાં થઈ રહ્યું છે.

ભવિષ્યના પગલાં

- બિહેવિયર ચેન્જ કોમ્યુનિકેશન વ્યૂહરચના: પુરુષો પણ કુટુંબ નિયોજનની જવાબદારી લે તે સુનિશ્ચિત કરવા સરકારે લક્ષિત સામાજિક અને વર્તન પરિવર્તન સંચાર વ્યૂહરચના અપનાવવી જોઈએ.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- પર્યાવરણીય સંરક્ષણ: વસ્તી સ્થિરતાનો અર્થ એવો નથી કે ભારત પર્યાવરણ સંરક્ષણથી તેનું ધ્યાન હટાવી શકે.

રિવર સિટીઝ એલાયન્સ

- તાજેતરમાં જ જલ શક્તિ મંત્રાલયે આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય સાથે મળીને River Cities Alliance (RCA) શરૂ કર્યું છે.
- તે ભારતમાં નદી કિનારે આવેલા શહેરોના ટકાઉ સંચાલન માટે ભારતમાં સમર્પિત ફોરમ છે.

રિવર સિટીઝ એલાયન્સ

- જોડાણ ત્રણ વ્યાપક થીમ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે - નેટવર્કિંગ, ક્ષમતા નિર્માણ અને તકનીકી સપોર્ટ.
- જો કે જોડાણની શરૂઆત ગંગા તટપ્રદેશના શહેરોથી થઈ હતી, તેમ છતાં તે તટપ્રદેશની બહારના શહેરોને પણ સામેલ કરવા માટે વિસ્તૃત કરવામાં આવી હતી. રિવર સિટીઝ એલાયન્સમાં નીચેના શહેરોનો સમાવેશ થાય છે:
- દેહરાદૂન, હરિદ્વાર, ઋષિકેશ, શ્રીનગર, બેગુસરાય, ભાગલપુર, મુંગેર, પટના, બેરહામપુર, દુગલી-ચીનસુરા, હાવડા, જંગીપુર, મહેશતલા, રાજમહેલ, સાહિબગંજ, અયોધ્યા, બિજનૌર, ફરુખાબાદ, કાનપુર, મથુરા-વૃંદાવન, મિર્ઝાપુર, વરહમપુર. ઔરંગાબાદ, ચેન્નાઈ, ભુવનેશ્વર, હૈદરાબાદ, પુણે, ઉદયપુર અને વિજયવાડા છે.
- રાષ્ટ્રીય સ્વચ્છ ગંગા મિશન (National Mission for Clean Ganga- NMCG) અને નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ અર્બન અફેર્સ (National Institute for Urban Affairs- NIUA) RCA શરૂ કરવા માટે સંલગ્ન છે.

ઉદ્દેશ્ય

- શહેરી નદીઓના ટકાઉ વ્યવસ્થાપન માટે મહત્વપૂર્ણ પાસાઓ પર ચર્ચા કરવા અને માહિતીની આપ-લે કરવા સભ્ય શહેરો માટે એક મંચ પૂરો પાડવો.
- નદી સંબંધિત રાષ્ટ્રીય નીતિઓ અને સાધનો અપનાવવા તરફ કામ કરવું.
- શહેરો માટે શહેરી નદી વ્યવસ્થાપન યોજનાઓ વિકસાવવી અને શહેર-વિશિષ્ટ પ્રાદેશિક વ્યૂહરચનાઓ વિકસાવવી જે ટકાઉ શહેરી નદી વ્યવસ્થાપન માટે જરૂરી છે.

મહત્વ

- તે શહેરોને એકબીજાની સફળતાઓ અને નિષ્ફળતાઓમાંથી શીખવા તેમજ લોકોને નદીઓ સાથે જોડવા સક્ષમ બનાવશે.

- તે શહેરોને તેમની નદીઓ સાથે જોડવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી શકે છે અને બેસિન અને તેની બહારના તમામ શહેરો માટે એક મોડેલ બની શકે છે.
- તે મ્યુનિસિપલ એડમિનિસ્ટ્રેટર્સ અને તેમની ટીમોને પાથ-બ્રેકિંગ પહેલ અને એકબીજા પાસેથી શીખવાની અને પ્રેરણા આપવાની તક પૂરી પાડશે.
- તે શહેરોને અદ્યતન જ્ઞાન અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર તેમજ અનન્ય પ્રોજેક્ટ્સ તરીકે કાર્ય કરવા માટે નદીના શાસનના પાસાઓને મજબૂત કરવા અને બાહ્ય આર્થિક રોકાણોને આકર્ષવા માટે તેમની રહેવાની ક્ષમતામાં સુધારો કરવાની તક પૂરી પાડે છે.

ભલામણો

- શહેરોએ તેમની નદીઓને પુનર્જીવિત કરવા માટે જવાબદાર હોવા જોઈએ. તેને માત્ર નિયમનકારી માનસિકતા સાથે જ નહીં પરંતુ વિકાસલક્ષી અને સુવિધાજનક અભિગમ સાથે પણ પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.
- શહેરી જળ ચક્ર અને શહેરી બાંધકામ વચ્ચે એકીકરણ માટે માળખાની જરૂર છે.
- નદીઓની બગડતી સ્થિતિ માટે મોટાભાગે શહેરોને જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યા છે અને તેથી તેમના કાયાકલ્પના પ્રયાસોએ પણ મહત્વની ભૂમિકા ભજવવી પડશે.
- શહેરો માટે આયોજન કરતી વખતે નદીના સંવેદનશીલ અભિગમને મુખ્ય પ્રવાહમાં લાવવાની જરૂર છે.

સંબંધિત પહેલ

- નમામિ ગંગે કાર્યક્રમ: રાષ્ટ્રીય નદી 'ગંગા'ના સંરક્ષણ અને પુનર્જીવન અને પ્રદૂષણને અસરકારક રીતે ઘટાડવાના બે ઉદ્દેશ્યોને પૂર્ણ કરવા માટે એક સંકલિત સંરક્ષણ મિશન તરીકે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ગંગા એક્શન પ્લાન: આ પહેલો રિવર એક્શન પ્લાન હતો જે 1985માં પર્યાવરણ, વન અને ક્લાઈમેટ ચેન્જ મંત્રાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો. તેનો ઉદ્દેશ્ય પાણીને અવરોધિત કરીને, ડાયવર્ઝન કરીને અને ઘરેલું ગટરના પાણીની સારવાર દ્વારા પાણીની ગુણવત્તા સુધારવાનો હતો.
- નેશનલ રિવર ગંગા બેસિન ઓથોરિટી (NRGBA): તેની રચના ભારત સરકાર દ્વારા વર્ષ 2009માં પર્યાવરણ સુરક્ષા અધિનિયમ, 1986ની કલમ-3 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
- સ્વચ્છ ગંગા ફંડ: તે વર્ષ 2014માં ગંગાની સફાઈ, વેસ્ટ ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટની સ્થાપના અને નદીની જૈવિક વિવિધતાના સંરક્ષણ માટે બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- ભુવન-ગંગા વેબ એપ: તે ગંગા નદીમાં પ્રવેશતા પ્રદૂષણની દેખરેખમાં જાહેર ભાગીદારીની ખાતરી કરે છે.
- કચરાના નિકાલ પર પ્રતિબંધ: વર્ષ 2017માં, નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ (NGT) એ ગંગામાં કોઈપણ પ્રકારના કચરાના નિકાલ પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો.

શું છે 'ભારત ગૌરવ' યોજના?

- ભારતીય રેલ્વેએ 23મી નવેમ્બર, 2021ના રોજ "ભારત ગૌરવ યોજના" (Bharat Gaurav Scheme) નામની નવી યોજના શરૂ કરી છે. આ યોજના હેઠળ ખાનગી ટૂર ઓપરેટરો રેલવે પાસેથી લીઝ પર ટ્રેનો લઈ શકે છે અને આ ટ્રેનોને તેમની પસંદગીના કોઈપણ સર્કિટ પર ચલાવી શકે છે.
- ખાનગી ઓપરેટરોને પણ ટ્રેનના રૂટ, ભાડા અને સેવાઓની ગુણવત્તા નક્કી કરવાની સ્વતંત્રતા મળશે.
- આ હેતુ માટે, રેલ્વેએ 3033 ICF કોચ રાખ્યા છે, જે લગભગ 150 ટ્રેનોની સમક્ષ છે.
- ટ્રસ્ટ, સોસાયટી, કોન્સોર્ટિયા અને રાજ્ય સરકારો સહિત કોઈપણ વ્યક્તિ આ ટ્રેનોને ભાડે આપવા માટે અરજી કરી શકે છે અને ખાસ થીમ-આધારિત પ્રવાસી સર્કિટ પર ચલાવી શકે છે.

થીમ આધારિત પ્રવાસન

- થીમ આધારિત પ્રવાસન સર્કિટ એટલે ટ્રેનો જેમ કે:
- ગુરુ કૃપા જે ગુરુ નાનક સાથે સંકળાયેલા તમામ સ્થળો પર જાય છે
- રામાયણ-થીમ આધારિત ટ્રેન જે ભગવાન રામ સાથે સંકળાયેલા તમામ સ્થળોએ જાય છે.

આ માટે કોણ અરજી કરી શકે છે?

- કોઈપણ રસ ધરાવનાર પક્ષ રૂ. 1 લાખની વન-ટાઈમ ફી સાથે નોંધણી કરીને ટ્રેનને ભાડે આપવા માટે ઓનલાઈન અરજી કરી શકે છે. આ વ્યવસ્થા બે થી 10 વર્ષ સુધી કરી શકાય છે. ઓપરેટરોએ પ્રતિ રેક 1 કરોડ રૂપિયાની સિક્યોરિટી ડિપોઝિટ પણ ચૂકવવી પડશે. દરેક ટ્રેનની સાઈઝ 14-20 કોચની હશે જેમાં બે ગાર્ડ વાન હશે. રેલ્વે માત્ર નૂર શુલ્ક અને ઉપયોગના અધિકારના શુલ્કને ધ્યાનમાં લેશે.

આ યોજનાના પરિમાણો શું છે?

- ભારત ગૌરવ યોજનાના માપદંડો એ છે કે, ઓપરેટરે જોવાલાયક સ્થળોનો પ્રવાસ, સ્થાનિક પરિવહન (ટેક્સી વગેરે), ભોજન, ઓનબોર્ડ મનોરંજન, સ્ટોપઓવર સ્થળોએ હોટેલ વગેરે ઓફર કરવાની હોય છે.

ઓપરેટરો માટે ખાસ એકમો

- ઓપરેટરોની સુવિધા અને સંચાલન માટે રેલવે તમામ ઝોનમાં વિશેષ એકમો સ્થાપશે. રેલ્વેએ આવી ટ્રેનોની અંદર અને બહાર બ્રાન્ડિંગ અને જાહેરાતને પણ મંજૂરી આપી છે.

માન્યતા યોજના (Accreditation Scheme) નું ઇ-પોર્ટલ શરૂ કર્યું

- કોલસા અને ખાણ મંત્રી પ્રહલાદ જોશીએ 23 નવેમ્બર, 2021ના રોજ ખનિજોની શોધ માટે "e-Portal of Accreditation Scheme" નું ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- મંત્રીએ 15 રાજ્યોના સરકારી પ્રતિનિધિઓને 52 ખાણ બ્લોક્સ પણ સોંપ્યા.
- આ યોજના નવી દિલ્હીમાં ખાણ અને ખનિજો પરની 5મી રાષ્ટ્રીય પરિષદમાં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ પ્રસંગે મંત્રીએ કોલસા અને ખાણ ક્ષેત્રને છેલ્લા 3 વર્ષમાં 149 એવોર્ડ એનાયત કર્યા હતા. આ વિસ્તારોને તેમના 5-સ્ટાર રેટિંગ પ્રદર્શન અને ટકાઉ ખાણકામ માટે એનાયત કરવામાં આવ્યા છે.
- તેણે ઉત્તર-પૂર્વના બે રાજ્યો સહિત 15 રાજ્યોને 52 ખાણો પણ સોંપી. ભારતીય ભૂસ્તરશાસ્ત્રીય સર્વેક્ષણ દ્વારા ખનિજ ખાણકામ માટે 52 બ્લોક મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

માન્યતા યોજનાના ઇ-પોર્ટલનું મહત્વ

- આ પોર્ટલનું લોન્ચિંગ માઈનિંગ બ્લોક્સ શોધવા માટેની એપ્લિકેશન પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવામાં મદદ કરે છે. તે કોલસાની હરાજી દરમિયાન પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરવામાં પણ મદદ કરશે. આ પોર્ટલ દેશ માટે કામ કરવા માટે આ ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ પર તમામ હિતધારકોને એકસાથે લાવશે.

ભારતના ભૂસ્તરશાસ્ત્રીય સર્વેક્ષણ (Geological Survey of India - GSI)

- GSI એ ભારતની એક વૈજ્ઞાનિક એજન્સી છે, જેની સ્થાપના 1851માં થઈ હતી. તે ખાણ મંત્રાલયના સંગઠન હેઠળની એક એજન્સી છે. તે જિયોલોજિકલ સર્વે ઓફ ઇન્ડિયાનું સંચાલન અને અભ્યાસ કરે છે. GSI કોલસા, સ્ટીલ, સિમેન્ટ, ધાતુઓ, પાવર ઉદ્યોગો અને આંતરરાષ્ટ્રીય ભૂ-વૈજ્ઞાનિક મંચમાં સત્તાવાર સહભાગી ઉપરાંત સામાન્ય જનતા, ઉદ્યોગ અને સરકારને મૂળભૂત પૃથ્વી વિજ્ઞાનની માહિતીના અગ્રણી પ્રદાતા તરીકે સેવા આપે છે.

વૈશ્વિક પોષણ અહેવાલ, 2021

- તાજેતરમાં બહાર પાડવામાં આવેલ વૈશ્વિક પોષણ અહેવાલ, 2021 (Global Nutrition Report) અનુસાર, ભારતે એનિમિયા (Anaemia) અને Childhood Wasting અંગે કોઈ પ્રગતિ કરી નથી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યો

- વર્ષ 2012માં, વર્લ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલી (વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશનની નિર્ણય લેતી સંસ્થા) એ વર્ષ 2025 માટે પોષણના છ ધ્યેયો નક્કી કર્યા છે, જે નીચે મુજબ છે:
- 5 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોમાં સ્ટેટિંગ 40% ઘટાડવું.
- 19-49 વર્ષની વયની સ્ત્રીઓમાં એનિમિયાનો વ્યાપ 50% ઘટાડવો.
- બાળકોમાં જન્મ સમયે ઓછા વજનની સમસ્યામાં 30% ઘટાડો સુનિશ્ચિત કરવા.
- બાળપણમાં વધારે વજન ન વધે તેની ખાતરી કરવી.
- પ્રથમ છ મહિનામાં સ્તનપાનનો દર ઓછામાં ઓછો 50% વધારવો.
- બાળપણનો વ્યય ઘટાડીને 5% કરતા ઓછો કરવો.
- રિપોર્ટના મહત્વના મુદ્દાઓ:

વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યો

- વર્તમાન સ્તરે અથવા પ્રગતિના દરે, વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યાંકો વૈશ્વિક સ્તરે મોટાભાગના દેશો દ્વારા વર્ષ 2025 સુધીમાં હાંસલ કરવામાં આવશે નહીં.
- ડેટા ઉપલબ્ધતામાં બદલાવ/ફેરફારો:
- 194 દેશોમાં વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યો તરફ ડેટાની ઉપલબ્ધતા અને પ્રગતિમાં નોંધપાત્ર તફાવત છે.
- 2025 સુધીમાં માતા, શિશુ અને નાના બાળકોના પોષણના છમાંથી ચાર લક્ષ્યાંકો હાંસલ કરવા માટે માત્ર સાત દેશો જ ટ્રેક પર છે, જ્યારે કોઈ પણ દેશ પુખ્ત વયના સ્થૂળતામાં વધારો રોકવા અથવા મીઠું/સોડિયમના સેવનમાં 30% સંબંધિત ઘટાડો હાંસલ કરવાના ટ્રેક પર નથી.

COVID-19 ની અસર

- કોવિડ-19 રોગચાળો વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યો હાંસલ કરવાની દિશામાં પ્રગતિમાં અવરોધ ઊભો કરી રહ્યો છે.
- રોગચાળાએ અંદાજિત વધારાના 155 મિલિયન લોકોને વૈશ્વિક સ્તરે અત્યંત ગરીબીમાં ધકેલી દીધા છે, જ્યારે કોનિક એનોરેક્સિયા નવોસા ધરાવતા લોકો COVID-19 ના ખરાબ પરિણામોનો અનુભવ કરી રહ્યા છે.

આહાર સુધારણામાં થોડી પ્રગતિ:

- પાછલા દાયકામાં આહારમાં સુધારો કરવામાં થોડી પ્રગતિ થઈ છે અને પુખ્ત વયના તમામ મૃત્યુના એક ચતુર્થાંશ માટે નબળા આહારનો હિસ્સો છે.

વૈશ્વિક સ્તરે ગ્રીનહાઉસ ગેસનું ઉત્સર્જન

- ખાદ્ય ઉત્પાદન હાલમાં વૈશ્વિક સ્તરે તમામ ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જનમાંથી એક તૃતીયાંશ કરતાં વધુ પેદા કરે છે અને પર્યાવરણીય સંસાધનોનો વિશાળ માત્રામાં ઉપયોગ કરે છે.

- ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકો:
- આહાર અને ખાદ્ય પ્રણાલીઓ સાથે સંકળાયેલા આરોગ્ય અને પર્યાવરણીય બોજોને મર્યાદિત કરવાના હેતુથી કોઈ પણ ક્ષેત્ર ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યોને પહોંચી વળવા માટે પૂરતી પ્રગતિ કરી રહ્યું નથી.

ભારત-વિશિષ્ટ આંકડા

- એનિમિક ભારતીય મહિલા:
- 15-49 વય જૂથની અડધાથી વધુ ભારતીય મહિલાઓ એનિમિયાથી પીડાય છે.
- 2016 અને 2020ની વચ્ચે એનિમિયા ધરાવતી ભારતીય મહિલાઓની સંખ્યા 52.6% થી વધીને 53% થઈ ગઈ છે.
- ચાઈલ્ડ વેસ્ટિંગ:
- 5 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના 17% થી વધુ ભારતીય બાળકો તેનાથી પ્રભાવિત છે.
- ભારત પણ એવા 23 દેશોમાં સામેલ છે કે જેમણે 'બાળપણનો વ્યય' ઘટાડવાની દિશામાં કોઈ પ્રગતિ કરી નથી અથવા ત્યાં પરિસ્થિતિ વધુ ખરાબ થઈ રહી છે.
- વેસ્ટિંગ એ એવા બાળકોનો ઉલ્લેખ કરે છે જેમનું વજન તેમની ઊંચાઈ માટે ઓછું હોય છે.
- ચાઈલ્ડ સ્ટેટિંગ:
- 5 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના 34% થી વધુ બાળકો હજી પણ તેનાથી પ્રભાવિત છે.
- ભારત એવા 53 દેશોમાંથી એક છે જે ટૂંક સમયમાં જ સ્ટેટિંગનું લક્ષ્ય હાંસલ કરશે.
- સ્ટેટિંગ એ ઉંમર માટે ઓછી ઊંચાઈનો ઉલ્લેખ કરે છે.
- ચાઈલ્ડહુડ ઓવરવેઈટ:
- ભારત એવા 105 દેશોમાંનો એક છે જે ટૂંક સમયમાં જ ચાઈલ્ડહુડ ઓવરવેઈટનું લક્ષ્ય હાંસલ કરશે.
- ભારતે હાંસલ કરેલા લક્ષ્યાંકો:
- ભારતે 13 માંથી 7 વૈશ્વિક પોષણ લક્ષ્યાંકો પૂરા કર્યા છે, જેમાં સોડિયમનું સેવન વધવું, બ્લડ પ્રેશર (પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંને), સ્થૂળતા (પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંને) અને ડાયાબિટીસ (પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંને) નો સમાવેશ થાય છે.

સૂચન

- નાણાકીય વૃદ્ધિ:
- અસંતુલિત આહાર અને કુપોષણને સમાપ્ત કરવા માટે પ્રયત્નો અને નાણાકીય રોકાણોની જરૂર છે.
- સર્વગ્રાહી દૃષ્ટિકોણ:
- બધા માટે સ્વસ્થ ભવિષ્ય બનાવવા માટે અસંતુલિત આહાર અને કુપોષણને સર્વગ્રાહી અને ટકાઉ રીતે સંબોધવામાં આવવું જોઈએ.

- જવાબદારી અને દેખરેખ:
- જરૂરી પ્રગતિ ઓળખવા માટે બહેતર ડેટા, વ્યાપક જવાબદારી અને વ્યવસ્થિત દેખરેખ મહત્વપૂર્ણ છે.
- વૈશ્વિક પોષણ અહેવાલ:
- વર્ષ 2013માં આયોજિત પ્રથમ 'ન્યુટ્રિશન ફોર ગ્રોથ ઈનિશિયેટિવ સમિટ' (N4G) પછી તેની કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
- પ્રથમ અહેવાલ વર્ષ 2014માં પ્રકાશિત થયો હતો.
- તે વિશ્વ, વૈશ્વિક, પ્રાદેશિક અને વિવિધ દેશોમાં પોષણની સ્થિતિ વિશે વિગતો પ્રદાન કરે છે અને તેને સુધારવાના પ્રયાસો પર રિપોર્ટ કાર્ડ તરીકે સેવા આપે છે.
- તે એક મલ્ટી-સ્ટેકહોલ્ડર પહેલ છે, જેમાં હિસ્સેદાર જૂથ, સ્વતંત્ર નિષ્ણાત જૂથ અને સેક્ટેરીયલ રિપોર્ટ્સનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય કેબિનેટે પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના (PMGKAY-Phase V) ને 4 મહિનાના સમયગાળા માટે એટલે કે ડિસેમ્બર 2021 થી માર્ચ 2022 સુધી લંબાવવાની મંજૂરી આપી છે.

પરિચય

- કોવિડ-19 સામેની લડાઈમાં ગરીબ અને નબળા વર્ગને મદદ કરવા માટે 'પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના' 'પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ પેકેજ' (PMGKP)ના ભાગ રૂપે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- નાણા મંત્રાલય તેનું નોડલ મંત્રાલય છે.
- શરૂઆતમાં આ યોજના ત્રણ મહિના (એપ્રિલ, મે અને જૂન 2020) માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેમાં કુલ 80 કરોડ રેશનકાર્ડ ધારકોને આવરી લેવામાં આવ્યા હતા. બાદમાં તેને નવેમ્બર 2020 સુધી લંબાવવામાં આવ્યો હતો.
- તબક્કો I અને તબક્કો II ની યોજના અનુક્રમે એપ્રિલથી જૂન 2020 અને જુલાઈથી નવેમ્બર 2020 દ્વારા સંચાલિત હતી.
- યોજનાનો ત્રીજો તબક્કો મે થી જૂન 2021 સુધી કાર્યરત હતો.
- યોજનાનો ચોથો તબક્કો હાલમાં જુલાઈ-નવેમ્બર 2021 માટે કાર્યરત છે.
- આ યોજના હેઠળ, જાહેર વિતરણ પ્રણાલી (PDS) દ્વારા પહેલાથી જ દરેક વ્યક્તિને ખોરાક ઉપરાંત બિનઉપયોગી 5 કિલો સબસિડી આપવામાં આવે છે, નેશનલ ફૂડ સિક્યોરિટી એક્ટ (NFSA), 2013 હેઠળ 5 કિલો વધારાનું અનાજ (ઘઉં અથવા ચોખા) મફતમાં પ્રદાન કરવાનાં લક્ષ્ય પર રાખવામાં આવ્યું છે.

- PMGKAY ના આ નવા સંસ્કરણમાં તેના એક મહત્વપૂર્ણ ઘટકોનો અભાવ છે જે વર્ષ 2020ના PMGKAY માં હાજર હતો: NFSA હેઠળ આવરી લેવામાં આવતા દરેક કુટુંબ માટે દર મહિને 1 કિલો મફત કઠોળ.

ખર્ચ

- સરકાર PMGKAY તબક્કા I-V માં આશરે રૂ. 2.60 લાખ કરોડ ખર્ચ કરશે.
- PMGKAY-V પાસે અંદાજે રૂ. 53344.52 કરોડની વધારાની ખાધ સબસિડી હશે.

અત્યાર સુધીની ફાળવણી

- PMGKAY (તબક્કો 1થી4) હેઠળ કુલ લગભગ 600 લાખ મેટ્રિક ટન (LMT) ખાદ્યાન્ન રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને ફાળવવામાં આવ્યા છે, જે લગભગ રૂ. 2.07 લાખ કરોડની ખાધ સબસિડીની સમકક્ષ છે.
- PMGKAY 4 હેઠળ વિતરણનું કાર્ય હાલમાં ચાલી રહ્યું છે અને રાજ્યો/ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાંથી ઉપલબ્ધ અહેવાલો મુજબ, 93.8% અનાજની ફાળવણી કરવામાં આવી છે.

મહત્વ

- આ દૈનિક વેતન કામદારો અને અનૌપચારિક ક્ષેત્રના ઉદ્યોગસાહસિકોના દૃષ્ટિકોણથી મહત્વપૂર્ણ છે જેમણે COVID-19 પ્રેરિત લોકડાઉનને પગલે તેમની નોકરી ગુમાવી છે.

પસકાર

- એક મુખ્ય મુદ્દો એ છે કે રાષ્ટ્રીય ખાધ સુરક્ષા અધિનિયમના લાભાર્થીઓ છેલ્લી વસ્તી ગણતરી (2011) પર આધારિત છે, જો કે ત્યારથી ખાધ-અસુરક્ષિત લોકોની સંખ્યામાં વધારો થયો છે જેઓ હવે આ યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવતા નથી.

આધાર 2.0 વર્કશોપ

- તાજેતરમાં ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલયે 'આધાર 2.0 - ડિજિટલ ઓળખ અને સ્માર્ટ ગવર્નન્સના નવા યુગની શરૂઆત' નામની 3-દિવસીય વર્કશોપનું આયોજન કર્યું હતું.
- વર્કશોપનો ઉદ્દેશ્ય સરકાર દ્વારા શરૂ કરાયેલા મુખ્ય સુધારાઓ અને યોજનાઓમાં ડિજિટલ ઓળખની પર્હોયનું વિશ્લેષણ કરવાનો છે.

- તેનો હેતુ સામાજિક અને નાણાકીય બંને રીતે સાર્વત્રિક સમાવેશ હાંસલ કરવા માટે ડિજિટલ ઓળખના વિવિધ પાસાઓને જોવાનો છે.

પરિચય

- તે ભારત અને વિદેશમાં ડિજિટલ ઓળખ પર કામ કરતા સરકાર અને ઉદ્યોગના અગ્રણીઓ, પ્રખ્યાત શિક્ષણવિદો અને વૈજ્ઞાનિકો, સંશોધકો અને પ્રેક્ટિશનરો સાથે વિચારોનું આદાન-પ્રદાન અને આદાન-પ્રદાન કરવા માટેનું પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે.
- વર્કશોપ ભારત-વિશિષ્ટ પડકારો અને લોકો, પ્રક્રિયાઓ, ટેકનોલોજી, સંશોધન, નિયમનકારી માળખું, કાનૂની નીતિ અને શાસનની દ્રષ્ટિએ શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો શેર કરવાની તકો પર પ્રતિબિંબિત કરતી પ્રાદેશિક અને વૈશ્વિક ચર્ચાઓમાં સામેલ થવાની તક પૂરી પાડશે.

મુખ્ય ચર્ચાઓ

- આધારનો ઉપયોગ વિસ્તરી રહ્યો છે: 'SWIK' નિયમોના પ્રકાશમાં (સામાજિક કલ્યાણ, નવીનતા અને જ્ઞાન) 'આધાર' ઓનલાઈન અને ઓફલાઈન બંને મોડમાં ઓળખ ચકાસણીના મુખ્ય સમર્થકોમાંના એક તરીકે ચાલુ રાખી શકે છે.
- ઉદાહરણ તરીકે 'આધાર' ઈ-કોમર્સ, ઈ-બેંકિંગ અને ફાઈનાન્સ ક્ષેત્ર માટે ઉપયોગી થઈ શકે છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય ડિજિટલ ઓળખ ધોરણ તરીકે આધાર: આધારને ડિજિટલ ઓળખ માટે આંતરરાષ્ટ્રીય માનક તરીકે, આંતરરાષ્ટ્રીય ડિજિટલ ઓળખ ધોરણો માટેનો રોડમેપ અને સરહદોની પાર આંતર-કાર્યક્ષમતા માટેના માળખા તરીકે વિકસાવવામાં આવશે.
- ક્રિટિકલ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ: આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ અને ડીપ લર્નિંગ ટેકનિકનો ઉપયોગ કરીને આધારમાં બાયોમેટ્રિક્સને સુધારી શકાય છે.
- બ્લોકચેન આધારિત ટેકનોલોજીઓ અને એપ્લિકેશન્સ તેમજ બેંકિંગ સેક્ટરમાં આધાર અને આ નવી ટેકનોલોજીઓની અસરની શોધ કરવી જોઈએ.

આધાર

- પરિચય:
- આધાર નંબર એ 12-અંકનો રેન્ડમ નંબર છે જે યુનિક આઈડેન્ટિફિકેશન ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (UIDAI) દ્વારા નિર્ધારિત ચકાસણી પ્રક્રિયા પૂર્ણ કર્યા પછી ભારતના રહેવાસીઓને જારી કરવામાં આવે છે.
- કોઈપણ વ્યક્તિ કે જે ભારતનો રહેવાસી છે, વય અને લિંગને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સ્વેચ્છાએ આધાર નંબર મેળવવા માટે નોંધણી કરાવી શકે છે.

- નોંધણી કરવા ઇચ્છુક વ્યક્તિએ નોંધણી પ્રક્રિયા દરમિયાન ન્યૂનતમ વસ્તી વિષયક અને બાયોમેટ્રિક માહિતી પ્રદાન કરવી પડશે જે સંપૂર્ણપણે મફત છે.
- વ્યક્તિએ માત્ર એક જ વાર આધાર માટે નોંધણી કરવાની જરૂર છે અને ડી-ડુપ્લિકેશન (De-Duplication) પછી માત્ર એક જ આધાર જનરેટ કરવામાં આવશે, કારણ કે ડેમોગ્રાફિક અને બાયોમેટ્રિક વિશિષ્ટતા ડી-ડુપ્લિકેશનની પ્રક્રિયા દ્વારા પ્રાપ્ત થાય છે.
- કાનૂની માળખું: સંસદે આધાર અને અન્ય કાયદા (સુધારા) અધિનિયમ, 2019 પસાર કર્યો છે જે ઓળખના પુરાવા તરીકે આધારનો સ્વૈચ્છિક ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- આધારના લાભો:
- પારદર્શિતા અને સુશાસનને પ્રોત્સાહન આપવું: આધાર નંબર ઓનલાઈન અને ખર્ચ-અસરકારક રીતે ચકાસી શકાય છે.
- તે ડુપ્લિકેટ અને નકલી ઓળખને દૂર કરવામાં અજોડ છે અને તેનો ઉપયોગ અનેક સરકારી કલ્યાણ યોજનાઓનો લાભ મેળવવા માટે થાય છે, જેનાથી પારદર્શિતા અને સુશાસનને પ્રોત્સાહન મળે છે.
- નીચેલા સ્તર સુધી મદદ: આધાર એ મોટી સંખ્યામાં એવા લોકોને ઓળખ પ્રદાન કરી છે જેમની અગાઉ કોઈ ઓળખ નહોતી.
- તેનો ઉપયોગ સેવાઓની વિશાળ શ્રેણીમાં કરવામાં આવ્યો છે અને નાણાકીય સમાવેશ, બ્રોડબેન્ડ અને ટેલિકોમ સેવાઓ, નાગરિકોના બેંક ખાતામાં સીધા લાભ ટ્રાન્સફરમાં પારદર્શિતા લાવવામાં મદદ કરી છે.
- તટસ્થ: આધાર નંબર કોઈપણ જાતિ, ધર્મ, આવક, આરોગ્ય અને ભૂગોળના આધારે લોકોને વર્ગીકૃત કરતું નથી.
- આધાર નંબર એ ઓળખનો પુરાવો છે, જો કે આધાર નંબર તેના ધારકને નાગરિકતા અથવા નિવાસનો કોઈ અધિકાર આપતો નથી.
- જન-કેન્દ્રિત શાસન: આધાર એ સામાજિક અને નાણાકીય સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપવા, જાહેર ક્ષેત્રના ડિલિવરી સુધારા, નાણાકીય બજેટનું સંચાલન, સુવિધા વધારવા અને અવરોધ-મુક્ત લોકો-કેન્દ્રિત શાસનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક વ્યૂહાત્મક નીતિ સાધન છે.
- કાયમી નાણાકીય સરનામું: આધારનો ઉપયોગ કાયમી નાણાકીય સરનામું તરીકે થઈ શકે છે અને તે સમાજના વંચિત અને નબળા વર્ગોને નાણાકીય સમાવેશની સુવિધા આપે છે, તેથી આ વિતરણ ન્યાય અને સમાનતાનું સાધન છે.
- આમ આધાર ઓળખ પ્લેટફોર્મ એ 'ડિજિટલ ઈન્ડિયા'ના મુખ્ય સ્તંભોમાંનું એક છે.

નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે-5: મુખ્ય લક્ષણો

- નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે-5 (NFHS-5)ના તારણો નવેમ્બર 24, 2021ના રોજ બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા.
- અહેવાલમાં જાણવા મળ્યું છે કે ઉત્તર પ્રદેશમાં 30 થી 49 વર્ષની વય જૂથની માત્ર 1.5% સ્ત્રીઓએ તેમના જીવનકાળ દરમિયાન સર્વાઈકલ કેન્સર માટે સ્ક્રીનીંગ ટેસ્ટ કરાવ્યો છે.
- રાજ્યમાં અનેક સ્વાસ્થ્ય સૂચકાંકોમાં સુધારો થયો છે.
- મહિલાઓ સાથે ઓછી ઘરેલું હિંસા નોંધાઈ હતી.
- સેક્સ રેશિયો પણ સુધર્યો છે.
- કુટુંબ નિયોજન પદ્ધતિઓ અને સંસ્થાકીય ડિલિવરીના ઉપયોગમાં વધારો થયો છે.
- બાળકોમાં અતિસારના ચેપમાં ઘટાડો થયો છે.

ઉત્તર પ્રદેશમાં મહિલાઓ પર તારણો

- NFHS-5 અનુસાર, શહેરી વિસ્તારોમાં 1.1% મહિલાઓ અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં 1.7% મહિલાઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી. આમ, સર્વાઈકલ કેન્સરની જાગૃતિ અને સ્ક્રીનીંગની દ્રષ્ટિએ ગ્રામીણ મહિલાઓએ વધુ સારું પ્રદર્શન કર્યું.
- સર્વેક્ષણમાં ગ્રામીણ અને શહેરી વિસ્તારોમાં કેન્સર માટે સ્તન તપાસ માત્ર 0.4% સ્ત્રીઓ (30-49 વર્ષની વયની) હતી.

ઘરેલું હિંસા

- મહિલાઓ સાથે ઓછી ઘરેલું હિંસા નોંધાઈ હતી.
- એકંદરે, 18-49 વર્ષની વયની 34.8% પરિણીત મહિલાઓએ વૈવાહિક હિંસાનો અનુભવ કર્યો હતો.
- શહેરી વિસ્તારોમાં આ ગુણોત્તર 32.7% હતો જ્યારે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં તે 35.5% હતો.

લિંગ ગુણોત્તર

- NFHS-5માં જાણવા મળ્યું છે કે રાજ્યમાં લિંગ ગુણોત્તરમાં સુધારો થયો છે. NFHS-5માં કુલ વસ્તીનો જાતિ ગુણોત્તર 1017 છે જ્યારે NFHS-4 માં તે 995 છે.

નિષ્કર્ષ

- ભારત NFHS-5માં કુલ પ્રજનન દર (total fertility rate-TFR) 2.0 સુધી પહોંચી ગયું છે, જ્યારે NFHS-4માં તે 2.2 હતું.
- NFHS-5 માં ગર્ભનિરોધકનો ઉપયોગ 53.5% થી વધીને 66.7% થયો છે.
- સંસ્થાકીય જન્મ 78.9% થી વધીને 88.6% થયો છે.

પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના (PMGKAY) માર્ચ 2022 સુધી લંબાવવામાં આવી

- 24 નવેમ્બર, 2021ના રોજ, કેન્દ્ર સરકારે “પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના (PMGKAY)ને ચાર મહિના માટે લંબાવી છે.
- તેને લોકો તરફી પગલું ગણાવીને, PMGKAY (Pradhan Mantri Garib Kalyan Anna Yojana)ને યોજનાના 5 તબક્કાના ભાગ રૂપે ડિસેમ્બર 2021 થી માર્ચ 2022 સુધી લંબાવવામાં આવી છે.
- આ યોજના 2020 માં કોવિડ -19 રોગચાળા પછી શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ યોજના હેઠળ દર મહિને વ્યક્તિ દીઠ 5 કિલો અનાજ મફત આપવામાં આવે છે.
- આમાં ડાયરેક્ટ બેનિફિટ ટ્રાન્સફર (DBT) અને નેશનલ ફૂડ સિક્યુરિટી એક્ટ (NFSA) (અંત્યોદય અન્ન યોજના અને પ્રાથમિકતા પરિવારો) હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા તમામ લાભાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે.

આયોજનના વિવિધ તબક્કા

- યોજનાનો પ્રથમ તબક્કો એપ્રિલ, 2020 થી જૂન 2020 સુધી, તબક્કો 2 જુલાઈથી નવેમ્બર 2020 સુધી, તબક્કો 3 મે થી જૂન 2021 સુધી, જ્યારે તબક્કો 4 જુલાઈ-નવેમ્બર 2021 સુધી કાર્યરત છે.
- પ્લાન તબક્કો 5:
- PMGKAY યોજનાનો તબક્કો 5 ડિસેમ્બર 2021થી શરૂ થશે અને માર્ચ 2022માં સમાપ્ત થશે. આ તબક્કામાં અંદાજે રૂ. 53,344.52 કરોડની વધારાની ખાદ્ય સબસિડી હશે.

PMGKAY

- કોવિડ-19ના ફાટી નીકળવાની વચ્ચે માર્ચ 2020માં સરકાર દ્વારા PMGKAY લોન્ચ કરવામાં આવી હતી. આ યોજના હેઠળ, સરકારે NFSA ના લગભગ 80 કરોડ લાભાર્થીઓને પ્રતિ માસ 5 કિલોગ્રામના સ્કેલ પર વધારાના મફત અનાજ (ચોખા/ઘઉં)નું વિતરણ શરૂ કર્યું. અત્યાર સુધીમાં, વિભાગે રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને લગભગ 600 LMT અનાજની ફાળવણી કરી છે, જે ખાદ્ય સબસિડીમાં આશરે રૂ. 2.07 લાખ કરોડની સમકક્ષ છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

એન્ટિમાઇક્રોબાયલ પ્રતિકાર

- તાજેતરમાં પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલયે વિશ્વ એન્ટિમાઇક્રોબાયલ અવેરનેસ વીક (WAAW - 18-24 નવેમ્બર) દરમિયાન એન્ટિમાઇક્રોબાયલ રેઝિસ્ટન્સ (AMR) નો સામનો કરવા માટે રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના પર એક વર્કશોપનું આયોજન કર્યું હતું.
- વર્ષ 2021 માટે WAAW ની થીમ “જાગૃતિ ફેલાઓ પ્રતિરોધ રોકો” (Spread Awareness, Stop Resistance)
- WAAW દરમિયાન ત્રિપક્ષીય સંસ્થાઓ AMR (વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા, યુનાઇટેડ નેશન્સ ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર ઓર્ગેનાઇઝેશન અને વર્લ્ડ ઓર્ગેનાઇઝેશન ફોર એનિમલ હેલ્થ) એ AMR ઈન્ટરનેશનલ કલર ઝુંબેશને ‘ગો બ્લુ’ માટે જાગૃત કરવામાં મદદ કરીને શરૂ કરવામાં આવી છે.

પરિચય

- એન્ટિમાઇક્રોબાયલ રેઝિસ્ટન્સ (Antimicrobial Resistance-AMR) એટલે કોઈપણ સૂક્ષ્મજીવો (બેક્ટેરિયા, વાયરસ, ફૂગ, પરોપજીવી, વગેરે) એન્ટિમાઇક્રોબાયલ દવાઓ (જેમ કે એન્ટિબાયોટિક્સ, એન્ટિફંગલ, એન્ટિવાયરલ, એન્ટિમેલેરિયલ્સ અને એન્ટિપ્રોટોઝોલ) દ્વારા ચેપની સારવાર માટે ઉપયોગમાં લેવાતા લોકો સામે પ્રતિકાર પ્રાપ્ત કર્યો.
- આના કારણે પ્રમાણભૂત સારવાર બિનઅસરકારક બની જાય છે, ચેપ ચાલુ રહે છે અને અન્ય લોકોમાં ફેલાઈ શકે છે.
- સૂક્ષ્મજીવો કે જે એન્ટિમાઇક્રોબાયલ પ્રતિકાર વિકસાવે છે તેને ક્યારેક “સુપરબગ્સ” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઇઝેશન (WHO) દ્વારા ટોચના 10 વૈશ્વિક સ્વાસ્થ્ય જોખમોમાંના એક તરીકે AMRની ઓળખ કરવામાં આવી છે.

AMR ના ફેલાવાના કારણો

- આમાં ડ્રગ મેન્યુફેક્ચરિંગ/ફાર્માસ્યુટિકલ સાર્થકસની આસપાસના દૂષણનો સમાવેશ થાય છે, જ્યાં સારવાર ન કરાયેલ કચરામાંથી સક્રિય એન્ટિમાઇક્રોબાયલ્સની મોટી માત્રા પર્યાવરણમાં છોડવામાં આવે છે.
- અન્ય કેટલાક પરિબલો પણ વિશ્વભરમાં AMR ના જોખમને વેગ આપે છે, જેમાં માનવીઓ, પશુધન અને કૃષિમાં દવાઓનો વધુ પડતો ઉપયોગ અને દુરુપયોગ તેમજ પીવાના શુદ્ધ પાણી, સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છતાની નબળી પહોંચનો સમાવેશ થાય છે.

ચિંતાઓ

- આરોગ્ય સંભાળ ખર્ચમાં વધારો:
- AMR પહેલેથી જ દર વર્ષે લગભગ 700,000 મૃત્યુ માટે જવાબદાર છે. તે લાંબા સમય સુધી હોસ્પિટલમાં રહેવા અને વધારાના પરીક્ષણો અને વધુ ખર્ચાળ દવાઓના ઉપયોગ સાથે આરોગ્ય સંભાળ ખર્ચમાં પણ વધારો કરે છે.
- પ્રગતિમાં ઘટાડો:
- AMRએ દવામાં પ્રગતિને એક સદી પાછળ ધકેલી દીધી છે; અગાઉ જે ચેપનો ઉપચાર અને ઉપચાર દવાઓથી શક્ય હતો તે અસાધ્ય અથવા ખતરનાક બની રહ્યા છે કારણ કે દવાઓ ચેપ સામે કામ કરતી નથી.
- ચેપ અને સર્જરીનું જોખમ:
- સામાન્ય ચેપ પણ એક સમસ્યા અને જોખમી પણ બની રહ્યો છે. શસ્ત્રક્રિયા વધુને વધુ જોખમી બની રહી છે અને માનવીય દુરુપયોગ અથવા એન્ટિમાઇક્રોબાયલ્સના વધુ પડતા ઉપયોગને કારણે છે.
- નવી એન્ટિબાયોટિક્સ માટે અપૂરતા પ્રોત્સાહનો:
- છેલ્લા ત્રણ દાયકામાં બજારમાં એન્ટિબાયોટિક્સનો કોઈ નવો વિકલ્પ ઉપલબ્ધ નથી, જેનું મુખ્ય કારણ આ દવાઓના વિકાસ અને ઉત્પાદન માટે અપૂરતા પ્રોત્સાહન છે.
- એન્ટિબાયોટિક્સ વિના ભવિષ્યનું જોખમ:
- જો તાત્કાલિક પગલાં લેવામાં નહીં આવે, તો એન્ટિબાયોટિક્સ વિનાનું આપણું ભવિષ્ય જોખમમાં હશે, જેના વિના બેક્ટેરિયા સંપૂર્ણપણે સાજા થઈ શકશે નહીં અને તેઓ વધુ પ્રતિરોધક બનશે અને સામાન્ય ચેપ અને નાની સમસ્યાઓનો પણ ભય પેદા કરી શકે છે.
- ભારતમાં AMR:
- ભારતમાં મોટી વસ્તી સાથે સંયોજનમાં વધતી આવક એન્ટિબાયોટિક્સની ખરીદીને સક્ષમ બનાવે છે, ચેપી રોગોનો ઊંચો બોજ અને એન્ટિબાયોટિક્સની Over-the-Counter સરળ એક્સેસની સુવિધા આપે છે, પ્રતિકારક જનીનોની પેઢીને પ્રોત્સાહન આપે છે (આવા જનીનો એન્ટિબાયોટિક્સના સંપર્કમાં આવે ત્યારે બેક્ટેરિયાને ટકી રહેવામાં મદદ કરે છે.)
- મલ્ટી-ડ્રગ રેઝિસ્ટન્સ ડિટરમિનન્ટ, નવી દિલ્હી. Metallo-beta-lactamase-1 (NDM-1), વૈશ્વિક સ્તરે આ ક્ષેત્રમાં ઝડપથી વિકાસ પામ્યો છે.
- આફ્રિકા, યુરોપ અને એશિયાના અન્ય ભાગો પણ દક્ષિણ એશિયામાંથી ઉદ્ભવતા મલ્ટી-ડ્રગ રેઝિસ્ટન્ટ ટાઇફોઇડથી પ્રભાવિત થયા છે.
- ભારતમાં, દર વર્ષે 56,000 થી વધુ નવજાત શિશુઓ પ્રથમ હરોળની એન્ટિબાયોટિક્સ સામે પ્રતિરોધક એવા સૂક્ષ્મજીવો (બેક્ટેરિયા અને વાઈરસ સહિત)ને કારણે થતા સેપ્સિસથી મૃત્યુ પામે છે.

AMR ને સંબોધવા માટે લેવાયેલા પગલાં

- AMR નિયંત્રણ પર રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ:
- આ કાર્યક્રમ હેઠળ, રાજ્યની મેડિકલ કોલેજોમાં પ્રયોગશાળાઓ સ્થાપીને AMR મોનિટરિંગ નેટવર્કને મજબૂત બનાવવામાં આવ્યું છે.
- AMR પર રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના :
- તે આરોગ્ય અભિગમ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે જે વિવિધ હિસ્સેદાર મંત્રાલયો/વિભાગોને સામેલ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- AMR સર્વેલન્સ એન્ડ રિસર્ચ નેટવર્ક (AMRSN):
- તે દેશમાં ડ્રગ પ્રતિરોધક ચેપના પુરાવા, વલણો અને પેટર્નને ટ્રેક કરવા માટે વર્ષ 2013માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- એન્ટિબાયોટિક મેનેજમેન્ટ પ્રોગ્રામ:
- હોસ્પિટલના વોર્ડ અને ICUમાં એન્ટિબાયોટિક્સના દુરુપયોગ અને વધુ પડતા ઉપયોગને નિયંત્રિત કરવા માટે ICMRએ ભારતમાં એક પાયલોટ પ્રોજેક્ટ પર એન્ટિબાયોટિક સ્ટેવાર્ડશિપ પ્રોગ્રામ શરૂ કર્યો છે.
- AMR માટે સંકલિત આરોગ્ય દેખરેખ નેટવર્ક:
- ઈન્ટિગ્રેટેડ AMR સર્વેલન્સ નેટવર્કમાં જોડાવા માટે ભારતીય પશુ ચિકિત્સા પ્રયોગશાળાઓની તૈયારીનું મૂલ્યાંકન કરવા.
- અન્ય:
- ભારતે ઓછી ઈમ્યુનાઈઝેશન કવરેજને સંબોધવા માટે મિશન ઈન્દ્રધનુષ જેવી ઘણી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી છે, સાથે સાથે દેખરેખ અને જવાબદારીને સુધારવા માટે માઈક્રો પ્લાનિંગ અને અન્ય વધારાની પદ્ધતિઓ મજબૂત કરી છે.
- આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય (MoHFW) એ વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO) સાથે તેના સહયોગી કાર્ય માટે AMR ને ટોચની 10 પ્રાથમિકતાઓમાંની એક તરીકે ઓળખી છે.

ભવિષ્યના પગલાં

- ખાસ કરીને ટિયર-II અને ટાચર-III શહેરોમાં નક્લી દવાઓના વેચાણની તપાસ અને નિવારણ.
- ફાર્માકોકીનેટિક્સ અને ફાર્માકોડાયનેમિક્સ જેવે ઉપલબ્ધતાના સ્થાનિક માપનમાં, પ્રિસ્ક્રિપ્શન ડેટાબેઝ દ્વારા એન્ટિબાયોટિક નીતિઓનો અમલ, અને ફાર્મસીઓનું ઓડિટિંગ.
- ફાર્માકોકીનેટિક્સ એ ડ્રગના શોષણ, વિતરણ, ચયાપચય અને ઉત્સર્જનના સમયના અભ્યાસ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.
- ઈ-પ્રિસ્ક્રિપ્શન સાથે મેચિંગ સાથે ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (Goods and Services Tax-GST) સાથે દવાઓના વેચાણ પર દેખરેખ.
- ઈમેજિંગ અને નવી તકનીકોનો ઉપયોગ જેમ કે બાયોઈન્ફોર્મેટિક્સ અને ભૌગોલિક માહિતી પ્રણાલીઓ નિદાનની સારવાર(Treatment of the Diagnosis)માં સિન્ડ્રોમિક અભિગમ(Syndromic Approach)થી આગળ વધવા માટે.

- WASH વ્યૂહરચનાનું પાલન : એન્ટિબાયોટિક-મુક્ત પશુ આહાર અને પ્રાણીઓને આપવામાં આવતી એન્ટિબાયોટિક્સ મનુષ્યો દ્વારા લેવામાં આવતી દવાઓ કરતાં અલગ હોવી જોઈએ (દા.ત. વિવિધ રંગ યોજનાઓ દ્વારા ચિહ્નિત).

ગ્લોબલ સ્ટેટ ઓફ ડેમોક્રેસી રિપોર્ટ 2021

- તાજેતરમાં જાહેર કરાયેલ ગ્લોબલ સ્ટેટ ઓફ ડેમોક્રેસી રિપોર્ટ, 2021 અનુસાર, 2020માં સરમુખત્યારશાહી તરફ આગળ વધતા દેશોની સંખ્યા ઉચ્ચ લોકશાહી મૂલ્યો ધરાવતા દેશો કરતાં વધુ હતી.

પરિચય

- રિપોર્ટનો ઉદ્દેશ વૈશ્વિક ચર્ચાને પ્રભાવિત કરવાનો અને લોકશાહી માટેના વર્તમાન પ્રવાહો અને પડકારોનું વિશ્લેષણ કરવાનો છે, જે કોવિડ-19 રોગચાળા દ્વારા વિસ્તૃત થયા છે.
- તે નીતિ નિર્માતાઓ, સરકારો અને લોકશાહીને ટેકો આપતા નાગરિક સમાજ સંગઠનો તરફથી નવીન વિચારને જાગૃત કરવા માટે ચોક્કસ નીતિ ભલામણો પ્રદાન કરે છે.
- તે 'ઈન્ટરનેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ડેમોક્રેસી એન્ડ ઈલેક્ટોરલ આસિસ્ટન્સ' (IDEA) દ્વારા જારી કરવામાં આવ્યું છે.

ઈન્ટરનેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ડેમોક્રેસી એન્ડ ઈલેક્ટોરલ એઇડ વિશે

- 'ઈન્ટરનેશનલ આઈડિયા' એક આંતર-સરકારી સંસ્થા છે જે વિશ્વભરમાં ટકાઉ લોકશાહીને સમર્થન આપે છે.
- તેની સ્થાપના વર્ષ 1995માં કરવામાં આવી હતી અને હાલમાં 33 દેશો તેના સભ્ય છે.
- તે તમામ સ્તરે લોકશાહી રાજકીય સંસ્થાઓ અને પ્રક્રિયાઓના નિર્માણ, મજબૂતીકરણ અને સુરક્ષા સમર્થન દ્વારા વૈશ્વિક માનવીય આકાંક્ષા અને ટકાઉ વિકાસના સમર્થક તરીકે વિશ્વભરમાં લોકશાહીને આગળ ધપાવે છે.

અહેવાલની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

- લોકશાહી પતન: લોકશાહી રીતે ચૂંટાયેલી સરકારો, જેમાં સ્થાપિત લોકશાહીનો સમાવેશ થાય છે, વધુને વધુ સરમુખત્યારશાહી યુક્તિઓ અપનાવી રહી છે.
- રોગચાળાની અસરો: રોગચાળાએ હિલચાલ પર અનિવાર્ય નિયંત્રણો લાદીને સમગ્ર પ્રદેશમાં લોકશાહી પર નોંધપાત્ર તાણ નાખ્યો, જ્યાં સરકારો અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા પરના નિયંત્રણોની ટીકા માટે સંવેદનશીલ હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

- નિરંકુશતાના સંકટથી પ્રભાવિત દેશોની સંખ્યાના સંદર્ભમાં વર્ષ 2020 એ સૌથી ખરાબ પ્રદર્શન નોંધ્યું છે.
- આમ રોગચાળાએ બિન-લોકશાહી દેશો પર ખાસ કરીને નુકસાનકારક અસર કરી છે કારણ કે તેઓએ નાગરિક સુવિધાઓનો અભાવ ધરાવતા વિસ્તારોને પહેલેથી જ બંધ કરી દીધા છે.
- લોકપ્રિય સમર્થન: આ ડેમોક્રેટિક બેકસ્લાઇડિંગ (Democratic Backsliding) ને ઘણીવાર નોંધપાત્ર લોકપ્રિય સમર્થન પ્રાપ્ત થયું છે.
- ભારતીય પરિદ્રશ્ય: અહેવાલમાં બ્રાઝિલ અને ભારતના કેસને “બેકસ્લાઇડિંગના કેટલાક સૌથી ચિંતાજનક ઉદાહરણો” તરીકે પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા છે .
- જો કે, વર્ષ 2000 થી , ભારત મધ્ય-સ્તરની કામગીરી કરનાર લોકશાહીની શ્રેણીમાં આવે છે.

મુખ્ય ટિપ્સ

- નવો સામાજિક કરાર: રાજકીય અથવા નાગરિક સુધારણા હાથ ધરવા અથવા નવો સામાજિક કરાર વિકસાવવાની જરૂર છે કારણ કે તે લોકો અને વર્તમાન સરકારોની ઈચ્છાઓને અનુરૂપ છે.

કાર્યો વચ્ચેનું અંતર પૂરું કરવું.

- ટકાઉ વિકાસ તરફ લક્ષી પ્રતિભાવશીલ, સમાવિષ્ટ, જવાબદાર અને પારદર્શક સંસ્થાઓની રચના કરીને આ કરી શકાય છે.
- સંસ્થાઓને મજબૂત બનાવવી: સ્થાપિત લોકશાહીમાં પ્રથાઓને અપડેટ કરીને, નવી લોકશાહીમાં લોકતાંત્રિક ક્ષમતાનું નિર્માણ કરીને અને ચૂંટણીની અખંડિતતા, મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓ અને અધિકારોનું રક્ષણ કરીને અને લોકશાહી પ્રણાલીના વિકાસ માટે જરૂરી ચેક અને સંતુલન દ્વારા હાલની સંસ્થાઓનું પુન:નિર્માણ કરવું.
- નાગરિક સમાજને મજબૂત બનાવવું: શિક્ષણમાં રોકાણ કરીને અને મુક્ત નાગરિક સમાજને ટેકો આપીને, પ્રચારનો સામનો કરીને અને લોકશાહી સંસ્કૃતિઓ, મૂલ્યો અને પ્રથાઓ વિકસાવતા મુક્ત અને સ્વતંત્ર મીડિયાને ટેકો આપીને સરમુખત્યારશાહી અને લોકશાહી પાછળના વધતા જતા અટકાવી શકાય છે.

ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ માટે પર્યાવરણ મંજૂરી

- ઉત્તર પ્રદેશમાં રાજ્ય સ્તરીય પર્યાવરણ અસર મૂલ્યાંકન સમિતિએ ઉત્તર પ્રદેશ સરકારના મહત્વાકાંક્ષી ગંગા એક્સપ્રેસવે (Ganga Expressway) પ્રોજેક્ટના નિર્માણ માટે પર્યાવરણ મંજૂરી આપી છે.
- કેન્દ્રીય પર્યાવરણ મંત્રાલયની 2006ની સૂચના મુજબ, શેક્યૂલ હેઠળ આવતા આ પ્રોજેક્ટ્સ માટે પર્યાવરણ મંજૂરી ફરજિયાત હતી.
- UPEIDA એ 2006ની સૂચનાના આધારે ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ માટે પર્યાવરણીય મંજૂરી મેળવી હતી.

ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ

- ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ એ ગ્રીનફિલ્ડ 6-લેન એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ છે.
- તે 36,230 કરોડ રૂપિયાના અંદાજિત ખર્ચે બનાવવામાં આવી રહ્યું છે.
- આ એક્સપ્રેસવે પશ્ચિમ ઉત્તર પ્રદેશના મેરઠને પૂર્વ ઉત્તર પ્રદેશના પ્રયાગરાજ સાથે જોડે છે.
- તે અંદાજે 594 કિમી લાંબી અને 6 લેન પહોળી હશે, જેને આગળ વધારીને 8 લેન સુધી વધારી શકાય છે.

જે જિલ્લાઓમાંથી એક્સપ્રેસવે પસાર થશે

- ગંગા એક્સપ્રેસવે ઉત્તર પ્રદેશના 12 જિલ્લામાંથી પસાર થશે. આ જિલ્લાઓ છે: મેરઠ - હાપુડ - બુલંદશહર - અમરોહા - સંભલ - બદાઉન - શાહજહાંપુર - હરદોઈ - ઉનાવ - રાયબરેલી - પ્રતાપગઢ - પ્રયાગરાજ.

પ્રોજેક્ટને કઈ બેંક મદદ કરી રહી છે?

- ઉત્તર પ્રદેશ સરકારને પંજાબ નેશનલ બેંક (PNB) તરફથી આ પ્રોજેક્ટ માટે રૂ. 5100 કરોડની લોન માટે મંજૂરી પત્ર મળ્યો છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ વર્ષ 2007માં ઉત્તર પ્રદેશના તત્કાલિન મુખ્યમંત્રી માયાવતીએ શરૂ કર્યો હતો. જો કે, સીએમ યોગી આદિત્યનાથે સત્તા સંભાળ્યા પછી જ તેનું કામ શરૂ થયું. આ પ્રોજેક્ટ ગંગા નદીની સાથે 1,047 કિમીનો એક્સપ્રેસ-નિયંત્રિત 8-લેન પહોળો એક્સપ્રેસવે બનાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો. તે બલિયા સાથે ગ્રેટર નોઈડાને જોડશે. આ એક્સપ્રેસવે પ્રદેશમાં પૂર નિયંત્રણના પાળા તરીકે પણ કામ કરશે.

' Health Care Equity in Urban India ' રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો

- અઝીમ પ્રેમજી વિશ્વવિદ્યાલય (Azim Premji University) એ તાજેતરમાં ભારતમાં 17 પ્રાદેશિક NGO સાથે મળીને "Health Care Equity in Urban India" પર એક અહેવાલ પ્રકાશિત કર્યો છે.

અહેવાલના મુખ્ય તારણો

- આ અહેવાલ ભારતભરના શહેરોમાં આરોગ્યની નબળાઈઓ અને અસમાનતાઓની શોધ કરે છે.
- તે આરોગ્યસંભાળ સુવિધાઓની ઉપલબ્ધતા, સુલભતા અને ખર્ચ તેમજ આગામી દાયકામાં ભાવિ સુરક્ષા સેવાઓ માટેની શક્યતાઓની શોધ કરે છે.
- અહેવાલ દર્શાવે છે કે, શહેરી વિસ્તારોમાં સૌથી ઘનિક લોકોની તુલનામાં, સૌથી ગરીબ લોકોની આયુષ્ય પુરુષો માટે 9.1 વર્ષ અને સ્ત્રીઓ માટે 6.2 વર્ષ છે.
- ભારતના ત્રીજા ભાગના લોકો હવે શહેરી વિસ્તારોમાં રહે છે. આ સેગમેન્ટ 1960માં લગભગ 18% થી 2001માં 28.53% અને 2019માં 34% સુધી ઝડપી વૃદ્ધિ નોંધાવી રહ્યું છે.
- શહેરી વિસ્તારોમાં રહેતા લગભગ 30% લોકો ગરીબ છે.
- આ અહેવાલ મુજબ, ગરીબો પર ભારે નાણાકીય બોજ છે અને આરોગ્ય સંભાળમાં શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા ઓછું રોકાણ છે.

અભ્યાસ

- રિપોર્ટમાં મુંબઈ, બેંગલુરુ, લખનૌ, સુરત, રાંચી, ગુવાહાટી અને દિલ્હીના શહેરો અને નગરોમાં નાગરિક સમાજ સંગઠનો સાથે વિગતવાર વાર્તાલાપ કર્યા પછી એકત્રિત કરવામાં આવેલા ડેટામાંથી આંતરદૃષ્ટિ મેળવે છે.
- આ ડેટામાં 'નેશનલ ફેમિલી એન્ડ હેલ્થ સર્વે (NFHS)'નું વિશ્લેષણ, આરોગ્ય સંભાળની જોગવાઈ અને ભારતની વસ્તી ગણતરીમાં રાજ્ય-સ્તરના આરોગ્ય અધિકારીઓના ઈનપુટ્સનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- રિપોર્ટમાં ગરીબો પર રોગનો બોજ વધુ જોવા મળ્યો છે.

અહેવાલની મુખ્ય ભલામણો

- આ અહેવાલ નીચેની ભલામણો કરે છે:
- સમુદાયની ભાગીદારી અને શાસનને મજબૂત બનાવવું જોઈએ
- આરોગ્ય અને પોષણની સ્થિતિ પર એક વ્યાપક અને ગતિશીલ ડેટાબેઝ બનાવવો જોઈએ
- નેશનલ અર્બન હેલ્થ મિશન દ્વારા આરોગ્ય સંભાળની જોગવાઈને મજબૂત બનાવવી જોઈએ

- ગરીબોના નાણાકીય બોજને ઘટાડવા માટેના નીતિગત પગલાં
- સંકલિત જાહેર આરોગ્ય સેવાઓ માટે મિકેનિઝમની સ્થાપના
- ખાનગી આરોગ્ય સંસ્થાઓનું વધુ સારું સંચાલન

ભારતીય નૌસેનાએ INS વિશાખાપટ્ટનમને કમિશન કર્યું

- ભારતીય નૌકાદળે ઔપચારિક રીતે INS વિશાખાપટ્ટનમને મુંબઈમાં નેવલ ડોકયાર્ડ ખાતે કમિશન કર્યું.
- આ પ્રસંગે વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ કહ્યું હતું કે સંરક્ષણ આધુનિકીકરણ તરફ ભારતના પ્રયાસો પૂરજોશમાં છે.

INS વિશાખાપટ્ટનમ (INS Visakhapatnam)

- સંરક્ષણમંત્રાલયના જણાવ્યા અનુસાર, INS વિશાખાપટ્ટનમની લંબાઈ 163 મીટર અને પહોળાઈ 17 મીટર છે. તેનું વિસ્થાપન 7,400 ટન છે. આ જહાજને ભારતમાં બનાવવામાં આવનાર મહત્વપૂર્ણ શક્તિશાળી યુદ્ધ જહાજોમાંનું એક ગણી શકાય. તે ચાર શક્તિશાળી ગેસ ટર્બાઈન દ્વારા સંચાલિત છે. આ યુદ્ધ જહાજ 30 નોટની ઝડપ પ્રાપ્ત કરવામાં સક્ષમ છે. તેનું નામ આંધ્ર પ્રદેશના વિશાખાપટ્ટનમ નામના ઐતિહાસિક બીચ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.

સ્ટીલ્ય લક્ષણો

- INS વિશાખાપટ્ટનમ એ સ્ટીલ્ય સુવિધાઓ વધારી છે જેના પરિણામે રડાર ક્રોસ સેક્શન (RCS) ઘટ્યું છે.

શસ્ત્રો અને સેન્સર

- આ જહાજમાં અત્યાધુનિક શસ્ત્રો તેમજ સપાટીથી સપાટી પર પ્રહાર કરતી મિસાઈલો અને સપાટીથી હવામાં પ્રહાર કરતી મિસાઈલોનો સમાવેશ થાય છે. તે આધુનિક સર્વેલન્સ રડારથી સજ્જ છે, જે ઓનબોર્ડ ગનરી વેપન સિસ્ટમ્સને લક્ષ્ય ડેટા પ્રદાન કરે છે. સ્વદેશી રીતે વિકસિત રોકેટ લોન્ચર્સ, ASW હેલિકોપ્ટર અને ટોર્પિડો લોન્ચર્સ તેને સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ ક્ષમતા આપે છે. યુદ્ધ જહાજને પરમાણુ, જૈવિક અને રાસાયણિક (NBC) યુદ્ધ પરિસ્થિતિઓ હેઠળ લડવા માટે પણ ડિઝાઈન કરવામાં આવ્યું છે.

SBI Ecowrap રિપોર્ટ જાહેર

- ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ઈકોનોમિક રિસર્ચ, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (SBI) એ SBI Ecowrap શીર્ષકથી તેનો સંશોધન અહેવાલ બહાર પાડ્યો, જેમાં 5 મહત્વપૂર્ણ કૃષિ સુધારાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- SBI એ ત્રણ કૃષિ કાયદાઓ પાછી ખેંચવાની પૃષ્ઠભૂમિમાં તેનો અહેવાલ પ્રકાશિત કર્યો.

સૂચિત સુધારાઓ

- SBI એ નીચેના 5 કૃષિ સુધારાની દરખાસ્ત કરી છે:
- જથ્થાની ગેરંટી કલમ (Quantity Guarantee Clause) : ખેડૂતો જે માંગ કરી રહ્યા છે તે લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP)ને બદલે ભાવ ગેરંટી સ્વરૂપે, સરકાર 5 વર્ષના સમયગાળા માટે “ક્વોન્ટિટી ગેરંટી કલમ”ની ખાતરી કરી શકે છે. આ કલમ પૂર, દુષ્કાળ વગેરે જેવી અસાધારણ ઘટનાઓમાં સલામતી સાથે “પાછલા વર્ષની ટકાવારીની સમાન પાકના ઉત્પાદનની ટકાવારી (જે હાલમાં પ્રાપ્ત થઈ રહી છે) પ્રાપ્ત કરવી” ફરજિયાત બનાવશે.

- ફ્લોર પ્રાઈસ ઓક્શન (Floor Price Auction): MSP ને નેશનલ એગ્રીકલ્ચર માર્કેટ (eNAM) પરની હરાજીની ફ્લોર પ્રાઈસમાં રૂપાંતરિત કરવી જોઈએ. જો કે, આ સમસ્યાને સંપૂર્ણપણે હલ કરશે નહીં કારણ કે વર્તમાન ડેટા દર્શાવે છે કે eNAM મંડીઓમાં સરેરાશ મોડલ કિંમતો તમામ ખરીફ કોમોડિટીઝના MSP કરતાં ઓછી છે.
- APMC ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર: સરકારે APMC માર્કેટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને મજબૂત કરવા, નાણાકીય નુકસાન ઘટાડવા માટે કામ કરવું જોઈએ. સરકારી અહેવાલના આધારે SBIના અંદાજ મુજબ, પાક અને લણણી પછીના નુકસાનને કારણે અનાજ માટે નાણાકીય નુકસાન આશરે રૂ. 27,000 કરોડ છે.
- કોન્ટ્રાક્ટ ફાર્મિંગ સંસ્થા (Contract Farming Institution) : SBI એ ભારતમાં કોન્ટ્રાક્ટ ફાર્મિંગ સંસ્થા સ્થાપવાની દરખાસ્ત કરી છે. કોન્ટ્રાક્ટ ફાર્મિંગ ઘણા દેશોમાં ઉત્પાદકોને બજાર અને પુરવઠા શુંખલામાં ભાવની સ્થિરતા અને ટેકનિકલ સપોર્ટ પ્રદાન કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે

PSI / ASI / CONSTABLE

ICE ના વિદ્યાર્થીઓને ડિસ્કાઉન્ટ નો વિશેષ લાભ

નવી બેચ

સ્પે. બેચ

LAW

(કાયદો)

સાંજે 6:30 TO 8:30

કાયદાની બુક ફ્રી આપવામાં આવશે

ફ્રી ટ્રાયલ લેક્ચર

IPC, CRPC, પુરાવાનો કાયદો તથા અન્ય કાયદાઓનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ

PSI/ASI/CONSTABLEની પરીક્ષાની તૈયારી કરવાની યોગ્ય દિશા અને દષ્ટિકોણ.

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત – 93757-01110/93280-01110

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કાલાવડ રોડ, તિરૂપતી પેટ્રોલ પંપ સામે,
સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે,
રાજકોટ.

offline
રાજકોટ

- છે. ઉદાહરણ તરીકે, થાઈલેન્ડમાં, બજારની નિશ્ચિતતા (52%) અને ભાવની સ્થિરતા (46%) એવા પરિબળો હતા જેના કારણે ખેડૂતો કોન્ટ્રાક્ટ ફાર્મિંગમાં જોડાયા હતા.
- સપ્રમાણ પ્રાપ્તિ (Symmetric Procurement) : SBI સમગ્ર રાજ્યોમાં સપ્રમાણ પ્રાપ્તિ સુનિશ્ચિત કરવાની દરખાસ્ત કરે છે. પશ્ચિમ બંગાળ (1મું) અને ઉત્તર પ્રદેશ (II) જેવા ટોચના ડાંગર ઉત્પાદક રાજ્યોમાં લઘુત્તમ પ્રાપ્તિ જોવા મળી રહી હોવાથી અનાજની પ્રાપ્તિ અસમપ્રમાણ રહી છે.

ઘરેલું કામદારો પર અખિલ ભારતીય સર્વે

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય શ્રમ અને રોજગાર મંત્રીએ ઘરેલું કામદારો પર પ્રથમ અખિલ ભારતીય સર્વેક્ષણ શરૂ કર્યું.
- સ્વતંત્ર ભારતમાં આવો રાષ્ટ્રવ્યાપી સર્વે પ્રથમવાર હાથ ધરવામાં આવી રહ્યો છે અને લગભગ એક વર્ષમાં તે પૂર્ણ થશે.

પરિચય

- સર્વેક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો છે:
- રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય સ્તરે ઘરેલું કામદારોની સંખ્યા/ગુણોત્તરનો અંદાજ કાઢવો.
- લિવ-ઇન/લિવ-આઉટ ઘરેલું કામદારોનો અંદાજ.
- વિવિધ પ્રકારના કામમાં ઘરો દ્વારા રોજગારી મેળવતા ઘરેલું કામદારોની સરેરાશ સંખ્યા.
- આ સર્વેક્ષણના પરિમાણો (Parameters)નો ઉદ્દેશ્ય વિવિધ ગ્રામીણ અને શહેરી સ્થળાંતર ધરાવતા મુખ્ય રાજ્યોમાં ઘરેલું કામદારોની સંખ્યા અને પ્રમાણ, તેમની ટકાવારીનું વિતરણ, તેમને રોજગારી આપતા પરિવારો અને સામાજિક-વસ્તી વિષયક લાક્ષણિકતાઓનો અંદાજ કાઢવાનો છે.
- તે ભારતના 37 રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના 742 જિલ્લાઓમાં 1.5 લાખ પરિવારોને આવરી લેશે.
- ડોમેસ્ટિક વર્કર્સ માટેનો સર્વે એ પાંચ રાષ્ટ્રીય જોબ સર્વેમાંનો એક છે જે સમયાંતરે હાથ ધરવામાં આવશે અને આગામી રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ માટે મહત્વપૂર્ણ ડેટા પ્રદાન કરશે.
- અન્ય ચાર સર્વેક્ષણો છે ‘ઓલ ઇન્ડિયા સર્વે ઓફ માર્શનલ વર્કર્સ’, ‘ઓલ ઇન્ડિયા સર્વે ઓફ એમ્પ્લોયમેન્ટ જનરેશન બાય પ્રોફેશનલ્સ’ અને ‘ઓલ ઇન્ડિયા સર્વે ઓફ એમ્પ્લોયમેન્ટ જનરેશન ઈન ધ ટ્રાન્સપોર્ટ સેક્ટર’, ‘ઓલ ઇન્ડિયા ક્વાર્ટરલી એમ્પ્લોયમેન્ટ સર્વે’ (AQEES) છે.

સર્વેની આવશ્યકતા

- ઘરેલું કામદારો (DWs) અનૌપચારિક ક્ષેત્રમાં કુલ રોજગારનો નોંધપાત્ર હિસ્સો બનાવે છે. જોકે, DWની તીવ્રતા અને વર્તમાન રોજગારની સ્થિતિ અંગેના ડેટાની અછત છે.

- સર્વેનો ઉદ્દેશ્ય ઘરેલું કામદારોને લગતો અદ્યતન ડેટા રાખવાનો છે.
- સર્વેક્ષણ સરકારને શ્રમના અમુક અને સંવેદનશીલ વર્ગો પરના મહત્વના મુદ્દાઓને સમજવામાં મદદ કરશે અને અસરકારક નીતિ ઘડતર માટે માર્ગદર્શન પૂરું પાડશે.

ઘરેલું કામદારો

- પરિચય:
- જો છેલ્લા 30 દિવસ દરમિયાન કામદાર દ્વારા ઘરે જવાની આવર્તન ઓછામાં ઓછી ચાર દિવસની હોય અને કામદાર દ્વારા ઉત્પાદિત માલ અને/અથવા સેવાઓ રોકડમાં પ્રાપ્ત ન થાય તો પરિવાર સાથે જોડાયેલી કોઈપણ વ્યક્તિને ઘરેલું કામદાર તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવશે. અથવા પ્રકારની રીતે. માધ્યમનો ઉપયોગ પરિવારના સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવે છે.

ઘરેલું કામદારોની સ્થિતિ

- ‘ઈ-શ્રમ પોર્ટલ’ના તાજેતરના આંકડાઓ અનુસાર, 8.56 કરોડ અનૌપચારિક ક્ષેત્રના કામદારો નોંધાયેલા છે, જેમાંથી લગભગ 8.8% ઘરેલું કામદારોની શ્રેણીમાં આવે છે.
- ભારતમાં અનૌપચારિક ક્ષેત્રમાં લગભગ 38 કરોડ કામદારો છે.
- ઈ-શ્રમ પોર્ટલમાં નોંધણીના વર્તમાન દરે, દેશમાં 3-3.5 કરોડ ઘરેલું કામદારો હશે.
- ઘરેલું કામદારો કૃષિ અને બાંધકામ પછી કામદારોની ત્રીજી સૌથી મોટી શ્રેણી છે.
- ભારત ‘ ઈન્ટરનેશનલ લેબર ઓર્ગેનાઈઝેશન કન્વેન્શન’ C-189 (ડોમેસ્ટિક વર્કર્સ કન્વેન્શન, 2011) પર હસ્તાક્ષર કરનાર છે.

પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના- ગ્રામીણ

- તાજેતરમાં, પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના- ગ્રામીણ (PMAY-G) એ 20 નવેમ્બર, 2021ના રોજ 5 વર્ષ પૂર્ણ કર્યા છે.
- અગાઉ એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કોવિડ-19ની પ્રતિકૂળ અસરને કારણે 2020-2021ના સમયગાળામાં PMAY-G હેઠળ મંજૂર કરાયેલા મકાનોમાંથી માત્ર 5.4% જ પૂર્ણ થયા છે.
- પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના- શહેરી આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય હેઠળ લાગુ કરવામાં આવી છે.
- લોચ: અગાઉની ગ્રામીણ આવાસ યોજના - ઈન્ડિરા આવાસ યોજના (IAY) વર્ષ 2022 સુધીમાં “બધા માટે આવાસ” ના ઉદ્દેશ્યને હાંસલ કરવા 1લી એપ્રિલ, 2016થી PMAY-G તરીકે પુનઃરચના કરવામાં આવી હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- > સામેલ મંત્રાલયો: ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય.
- > ઉદ્દેશ્ય: માર્ચ 2022ના અંત સુધીમાં તમામ ગ્રામીણ પરિવારો, જેઓ બેઘર છે અથવા કચ્છમાં અથવા જર્જરિત મકાનોમાં રહે છે, તેમને પાયાની સુવિધાઓ સાથે પાકું ઘર પૂરું પાડવું.
- > ગરીબી રેખા નીચે (BPL) ગ્રામીણ લોકોને આવાસ એકમના બાંધકામમાં અને હાલના બિનઉપયોગી કચ્છના મકાનોના અપગ્રેડેશનમાં સંપૂર્ણ ગ્રાન્ટ સહાય સ્વરૂપે મદદ કરવી.
- > લાભાર્થીઓ: SC/ST લોકો, મફત બંધુઆ મજૂરો અને બિન-SC/ST કેટેગરી, વિધવાઓ અથવા કાર્યવાહીમાં માર્યા ગયેલા સંરક્ષણ કર્મચારીઓના સંબંધીઓ, ભૂતપૂર્વ સૈનિકો અને અર્ધલશ્કરી દળોના નિવૃત્ત સભ્યો, વિકલાંગ વ્યક્તિઓ અને લઘુમતીઓ.
- > લાભાર્થીઓની પસંદગી: ત્રણ તબક્કાની ચકાસણી દ્વારા-સામાજિક આર્થિક જાતિ ગણતરી 2011, ગ્રામસભા અને જીઓ-ટેગિંગ.
- > કોસ્ટ શેરિંગ મિકેનિઝમ: કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો વચ્ચે મેદાનોમાં 60:40 અને ઉત્તર-પૂર્વીય અને પર્વતીય રાજ્યોમાં 90:10ના ગુણોત્તરમાં યુનિટ સપોર્ટ કોસ્ટ વહેંચવામાં આવે છે.
- > વિશેષતા:
- > સ્વચ્છ રસોઈ જગ્યા સાથે ઘરનું લઘુત્તમ કદ 25 ચોરસ મીટર (20 ચોરસ મીટરથી) સુધી વધારવામાં આવ્યું છે.
- > એકમ સહાય મેદાની રાજ્યોમાં ૩.70,000 થી વધારીને ૩.1.20 લાખ અને પર્વતીય રાજ્યોમાં ૩.75,000 થી વધારીને ૩.1.30 લાખ કરવામાં આવી છે.
- > સ્વચ્છ ભારત મિશન-ગ્રામીણ (SBM-G), MANREGA અથવા ભંડોળના અન્ય કોઈ સમર્પિત સ્ત્રોત સાથે સંકલન દ્વારા શૌચાલયના નિર્માણ માટે સહાય મેળવવામાં આવશે.
- > પાઈપથી પીવાનું પાણી, વીજળી કનેક્શન, LPG ગેસ કનેક્શન જેવી વિવિધ સરકારી સુવિધાઓના સંકલન માટે પણ પ્રયાસો કરવામાં આવશે.

સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ 2021

- > તાજેતરમાં સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ (Swachh Survekshan) માં પ્રમુખ નગરોને 2021ની છઠ્ઠી આવૃત્તિમાં સ્વચ્છતા જાળવવા, કચરો વ્યવસ્થાપન અને એકંદર સ્વચ્છતામાં તેમની કામગીરી બદલ પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યો.
- > આ કાર્યક્રમનું આયોજન 'સ્વચ્છ અમૃત મહોત્સવ' દરમિયાન કરવામાં આવ્યું હતું, જે સ્વચ્છ ભારત અભિયાન-શહેરીના છેલ્લા સાત વર્ષમાં શહેરોની સિદ્ધિઓની ઉજવણી છે અને સ્વચ્છ ભારત અભિયાન અર્બન 2.0 દ્વારા સ્વચ્છતાના આગલા તબક્કામાં નવેસરથી ઉત્સાહ સાથે આગળ વધવા માટે શહેરો અને નાગરિકોની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે.

સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ

- > પરિચય:
- > તે ભારતના શહેરો અને નગરોમાં સ્વચ્છતા, કચરાના વ્યવસ્થાપન અને એકંદર સ્વચ્છતાનું વાર્ષિક સર્વે કરે છે.
- > તે સ્વચ્છ ભારત અભિયાનના ભાગ રૂપે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેનો ઉદ્દેશ્ય ભારતને સ્વચ્છ અને ખુલ્લામાં શૌચથી મુક્ત બનાવવાનો હતો.
- > વર્ષ 2016માં હાથ ધરવામાં આવેલા પ્રથમ સ્વચ્છ સર્વેક્ષણમાં કુલ 73 શહેરોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- > વર્ષ 2020માં હાથ ધરવામાં આવેલા વાર્ષિક સ્વચ્છ સર્વેક્ષણમાં કુલ 4242 શહેરોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે વિશ્વનું સૌથી મોટું સ્વચ્છતા સર્વેક્ષણ હોવાનું કહેવાય છે.
- > 2021માં હાથ ધરવામાં આવેલા 6ઠ્ઠા સ્વચ્છ સર્વેક્ષણમાં, 4,320 શહેરોએ ભાગ લીધો હતો જેમાં 5 કરોડથી વધુ નાગરિકોએ પ્રતિસાદ આપ્યો હતો, જે ગયા વખતે 1.87 કરોડ હતો.
- > નોડલ મંત્રાલયો:
- > આવાસ અને શહેરી બાબતોનું મંત્રાલય (MoHUA):
- > સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ 2021 ની શ્રેણીઓ:
- > 1 લાખથી ઓછી વસ્તી:
- > મહારાષ્ટ્રના વિટા, લોનાવાલા અને સાસવડ શહેરો અનુક્રમે પ્રથમ, બીજા અને ત્રીજા સૌથી સ્વચ્છ શહેરો હતા.
- > 1 લાખથી વધુ વસ્તી:
- > ઈન્દોર (મધ્યપ્રદેશ)ને સતત પાંચમા વર્ષે સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ હેઠળ ભારતનું સૌથી સ્વચ્છ શહેર જાહેર કરવામાં આવ્યું છે, જ્યારે સુરત અને વિજયવાડાએ અનુક્રમે બીજું અને ત્રીજું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- > હોશંગાબાદ મધ્ય પ્રદેશમાં 'સૌથી ઝડપી મૂવિંગ સિટી' તરીકે ઉભરી આવ્યું, આમ ટોચના 100 શહેરોમાં 87મું સ્થાન મેળવ્યું.
- > શ્રેષ્ઠ ગંગા ટાઉન: વારાણસી.
- > સૌથી સ્વચ્છ છાવણી: અમદાવાદ છાવણીને 'ભારતની સૌથી સ્વચ્છ છાવણી' જાહેર કરવામાં આવી હતી, ત્યારબાદ મેરઠ કેન્ટોનમેન્ટ અને દિલ્હી છાવણી આવે છે.
- > સૌથી સ્વચ્છ સ્થિતિ:
- > 100 થી વધુ શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ ધરાવતા રાજ્યો:
- > છત્તીસગઢને સતત ત્રીજા વર્ષે ભારતના 'સ્વચ્છ રાજ્ય' તરીકે પુરસ્કૃત કરવામાં આવ્યું છે.
- > કર્ણાટક "Fastest Mover State" તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- > 100 થી ઓછી શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ (ULB) ધરાવતા રાજ્યો:
- > ઝારખંડને બીજા વખતે "અર્બન લોકલ બોડીઝ કેટેગરીમાં" સ્વચ્છ રાજ્યનો એવોર્ડ મળ્યો.

- મિઝોરમ નાના (100 ULB કરતા ઓછા) રાજ્યની શ્રેણીમાં 'Fastest Mover State' તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- પ્રેરક રાઉન્ડ ઓનર:
- સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ 2021 હેઠળ એક નવી પ્રદર્શન શ્રેણી રજૂ કરવામાં આવી હતી, જેમાં પાંચ શહેરો- ઈન્દોર, સુરત, નવી મુંબઈ, નવી દિલ્હી મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ અને તિરુપતિને 'દિવ્યા' (પ્લેટિનમ) તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા.

અન્ય સન્માનો

- સફાઈ મિત્ર સુરક્ષા ચેલેન્જ:
- સફાઈ મિત્ર સુરક્ષા ચેલેન્જ હેઠળ ભાગ લીધેલા 246 શહેરોમાંથી ટોચના પ્રદર્શન કરનારા શહેરો ઈન્દોર, નવી મુંબઈ, નેલ્લોર અને દેવાસ છે, જ્યારે ટોચના પ્રદર્શન કરનારા રાજ્યો છત્તીસગઢ અને ચંદીગઢ છે.
- 5-સ્ટાર રેટિંગ ભારતમાં કયરો મુક્ત શહેરો:
- ગાર્બેજ ફ્રી સિટીઝના સ્ટાર રેટિંગ પ્રોટોકોલ હેઠળ, 9 શહેરોને 5-સ્ટાર શહેર તરીકે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે 143 શહેરોને 3-સ્ટાર તરીકે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- સ્ટાર રેટિંગ પ્રોટોકોલ MoHU દ્વારા વર્ષ 2018માં શહેરોને કયરો મુક્ત બનાવવા અને શહેરોને ટકાઉ સ્વચ્છતાના ઉચ્ચ સ્તરો હાંસલ કરવા માટે પ્રેરિત કરવા માટે એક પદ્ધતિને સંસ્થાકીય બનાવવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- કુલ 9 શહેરો- ઈન્દોર, સુરત, નવી દિલ્હી મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ, નવી મુંબઈ, અંબિકાપુર, મૈસુર, નોઈડા, વિજયવાડા અને પાટણને 5-સ્ટાર શહેરો તરીકે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા છે.
- સ્વચ્છ ભારત મિશન-અર્બન (SBM-U) 2.0
- SBM-U 2.0, જે 2021-22ના બજેટમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું, તે SBM-Uના પ્રથમ તબક્કાનું ચાલુ છે.
- સરકાર શૌચાલયોમાં સ્વચ્છતા સંબંધિત પગલાં, મળના કાદવનો નિકાલ અને સેપ્ટેજનું શોષણ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે. 1.41 લાખ કરોડના ખર્ચ સાથે 2021થી 2026 સુધીના પાંચ વર્ષ માટે તેનો અમલ કરવામાં આવશે.
- તે કચરાના સ્ત્રોતોને અલગ કરવા, સિંગલ યુઝ પ્લાસ્ટિક અને વાયુ પ્રદૂષણમાં ઘટાડો, બાંધકામ અને ડિમોલિશન પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉત્પન્ન થતા કચરાને અસરકારક રીતે સંચાલિત કરવા અને તમામ જૂની ડમ્પ સાઈટ્સના બાયોરિમેડિયેશન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- આ મિશન હેઠળ તમામ ગંદા પાણીને જળાશયોમાં છોડતા પહેલા તેને યોગ્ય રીતે ટ્રીટ કરવામાં આવશે અને સરકાર તેના મહત્તમ પુનઃઉપયોગને પ્રાથમિકતા આપવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે.

કોવિડ-19ને કારણે લિંગ સમાનતા જોખમમાં છે: યુનેસ્કો અભ્યાસ

- તાજેતરમાં યુનેસ્કોએ 'વ્હેન સ્કૂલ્સ શટ' નામનો નવો અભ્યાસ બહાર પાડ્યો છે, જે કોવિડ-19ને કારણે શિક્ષણ, આરોગ્ય અને સુખાકારી પર શાળા બંધ થવાના લિંગ પ્રભાવને પ્રકાશિત કરે છે.
- તે વર્ષ 2021માં આંતરરાષ્ટ્રીય બાલિકા દિવસ (11 ઓક્ટોબર) ના અવસર પર રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

આંતરરાષ્ટ્રીય બાલિકા દિવસ

- ઇતિહાસ:
- 1995માં બેઈજિંગમાં આયોજિત ગ્લોબલ કોન્ફરન્સ ઓન વુમનમાં યુવાન અને સંવેદનશીલ છોકરીઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાના કાર્યક્રમની જરૂરિયાતને માન્યતા આપવામાં આવી હતી.
- યુવા મહિલાઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા પડકારોને પહોંચી વળવા માટે બિન-સરકારી આંતરરાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના તરીકે આ પહેલ શરૂ થઈ હતી.
- યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા વર્ષ 2011માં 11 ઓક્ટોબરને ઈન્ટરનેશનલ ડે ઓફ ગર્લ ચાઈલ્ડ તરીકે જાહેર કરવાનો ઠરાવ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.
- વર્ષ 2020 માં, તેણે બેઈજિંગ ઘોષણા સ્વીકાર્યાના 25 વર્ષ પૂર્ણ કર્યા.
- ધ્યેય:
- તે વિશ્વભરમાં યુવાન છોકરીઓના અવાજને સશક્ત બનાવવા અને વધારવા માટે ઉજવવામાં આવે છે.
- 2021 ની થીમ:
- 'ડિજિટલ જનરેશન', અમારી જનરેશન'.
- અભ્યાસ વિશે:
- 'વ્હેન સ્કૂલ્સ શટ': કોવિડ-19ને કારણે શાળા બંધ થવાની જેન્ડર ઈફેક્ટ્સ' શીર્ષકવાળા વૈશ્વિક અભ્યાસ દર્શાવે છે કે શાળા બંધ થવાને કારણે તેની છોકરીઓ અને છોકરાઓ, યુવતીઓ અને પુરુષોને અલગ રીતે અસર થઈ હતી.
- COVID-19 રોગચાળાની ટોચ પર, 190 દેશોમાં 1.6 અબજ વિદ્યાર્થીઓ શાળા બંધ થવાથી પ્રભાવિત થયા હતા.

લિંગ પ્રભાવના ક્ષેત્રો

- સ્થાનિક માંગ:
- ગરીબ પરિવારોના સંદર્ભમાં, ઘરના કામકાજમાં વધારો થવાથી છોકરીઓના ભણતરના ક્લાકો અવરોધાય છે. શિક્ષણમાં છોકરાઓની ભાગીદારી આવક પેદા કરતી પ્રવૃત્તિઓ સુધી મર્યાદિત હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ડિજિટલ વિભાજન:
- ઈન્ટરનેટ-સક્ષમ ઉપકરણોની મર્યાદિત ઍક્સેસ, ડિજિટલ કૌશલ્યોનો અભાવ અને તકનીકી ઉપકરણોના ઉપયોગને પ્રતિબંધિત કરતા સાંસ્કૃતિક ધોરણોના કારણે ઘણા સંદર્ભોમાં છોકરીઓને ડિજિટલ રિમોટ-આધારિત શિક્ષણ પદ્ધતિમાં સામેલ કરવામાં મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો હતો.
- અભ્યાસમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે કોવિડ-19 કટોકટી પહેલા 'ડિજિટલ જેન્ડર ડિવાઈડ' ચિંતાનો વિષય હતો.
- શાળા વળતર દર:
- શાળા વળતર દરો પર આજ સુધી ઉપલબ્ધ મર્યાદિત ડેટા પણ લિંગ અસમાનતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- કેન્યામાં ચાર કાઉન્ટીઓમાં હાથ ધરાયેલા અભ્યાસમાં જાણવા મળ્યું છે કે 2021ની શરૂઆતમાં શાળા ફરી શરૂ થયાના બે મહિના દરમિયાન 16% છોકરીઓ અને 15 થી 19 વર્ષની વયના 8% છોકરાઓ નોંધણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયા.
- આરોગ્ય અસરો:
- શાળા બંધ થવાથી બાળકોના સ્વાસ્થ્ય પર અસર પડી છે, ખાસ કરીને તેમના માનસિક સ્વાસ્થ્ય, સુખાકારી અને સલામતી પર.
- વિશ્વના 15 દેશોમાં, છોકરીઓએ છોકરાઓ કરતાં વધુ તણાવ, ચિંતા અને ડિપ્રેશનની જાણ કરી. LGBTQ શીખનારાઓએ ઉચ્ચ સ્તરના અલગતા અને ચિંતાની જાણ કરી.

લલામણો

- નીતિઓ અને કાર્યક્રમોમાં પરિબળ લિંગ:
- અભ્યાસમાં શિક્ષણ સમુદાયને નબળા અને નબળા સમુદાયોની ઘટતી ભાગીદારી અને શાળામાં પાછા ફરવાના નીચા દર, રોકડ ટ્રાન્સફર અને સગર્ભા છોકરીઓ અને કિશોરો સુધી પહોંચ સહિતને સંબોધવા માટે નીતિઓ અને કાર્યક્રમોમાં લિંગ પરિબળોને સામેલ કરવા આહવાન કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં માતાઓને ચોક્કસ સહાયનો સમાવેશ થાય છે.
- વલણો ટ્રેકિંગ અને વિસ્તરણ નીતિ દરમિયાનગીરીઓ:
- વલણોને ટ્રેક કરવા અને બાળ લગ્ન તેમજ બળજબરીથી લગ્નો અને પ્રથાઓ કે જે છોકરીઓના શિક્ષણ અને આરોગ્યના અધિકારને અસર કરે છે અને તેમની લાંબા ગાળાની સંભાવનાઓને ઘટાડે છે તેને સમાપ્ત કરવા માટે નીતિગત હસ્તક્ષેપોને વિસ્તૃત કરવા માટે સતત પ્રયત્નો કરવાની જરૂર છે.
- 'નો-ટેક' અને 'લો-ટેક' રિમોટ લર્નિંગ સોલ્યુશન્સ:
- 'નો-ટેક' અને 'લો-ટેક' રિમોટ લર્નિંગ સોલ્યુશન્સ શાળાઓને વ્યાપક મનો-સામાજિક સહાય પૂરી પાડવાના પગલાં સાથે ડેટા દ્વારા સહભાગિતા પર દેખરેખ રાખવા માટે જરૂરી છે.

5 રાજ્યોના મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ માટે USOF યોજના

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય કેબિનેટે પાંચ રાજ્યો- આંધ્રપ્રદેશ, છત્તીસગઢ, ઝારખંડ, મહારાષ્ટ્ર અને ઓડિશાના મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓમાંથી અસ્પૃશ્ય ગામડાઓમાં 4G આધારિત મોબાઈલ સેવાઓની જોગવાઈ માટે યુનિવર્સલ સર્વિસ ઓબ્લિગેશન ફંડ/Universal Service Obligation Fund (USOF) યોજનાને મંજૂરી આપી છે.
- નીતિ આયોગના મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ કાર્યક્રમનો હેતુ દેશભરના 112 ઓછા વિકસિત જિલ્લાઓનો ઝડપી ગતિએ અસરકારક રીતે વિકાસ કરવાનો છે.

યોજના વિશે

- આ યોજના પાંચ રાજ્યોના 44 મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓમાં 7,287 ગામડાઓમાં 4G આધારિત મોબાઈલ સેવાઓ પૂરી પાડવાની કલ્પના કરે છે. તે Universal Service Obligation Fund- USOF દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવશે.
- આનાથી આત્મનિર્ભરતા, શીખવાની સુવિધા, માહિતી અને જ્ઞાનનો પ્રસાર, કૌશલ્ય અપગ્રેડેશન અને વિકાસ, ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ માટે ઉપયોગી ડિજિટલ કનેક્ટિવિટી, ઈ-ગવર્નન્સ પહેલ, સાહસો અને ઈ-કોમર્સ સુવિધાઓ વગેરેને પ્રોત્સાહન મળશે.
- તે સ્થાનિક ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપીને અને આત્મનિર્ભર ભારત વગેરેના ઉદ્દેશ્યોને પરિપૂર્ણ કરીને ડિજિટલ ઈન્ડિયાના વિઝનને હાંસલ કરવા માંગે છે.

યુનિવર્સલ સર્વિસ ઓબ્લિગેશન ફંડ (USOF)

- USOF વિશે:
- USOF એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે ગ્રામીણ અને દૂરના વિસ્તારોમાં લોકો આર્થિક રીતે વાજબી ભાવે ગુણવત્તાયુક્ત માહિતી અને સંચાર તકનીક સેવાઓની સાર્વત્રિક બિન-ભેદભાવ વિનાની ઍક્સેસ ધરાવે છે.
- તેની સ્થાપના વર્ષ 2002માં સંચાર મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
- તે એક નોન-લેપ્સ ફંડ છે, એટલે કે, લક્ષ્યાંક નાણાકીય વર્ષ હેઠળ ન ખર્ચાયેલી રકમ સમાપ્ત થતી નથી અને તે પછીના વર્ષોના ખર્ચ માટે વપરાય છે.
- આ ભંડોળના તમામ ક્રેડિટને સંસદીય મંજૂરીની જરૂર છે અને ભારતીય ટેલિગ્રાફ (સુધારા) અધિનિયમ, 2003 હેઠળ વૈધાનિક પીઠબળ ધરાવે છે.

- ઉદ્દેશ્ય:
- આર્થિક: નેટવર્ક વિસ્તરણ અને ICT સેવાઓનો પ્રચાર.
- સામાજિક: એક્સેસ ગેપને પૂરો કરીને અન્ડરસર્વિસ અને અન્ડરસર્વિસ સેક્ટર/જૂથોને મુખ્ય પ્રવાહમાં લાવવા.
- રાજકીય: માહિતી દ્વારા નાગરિકોને તેમના રાજકીય અધિકારોનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ બનાવવા.
- બંધારણીય: લક્ષિત સબસિડી અને રાષ્ટ્રીય સંસાધનોની વાજબી ફાળવણી (સંયુક્ત USO લેવી) દ્વારા દૂરસંચાર/ડિજિટલ ક્રાંતિના લાભોનું સમાન વિતરણ.
- મહત્વ:
- ગ્રામીણ વિસ્તારો માટે વિલેજ પબ્લિક ટેલિફોન (VPT), રૂરલ કોમ્યુનિટી ફોન (RCP), રૂરલ હાઉસહોલ્ડ ટેલિફોન (RDEL) અને મોબાઇલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.
- દૂરસ્થ અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં પરવડે તેવી ટેલિકોમ્યુનિકેશન સેવાઓની એક્સેસ સાથે, તે શહેરી સ્થળાંતરને રોકવામાં અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રોજગારીની તકો સુનિશ્ચિત કરવામાં મદદ કરી શકે છે .
- ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ICT સેવાઓની જાગૃતિ અને ગ્રામીણ લોકોની ભાગીદારીથી આરોગ્ય, શિક્ષણ વગેરે સંબંધિત સુવિધાઓને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદ મળશે.
- આ ગ્રામીણ બિઝનેસ પ્રોસેસ આઉટસોર્સિંગ (BPO-ગ્રામીણ) અને ગ્રામીણ નોલેજ પ્રોસેસ આઉટસોર્સિંગ (KPO-ગ્રામીણ) ની વૃદ્ધિને સુનિશ્ચિત કરી શકે છે .
- યુનિવર્સલ સર્વિસ ઓબ્લિગેશન ફંડ (USOF) એ ગ્રામીણ વસ્તીના સામાજિક વિકાસને ધ્યાનમાં રાખીને સરકારી યોજનાઓના લાભોને વિસ્તારવા માટેનું યોગ્ય સાધન પણ માનવામાં આવે છે.

સંબંધિત યોજનાઓ

- ભારતનેટ પ્રોજેક્ટ
- રાષ્ટ્રીય બ્રોડબેન્ડ ગુંબેશ
- આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓ માટે સબમરીન કેબલ કનેક્ટિવિટી પ્રોજેક્ટ
- નેશનલ ઓપ્ટિકલ ફાઇબર નેટવર્ક
- ડિજિટલ ઈન્ડિયા
- 'રાષ્ટ્રીય ડિજિટલ સંચાર નીતિ 2018

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) USOF યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. નીતિ આયોગના મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓ કાર્યક્રમનો હેતુ દેશભરના 112 ઓછા વિકસિત જિલ્લાઓનો ઝડપી ગતિએ અસરકારક રીતે વિકાસ કરવાનો છે.
 2. આ યોજના પાંચ રાજ્યોના 44 મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓમાં 7,287 ગામડાઓમાં 4G આધારિત મોબાઇલ સેવાઓ પૂરી પાડવાની કલ્પના કરે છે.
 3. તે સ્થાનિક ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપીને અને આત્મનિર્ભર ભારત વગેરેના ઉદ્દેશ્યોને પરિપૂર્ણ કરીને ડિજિટલ ઈન્ડિયાના વિઝનને હાંસલ કરવા માંગે છે.
 4. તેની સ્થાપના વર્ષ 2002માં સંચાર મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4
- 2) કોવિડ-19ને કારણે લિંગ સમાનતામાં જોખમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. COVID-19 રોગચાળાની ટોચ પર, 190 દેશોમાં 1.6 અબજ વિદ્યાર્થીઓ શાળા બંધ થવાથી પ્રભાવિત થયા હતા.
 2. 'નો-ટેક' અને 'લો-ટેક' રિમોટ લર્નિંગ સોલ્યુશન્સ શાળાઓને વ્યાપક મનો-સામાજિક સહાય પૂરી પાડવાના પગલાં સાથે ડેટા દ્વારા સહભાગિતા પર દેખરેખ રાખવા માટે જરૂરી છે.
 3. અભ્યાસમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે કોવિડ-19 કટોકટી પહેલા 'ડિજિટલ જેન્ડર ડિવાઇડ' ચિંતાનો વિષય હતો.
 4. શાળા વળતર દરો પર આજ સુધી ઉપલબ્ધ મર્યાદિત ડેટા પણ લિંગ અસમાનતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4
- 3) સ્વચ્છ સર્વેક્ષણ 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. આરખંડને બીજી વખત "અર્બન લોકલ બોડીઝ કેટેગરીમાં" સ્વચ્છ રાજ્યનો એવોર્ડ મળ્યો.
 2. આ મિશન હેઠળ તમામ ગંદા પાણીને જળાશયોમાં છોડતા પહેલા તેને યોગ્ય રીતે ટ્રીટ કરવામાં આવશે અને સરકાર તેના મહત્તમ પુનઃઉપયોગને પ્રાથમિકતા આપવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે.
 3. SBM-U 2.0, જે 2021-22ના બજેટમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું, તે SBM-Uના પ્રથમ તબક્કાનું ચાલુ છે.
 4. ગાર્બેજ ફ્રી સિટીઝના સ્ટાર રેટિંગ પ્રોટોકોલ હેઠળ, 9 શહેરોને 5-સ્ટાર શહેર તરીકે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે 143 શહેરોને 3-સ્ટાર તરીકે પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા હતા.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

4) પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પાઈપથી પીવાનું પાણી, વીજળી કનેક્શન, LPG ગેસ કનેક્શન જેવી વિવિધ સરકારી સુવિધાઓના સંકલન માટે પણ પ્રયાસો કરવામાં આવશે.
2. સ્વચ્છ ભારત મિશન-ગ્રામીણ (SBM-G), MANREGA અથવા ભંડોળના અન્ય કોઈ સમર્પિત સ્ત્રોત સાથે સંકલન દ્વારા શૈયાલયના નિર્માણ માટે સહાય મેળવવામાં આવશે.
3. માર્ચ 2022ના અંત સુધીમાં તમામ ગ્રામીણ પરિવારો, જેઓ બેઘર છે અથવા કચ્છમાં અથવા જર્જરિત મકાનોમાં રહે છે, તેમને પાયાની સુવિધાઓ સાથે પાકું ઘર પૂરું પાડવું.
4. સ્વચ્છ રસોઈ જગ્યા સાથે ઘરનું લઘુત્તમ કદ 25 ચોરસ મીટર (20 ચોરસ મીટરથી) સુધી વધારવામાં આવ્યું છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

5) ઘરેલું કામદારો પર અખિલ ભારતીય સર્વે વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. કેન્દ્રીય શ્રમ અને રોજગાર મંત્રીએ ઘરેલું કામદારો પર પ્રથમ અખિલ ભારતીય સર્વેક્ષણ શરૂ કર્યું.
2. સ્વતંત્ર ભારતમાં આવો રાષ્ટ્રવ્યાપી સર્વે પ્રથમવાર હાથ ધરવામાં આવી રહ્યો છે અને લગભગ એક વર્ષમાં તે પૂર્ણ થશે.
3. સર્વેક્ષણના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય સ્તરે ઘરેલું કામદારોની સંખ્યા/ગુણોત્તરનો અંદાજ કાઢવો.
4. તે ભારતના 37 રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના 742 જિલ્લાઓમાં 1.5 લાખ પરિવારોને આવરી લેશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

6) SBI Ecowrap રિપોર્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. SBI એ ત્રણ કૃષિ કાયદાઓ પાછી ખેંચવાની પૃષ્ઠભૂમિમાં તેનો અહેવાલ પ્રકાશિત કર્યો.
2. MSP ને નેશનલ એગ્રીકલ્ચર માર્કેટ (eNAM) પરની હરાજીની ફ્લોર પ્રાઈસમાં રૂપાંતરિત કરવી જોઈએ.
3. ખેડૂતો જે માંગ કરી રહ્યા છે તે લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ (MSP)ને બદલે ભાવ ગેરંટી સ્વરૂપે, સરકાર 5 વર્ષના સમયગાળા માટે “કવોન્ટિટી ગેરંટી કલમ”ની ખાતરી કરી શકે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

7) INS વિશાખાપટ્ટનમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ જહાજને ભારતમાં બનાવવામાં આવનાર મહત્વપૂર્ણ શક્તિશાળી યુદ્ધ જહાજોમાંનું એક ગણી શકાય.
2. આ જહાજમાં અત્યાધુનિક શસ્ત્રો તેમજ સપાટીથી સપાટી પર પ્રહાર કરતી મિસાઈલો અને સપાટીથી હવામાં પ્રહાર કરતી મિસાઈલોનો સમાવેશ થાય છે.
3. યુદ્ધ જહાજને પરમાણુ, જૈવિક અને રાસાયણિક (NBC) યુદ્ધ પરિસ્થિતિઓ હેઠળ લડવા માટે પણ ડિઝાઈન કરવામાં આવ્યું છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

8) ‘Health Care Equity in Urban India ‘ રિપોર્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ગરીબો પર ભારે નાણાકીય બોજ છે અને આરોગ્ય સંભાળમાં શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા ઓછું રોકાણ છે.
2. ભારતના ત્રીજા ભાગના લોકો હવે શહેરી વિસ્તારોમાં રહે છે.
3. આ સેગમેન્ટ 1960માં લગભગ 18% થી 2001માં 28.53% અને 2019માં 34% સુધી ઝડપી વૃદ્ધિ નોંધાવી રહ્યું છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

9) ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. કેન્દ્રીય પર્યાવરણ મંત્રાલયની 2006ની સૂચના મુજબ, શેડ્યૂલ હેઠળ આવતા આ પ્રોજેક્ટ્સ માટે પર્યાવરણ મંજૂરી ફરજિયાત હતી.
2. UPEIDA એ 2006ની સૂચનાના આધારે ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ માટે પર્યાવરણીય મંજૂરી મેળવી હતી.
3. ગંગા એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ એ ગ્રીનફિલ્ડ 6-લેન એક્સપ્રેસવે પ્રોજેક્ટ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

10) ગ્લોબલ સ્ટેટ ઓફ ડેમોક્રેસી રિપોર્ટ 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વર્ષ 2000 થી , ભારત મધ્ય-સ્તરની કામગીરી કરનાર લોકશાહીની શ્રેણીમાં આવે છે.
2. ટકાઉ વિકાસ તરફ લક્ષી પ્રતિભાવશીલ, સમાવિષ્ટ, જવાબદાર અને પારદર્શક સંસ્થાઓની રચના કરીને આ કરી શકાય છે.
3. નિરંકુશતાના સંકટથી પ્રભાવિત દેશોની સંખ્યાના સંદર્ભમાં વર્ષ 2020 એ સૌથી ખરાબ પ્રદર્શન નોંધ્યું છે.
4. રાજકીય અથવા નાગરિક સુધારણા હાથ ધરવા અથવા નવો સામાજિક કરાર વિકસાવવાની જરૂર છે કારણ કે તે લોકો અને વર્તમાન સરકારોની ઈચ્છાઓને અનુરૂપ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

11) એન્ટિમાઈક્રોબાયલ પ્રતિકાર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વર્ષ 2021 માટે WAAW ની થીમ “જાગૃતિ ફેલાઓ પ્રતિરોધ રોકી” (Spread Awareness, Stop Resistance) છે.
2. આના કારણે પ્રમાણભૂત સારવાર બિનઅસરકારક બની જાય છે, ચેપ ચાલુ રહે છે અને અન્ય લોકોમાં ફેલાઈ શકે છે.
3. સૂક્ષ્મજીવો કે જે એન્ટિમાઈક્રોબાયલ પ્રતિકાર વિકસાવે છે તેને ક્યારેક “સુપરબગ્સ” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
4. વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગનાઈઝેશન (WHO) દ્વારા ટોચના 10 વૈશ્વિક સ્વાસ્થ્ય જોખમોમાંના એક તરીકે AMRની ઓળખ કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

12) પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના (PMGKAY) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. PMGKAY યોજનાનો તબક્કો 5 ડિસેમ્બર 2021થી શરૂ થશે અને માર્ચ 2022માં સમાપ્ત થશે.
2. અત્યાર સુધીમાં, વિભાગે રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને લગભગ 600 LMT અનાજની ફાળવણી કરી છે.
3. આ યોજના હેઠળ, સરકારે NFSA ના લગભગ 80 કરોડ લાભાર્થીઓને પ્રતિ માસ 5 કિલોગ્રામના સ્કેલ પર વધારાના મફત અનાજ (ચોખા/ઘઉં)નું વિતરણ શરૂ કર્યું.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

13) નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે-5 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. NFHS-5 અનુસાર, શહેરી વિસ્તારોમાં 1.1% મહિલાઓ અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં 1.7% મહિલાઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી.
2. ભારત NFHS-5માં કુલ પ્રજનન દર (total fertility rate-TFR) 2.0 સુધી પહોંચી ગયું છે, જ્યારે NFHS-4માં તે 2.2 હતું.
3. એકંદરે, 18-49 વર્ષની વયની 34.8% પરિણીત મહિલાઓએ વૈવાહિક હિંસાનો અનુભવ કર્યો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

14) આધાર 2.0 વર્કશોપ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વર્કશોપનો ઉદ્દેશ્ય સરકાર દ્વારા શરૂ કરાયેલા મુખ્ય સુધારાઓ અને યોજનાઓમાં ડિજિટલ ઓળખની પહોંચનું વિશ્લેષણ કરવાનો છે.
2. તેનો હેતુ સામાજિક અને નાણાકીય બંને રીતે સાર્વત્રિક સમાવેશ હાંસલ કરવા માટે ડિજિટલ ઓળખના વિવિધ પાસાઓને જોવાનો છે.
3. ક્રિટિકલ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ: આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ અને ડીપ લર્નિંગ ટેકનિકનો ઉપયોગ કરીને આધારમાં બાયોમેટ્રિક્સને સુધારી શકાય છે.
4. બ્લોકચેન આધારિત ટેકનોલોજીઓ અને એપ્લિકેશન્સ તેમજ બેંકિંગ સેક્ટરમાં આધાર અને આ નવી ટેકનોલોજીઓની અસરની શોધ કરવી જોઈએ.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

15) પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. યોજનાનો ચોથો તબક્કો હાલમાં જુલાઈ-નવેમ્બર 2021 માટે કાર્યરત છે.
2. PMGKAY 4 હેઠળ વિતરણનું કાર્ય હાલમાં ચાલી રહ્યું છે અને રાજ્યો/ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાંથી ઉપલબ્ધ અહેવાલો મુજબ, 93.8% અનાજની ફાળવણી કરવામાં આવી છે.
3. સરકાર PMGKAY તબક્કા I-V માં આશરે રૂ. 2.60 લાખ કરોડ ખર્ચ કરશે.
4. PMGKAY-V પાસે અંદાજે રૂ. 53344.52 કરોડની વધારાની ખાધ સબસિડી હશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

16) વૈશ્વિક પોષણ અહેવાલ, 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. અસંતુલિત આહાર અને કુપોષણને સમાપ્ત કરવા માટે પ્રયત્નો અને નાણાકીય રોકાણોની જરૂર છે.
2. વર્ષ 2013માં આયોજિત પ્રથમ 'ન્યુટ્રિશન ફોર ગ્રોથ ઈનિશિયેટિવ સમિટ' (N4G) પછી તેની કલ્પના કરવામાં આવી હતી.
3. ભારત એવા 105 દેશોમાંનો એક છે જે ટૂંક સમયમાં જ ચાર્લ્ડહુડ ઓવરવેઈટનું લક્ષ્ય હાંસલ કરશે.
4. વેસ્ટિંગ એ એવા બાળકોનો ઉલ્લેખ કરે છે જેમનું વજન તેમની ઊંચાઈ માટે ઓછું હોય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

17) માન્યતા યોજના (Accreditation Scheme) નું ઈ-પોર્ટલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ પોર્ટલનું લોન્ચિંગ માઈનિંગ બ્લોક્સ શોધવા માટેની એપ્લિકેશન પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવામાં મદદ કરે છે.
2. તે કોલસાની હરાજી દરમિયાન પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરવામાં પણ મદદ કરશે.
3. ભારતીય ભૂસ્તરશાસ્ત્રીય સર્વેક્ષણ દ્વારા ખનિજ ખાણકામ માટે 52 બ્લોક મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

18) ભારત ગૌરવ યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ યોજના હેઠળ ખાનગી ટૂર ઓપરેટરો રેલવે પાસેથી લીઝ પર ટ્રેનો લઈ શકે છે અને આ ટ્રેનોને તેમની પસંદગીના કોઈપણ સર્કિટ પર ચલાવી શકે છે.
2. ખાનગી ઓપરેટરોને પણ ટ્રેનના રૂટ, ભાડા અને સેવાઓની ગુણવત્તા નક્કી કરવાની સ્વતંત્રતા મળશે.
3. આ હેતુ માટે, રેલવેએ 3033 ICF કોચ રાખ્યા છે, જે લગભગ 150 ટ્રેનોની સમકક્ષ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

19) રિવર સિટીઝ એલાયન્સ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. જલ શક્તિ મંત્રાલયે આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય સાથે મળીને River Cities Alliance (RCA) શરૂ કર્યું છે.
2. તે ભારતમાં નદી કિનારે આવેલા શહેરોના ટકાઉ સંચાલન માટે ભારતમાં સમર્પિત ફોરમ છે.
3. જોડાણની શરૂઆત ગંગા તટપ્રદેશના શહેરોથી થઈ હતી.
4. National Mission for Clean Ganga- NMCG અને National Institute for Urban Affairs- NIUA RCA શરૂ કરવા માટે સંલગ્ન છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

20) ભારતનો કુલ પ્રજનન દર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આંકડાઓ ' કુલ પ્રજનન દર ' (TFR: સ્ત્રી દીઠ બાળકોની સરેરાશ સંખ્યા)ના સંદર્ભમાં ઘટી રહેલા વલણને દર્શાવે છે.
2. કુલ પ્રજનન દર (TFR) એ સ્ત્રીના જીવનકાળ દરમિયાન કુલ કેટલાં બાળકો હોય છે અથવા થવાની સંભાવના હોય છે તેનો ઉલ્લેખ કરે છે.
3. મહિલા દીઠ આશરે 2.1 બાળકોના TFRને 'રિપ્લેસમેન્ટ લેવલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
4. દાયકાઓથી ચાલતા કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમને કારણે 'કુલ પ્રજનન દર' 2015-16માં નોંધાયેલા 2.2 થી ઘટીને આ વર્ષે 2.0 થયો છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

21) Supporting Andhra's Learning Transformation (SALT) પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ત્રણથી છ વર્ષની વયજૂથના 10 લાખ બાળકો આંગણવાડીઓમાં નોંધાયા છે.
2. તે પાંચ વર્ષનો પરિણામલક્ષી કાર્યક્રમ છે, જેના માટે વિશ્વ બેંક મુખ્ય લક્ષ્યો હાંસલ કર્યા પછી ભંડોળ બહાર પાડી રહી છે.
3. આ પ્રોજેક્ટ આંધ્રપ્રદેશને સરકારી શાળાઓને વાઈબ્રન્ટ સંસ્થાઓમાં પરિવર્તિત કરવાના તેના વિઝનને પરિપૂર્ણ કરવામાં મદદ કરશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

22) રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશીપ તાલીમ યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ અંતર્ગત ઉદ્યોગ અને વ્યાપારી સંસ્થાઓ લગભગ 9 લાખ એપ્રેન્ટિસને તાલીમ આપશે.
2. સરકારે આગામી પાંચ વર્ષ માટે લગભગ 3,000 કરોડ રૂપિયાના ખર્ચને પણ મંજૂરી આપી છે.
3. તેનો હેતુ 'on the job work exposure' પ્રદાન કરીને ભારતીય યુવાનોની રોજગાર ક્ષમતા વધારવાનો છે.

(A) 1,2

(B) 2,3

(C) 1,3

(D) 1,2, અને 3

23) સંકલિત આદેશ અને નિયંત્રણ કેન્દ્ર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સ્માર્ટ સિટી પરિયોજનાનો ઉદ્દેશ્ય 100 નાગરિક મૈત્રીપૂર્ણ અને આત્મનિર્ભર શહેરી વસાહતો વિકસાવવાનો છે.
2. આ ICCCs અધિકારીઓને વાસ્તવિક સમયમાં વિવિધ સુવિધાઓની સ્થિતિ પર દેખરેખ રાખવા સક્ષમ બનાવવા માટે રચાયેલ છે.
3. અત્યાર સુધીમાં આ ICCC 69 શહેરોમાં કાર્યરત છે.
4. અગરતલા, ઈન્દોર અને વડોદરા આ કેન્દ્રોના ટકાવ વ્યવસાય માટે શ્રેષ્ઠ મોડલ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3

(B) 2,3,4

(C) 1,2,4

(D) 1,2,3 અને 4

24) મહિલાઓ સંબંધિત આંકડા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 20-24 વર્ષની વયની મહિલાઓનો હિસ્સો જેમણે 18 વર્ષની વય પહેલાં લગ્ન કર્યા હતાં તે છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં 27% થી ઘટીને 23% થઈ ગયા છે.
2. રાજસ્થાન, મધ્યપ્રદેશ અને હરિયાણામાં યુવા લગ્નોના પ્રમાણમાં સૌથી મોટો ઘટાડો જોવા મળ્યો છે.
3. 2015-16માં 53%ની સરખામણીએ 2019-21માં 15-49 વર્ષની વયની 57% સ્ત્રીઓમાં એનિમિયા જોવા મળ્યો હતો.
4. મોટા રાજ્યોમાં, એનિમિયા ધરાવતી સ્ત્રીઓની સૌથી વધુ સંખ્યા પશ્ચિમ બંગાળમાં અને સૌથી ઓછી કેરળમાં નોંધાઈ હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3

(B) 2,3,4

(C) 1,2,4

(D) 1,2,3 અને 4

25) મનરેગા યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. મનરેગા એ ભારતીય શ્રમ કાયદો અને સામાજિક સુરક્ષા માપદંડ છે, જેનો હેતુ 'કામ કરવાના અધિકાર'ની ખાતરી આપવાનો છે.
2. આ કાયદો 23 ઓગસ્ટ 2005ના રોજ તત્કાલિન વડાપ્રધાન ડૉ. મનમોહન સિંહની સરકાર હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.
3. તાજેતરમાં, નાણાં મંત્રાલયે વચગાળાના પગલા તરીકે આ યોજના માટે 10,000 કરોડ રૂપિયાની વધારાની રકમ ફાળવી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2

(B) 2,3

(C) 1,3

(D) 1,2, અને 3

આર્થિક સમૃદ્ધિ, સામાજિક પ્રતિષ્ઠા સલામત નોકરીની સંયુક્ત કારકિર્દી એટલે જ ગુજરાત સરકાર

કેશ કોર્ષ

સ્પેશિયલ બેચ

2-12-2021

સવારે 8 થી 12:30

ફ્રી કેમો લેકચર

મિનસચિવાલય

સંપૂર્ણ અભ્યાસક્રમ ની તૈયારી

-: વિષયો :-

ગુજરાતનો ઇતિહાસ અને વારસો

અંગ્રેજી વ્યાકરણ / ગુજરાતી વ્યાકરણ

બંધારણ / જાહેર વહીવટ

ગણિત / તર્કશક્તિ / કમ્પ્યુટર

સામાન્ય વિજ્ઞાન / કરંટ અફેર્સ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

84695-01110 / 84696-01110

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

127 RBS COMPLEX,
ઓ.કે. કોલેજ ની સામે,
આશ્રમ રોડ

અમદાવાદ

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

જળવાયુ પરિવર્તન: જર્મનીએ ભારતની સહાય માટે 1.2 બિલિયન યુરોની જાહેરાત કરી

- ક્લાઈમેટ ચેન્જ સામે ભારતની લડાઈના સમર્થનમાં જર્મનીએ ભારતને આશરે 1.2 બિલિયન યુરોની નવી વિકાસ પ્રતિબદ્ધતાઓની જાહેરાત કરી છે.
- આ ફંડનો ઉપયોગ સ્વચ્છ ઊર્જા પર સહકાર માટે પણ કરવામાં આવશે.
- જર્મનીના આર્થિક સહકાર અને વિકાસ મંત્રાલયના પ્રતિનિધિમંડળની મુલાકાત દરમિયાન આ સહાયની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

ભારત-જર્મન સહયોગ

- ભારત-જર્મન સહકાર ચાર મુખ્ય પ્રવાહો પર આધારિત છે, એટલે કે, શહેરીકરણ, આબોહવા પરિવર્તન, લોકશાહી અને સમાજ પર દબાણ અને કુદરતી સંસાધનોનો અવલંકન.
- જર્મની હાલમાં ભારત સાથે નીચેના ક્ષેત્રોમાં કામ કરી રહ્યું છે:
- ઊર્જા (€5.08 બિલિયન)
- ટકાઉ શહેરી વિકાસ (€3.16 બિલિયન)
- કુદરતી સંસાધનો અને કૃષિનું સંચાલન (€435 મિલિયન)
- આરોગ્ય અને સામાજિક સુરક્ષા (€568 મિલિયન).

તેની પ્રતિબદ્ધતાઓના ભાગરૂપે, જર્મનીએ નીચેની ક્ષણવણી કરી

- ઊર્જા માટે €713 મિલિયન
- શહેરી વિકાસ માટે €409 મિલિયન
- કૃષિવિજ્ઞાન અને કુદરતી સંસાધનો માટે €90 મિલિયન.

જળવાયુ પરિવર્તન પર ભારત અને જર્મની

- વૈશ્વિક ગ્રીનહાઉસ ગેસમાં ભારત અને જર્મનીનો હિસ્સો લગભગ 9% છે. આમ, કડક આબોહવા તટસ્થતા નીતિ જ આગળ વધવાનો એકમાત્ર રસ્તો છે. જર્મનીએ 2045 સુધીમાં આબોહવા તટસ્થતા સુધી પહોંચવા માટે તેની આબોહવા મહત્વાકાંક્ષા અને ધ્યેયમાં વધારો કર્યો છે. તે 1990ની સરખામણીમાં, ઊર્જા અને ઉદ્યોગ ક્ષેત્રોમાં અનુક્રમે 77 ટકા અને 58 ટકા ઉત્સર્જન ઘટાડવા માંગે છે. બીજી તરફ, ભારતનું

લક્ષ્ય 2070 સુધીમાં નેટ-ઝીરો ઉત્સર્જન હાંસલ કરવાનું છે. COP26માં, બંને દેશો કોલસાની શક્તિને અવિરતપણે સમાપ્ત કરવા સંમત થયા હતા. ભારતે પહેલેથી જ 50 ગીગાવોટ (GW) કોલસાના પ્લાન્ટની ઓળખ કરી છે જે 2027 સુધીમાં નિવૃત્ત થઈ જશે.

5મી વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓન ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (WCDM): મુખ્ય મુદ્દાઓ

- રક્ષા મંત્રી રાજનાથ સિંહે 24 નવેમ્બર, 2021ના રોજ “ 5મી વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓન ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (WCDM)”નું વર્ચ્યુઅલ રીટે ઉદ્ઘાટન કર્યું.
- કોન્ફરન્સનું ઉદ્ઘાટન કરતાં મંત્રીએ કહ્યું કે ભારતીય સશસ્ત્ર દળોએ વારંવાર દર્શાવ્યું છે કે તેઓ કુદરતી અથવા માનવસર્જિત આફતો વચ્ચે ભેદ રાખ્યા વિના ભારતના ભાગીદારોની સંભાળ રાખે છે અને તેમની સાથે ઊભા છે.
- તેમણે સાગર (SAGAR – Security and Growth for All in the Region) દ્વારા સંક્ષિપ્તમાં હિંદ મહાસાગર માટેના ભારતના વિઝનને પુનરોચ્ચાર કર્યો.

‘સાગર’માં અલગ અને આંતર-સંબંધિત બંને ઘટકોનો સમાવેશ થાય છે જેમ કે

- દરિયાકાંઠાના રાજ્યો વચ્ચે આર્થિક અને સુરક્ષા સહયોગને ગાઢ બનાવવો
- જમીન અને દરિયાઈ વિસ્તારોનું રક્ષણ કરવાની ક્ષમતા વધારવી
- ટકાઉ પ્રાદેશિક વિકાસ અને વાદળી અર્થવ્યવસ્થા તરફ કામ કરવું
- ચાંચિયાગીરી, આતંકવાદ અને કુદરતી આફતો જેવા બિન-પરંપરાગત જોખમોનો સામનો કરવા માટે સામૂહિક પગલાંને પ્રોત્સાહન આપવું.

IOR માં ભારતની સહાય

- ભારતે 2015માં ચમનમાં “ઓપરેશન રાહત” હાથ ધર્યું હતું, જે તાજેતરના વર્ષોમાં હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્ર (IOR) માં નોંધપાત્ર આપત્તિ રાહત મિશન પૈકીનું એક હતું. આ ઓપરેશનમાં ભારતે 6700 થી વધુ લોકોને બચાવ્યા, જેમાં

40 અન્ય દેશોના 1940 થી વધુ નાગરિકો સામેલ હતા. ભારતે શ્રીલંકામાં 2016ના ચક્રવાત, ઈન્ડોનેશિયામાં 2019નો ભૂકંપ, જાન્યુઆરી 2020માં મેડાગાસ્કરમાં આવેલા પૂર અને લેન્ડફોલ અને મોઝામ્બિકમાં ચક્રવાત ઇદાઈ દરમિયાન પણ સહાય પૂરી પાડી હતી. ઓગસ્ટ 2020માં મોરેશિયસમાં ઓઈલ સ્પીલ તેમજ સપ્ટેમ્બર 2020માં શ્રીલંકામાં ઓઈલ ટેન્કરમાં લાગેલી આગ દરમિયાન ભારતે ઝડપથી પ્રતિક્રિયા આપી હતી.

5મી વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓન ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (WCDM)

- આ કોન્ફરન્સનું આયોજન IIT દિલ્હી ખાતે 24-27 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન કરવામાં આવી રહ્યું છે. તે “Technology, Finance and Capacity for Building Resilience to Disasters in the context of COVID-19” થીમ હેઠળ આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે. આ કોન્ફરન્સ Disaster Management Initiatives & Convergence Society (DMICS) ની પહેલ છે.

ધરતીકંપ

- તાજેતરમાં મ્યાનમાર-ભારત સરહદી વિસ્તારમાં 6.1ની તીવ્રતાનો સુપરફિસિયલ અને શક્તિશાળી ભૂકંપ આવ્યો હતો.

ભૂકંપ

- સાદા શબ્દોમાં, ધરતીકંપ એ પૃથ્વીના કંપનનો ઉલ્લેખ કરે છે. આ એક કુદરતી ઘટના છે, જેમાં પૃથ્વીની અંદરથી ઉર્જા મુક્ત થવાને કારણે તરંગો ઉત્પન્ન થાય છે, જે બધી દિશામાં ફેલાય છે અને પૃથ્વીને કંપાય છે.
- ધરતીકંપથી ઉત્પન્ન થતા તરંગોને સિસ્મિક તરંગો કહેવામાં આવે છે, જે પૃથ્વીની સપાટી પર ફરે છે અને ‘Seismographs’ વડે માપવામાં આવે છે.
- પૃથ્વીની સપાટીની નીચેની જગ્યા જ્યાં ધરતીકંપનું કેન્દ્ર હોય છે તેને Hypocenter કહેવામાં આવે છે અને પૃથ્વીની સપાટીની ઉપરની જગ્યા જ્યાં ધરતીકંપના તરંગો પ્રથમ પહોંચે છે તેને Epicenter કહેવામાં આવે છે.
- ભૂકંપના પ્રકાર: ફોલ્ટ ઝોન, ટેકટોનિક ધરતીકંપ, જ્વાળામુખી ધરતીકંપ, માનવ પ્રેરિત ધરતીકંપ.

ભૂકંપ વિતરણ

- વિશ્વનો સૌથી મોટો ધરતીકંપ પટ્ટો, પેરી-પેસિફિક સિસ્મિક પટ્ટો, પેસિફિક મહાસાગરમાં જોવા મળે છે, જ્યાં આપણા ગ્રહના સૌથી મોટા ધરતીકંપના લગભગ 81% થાય છે. તેને “રીંગ ઓફ ફાયર” ઉપનામ મળ્યું છે.

- આ પટ્ટો ટેકટોનિક પ્લેટોની સીમાઓ પર હાજર છે, જ્યાં મોટાભાગની સમુદ્રી પોપડાની પ્લેટો અન્ય પ્લેટોની નીચે ડૂબી રહી છે. આ ‘સબડક્શન ઝોન’માં ધરતીકંપ પ્લેટો વચ્ચેથી સરકવાથી અને પ્લેટોની અંદરથી તૂટવાને કારણે થાય છે.
- અલ્પાઈડ ધરતીકંપનો પટ્ટો (મધ્યમ ખંડીય પટ્ટો) હિમાલય, ભૂમધ્ય અને એટલાન્ટિકમાં જાવાથી સુમાત્રા સુધી વિસ્તરેલો છે.
- આ પટ્ટો વિશ્વના સૌથી મોટા ધરતીકંપોના લગભગ 17% માટે જવાબદાર છે, જેમાં કેટલાક સૌથી વિનાશક પણ છે.
- ત્રીજો મોટો પટ્ટો ડૂબી ગયેલા મધ્ય-એટલાન્ટિક રિજમાં છે. રિજ એ એક વિસ્તાર છે જ્યાં બે ટેકટોનિક પ્લેટો અલગ પડે છે.
- મિડ-એટલાન્ટિક રિજનો મોટાભાગનો ભાગ પાણીની અંદર ઊંડો છે અને માનવ હસ્તક્ષેપથી ઘણો દૂર છે.

ભારતમાં ભૂકંપના જોખમનું મેપિંગ

- તકનીકી રીતે સક્રિય ગણો હિમાલય પર્વતમાળાની હાજરીને કારણે ભારત ભૂકંપની સંભાવના ધરાવતા દેશોમાંનો એક છે.
- ભૂતકાળના ધરતીકંપો અને ટેકટોનિક આંચકાઓના આધારે ભારતને ચાર સિસ્મિક ઝોન (II, III, IV અને V) માં વહેંચવામાં આવ્યું છે.
- ભૂકંપ પહેલાં ભૂકંપની તીવ્રતાના સંદર્ભમાં વિસ્તારને પાંચ પ્રદેશોમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ BIS (Beuro of Indian Standards- BIS) એ પહેલાથી જ બે વિસ્તારોને ચાર સિસ્મિક ઝોનમાં વિભાજિત કરી દીધા છે, જેમાં એકસાથે દેશનો સમાવેશ થાય છે.
- BIS એ સિસ્મિક હેઝાર્ડ નકશા અને કોડ્સ પ્રકાશિત કરવા માટેની સત્તાવાર એજન્સી છે.

સિસ્મિક ઝોન II

- નજીવું નુકસાન સિસ્મિક ઝોન, જ્યાં તીવ્રતા MM (સંશોધિત મર્કલ્લી તીવ્રતા સ્કેલ) ના સ્કેલ પર V થી VI સુધીની છે.

સિસ્મિક ઝોન III

- MM સ્કેલની તીવ્રતા VII ને અનુરૂપ મધ્યમ નુકસાન ઝોન.

સિસ્મિક ઝોન IV

- વધુ નુકસાન સાથેનો ઝોન MM સ્કેલની તીવ્રતા VII ને અનુરૂપ છે.

સિસ્મિક ઝોન V

- ફોલ્ટ સિસ્ટમની હાજરીને કારણે આ પ્રદેશ સૌથી વધુ સિસ્મિકલી સક્રિય છે.
- સિસ્મિક ઝોન V એ ધરતીકંપ માટે સૌથી વધુ સંવેદનશીલ વિસ્તાર છે, જેણે ઐતિહાસિક રીતે દેશના સૌથી મજબૂત ભૂકંપના આંચકા જોયા છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ પ્રદેશોએ 7.0 થી વધુ તીવ્રતાના ભૂકંપ જોયા છે અને તે IX કરતા વધુ તીવ્ર છે.

ભારત, ચીન, પાકિસ્તાનમાં 100 સૌથી પ્રદૂષિત શહેરોમાંથી 94 છે: IQAir

- એર ક્વોલિટી ટ્રેકર “IQAir” અનુસાર, વાયુ પ્રદૂષણ એ વિશ્વભરના લોકો માટે સૌથી મોટા સ્વાસ્થ્ય જોખમોમાંનું એક છે.
- વાયુ પ્રદૂષણ દર વર્ષે લગભગ 7 મિલિયન અકાળ મૃત્યુનું કારણ બને છે. આ મૃત્યુમાંથી 6,00,000 બાળકો છે.
- એકલા અશ્મિભૂત ઇંધણના ઉત્સર્જનને કારણે વાયુ પ્રદૂષણથી વૈશ્વિક અર્થતંત્રને દર વર્ષે \$2.9 ટ્રિલિયનથી વધુનો ખર્ચ થવાનો અંદાજ છે.
- તે ગંભીર પર્યાવરણીય સમસ્યાઓની શ્રેણીમાં પણ યોગદાન આપશે.

હવાની ગુણવત્તા કેવી રીતે નક્કી થાય છે?

- હવાની ગુણવત્તા PM2.5, PM10, ઓઝોન, સલ્ફર ડાયોક્સાઈડ, નાઈટ્રોજન ડાયોક્સાઈડ અને કાર્બન મોનોક્સાઈડ જેવા વાયુ પ્રદૂષકોના સ્તરને જોઈને નક્કી કરવામાં આવે છે.

IQAir ડેટા

- IQAirના ડેટા અનુસાર, 2020માં વિશ્વના 100 સૌથી પ્રદૂષિત શહેરોમાંથી 46 ભારતમાં હતા. ભારત પછી ચીન (42 શહેરો સાથે), પાકિસ્તાન (6 શહેરો સાથે), બાંગ્લાદેશ (4 શહેરો સાથે), ઈન્ડોનેશિયા (1 શહેર સાથે) અને થાઈલેન્ડ (1 શહેર સાથે) આવે છે.
- આ તમામ શહેરોની હવાની ગુણવત્તાનું રેટિંગ PM2.5 50થી ઉપર હતું.
- વિશ્વના ટોચના 10 સૌથી પ્રદૂષિત શહેરોમાંથી 9 ભારતમાં છે.
- 2020માં, ચીનના શિનજિયાંગ પ્રાંતના હોટન શહેરમાં 110.2ની સૌથી ખરાબ સરેરાશ હવાની ગુણવત્તા હતી.

IQAir

- IQAir એ સ્વિસ એર ક્વોલિટી ટેકનોલોજી કંપની છે. તે વાયુજન્ય પ્રદૂષકો સામે રક્ષણ વિકસાવવામાં નિષ્ણાત છે, હવાની સફાઈ ઉત્પાદનો અને હવાની ગુણવત્તાનું નિરીક્ષણ કરે છે. તે AirVisual નું પણ સંચાલન કરે છે, જે રીઅલ-ટાઈમ એર ક્વોલિટી ઇન્ફોર્મેશન પ્લેટફોર્મ છે. તેની સ્થાપના 1963માં મેનફ્રેડ અને ક્લોઝ હેમ્સ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

ઓસ્ટ્રેલિયાએ ‘લા નીના’ (La Nina) સીઝનની શરૂઆતની જાહેરાત કરી

- ઓસ્ટ્રેલિયાના હવામાનશાસ્ત્ર બ્યુરોએ 23 નવેમ્બર 2021ના રોજ જાહેરાત કરી હતી કે પ્રશાંત મહાસાગરમાં સતત બીજા વર્ષે ‘લા નીના’ હવામાનની ઘટના (weather phenomenon) બની છે.
- આ ઘટનાના વિકાસના પરિણામે મધ્ય, ઉત્તર અને પૂર્વ ઓસ્ટ્રેલિયામાં સરેરાશથી વધુ વરસાદ પડશે.
- આ ઘટના ઓસ્ટ્રેલિયામાં ઘઉંની ઉપજમાં વધારો કરી શકે છે.
- સપ્ટેમ્બર 2021માં, ભારતે સાનુકૂળ હવામાનને કારણે સીઝન માટે ઘઉંની આગાહી 17% વધારીને રેકોર્ડ સ્તરની નજીક પહોંચાડી હતી.
- આ વર્ષે, આબોહવા મોડેલો સૂચવે છે કે લા નીના પેટર્ન અલ્પજીવી રહેશે, અને દક્ષિણ ગોળાર્ધના ઉનાળાના અંત સુધી અથવા 2022ની શરૂઆતમાં પાનખર સુધી અમલમાં રહેશે.

લા નીના શું છે? (What Is La Nina?)

- લા નિયા એ સમુદ્રી અને વાતાવરણીય ઘટના છે, જે અલ નીનો (El Nino)ના ઠંડા સમકક્ષ છે. તે વ્યાપક El Nino-Southern Oscillation (ENSO) આબોહવાની પેટર્નનો એક ભાગ છે. લા નિનાની ઘટના સામાન્ય રીતે વિષુવવૃત્તીય પેસિફિક મહાસાગરમાં વધુ ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતો, વધુ વરસાદ અને પ્રમાણમાં ઠંડા સરેરાશ તાપમાન સાથે સંકળાયેલી હોય છે. આ ઘટનાઓ સામાન્ય રીતે લગભગ એક વર્ષ સુધી ચાલે છે.

લા નિના દરમિયાન શું થાય છે?

- લા નિના સમયગાળા દરમિયાન, મધ્ય પેસિફિક મહાસાગરના પૂર્વીય વિષુવવૃત્તીય ભાગમાં દરિયાની સપાટીનું તાપમાન સામાન્ય કરતાં 3-5 °C ઓછું થાય છે.

લા નીનાની અસર

- લા નિના સમગ્ર વિશ્વમાં હવામાન પર ભારે અસર કરે છે, ખાસ કરીને ઉત્તર અમેરિકામાં, તે એટલાન્ટિક અને પેસિફિક વાવાઝોડાની મોસમને પણ અસર કરે છે. તે પેસિફિક મહાસાગરમાં ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતને પણ ઘટાડે છે.

એમેઝોન વનનાબૂદી 15 વર્ષની ટોચે પહોંચી છે

- National Institute for Space Research દ્વારા પ્રકાશિત સત્તાવાર માહિતી અનુસાર, બ્રાઝિલના એમેઝોનના જંગલોમાં વનનાબૂદી 15 વર્ષની ટોચે પહોંચી છે.
- વર્ષ 2020ની સરખામણીમાં 22%નો ઉછાળો આવ્યો છે.
- માહિતી અનુસાર, બ્રાઝિલના એમેઝોને ઓગસ્ટ 2020 અને જુલાઈ 2021 વચ્ચે 13,235 ચોરસ કિલોમીટર વરસાદી જંગલો ગુમાવ્યા છે.
- આ આંકડો 2006 પછી સૌથી વધુ હતો.

એમેઝોન વરસાદી જંગલ (Amazon Rainforest)

- એમેઝોનરેઈનફોરેસ્ટ એ એમેઝોન બાયોમમાં સ્થિત ભેજવાળી પહોળી પાંદડાવાળી ઉષ્ણકટિબંધીય વરસાદી જંગલ છે. તે દક્ષિણ અમેરિકામાં મોટાભાગના એમેઝોન બેસિનને આવરી લે છે. આ બેસિનનો વિસ્તાર 7,000,000 ચોરસ કિમી છે. આ વિસ્તારનો 5,500,000 ચોરસ કિલોમીટર વરસાદી જંગલોથી આવરી લેવામાં આવ્યો છે. આ પ્રદેશમાં નવ દેશોના પ્રદેશોનો સમાવેશ થાય છે. મોટા ભાગનું જંગલ (60 ટકા) બ્રાઝિલમાં છે. તે પછી પેરુ 13% અને કોલંબિયા 10% પર છે. નાના જંગલો બોલિવિયા, ગયાના, એક્વાડોર, સુરીનામ, ફ્રેન્ચ ગુયાના અને વેનેઝુએલામાં છે. એમેઝોન પૃથ્વીના બાકીના વરસાદી જંગલોના અડધાથી વધુનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. તે ઉષ્ણકટિબંધીય વરસાદી જંગલોનો સૌથી મોટો અને સૌથી વધુ જૈવવિવિધ માર્ગ ધરાવે છે, જેમાં 390 અબજ વ્યક્તિગત વૃક્ષો 16,000 પ્રજાતિઓમાં વહેંચાયેલા છે.

એમેઝોનના જંગલોની લણણી (Deforestation of Amazon)

- એમેઝોનમાં વનનાબૂદીના મુખ્ય કારણો માનવ વસાહતો અને જમીનનો વિકાસ છે. 2018માં, 17% વરસાદી જંગલો પહેલેથી જ નાશ પામ્યા હતા. જંગલમાં લાગેલી આગ આનું બીજું કારણ છે. એકલા 2019માં, બ્રાઝિલમાં 72,843 આગ લાગવાની ઘટનાઓ થઈ, જેમાં અડધાથી વધુ આગ એમેઝોન ક્ષેત્રમાં બની હતી.

Cryptocarya Muthuvariana: આદિજાતિના નામ પરથી નવી વૃક્ષની પ્રજાતિઓ

- વૈજ્ઞાનિકોના એક જૂથે ઈડુક્કીના ઈદમલાકુડી કોલોનીના જંગલ વિસ્તારમાંથી વનસ્પતિની એક નવી પ્રજાતિની ઓળખ કરી છે, જ્યાં મુથુવર (Muthuvar) આદિવાસી સમુદાય રહે છે.
- કેરળ યુનિવર્સિટી અને જવાહરલાલ નેહરુ ટ્રોપિકલ બોટનિકલ ગાર્ડન એન્ડ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (TBGRI) ના વૈજ્ઞાનિકોએ છોડની ઓળખ કરી હતી.
- મુથુવર આદિવાસી સમુદાયના નામ પરથી છોડની નવી પ્રજાતિનું નામ 'ક્રિપ્ટોકેરિયા મુથુવરિયાના' રાખવામાં આવ્યું છે.
- મુથુવર આદિવાસી સમુદાય જંગલના સંરક્ષણમાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે.
- રાજ્યમાં પ્રથમ વખત કોઈ વનસ્પતિની પ્રજાતિનું નામ સ્થાનિક આદિવાસી સમુદાયના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.

ક્રિપ્ટોકેરિયા મુથુવરિયાના

- વૃક્ષની ક્રિપ્ટોકેરિયા મુથુવરિયાના જાતિ ક્રિપ્ટોકેરિયા જાતિની છે. આ વૃક્ષ લગભગ 10 થી 15 મીટરની ઉંચાઈ સુધી વધે છે.

મુથુવર આદિવાસી સમુદાય (Muthuvar Tribal Community)

- મુથુવર સમુદાય મદુરાઈ વંશની પ્રજા હતી. જ્યારે આ વંશને પદભ્રષ્ટ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે બચી ગયેલા શાહી સભ્યો કેરળમાં ત્રાવણકોર ગયા. તેઓ તેમના રોકાણ દરમિયાન શાહી પરિવારની દેવી મદુરાઈ મીનાક્ષીની મૂર્તિઓ લઈ ગયા હતા. તમિલનાડુમાં આ સમુદાયને દર્શાવવા માટે 'મુથુવર' શબ્દનો ઉપયોગ થાય છે. મુથુવર લોકો આ ભૂમિની પ્રાચીન જાતિઓ છે. તેઓ રાગી, લેમનગ્રાસ અને એલચી ઉગાડે છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) વૃક્ષની ક્રિપ્ટોકેરિયા મુથુવરિયાના જાતિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. વૃક્ષની ક્રિપ્ટોકેરિયા મુથુવરિયાના જાતિ ક્રિપ્ટોકેરિયા જાતિની છે. આ વૃક્ષ લગભગ 10 થી 15 મીટરની ઉંચાઈ સુધી વધે છે.
 2. રાજ્યમાં પ્રથમ વખત કોઈ વનસ્પતિની પ્રજાતિનું નામ સ્થાનિક આદિવાસી સમુદાયના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે.
 3. મુથુવર સમુદાય મદુરાઈ વંશની પ્રજા હતી. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

2) એમેઝોનના જંગલોમાં વનનાબૂદી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. એમેઝોન રેઈનફોરેસ્ટ એ એમેઝોન બાયોમમાં સ્થિત ભેજવાળી પહોળી પાંદડાવાળી ઉષ્ણકટિબંધીય વરસાદી જંગલ છે.
2. એમેઝોનમાં વનનાબૂદીના મુખ્ય કારણો માનવ વસાહતો અને જમીનનો વિકાસ છે.
3. 2018માં, 17% વરસાદી જંગલો પહેલેથી જ નાશ પામ્યા હતા.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

3) લા નીના (La Nina) સીઝનની શરૂઆત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. લા નીના પેટર્ન અલ્પજીવી રહેશે, અને દક્ષિણ ગોળાર્ધના ઉનાળાના અંત સુધી અથવા 2022ની શરૂઆતમાં પાનખર સુધી અમલમાં રહેશે.
2. લા નિયા એ સમુદ્રી અને વાતાવરણીય ઘટના છે.
3. લા નિના સમગ્ર વિશ્વમાં હવામાન પર ભારે અસર કરે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

4) એર ક્વોલિટી ટ્રેકર "IQAir" વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વિશ્વના ટોચના 10 સૌથી પ્રદૂષિત શહેરોમાંથી 9 ભારતમાં છે.
2. 2020માં, ચીનના શિનજિયાંગ પ્રાંતના હોટન શહેરમાં 110.2ની સૌથી ખરાબ સરેરાશ હવાની ગુણવત્તા હતી.
3. IQAir એ સ્વિસ એર ક્વોલિટી ટેકનોલોજી કંપની છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

5) ઘરતીકંપ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. મ્યાનમાર-ભારત સરહદી વિસ્તારમાં 6.1ની તીવ્રતાનો સુપરફિસિયલ અને શક્તિશાળી ભૂકંપ આવ્યો હતો.
2. ઘરતીકંપ એ પૃથ્વીના કંપનનો ઉલ્લેખ કરે છે. આ એક કુદરતી ઘટના છે, જેમાં પૃથ્વીની અંદરથી ઉર્જા મુક્ત થવાને કારણે તરંગો ઉત્પન્ન થાય છે.
3. ઘરતીકંપથી ઉત્પન્ન થતા તરંગોને સિસ્મિક તરંગો કહેવામાં આવે છે.
4. પૃથ્વીની સપાટીની નીચેની જગ્યા જ્યાં ઘરતીકંપનું કેન્દ્ર હોય છે તેને Hypocenter કહેવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

6) 5મી વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓન ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ (WCDDM) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતે 2015માં યમનમાં "ઓપરેશન રાહત" હાથ ધર્યું હતું.
2. આ કોન્ફરન્સનું આયોજન IIT દિલ્હી ખાતે 24-27 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન કરવામાં આવી રહ્યું છે.
3. આ કોન્ફરન્સ Disaster Management Initiatives & Convergence Society (DMICS) ની પહેલ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

7) જળવાયુ પરિવર્તન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ક્લાઈમેટ ચેન્જ સામે ભારતની લડાઈના સમર્થનમાં જર્મનીએ ભારતને આશરે 1.2 બિલિયન યુરોની નવી વિકાસ પ્રતિબદ્ધતાઓની જાહેરાત કરી છે.
2. આ ફંડનો ઉપયોગ સ્વચ્છ ઉર્જા પર સહકાર માટે પણ કરવામાં આવશે.
3. જર્મનીના આર્થિક સહકાર અને વિકાસ મંત્રાલયના પ્રતિનિધિમંડળની મુલાકાત દરમિયાન આ સહાયની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

કર્ણાટકમાં કનકદાસ જયંતિ ઉજવાઈ

- કર્ણાટકમાં 15મી સદીના કવિ, સંત અને સમાજ સુધારક શ્રી કનક દાસને શ્રદ્ધાંજલિ આપવા માટે 22 નવેમ્બર, 2021ના રોજ “કનકદાસ જયંતિ” ઉજવવામાં આવી.
- આ પ્રસંગે મુખ્યમંત્રી બસવરાજ બોમ્માઈએ બેંગલુરુમાં કનક દાસની તસવીરને માળા અર્પણ કરી હતી.
- કનક દાસે કીર્તન દ્વારા સામાજિક સમાનતા અને ન્યાયની હિમાયત કરી હતી.
- કાગિનેલે સંત કનક દાસનું જન્મસ્થળ હતું. કર્ણાટક સરકારે ત્યાં આવતા લોકોની સુવિધા માટે તેનું નવીનીકરણ કર્યું છે.

કનકદાસ જયંતિ

- આ તહેવાર કર્ણાટકના લોકો અને કુરુબા સમુદાયના લોકો દ્વારા ઉજવવામાં આવે છે. તે દર વર્ષે સંત કનક દાસની જન્મજયંતિ નિમિત્તે ઉજવવામાં આવે છે. તેમને શ્રદ્ધાંજલિ આપતા કર્ણાટક સરકારે આ દિવસને રાજ્યની રજા તરીકે જાહેર કર્યો છે. વર્ષ 2021 તેમની 527મી જન્મજયંતિ છે.

કનક દાસ

- કનક દાસ એક હરિદાસ હતા, અને કર્ણાટક સંગીતના જાણીતા સંગીતકાર, કવિ, સંગીતકાર અને ફિલસૂફ હતા. તેઓ તેમના કીર્તન અને ઉગાભોગ, કર્ણાટિક સંગીતની રચનાઓ માટે પ્રખ્યાત છે. તેમણે તેમની રચનાઓ માટે સરળ કન્નડ ભાષાનો ઉપયોગ કર્યો હતો. તેમનો જન્મ બંકાપુરા પાસેના બાડા ગામમાં થયો હતો. તેમની શરૂઆતની કૃતિઓમાં રામધ્યાન મંત્ર, નરસિંહ સ્તોત્ર અને મોહનતરંગિણી જેવી કવિતાઓનો સમાવેશ થાય છે.

મહાન પ્રાચીન શાસકો: એલેક્ઝાન્ડર અને ચંદ્રગુપ્ત

- તાજેતરમાં ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્યમંત્રીએ કહ્યું હતું કે ચંદ્રગુપ્ત મૌર્યએ સિકંદરને હરાવ્યો હતો અને છતાં ઇતિહાસકારો એલેક્ઝાન્ડરને મહાન કહે છે.
- પ્રારંભિક ઇતિહાસકારોએ એલેક્ઝાન્ડરને મહાન કહ્યા હતા. એ જ રીતે ભારતીય ઇતિહાસમાં સમ્રાટ અશોક, રાજરાજ,

રાજેન્દ્ર ચોલા અને અકબર માટે ‘ગ્રેટ’ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

- જો કે, પાછળથી ઇતિહાસકારોએ તેમનું ધ્યાન વ્યક્તિગત શાસકોના રાજકીય વિજયોથી તેમના સમયના સમાજ, અર્થતંત્ર, કલા અને સ્થાપત્ય તરફ વાળ્યું છે.

રાજાઓની મહાનતાનું કારણ

- એલેક્ઝાન્ડર:
- આનું મુખ્ય કારણ એલેક્ઝાન્ડરની અદભૂત લશ્કરી જીત છે, જેણે યુરોપિયન લેખકો અને પ્રાચીન વિશ્વના ઇતિહાસકારોને આશ્ચર્યચકિત કર્યા હતા.
- તેમણે 30 વર્ષની ઉંમર પહેલા વિશ્વનું સૌથી મોટું સામ્રાજ્ય (323 BC) ની સ્થાપના કરી હતી, જે ગ્રીસથી ભારતના ઉત્તરપશ્ચિમ સરહદ સુધી આધુનિક પશ્ચિમ અને મધ્ય એશિયા સુધી વિસ્તરેલું હતું.
- ચંદ્ર ગુપ્ત મૌર્ય:
- તે મૌર્ય સામ્રાજ્ય (321 BC - 185 BC) ના સ્થાપક હતા જેણે સિંધુ અને ગંગાના મેદાનો બંનેને નિયંત્રિત કર્યું અને તેના સામ્રાજ્યને પૂર્વ અને પશ્ચિમી મહાસાગરો સુધી વિસ્તાર્યું.
- મૌર્ય સામ્રાજ્યએ તેના શાસનના કેન્દ્રમાં પાટલીપુત્ર સાથે પ્રથમ વખત મોટાભાગના દક્ષિણ એશિયાને એકીકૃત કર્યું.
- તેમણે કેન્દ્રિય વહીવટ અને કર-સંગ્રહની વ્યાપક અને કાર્યક્ષમ વ્યવસ્થાનો પાયો નાખ્યો, જેણે તેમના સામ્રાજ્યનો આધાર બનાવ્યો.
- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની રચના, વજન અને માપનું માનકીકરણ અને મોટી સ્થાયી સૈન્ય માટેની જોગવાઈઓ સાથે વેપાર અને કૃષિમાં સુધારો અને નિયમન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ચોલ સામ્રાજ્ય:
- ચોલ સમ્રાટો રાજરાજ I (985-1014) અને રાજેન્દ્ર I (1014-1044) એ મજબૂત નૌકાદળનું નિર્માણ કર્યું જેણે માલદીવ પર વિજય મેળવ્યો અને બંગાળની ખાડીને શ્રીલંકા અને દક્ષિણપૂર્વ એશિયાના કેટલાક દેશોમાં પાર કરી.
- ચંગીઝ ખાન અને અન્ય:
- ચંગીઝ ખાને (1162-1227) એશિયા અને યુરોપના વિશાળ વિસ્તાર પર પોતાની સત્તાની મહોર લગાવી, અને અન્ય વિજેતાઓ જેમ કે તામેરલેન, એટિલા ધ હુન અને શાર્લમેન તેમજ અશોક, અકબર અને ઔરંગઝેબે પોતાના મોટા સામ્રાજ્યો બનાવ્યા.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

એલેક્ઝાન્ડર (356-323 BC)

- પરિચય:
- એલેક્ઝાન્ડરનો જન્મ પ્રાચીન ગ્રીસના પેલામાં 356 BCમાં થયો હતો અને 20 વર્ષની ઉંમરે તેના પિતા રાજા ફિલિપ II ના અનુગામી બન્યા હતા.
- આગામી 10 વર્ષ સુધી, એલેક્ઝાન્ડરે પશ્ચિમ એશિયા અને ઉત્તર આફ્રિકાના મોટા ભાગોમાં અભિયાનોનું નેતૃત્વ કર્યું.
- 330 BCમાં તેણે ગૌગામેલાના નિર્ણાયક યુદ્ધમાં ડેરિયસ III ને હરાવ્યો, અને આજના અફઘાનિસ્તાનની ઉત્તરે અમુ દરિયા પ્રદેશમાં સ્થિત બેક્ટ્રિયામાં લાંબી ઝુંબેશ પછી, તેણે હિંદુ કુશને પાર કરીને કાબુલ ખીણમાં પ્રવેશ કર્યો.
- ભારતીય અભિયાન:
- 326/327 BCEમાં, એલેક્ઝાન્ડરે જૂના પર્શિયન સામ્રાજ્યની સૌથી દૂરની સીમા સિંધુને પાર કરી અને તેનું ભારતીય અભિયાન શરૂ કર્યું, જે લગભગ બે વર્ષ ચાલ્યું.
- તક્ષશિલાના રાજાએ એલેક્ઝાન્ડરને શરણાગતિ સ્વીકારી, પરંતુ ગ્રીક સ્ત્રોતો દ્વારા પોરસ તરીકે ઓળખાતા એક મહાન યોદ્ધા દ્વારા તેને જેલમમાં પડકારવામાં આવ્યો.
- ત્યારપછીના હાઈડાસ્પેસના યુદ્ધમાં એલેક્ઝાન્ડરનો વિજય થયો હતો, પરંતુ પોરસ (જેમણે આક્રમણ કરનાર સમ્રાટ તેની સાથે શાસક માટે યોગ્ય વર્તન કરવાની માગણી કરી હોવાનું કહેવાય છે) સાથેની તેની પ્રખ્યાત મુલાકાત પછી તે ખૂબ જ પ્રભાવિત થયો હતો.
- પરત:
- મગધના 'નંદ' (362 BC-321 BC), જેમાં ગ્રીક લેખકો અનુસાર ઓછામાં ઓછા 20,000 ઘોડેસવાર, 200,000 પાયદળ અને 3,000 યુદ્ધ હાથીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- 'ગંગારીડાઈ સામ્રાજ્ય', જે હાલના પશ્ચિમ બંગાળ અને બાંગ્લાદેશમાં વિસ્તરેલું હતું.
- પોરસની હાર પછી, એલેક્ઝાન્ડર ગંગા નદીના તટપ્રદેશમાં આગળ વધવા માંગતો હતો, પરંતુ તેના સેનાપતિઓએ પંજાબની પાંચ નદીઓમાંની છેલ્લી નદી બિયાસ સુધી પહોંચ્યા પછી આગળ જવાનો ઈનકાર કર્યો હતો.
- આનાથી એલેક્ઝાન્ડરને પાછા ફરવાની ફરજ પડી અને તે તેના ડેલ્ટામાં પહોંચવા માટે સિંધુ નદીના કાંઠે દક્ષિણ તરફ આગળ વધ્યો, જ્યાં તેણે તેની સેનાનો એક ભાગ સમુદ્ર માર્ગે 'મેસોપોટેમિયા' મોકલ્યો, જ્યારે બીજો ભાગ 'મકરાન' મોકલવામાં આવ્યો. દરિયાકિનારે લઈ જવામાં આવ્યો.
- તે 324 BCમાં પર્શિયામાં સુસા પહોંચ્યો અને તે પછીના વર્ષે પ્રાચીન શહેર બેબીલોનમાં (હાલના બગદાદની દક્ષિણે) મૃત્યુ પામ્યો.
- ભારતીય ઝુંબેશને રદ કરવામાં આવી હોવા છતાં, એવું માનવામાં આવે છે કે એલેક્ઝાન્ડર ક્યારેય લડાઈ હાર્યો ન હતો અને તે આખી દુનિયાને જીતી લેશે તેવી ભવિષ્યવાણીને લગભગ સાબિત કરી દીધી હતી.

- એલેક્ઝાન્ડર ભારતથી પાછો ફર્યો ત્યાં સુધીમાં, તેની સેના થાકી ગઈ હતી, તે ભારતીય ચોમાસામાં લડીને થાકી ગઈ હતી, અને શક્ય છે કે તે બે મહાન સૈન્યની વાર્તાઓથી ગભરાઈ ગઈ હોય જે આગળના યુદ્ધ માટે તેમની રાહ જોઈ રહી હતી:

ચંદ્રગુપ્ત અને સિકંદર

- ઈતિહાસકારોનો અંદાજ છે કે ચંદ્રગુપ્તના સત્તામાં આવવાનું વર્ષ 324 BC થી 313 BC છે. જોકે તે સામાન્ય રીતે સ્વીકારવામાં આવે છે કે તેણે 321 BCમાં સત્તા પ્રાપ્ત કરી હતી, પરંતુ તેનું મૃત્યુ 297 BCમાં થયું હતું.
- જોકે, જો આ તારીખ સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, તે એલેક્ઝાન્ડરે ભારત છોડ્યા પછીની અને 'બેબીલોન'માં તેના મૃત્યુ પહેલાની હશે.
- ગ્રીક સ્ત્રોતો સૂચવે છે કે ચંદ્રગુપ્ત તેના અનુગામી ભારતીય અભિયાન દરમિયાન એલેક્ઝાન્ડરના સંપર્કમાં હોઈ શકે છે.
- 'એ. એલ. બશમની 'ધ વન્ડર ઘેટ વોઝ ઈન્ડિયા' જણાવે છે કે "ગ્રીક શાસ્ત્રીય સ્ત્રોતોમાં 'સેન્ડ્રોકોટસ' નામના ભારતીય યુવકનો ઉલ્લેખ છે, જે ભારતીય સ્ત્રોતોમાં 'ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય' જેવો છે.
- ઈતિહાસકાર 'પ્લુટાર્ક' કહે છે કે 'સેન્ડ્રોકોટસ' એલેક્ઝાન્ડરને બિયાસથી આગળ વધવાની અને નંદ સમ્રાટ પર હુમલો કરવાની સલાહ આપી, કારણ કે તે સમયે નંદ વંશનો ઈરાદો એટલો અપ્રિય હતો કે લોકો પોતે જ સિકંદરના સમર્થનમાં ઉભા થઈ ગયા હોત.
- લેટિન ઈતિહાસકાર 'જસ્ટિન' કહે છે કે પાછળથી 'સેન્ડ્રોકોટસ' એલેક્ઝાન્ડરને તેના ભાષણથી ગુસ્સે કર્યો અને આખરે તે ગ્રીક સેનાને ભગાડવામાં અને ભારતની ગાદી સુરક્ષિત કરવામાં સફળ રહ્યો.
- આ સૂત્રોના આધારે 'એ.એલ. બશમે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે 'એલેક્ઝાન્ડરના આક્રમણ પછી તરત જ સત્તા પર આવેલા સમ્રાટ ચંદ્રગુપ્ત મૌર્યને ઓછામાં ઓછું એલેક્ઝાન્ડર વિશે જાણતા હતા અને કદાચ તેમનાથી પ્રેરિત હતા એવું માનવું વાજબી છે.'

ચંદ્રગુપ્ત:

- પરિચય:
- ગ્રીક અને ભારતીય સ્ત્રોતો સંમત થાય છે કે ચંદ્રગુપ્તે 'નંદ' વંશના અલોકપ્રિય છેલ્લા રાજા - 'ધનાનંદ'ને ઉથલાવી નાખ્યો અને તેની રાજધાની પાટલીપુત્ર પર કબજો કર્યો.
- 'ચંદ્રગુપ્ત'ને બ્રાહ્મણ ફિલસૂફ 'કૌટિલ્ય' દ્વારા આશ્રય આપવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે, જેને નંદ રાજા દ્વારા અપમાનિત કરવામાં આવ્યો હતો.

- > ચાણક્ય (કૌટિલ્ય અને વિષ્ણુગુપ્ત)ને મુખ્ય ભારતીય ગ્રંથ 'અર્થશાસ્ત્ર' લખવાનો શ્રેય આપવામાં આવે છે, જે રાજકીય વિજ્ઞાન, રાજ્ય કળા, લશ્કરી વ્યૂહરચના અને અર્થતંત્ર પરનો અગ્રણી ભારતીય ગ્રંથ છે.
- > બૌદ્ધ ગ્રંથો કહે છે કે ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય 'શાક્ય' સાથે સંકળાયેલા ક્ષત્રિય 'મોરિયા' વંશના હતા.
- > જો કે બ્રાહ્મણીય ગ્રંથો 'મૌર્યો'ને શુદ્ધ તરીકે દર્શાવે છે.
- > કૌટિલ્યની વ્યૂહરચના અને તેની મહાન લશ્કરી શક્તિથી પ્રેરિત થઈને, ચંદ્રગુપ્ત તેની શાહી મહત્વાકાંક્ષાઓને પરિપૂર્ણ કરવા માટે એક અભિયાન પર ગયા.
- > ઉત્તર-પશ્ચિમમાં અભિયાન:
- > એલેક્ઝાન્ડરના સૈન્ય દ્વારા પાછળ છોડવામાં આવેલા વિસ્તારોને કબજે કરવા તે ઉત્તર-પશ્ચિમ તરફ ગયો.
- > તે 'સિંધુ' સુધી પહોંચતાની સાથે જ આ વિસ્તારો તેના ઝડપી નિયંત્રણ હેઠળ આવી ગયા, જો કે તે આનાથી આગળ વધવામાં નિષ્ફળ ગયો, કારણ કે એલેક્ઝાન્ડરના અનુગામી 'સેલ્યુકસ નિકેટર'એ આ વિસ્તાર પર પોતાની પકડ મજબૂત કરી લીધી હતી.
- > આ પછી ચંદ્રગુપ્ત મધ્ય ભારત તરફ ગયો, પરંતુ 305 BC સુધીમાં તે ઉત્તર-પશ્ચિમમાં પાછો ફર્યો, જ્યાં તેણે સેલ્યુકસ નિકેટર સામે લશ્કરી અભિયાનનું નેતૃત્વ કર્યું, જેમાં તે સફળ રહ્યો.
- > 303 BCમાં એક 'શાંતિ સંધિ' દ્વારા, સેલ્યુકસ નિકેટરના કેટલાક વિસ્તારો, જેમાં હાલના પૂર્વ અફઘાનિસ્તાન, બલૂચિસ્તાન અને મકરાનનો સમાવેશ થાય છે, ચંદ્રગુપ્ત મૌર્યને સોંપવામાં આવ્યો હતો.
- > આ સમયગાળા દરમિયાન કેટલાક વૈવાહિક જોડાણો પણ થયા, અને અભિયાન દરમિયાન અને પછી મૌર્ય અને ગ્રીકો વચ્ચેનો સાંસ્કૃતિક સંપર્ક નોંધપાત્ર રીતે વધ્યો.

પ્રશ્નોત્તર

- 1) મહાન પ્રાચીન શાસકો: એલેક્ઝાન્ડર અને ચંદ્રગુપ્ત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. એલેક્ઝાન્ડર એ 30 વર્ષની ઉંમર પહેલા વિશ્વનું સૌથી મોટું સામ્રાજ્ય (323 BC) ની સ્થાપના કરી હતી.
 2. ચોલ સમ્રાટો રાજરાજ I (985-1014) અને રાજેન્દ્ર I (1014-1044) એ મજબૂત નૌકાદળનું નિર્માણ કર્યું હતું.
 3. એલેક્ઝાન્ડરનો જન્મ પ્રાચીન ગ્રીસના પેલામાં 356 BCમાં થયો હતો અને 20 વર્ષની ઉંમરે તેના પિતા રાજા ફિલિપ II ના અનુગામી બન્યા હતા.
 4. 326/327 BCEમાં, એલેક્ઝાન્ડરે જૂના પર્શિયન સામ્રાજ્યની સૌથી દૂરની સીમા સિંધુને પાર કરી અને તેનું ભારતીય અભિયાન શરૂ કર્યું, જે લગભગ બે વર્ષ ચાલ્યું.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4
- 2) કનકદાસ જયંતિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. કર્ણાટકમાં 15મી સદીના કવિ, સંત અને સમાજ સુધારક શ્રી કનક દાસને શ્રદ્ધાંજલિ આપવા માટે 22 નવેમ્બર, 2021ના રોજ "કનકદાસ જયંતિ" ઉજવવામાં આવી.
 2. કનક દાસે કીર્તન દ્વારા સામાજિક સમાનતા અને ન્યાયની હિમાયત કરી હતી.
 3. કાગિનેલે સંત કનક દાસનું જન્મસ્થળ હતું. કર્ણાટક સરકારે ત્યાં આવતા લોકોની સુવિધા માટે તેનું નવીનીકરણ કર્યું છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

GUJARAT PUBLIC SERVICE COMMISSION

GPSC

7700+ TOTAL QUESTIONS

GPSC CLASS 1/2, STI, PI, Dy. SO, Dy. MAMLATDAR, A.O., GUJ ENGINEERING SERVICE, તથા લેકચરર અને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસરના પેપરોનો સમાવેશ

NOW AVAILABLE

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

69

8 અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો

વિશ્વ માછીમારી દિવસ: 21 નવેમ્બર

- વિશ્વ માછીમારી દિવસ (World Fisheries Day-WFD) દર વર્ષે 21 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.
- WFD નિમિત્તે ભુવનેશ્વરમાં મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય દ્વારા એવોર્ડ સમારોહનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- બાલાસોર જિલ્લો (ઓડિશા) ને ભારતના “શ્રેષ્ઠ દરિયાઈ જિલ્લા” તરીકે પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યો છે.
- વિશ્વભરના તમામ માછીમારો, માછલી ખેડૂતો અને સંબંધિત હિતધારકો સાથે એકતા દર્શાવવા માટે WFDની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
- તેની શરૂઆત વર્ષ 1997માં કરવામાં આવી હતી જ્યારે નવી દિલ્હીમાં “World Forum of Fish Harvesters & Fish Workers” ની બેઠક યોજાઈ હતી, જેમાં 18 દેશોના પ્રતિનિધિઓ સાથે “World Fisheries Forum” ની રચના કરવામાં આવી હતી અને ટકાઉ માછીમારી પ્રથાઓ અને નીતિઓના વૈશ્વિક આદેશની હિમાયત કરતી ઘોષણા પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.
- તેનો હેતુ અતિશય માછીમારી પ્રવૃત્તિઓ, વસવાટનો વિનાશ અને દરિયાઈ અને આંતરદેશીય સંસાધનોની ટકાઉપણું માટેના અન્ય ગંભીર જોખમો તરફ ધ્યાન દોરવાનો છે.

માછીમારી વિસ્તાર

- માછીમારી ક્ષેત્ર વિશે:
- મત્સ્યઉદ્યોગ એ દરિયાઈ, દરિયાકાંઠાના અને અંતરિયાળ વિસ્તારોમાં જળચર જીવોનો કબજો છે.
- જળચરઉછેર, દરિયાઈ અને આંતરદેશીય મત્સ્યોદ્યોગની સાથે, પ્રક્રિયા, માર્કેટિંગ અને વિતરણ વિશ્વભરના આશરે 820 મિલિયન લોકોને ખોરાક, પોષણ અને આવકના સ્ત્રોત પૂરા પાડે છે. ઘણા લોકો માટે, તે તેમની પરંપરાગત સાંસ્કૃતિક ઓળખનો પણ એક ભાગ છે.
- વૈશ્વિક મત્સ્યોદ્યોગ સંસાધનોની ટકાઉપણું માટે ગેરકાયદેસર, બિન-રિપોર્ટેડ અને અનિયંત્રિત માછીમારી એ સૌથી મોટો ખતરો છે.
- ભારતીય દૃશ્ય:
- વર્ષ 2019-20માં કુલ 142 લાખ ટન માછલી ઉત્પાદન સાથે, આ ક્ષેત્રમાં ભારતનો વૈશ્વિક હિસ્સો કુલ 8% હતો.

- આ સમયગાળા દરમિયાન ભારતની માછલીની નિકાસ રૂ. 46,662 કરોડ રહી હતી, જે ભારતની કૃષિ નિકાસના લગભગ 18% છે.
- ભારતે વર્ષ 2024-25 સુધીમાં 22 મિલિયન મેટ્રિક ટન માછલી ઉત્પાદનનું લક્ષ્ય હાંસલ કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે.
- મત્સ્યોદ્યોગ ક્ષેત્રે વર્ષોથી ત્રણ મોટા ફેરફારો જોયા છે:
- આંતરદેશીય જળચર ઉછેરનો વિકાસ, ખાસ કરીને તાજા પાણીની જળચર ઉછેર.
- માછીમારીમાં યાંત્રિકરણનો વિકાસ.
- ખારા પાણીના ઝીંગા જળચર ઉછેરનો સફળ પરિચય.
- ગત વર્ષની સરખામણીએ વર્ષ 2021-22માં મત્સ્ય ઉદ્યોગ માટેના બજેટમાં 34%નો વધારો થયો છે.
- ભારત માટે માછીમારીનું મહત્વ:
- ભારત વિશ્વમાં જળચરઉછેર દ્વારા માછલીનું ઉત્પાદન કરતો બીજો મોટો દેશ છે.
- ભારત વિશ્વમાં માછલીનો ચોથો સૌથી મોટો નિકાસકાર છે કારણ કે તે વૈશ્વિક માછલી ઉત્પાદનમાં 7.7% ફાળો આપે છે.
- હાલમાં આ ક્ષેત્ર દેશમાં 28 કરોડથી વધુ લોકોને આજીવિકા પૂરી પાડે છે. છતાં તે વણઉપયોગી (Untapped Potential) સંભવિતતા ધરાવતો વિસ્તાર છે.
- ભારતના આર્થિક સર્વેક્ષણ 2019-20નો અંદાજ છે કે દેશની આંતરિક સંભવિતતાના માત્ર 58%નો અત્યાર સુધી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.
- છેલ્લા છ વર્ષમાં કેન્દ્ર સરકારના પગલાંએ સુનિશ્ચિત કર્યું છે કે માછીમારી ક્ષેત્રે માળખાકીય સુવિધાઓ સંબંધિત પડકારો હોવા છતાં વાર્ષિક 10% થી વધુ વૃદ્ધિ દર નોંધાવવાનું ચાલુ રાખ્યું છે.
- મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્રે પડકારો:
- ફૂડ એન્ડ એગ્રીકલ્ચર ઓર્ગેનાઈઝેશન (FAO) મુજબ , લગભગ 90% વૈશ્વિક દરિયાઈ માછલીના સ્ટોકનું કાં તો સંપૂર્ણ શોષણ કરવામાં આવ્યું છે અથવા વધુ પડતું શોષણ કરવામાં આવ્યું છે અથવા તે મોટી માત્રામાં ક્ષીણ થઈ ગયું છે જેની પુનઃપ્રાપ્તિ જૈવિક રીતે શક્ય નથી.
- જળચર શરીરમાં પ્લાસ્ટિક અને અન્ય કચરો જેવા હાનિકારક પદાર્થોનું વિસર્જન જે જળચર જીવન માટે વિનાશક પરિણામોનું કારણ બને છે.
- વાતાવરણ મા ફેરફાર

મત્સ્યોદ્યોગ સુધારવા માટે સરકારના પ્રયાસો

- ફિશિંગ હાર્બર:
- આર્થિક પ્રવૃત્તિના કેન્દ્રો તરીકે પાંચ મુખ્ય માછીમારી બંદરો (કોચી, ચેન્નાઈ, વિશાખાપટ્ટનમ, પારાદીપ, પેટ્ટુઘાટ) નો વિકાસ.
- સીવીડ પાર્ક:
- તમિલનાડુમાં બહુહેતુક સીવીડ પાર્ક સ્પોક મોડલ પર વિકસિત ગુણવત્તાયુક્ત સીવીડ આધારિત ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે એક હબ હશે.
- પ્રધાનમંત્રી મત્સ્ય સંપદા યોજના:
- તે 15 લાખ માછીમારો, મચ્છયપાલક વગેરેને પ્રત્યક્ષ રોજગાર આપવા માંગે છે જે પરોક્ષ રોજગારની તકોના સ્વરૂપમાં આ સંખ્યા લગભગ ત્રણ ગણી છે.
- વર્ષ 2024 સુધીમાં માછીમારો, મચ્છયપાલક અને માછલી કામદારોની આવક બમણી કરવાનો લક્ષ્યાંક છે.
- 'પાક બે' યોજના:
- 'ડાઇવર્સિફિકેશન ઓફ ટ્રોલ ફિશિંગ બોટ્સ ફ્રોમ પાલ્ક સ્ટ્રેટ્સ ટુ ડીપ સી ફિશિંગ બોટ્સ' નામની સ્કીમ વર્ષ 2017માં 'કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના' તરીકે શરૂ કરવામાં આવી હતી. તે 'બ્લુ રિવોલ્યુશન સ્કીમ'ના ભાગ રૂપે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- મરીન ફિશરીઝ બિલ:
- આ બિલ ફક્ત 'મર્યન્ટ શિપિંગ એક્ટ, 1958' હેઠળ નોંધાયેલા જહાજોને 'એક્સક્લુઝિવ ઇકોનોમિક ઝોન' (EEZ) માં માછીમારી માટે લાયસન્સ આપવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે.
- ફિશરીઝ એન્ડ એક્વાકલ્ચર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (FIDF):
- FIDF તરફથી ફિશરીઝ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની સ્થાપના અને સંચાલન ખાનગી રોકાણને પ્રોત્સાહિત કરશે.
- કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ (KCC):
- કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ (KCC) યોજના વર્ષ 1998માં શરૂ કરવામાં આવી હતી જેથી ખેડૂતોને તેમની ખેતી અને કૃષિ ઇનપુટ્સ જેવી અન્ય જરૂરિયાતો માટે લવચીક અને સરળ પ્રક્રિયા સાથે સિંગલ વિન્ડો હેઠળ બેંકિંગ સિસ્ટમમાંથી પર્યાપ્ત અને સમયસર ધિરાણ સહાય પૂરી પાડવામાં આવે. તે બિયારણ, ખાતર, જંતુનાશક દવાઓ વગેરેની ખરીદીમાં તેમની ઉત્પાદન જરૂરિયાતો માટે રોકડ ઉપાડી લે છે.
- મરીન પ્રોડક્ટ્સ એક્સપોર્ટ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી (MPEDA):
- MPEDA એ રાજ્યની માલિકીની નોડલ એજન્સી છે જે મત્સ્યોદ્યોગ ઉત્પાદન અને સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલી છે.
- તેની સ્થાપના મરીન પ્રોડક્ટ્સ એક્સપોર્ટ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી એક્ટ (MPEDA), 1972 હેઠળ વર્ષ 1972માં કરવામાં આવી હતી.

લવિચ્ચના પગલાં

- રાજ્યોએ એકબીજાથી પ્રેરિત થવાની જરૂર છે અને દરિયાઈ ક્ષેત્રમાં વિકાસ માટે વિકલ્પો શોધવાની જરૂર છે.
- માછીમારીની ઇકો-ફ્રેન્ડલી પદ્ધતિઓની જરૂર છે અને વપરાશને ટકાવી રાખીને આ ક્ષેત્રને જાળવી રાખવાની પણ જરૂર છે.
- ભારતે તેની ફિશિંગ સિસ્ટમ અને અન્ય સંબંધિત પાસાઓ જેમ કે ફીઝિંગ, પેકેજિંગ વગેરેને વૈજ્ઞાનિક રીતે વિકસાવવાની જરૂર છે.

આયુષ મંત્રીએ NEIAFMR ના વિસ્તરણની જાહેરાત કરી

- આયુષ મંત્રી અને કેન્દ્રીય બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રી સર્બાનંદ સોનોવાલે અરુણાચલ પ્રદેશના પાસીઘાટ ખાતે 'North Eastern Institute of Ayurveda and Folk Medicine Research' (NEIAFMR) ના વિસ્તરણની જાહેરાત કરી હતી.
- NEIAFMR ને કેમ્પસમાં નવી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસાવીને વિસ્તારવામાં આવશે.
- આ પહેલ અરુણાચલ પ્રદેશ અને સમગ્ર ઉત્તર-પૂર્વ પ્રદેશમાં આયુષ ક્ષેત્રના વિકાસના વિઝનને અનુરૂપ શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- NEIAFMRમાં વધારાના ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના વિકાસ માટે આશરે રૂ. 53.72 કરોડના રોકાણની જરૂર પડશે.
- વિકાસલક્ષી પહેલ હેઠળ 30 બેઠકો ધરાવતી નવી આયુર્વેદ કોલેજ અને 60 પથારીવાળી નવી આયુર્વેદ હોસ્પિટલની સ્થાપના કરવામાં આવશે.
- આમ, આ પહેલ 86 પોસ્ટ માટે સીધી રોજગારીનું સર્જન કરશે.

NEIAFMR

- NEIAFMR એ આયુષ મંત્રાલય હેઠળની એક સ્વાયત્ત રાષ્ટ્રીય સંસ્થા છે. પાસીઘાટ ખાતે NEIFMની સ્થાપના પ્રદેશની પરંપરાગત આરોગ્ય પ્રથાઓ અને લોક ચિકિત્સાના પદ્ધતિસરના સંશોધન, દસ્તાવેજીકરણ અને માન્યતા માટે કરવામાં આવી હતી. લોક ચિકિત્સાના તમામ પાસાઓ માટે એક સર્વોચ્ચ સંશોધન કેન્દ્ર તરીકે કાર્ય કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે સંસ્થાની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી અને વૈજ્ઞાનિક સંશોધન, સર્વેક્ષણ, માન્યતા અને લોક ચિકિત્સાની પદ્ધતિઓના દસ્તાવેજીકરણ અને પરંપરાગત ચિકિત્સકો વચ્ચે ઇન્ટરફેસ બનાવવાના હેતુથી સંસ્થાની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

પૃષ્ઠભૂમિ

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતામાં કેન્દ્રીય કેબિનેટે જુલાઈ 2021માં ઉત્તર પૂર્વીય લોક ચિકિત્સાના સંસ્થાન (NEIFM)નું નામ બદલીને “નોર્થ ઈસ્ટર્ન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ આયુર્વેદ એન્ડ ફોક મેડિસિન રિસર્ચ (NEIAFMR)” રાખવાની મંજૂરી આપી હતી.

આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય અને CBSE એ પ્રાયોગિક શિક્ષણ પર ઓનલાઇન પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ શરૂ કર્યો

- આદિજાતિ બાબતોના મંત્રાલય અને સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન (CBSE) એ પ્રાયોગિક શિક્ષણ (Experiential Learning) પર સંયુક્ત રીતે ઓનલાઇન પ્રમાણપત્ર કોર્સ શરૂ કર્યો. આ કાર્યક્રમ 6 રાજ્યોમાંથી 350 શિક્ષકો માટે તૈનાત કરવામાં આવશે.
- પ્રાયોગિક શિક્ષણ શિક્ષકોને આદિવાસી વિદ્યાર્થીઓને તેમના વાસ્તવિક જીવનના અનુભવો અને તેમના પોતાના સંદર્ભો સાથે જોડવામાં મદદ કરે છે.
- જો કે, EMRSમાં અભ્યાસ કરતા આદિવાસી વિદ્યાર્થીઓ પ્રથમ પેઢીના શીખનારા છે. પરંતુ સર્જનાત્મકતા તેમનામાં રહેલી છે.
- સર્જનાત્મકતા, જોખમ લેવું અને સાહસ એ કેટલાક ગુણો છે જે તેમના જીવનચક્રમાં કુદરતી રીતે આવે છે.
- આદિવાસી શિક્ષણના વિકાસ માટે આ કાર્યક્રમ ખૂબ જ ઉપયોગી સાબિત થશે.

21મી સદીના કાર્યક્રમ માટે પ્રાયોગિક શિક્ષણ

- પ્રાયોગિક શિક્ષણ કાર્યક્રમની કલ્પના શિક્ષકો, આચાર્યો અને શાળાના વડાઓ માટે વર્ગખંડના શિક્ષણને વાસ્તવિક જીવનના અનુભવો સાથે અનુકૂલિત કરવામાં મદદ કરવા માટે એક ઓનલાઇન પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ તરીકે કરવામાં આવી છે.
- આ કાર્યક્રમ માટે કુલ 650 શિક્ષકોએ અરજી કરી છે. 650 શિક્ષકોમાંથી, 350ની પસંદગી ડિજિટલ સાક્ષરતાના માપદંડના આધારે કરવામાં આવી છે, તેઓને નવું શીખવાની પ્રેરણા મળે છે.
- આ કાર્યક્રમ 20 નવેમ્બર, 2021ના રોજ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. તે 6 અઠવાડિયા સુધી ચાલતો પ્રોગ્રામ છે અને તેમાં શિક્ષકની સમજણની ચર્ચા કરવા માટે વર્ચ્યુઅલ વેબિનાર્સ સાથે સમર્થિત 4 મોડ્યુલનો સમાવેશ થાય છે.

કાર્યક્રમ ખર્ચ

- આ કાર્યક્રમ પસંદ કરાયેલા તમામ શિક્ષકોને વિનામૂલ્યે આપવામાં આવશે.

શિક્ષક નેતા

- મંત્રાલય પસંદ કરેલા શિક્ષકોને “શિક્ષક નેતાઓ” તરીકે ઓળખાશે. તેઓ તબક્કાવાર રીતે EMRS શિક્ષણ ભાઈચારો માટે વ્યવહારુ શિક્ષણ શાસ્ત્રને સમર્થન આપશે. આ કાર્યક્રમ શિક્ષકોને 21મી સદીની શીખવાની પ્રક્રિયાઓ અને કૌશલ્યોથી વિદ્યાર્થીઓને સજ્જ કરવામાં સક્ષમ બનાવશે.

તમિલનાડુએ ફિનટેક ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની સ્થાપના કરી

- તમિલનાડુ સરકારે વૈશ્વિક ફિનટેક હબ બનવા માટે ફિનટેક ગવર્નિંગ કાઉન્સિલ (FinTech Governing Council)ની રચના કરી છે.
- ફિનટેક ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની સ્થાપના ઈન્ડસ્ટ્રીઝ મિનિસ્ટર થંગમ થેન્નારસુની અધ્યક્ષતામાં કરવામાં આવી છે.
- મુખ્ય સચિવ વી. ઈરાઈ અંબુ ગવર્નિંગ કાઉન્સિલના ઉપાધ્યક્ષ તરીકે કાર્ય કરશે.
- પૂજા કુલકર્ણી, મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને CEO, ગાઈડન્સ તમિલનાડુ આ ગવર્નિંગ કાઉન્સિલના કન્વીનર હશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- આ કાઉન્સિલની સ્થાપનાની જાહેરાત ઈન્વેસ્ટમેન્ટ સમિટમાં ફિનટેક પોલિસીના પ્રારંભની પૃષ્ઠભૂમિમાં કરવામાં આવી હતી. 23મી નવેમ્બર, 2021ના રોજ કોઈમ્બતુરમાં ઈન્વેસ્ટમેન્ટ કોન્કલેવનું આયોજન કરવામાં આવશે. તેનું નેતૃત્વ મુખ્યમંત્રી એમ.કે. સ્ટાલિન કરશે.
- કાઉન્સિલનાં સભ્યો:
- કાઉન્સિલમાં વરિષ્ઠ અમલદારો અને અન્ય સભ્યો હશે:
- આઈટી સેક્ટરી નીરજ મિત્તલ
- ઉદ્યોગ સચિવ એસ. કૃષ્ણન
- MSME સચિવ અરુણ રોય
- નાણા સચિવ એન. મુરુગાનંદમ
- ફિનબ્લ્યુના CEO અને STPI-ચેન્નાઈના ડિરેક્ટર, સંજય ત્યાગી

ફિનટેક સિટી

- ફિનટેક એક ઉભરતું ક્ષેત્ર છે, જેને તમિલનાડુ સરકાર દ્વારા મજબૂત રીતે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવી રહ્યું છે.

- સરકારે ટીડકો (Tidco) દ્વારા ચેન્નાઈમાં ફિનટેક સિટીનો અમલ શરૂ કરી દીધો છે. ફિનટેક સિટીનો કુલ ખર્ચ રૂ. 165 કરોડ છે. આ શહેર STPI, ચેન્નાઈ ખાતે આયોજિત ફિનટેક સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ, FinBlue ના પ્રયાસોને પણ પૂરક બનાવશે.

‘શહેરી ભારતમાં હેલ્થ કેર ઇક્વિટી’ પર અહેવાલ

- તાજેતરના અહેવાલ મુજબ, પુરુષો અને સ્ત્રીઓમાં સૌથી ગરીબ લોકોનું આયુષ્ય શહેરી વિસ્તારોમાં સૌથી ધનિક લોકો કરતાં અનુક્રમે 9.1 વર્ષ અને 6.2 વર્ષ ઓછું છે.
- અહેવાલના સંદર્ભમાં:
- આ અહેવાલ ભારતના શહેરોમાં આરોગ્યની નબળાઈઓ અને અસમાનતા દર્શાવે છે.
- તે આરોગ્યસંભાળ સુવિધાઓની પ્રાપ્યતા, એક્સેસ અને કિંમત અને આગામી દાયકામાં ભાવિ-પ્રૂફિંગ (Future-Proofing) સેવાઓ માટેની સંભવિતતા પણ જુએ છે.
- તે તાજેતરમાં અઝીમ પ્રેમજી યુનિવર્સિટી દ્વારા સમગ્ર ભારતમાં 17 પ્રાદેશિક NGOના સહયોગથી બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

રિપોર્ટના તારણો

- શહેરી લોકોની સંખ્યા:
- ભારતના એક તૃતીયાંશ લોકો હવે શહેરી વિસ્તારોમાં રહે છે, આ સેગમેન્ટમાં લગભગ 18% (1960માં) થી 34% (2019માં) સુધી ઝડપી વૃદ્ધિ જોવા મળી રહી છે.
- શહેરી વિસ્તારોમાં રહેતા લગભગ 30% લોકો ગરીબ છે.
- અસ્તવ્યસ્ત શહેરી આરોગ્ય શાસન:
- અહેવાલમાં, ગરીબો પર રોગના ઊંચા બોજને શોધવા ઉપરાંત, અસ્તવ્યસ્ત શહેરી આરોગ્ય શાસન તરફ પણ ધ્યાન દોર્યું છે જ્યાં સરકારની અંદર અને બહાર આરોગ્યસંભાળ પ્રદાતાઓની બહુવિધતા એ શહેરી આરોગ્ય શાસન માટે એક પડકાર છે.
- ગરીબો પર ભારે આર્થિક બોજ:
- ગરીબ પર ભારે આર્થિક બોજો અને નીચા રોકાણમાં આરોગ્ય સંભાળ દ્વારા શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ પણ એક મુખ્ય પડકાર છે.
- સૂચન:
- સમુદાયની ભાગીદારી અને શાસનને મજબૂત બનાવવું.

- સંવેદનશીલ વસ્તીના આરોગ્ય અને પોષણની સ્થિતિ પર એક વ્યાપક અને ગતિશીલ ડેટાબેઝ બનાવવો, જેમાં વિવિધ કોમોર્બિડિટીઝનો સમાવેશ થાય છે ; રાષ્ટ્રીય અર્બન હેલ્થ મિશન દ્વારા આરોગ્ય સંભાળની જોગવાઈને મજબૂત બનાવવી, ખાસ કરીને પ્રાથમિક આરોગ્ય સેવાઓ માટે.
- ગરીબોના આર્થિક બોજને ઘટાડવા માટે નીતિગત પગલાં લેવા.
- ખાનગી આરોગ્ય સંભાળ સંસ્થાઓ માટે સંકલિત જાહેર આરોગ્ય સેવાઓ અને સુવ્યવસ્થિત શાસન માટે વધુ સારી વ્યવસ્થા ઊભી કરવી.
- કોવિડ-19 રોગચાળાએ મજબૂત અને સાધનસંપન્ન આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીની જરૂરિયાત તરફ ધ્યાન દોર્યું છે. આને સંબોધવાથી, સૌથી વધુ સંવેદનશીલ વર્ગોને ફાયદો થશે અને આવક જૂથોના રહેવાસીઓને મહત્વપૂર્ણ સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે.
- ભારતમાં આરોગ્ય સેવાઓની સ્થિતિ:
- ભારતની આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલી ઘણા સમયથી વિવિધ મુદ્દાઓ સાથે ઝઝૂમી રહી છે, જેમાં ઓછી સંખ્યામાં સંસ્થાઓ અને પર્યાપ્ત માનવ સંસાધનોનો સમાવેશ થાય છે.
- ભારતીય આરોગ્ય પ્રણાલી મુખ્યત્વે ત્રણ-સ્તરીય માળખા (પ્રાથમિક, ગૌણ અને તૃતીય સંભાળ સેવાઓ) દ્વારા વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.
- ભારતીય પબ્લિક હેલ્થ સ્ટાન્ડર્ડ્સ (IPHS) મુજબ, ગ્રામીણ વસ્તીને પેટા-કેન્દ્રો, પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રો (PHCs) અને સામુદાયિક આરોગ્ય કેન્દ્રો (CHCs) દ્વારા પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે, જ્યારે ગ્રામીણ વસ્તીને માધ્યમિક સંભાળ પૂરી પાડવામાં આવે છે. જીલ્લા અને પેટા કેન્દ્રો જીલ્લા હોસ્પિટલ દ્વારા આપવામાં આવે છે.
- બીજી તરફ, પ્રાદેશિક/કેન્દ્રીય સ્તરની સંસ્થાઓ અથવા સુપર સ્પેશિયાલિટી હોસ્પિટલોમાં તૃતીય સંભાળ પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- જ્યારે પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને તૃતીય આરોગ્ય સંભાળના ત્રણેય સ્તરો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની તાત્કાલિક જરૂર છે, ત્યારે તે આવશ્યક છે કે સરકાર જન કલ્યાણ માટે પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ સુવિધાઓમાં સુધારો કરે.

જાહેર આરોગ્ય ક્ષેત્ર માટે પહેલ

- ઈમરજન્સી રિસ્પોન્સ અને હેલ્થ સિસ્ટમ તૈયારી પેકેજ:
- રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય મિશન (NHM) હેઠળ, જાહેર આરોગ્ય સુવિધાઓમાં જાહેર આરોગ્ય પ્રણાલીને મજબૂત કરવા માટે રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને તકનીકી અને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

- આયુષ્માન ભારત પ્રધાન મંત્રી જન આરોગ્ય યોજના (AB PM-JAY):
- આયુષ્માન ભારત PM-JAY, 23 સપ્ટેમ્બર, 2018ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવી, એ વિશ્વની સૌથી મોટી સરકારી ભંડોળવાળી આરોગ્ય ખાતરી/વીમા યોજના છે.
- PM-JAY એ કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના છે.
- પ્રધાન મંત્રી સ્વાસ્થ્ય સુરક્ષા યોજના (PMSSY):
- PMSSYની જાહેરાત વર્ષ 2003માં કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉદ્દેશ્ય સસ્તું/વિશ્વસનીય તૃતીય આરોગ્ય સેવાઓની ઉપલબ્ધતામાં પ્રાદેશિક અસંતુલનને દૂર કરવા અને દેશમાં ગુણવત્તાયુક્ત તબીબી શિક્ષણ માટેની સુવિધાઓ વધારવા માટે છે.

'CSIR જીજ્ઞાસા' પ્રોગ્રામ હેઠળ વર્ચ્યુઅલ સાયન્સ લેબ શરૂ કરવામાં આવી

- કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી મંત્રી ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે 22 નવેમ્બર, 2021ના રોજ બાળકો માટે ભારતની પ્રથમ વર્ચ્યુઅલ સાયન્સ લેબ શરૂ કરી.
- આ વર્ચ્યુઅલ સાયન્સ લેબ 'CSIR જીજ્ઞાસા' પ્રોગ્રામ હેઠળ શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ કાર્યક્રમ વિદ્યાર્થીઓને ભારતભરના વૈજ્ઞાનિકો સાથે જોડશે.
- આ લેબ CSIR પ્રયોગશાળાઓની વર્ચ્યુઅલ દૂર પૂરી પાડશે તેમજ વિદ્યાર્થીઓને સંશોધન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિશે માહિતી આપશે.

પ્રયોગશાળાનો હેતુ

- આ વર્ચ્યુઅલ સાયન્સ લેબનું ઉદ્દાટન ઓનલાઈન ઈન્ટરેક્ટિવ માધ્યમ પર આધારિત શાળાના વિદ્યાર્થીઓને ગુણવત્તાયુક્ત સંશોધન એક્સપોઝર અને નવીન શિક્ષણ શાસ્ત્ર પ્રદાન કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરવામાં આવ્યું હતું. આનાથી સરકારી શાળાઓ, કેન્દ્રીય વિદ્યાલયો અને નવોદય વિદ્યાલયોના વિદ્યાર્થીઓને ઘણો ફાયદો થશે.
- આ વર્ચ્યુઅલ લેબ પ્લેટફોર્મ ધોરણ 6 થી 12 ના વિદ્યાર્થીઓ માટે બનાવવામાં આવ્યું છે.

પ્રયોગશાળાઓમાં સામગ્રી

- પ્રારંભિક તબક્કામાં, સામગ્રી અંગ્રેજીમાં ઉપલબ્ધ થશે. તેને હિન્દી તેમજ અન્ય પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ કરાવવાનું આયોજન છે.

CSIR જીજ્ઞાસા કાર્યક્રમ

- 'જીજ્ઞાસા' એ CSIRની રાષ્ટ્રીય સ્તરની એક મુખ્ય પહેલ છે, જે વૈજ્ઞાનિક સામાજિક જવાબદારીને વિસ્તૃત અને ગહન કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવી છે. આ એક વિદ્યાર્થી-વૈજ્ઞાનિક જોડાણ કાર્યક્રમ છે, જે કેન્દ્રીય વિદ્યાલય સંગઠનના સહયોગથી શરૂ કરવામાં આવ્યો છે. તેનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ્ય વર્ગખંડના શિક્ષણને વિસ્તારવાનો અને પદ્ધતિસરના સંશોધન પ્રયોગશાળા-આધારિત શિક્ષણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનો છે.
- કાર્યક્રમ હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિઓ
- પ્રોગ્રામ હેઠળ આવરી લેવામાં આવતી મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ:
- વિદ્યાર્થી રહેણાંક કાર્યક્રમ
- શિક્ષક તરીકે વૈજ્ઞાનિક અને વૈજ્ઞાનિક તરીકે શિક્ષક
- લેબ ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓ અથવા ઓનસાઈટ પ્રયોગો
- શાળાઓ અથવા આઉટરીચ કાર્યક્રમોમાં વૈજ્ઞાનિકોની મુલાકાત લેવી
- વિજ્ઞાન અને ગણિત ક્લબ
- નેશનલ ચિલ્ડ્રન્સ સાયન્સ કોંગ્રેસના પ્રોજેક્ટ્સ
- ટિકેટિંગ લેબોરેટરીઝ

ABU-યુનેસ્કો પીસ મીડિયા એવોર્ડ્સ 2021 એનાયત કરાયા

- એશિયા પેસિફિક બ્રોડકાસ્ટિંગ યુનિયન (ABU)-UNESCO Peace Media Awards 2021 કુઆલાલંપુર, મલેશિયામાં રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.
- આ એવોર્ડ સમારોહમાં દૂરદર્શન અને ઓલ ઈન્ડિયા રેડિયોને ઘણા એવોર્ડ મળ્યા હતા.
- આ પુરસ્કારોએ વિશ્વ સમક્ષ ગુણવત્તાયુક્ત સામગ્રી નિર્માણ, ટીવી શો અને રેડિયો શોમાં પ્રસાર ભારતીની શ્રેષ્ઠતા દર્શાવી હતી.

કયા કાર્યક્રમો એવોર્ડ જીત્યા?

- દૂરદર્શનના કાર્યક્રમ 'DEAFinitely Leading the Way'એ 'Living Well with Super Diversity' શ્રેણી હેઠળ એવોર્ડ જીત્યો હતો.
- ઓલ ઈન્ડિયા રેડિયોના કાર્યક્રમ 'Living on the edge - The coastal lives' એ 'Ethical & Sustainable Relationship with Nature' શ્રેણીમાં એવોર્ડ જીત્યો હતો.
- એવોર્ડ કોણે આપ્યો?
- "Together for Peace" (T4P) નામની પહેલ હેઠળ UNESCO દ્વારા ABUના સહયોગથી એવોર્ડ આપવામાં આવ્યા હતા. સ્પર્ધાઓ ટીવી, રેડિયો અને ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ માટે ખુલ્લી હતી.

DEAFinitely Leading the Way

- આ કાર્યક્રમ એક વિકલાંગ બાળકની પ્રેરણાદાયી સફર વિશે છે. આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ વિકલાંગ વ્યક્તિઓને તેમનું જીવન સન્માન સાથે જીવવા માટે પ્રેરિત કરવાનો છે. તેનું નિર્માણ અને દિગ્દર્શન પ્રદીપ અગ્રિહોત્રી, પ્રોગ્રામ એક્ઝિક્યુટિવ, દૂરદર્શન દિલ્હી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

Living on the edge – The coastal lives

- આ ઓલ ઇન્ડિયા રેડિયો શ્રેણી વિશાખાપટ્ટનમમાં કિનારા પર રહેતા માછીમારી સમુદાયોના જીવન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ શ્રેણીનું નિર્માણ અને નિર્માણ મોનિકા ગુલાટી, પ્રોગ્રામ એક્ઝિક્યુટિવ, ઓલ ઇન્ડિયા રેડિયો, દિલ્હી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર (Indira Gandhi Peace Prize) 2021 એનાયત

- 'પ્રથમ' NGOને ભારતમાં શિક્ષણનો વ્યાપ વધારવામાં તેના કાર્ય માટે 2021 માટે ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.
- પ્રથમ NGOને નીચેના કાર્ય માટે 2021 માટે શાંતિ, નિ:શસ્ત્રીકરણ અને વિકાસ માટે ઈન્દિરા ગાંધી પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો:
- શિક્ષણ આપવા માટે ડિજિટલ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ
- શિક્ષણની ગુણવત્તાનું નિયમિત મૂલ્યાંકન
- COVID-19 પ્રતિબંધો વચ્ચે બાળકોને શીખવા માટે સમયસર પ્રતિસાદ

પ્રથમ NGO (Pratham NGO)

- પ્રથમ NGO એ એક નવીન શિક્ષણ સંસ્થા છે, જેની રચના ભારતમાં શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા માટે કરવામાં આવી હતી. આ NGOની સ્થાપના ફરીદા લાંબા અને માધવ ચવ્હાણે કરી હતી. તે ભારતની સૌથી મોટી બિન-સરકારી સંસ્થાઓમાંની એક છે. તે શિક્ષણ પ્રણાલીમાં રહેલી ખામીઓને દૂર કરવા માટે ઉચ્ચ ગુણવત્તા, ઓછી કિંમત અને અનુકરણીય હસ્તક્ષેપ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. તેની સ્થાપના 1994માં મુંબઈમાં ગ્રૂપડપટ્ટીના બાળકોને શિક્ષણ આપવા માટે કરવામાં આવી હતી.

ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર (Indira Gandhi Peace Prize)

- ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એ વાર્ષિક પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર છે. તેનું નામ પૂર્વ વડાપ્રધાન ઈન્દિરા ગાંધીના નામ પરથી

રાખવામાં આવ્યું છે. તે 1968થી દર વર્ષે ઈન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવે છે. તેમાં 25 લાખ રૂપિયાનો નાણાકીય પુરસ્કાર અને પ્રશસ્તિપત્ર શામેલ છે. તે આ તરફ કામ કરતી વ્યક્તિઓ અથવા સંસ્થાઓ દ્વારા સર્જનાત્મક પ્રયાસોને માન્યતા આપે છે:

- નવી આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક વ્યવસ્થાનું નિર્માણ
- આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ અને વિકાસને પ્રોત્સાહન આપો
- વૈજ્ઞાનિક શોધોનો ઉપયોગ સ્વતંત્રતાના અવકાશને વિસ્તૃત કરવા અને માનવતાના વ્યાપક ભલા માટે થાય છે તેની ખાતરી કરવી.

બાલાસોરને " Best Marine District Award " મળ્યો

- 21 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ વિશ્વ માછીમારી દિવસ (World Fisheries Day)ના અવસરે, ઓડિશાના બાલાસોર જિલ્લાને ભારતનો "શ્રેષ્ઠ મરીન ડિસ્ટ્રિક્ટ એવોર્ડ" (Best Marine District Award) મળ્યો.
- પુરસ્કાર સમારોહનું આયોજન મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઓડિશા સરકારના ફિશરીઝ ડિરેક્ટર સ્મૃતિ રંજન પ્રધાનને કેન્દ્રીય મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી પ્રધાન પુરુષોત્તમ રૂપાલા દ્વારા એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ઓડિશામાં માછીમારી ક્ષેત્ર

- ભારતમાં, ઓડિશા ચોથું સૌથી મોટું માછલીનું ઉત્પાદન કરતું રાજ્ય છે. 2020-21 દરમિયાન, તેણે 8.73 લાખ મેટ્રિક ટન માછલીનું ઉત્પાદન કર્યું હતું, જે રાજ્યની અર્થવ્યવસ્થામાં લગભગ 2.33 ટકા ફાળો આપે છે. ઓડિશામાં, મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્રે છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં સરેરાશ વાર્ષિક 13%ના દરે વૃદ્ધિ કરી છે.

ઓડિશામાં માછલીની માંગ

- ઓડિશામાં માછલીની ભારે માંગ છે. રાજ્યની 45 મિલિયન વસ્તીમાંથી લગભગ 94% લોકો માછલીનો વપરાશ કરે છે. આ સિવાય યુરોપ, અમેરિકા, ચીન, જાપાન, મધ્ય પૂર્વના દેશો અને આસિયાન દેશો જેવા આંતરરાષ્ટ્રીય બજારોમાં ઓડિશાના માછલી ઉત્પાદનોની ભારે માંગ છે. છેલ્લા 20 વર્ષમાં ઓડિશામાંથી સીફૂડની નિકાસ 9 ગણી વધીને રૂ. 3,108 કરોડ સુધી પહોંચી છે. 2020-21 દરમિયાન નિકાસનું પ્રમાણ 61,000 ટન હતું.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

ભારતનું માછીમારી ક્ષેત્ર

- ભારતે દરિયાઈ ઉત્પાદનો સહિત મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્રથી રૂ. 1 લાખ કરોડની આવક હાંસલ કરવાનો લક્ષ્યાંક રાખ્યો છે. ભારતે 2024-25 સુધીમાં 22 મિલિયન મેટ્રિક ટન માછલીનું ઉત્પાદન કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે.

વિશ્વ માછીમારી દિવસ (World Fisheries Day)

- વિશ્વભરમાં માછીમારો, માછલી ખેડૂતો અને માછીમારીના વેપાર સાથે સંકળાયેલા લોકોના યોગદાનને ઓળખવા માટે દર વર્ષે 21 નવેમ્બરના રોજ વિશ્વ માછીમારી દિવસ મનાવવામાં આવે છે.

વિશ્વ ટેલિવિઝન દિવસ (World Television Day) 21મી નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે

- 21 નવેમ્બરના રોજ વિશ્વભરમાં વિશ્વ ટેલિવિઝન દિવસની ઉજવણી ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો ઉપરાંત ટેલિવિઝનના મહત્વને ઉજાગર કરવા માટે કરવામાં આવે છે.

ટેલિવિઝનનું મહત્વ

- તેની શોધ થઈ ત્યારથી, ટેલિવિઝન એ મનોરંજનના સૌથી મહત્વપૂર્ણ સ્ત્રોતોમાંનું એક છે.
- તે લોકોને સમાન રીતે શિક્ષિત અને માહિતી આપવાનું એક મહત્વપૂર્ણ માધ્યમ પણ રહ્યું છે.
- 80 ના દાયકા દરમિયાન, ટેલિવિઝનએ ભારતને એક કરવામાં મદદ કરી કારણ કે ઘણા લોકો બુનિયાદ, હમ લોગ, રામાયણ અને મહાભારત જેવા આઈકોનિક ટીવી શો જોવા માટે એક સ્ક્રીનની સામે એકઠા થયા હતા.
- યુનાઈટેડ નેશન્સ અનુસાર, ટેલિવિઝન સમકાલીન વિશ્વમાં વૈશ્વિકરણ અને સંચારનું પ્રતીક છે.

દિવસની યાદગીરી

- દર વર્ષે 21 નવેમ્બરે વિશ્વ ટેલિવિઝન દિવસ ઉજવવાનો નિર્ણય સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભા (UNGA) દ્વારા લેવામાં આવ્યો હતો. તે આર્થિક અને સામાજિક મુદ્દાઓ જેવા અન્ય મુખ્ય મુદ્દાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં ભૂમિકા ભજવે છે.

ઇતિહાસ

- નવેમ્બર 1996માં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા પ્રથમ વિશ્વ ટેલિવિઝન ફોરમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં અગ્રણી મીડિયા હસ્તીઓએ હાજરી આપી હતી, જ્યાં તેઓએ વિશ્વભરમાં

ટેલિવિઝનના વધતા મહત્વ વિશે ચર્ચા કરી હતી. ત્યારબાદ, UNGA એ 21 નવેમ્બરને વિશ્વ ટેલિવિઝન દિવસ તરીકે મનાવવાનું નક્કી કર્યું.

ટીવીની શોધ કોણે કરી?

- ટેલિવિઝનની શોધ 1924માં સ્કોટિશ એન્જિનિયર જ્હોન લોગી બાયર્ડ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. ભારતમાં, યુનાઈટેડ નેશન્સ એજ્યુકેશનલ, સાયન્ટિફિક એન્ડ કલ્ચરલ ઓર્ગનાઈઝેશન (યુનેસ્કો)ની સહાયતાથી 15 સપ્ટેમ્બર, 1959ના રોજ નવી દિલ્હીમાં ટેલિવિઝનની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

વિશ્વ બાળ દિવસ (World Children's Day) 20 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે

- બાળકોમાં એકતાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 20 નવેમ્બરે વિશ્વ બાળ દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.
- થીમ : દરેક બાળક માટે સારું ભવિષ્ય

મહત્વ

- આ દિવસ બાળકોના કલ્યાણ વિશે જાગૃતિ લાવે છે.
- તે બાળ અધિકારોના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે અને તેમના માટે વધુ સારું ભવિષ્ય બનાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે.
- તે બાળ અધિકારો, શોષણ, ભેદભાવ અને બાળ સંરક્ષણની આસપાસ સંવાદની હિમાયત કરે છે.

યુનિસેફ દ્વારા ઝુંબેશ

- આ દિવસની ઉજવણી માટે, યુનાઈટેડ નેશન્સ ચિલ્ડ્રન્સ ફંડ (યુનિસેફ) એ કોવિડ-19 રોગચાળાની પૃષ્ઠભૂમિમાં બાળકોમાં શિક્ષણમાં ડિજિટલ વિભાજનને દૂર કરવા માટે ઝુંબેશ શરૂ કરી છે. બાળકોની સલામતી અને સુખાકારી માટે ઝુંબેશ પણ શરૂ કરવામાં આવી હતી.

ઇતિહાસ

- વિશ્વ બાળ દિવસ સૌપ્રથમ યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી (UNGA) દ્વારા 14 ડિસેમ્બર 1954ના રોજ મનાવવામાં આવ્યો હતો. 20 નવેમ્બર મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે આ દિવસે 1959માં UNGA એ બાળ અધિકારોની ઘોષણા અપનાવી હતી. 20 નવેમ્બર 1989ના રોજ, UNGA એ “બાળકના અધિકારો પર સંમેલન” પણ અપનાવ્યું. આમ, UNGA એ બાળકોના અધિકારો, બાળકોની સુખાકારી અને આંતરરાષ્ટ્રીય એકતાને સમર્થન આપવા માટે દેશોને

પ્રોત્સાહિત કરવા વૈશ્વિક સ્તરે 20 નવેમ્બરે આ દિવસ ઉજવવાનું નક્કી કર્યું હતું.

કચ્છ દ્વીપકલ્પમાં સાગર શક્તિ ક્વાયત યોજાયો

- સાગર શક્તિ ક્વાયત (Sagar Shakti Exercise) 19 થી 22 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન કચ્છ દ્વીપકલ્પ (Kutch Peninsula)ના ક્રીક સેક્ટરમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી.
- તે ચાર દિવસીય મેગા લશ્કરી ક્વાયત હતી.
- ક્વાયત દરમિયાન, કોઈપણ બહુપક્ષીય સુરક્ષા ખતરાનો સામનો કરવા માટે ભારતની ક્ષમતા અને તત્પરતાનું વિગતવાર પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

ક્વાયતના સહભાગીઓ

- આ ક્વાયતમાં ભારતીય સેના, ભારતીય વાયુસેના, ભારતીય નૌકાદળ, ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ, ગુજરાત પોલીસ, સરહદ સુરક્ષા દળ અને મરીન પોલીસની ભાગીદારી જોવા મળી હતી.
- ભારતીય સેનાના સર્ધર્ન કમાન્ડે વાસ્તવિક સમયમાં એજન્સીઓની લડાયક તૈયારીને ચકાસવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ક્વાયત હાથ ધરી હતી.
- આ ક્વાયતમાં જમીન, પાણી અને એરસ્પેસમાં કોઈપણ સંભવિત સુરક્ષા પડકારોનો એક સાથે સામનો કરવા માટે સૈનિકોની તૈનાતી અને જટિલ દાવપેચનો પણ સમાવેશ થાય છે.

ક્વાયતનું મહત્વ

- આ ક્વાયત એવા સમયે હાથ ધરવામાં આવી હતી જ્યારે ભારતે હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં વિકસિત સુરક્ષા પરિદ્રશ્યોના પ્રકાશમાં તેની દરિયાઈ યુદ્ધ ક્ષમતામાં વધારો કર્યો છે.

સર ક્રીક (Sir Creek)

- સર ક્રીક મૂળ બાન ગંગા (Ban Gangga) તરીકે ઓળખાતું હતું. તે ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચેની સરહદ પર સિંધુ નદીના ડેલ્ટાના નિર્જન માર્શલેન્ડ્સમાં 96-કિલોમીટર ભરતીનું નદીમુખ છે. આ ખાડી ભારતના ગુજરાત રાજ્યને પાકિસ્તાનના સિંધ પ્રાંતથી અલગ કરે છે.

ભારત સરકાર ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ મૂકવા જઈ રહી છે (Cryptocurrency Ban in India)

- ભારત સરકાર દેશમાં ખાનગી ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ મૂકવા જઈ રહી છે. સરકાર ખાનગી ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ મૂકવાનું બિલ રજૂ કરવા અને 29 નવેમ્બરથી શરૂ થનારા સંસદના શિયાળુ સત્ર દરમિયાન ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) દ્વારા જારી કરવામાં આવનાર સત્તાવાર ડિજિટલ કરન્સી માટે એક માળખું રજૂ કરવાની તૈયારીમાં છે.
- મંગળવારે જારી કરાયેલા લોકસભાના બુલેટિનમાં જણાવાયું છે કે Cryptocurrency & Regulation of Official Digital Currency Bill, 2021 અમુક અપવાદોને ક્રિપ્ટોકરન્સી અને તેના ઉપયોગ હેઠળની ટેકનોલોજીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પરવાનગી આપશે.
- RBIએ જુલાઈમાં કહ્યું હતું કે તે તેની પોતાની ડિજિટલ કરન્સી અને સેન્ટ્રલ બેંક ડિજિટલ કરન્સી (CBDC) પર કામ કરી રહી છે. આ પછી સરકાર તેની ઓફિશિયલ ક્રિપ્ટોકરન્સી/ ડિજિટલ કરન્સી લોન્ચ કરી શકે છે.

ક્રિપ્ટોકરન્સી સાથે પડકારો

- IMF મુજબ, ક્રિપ્ટો એસેટ્સની ઝડપી વૃદ્ધિ અને વધતી જતી લોકપ્રિયતા નાણાકીય સ્થિરતાના પડકારો ઉભી કરે છે.
- આવી વિકેન્દ્રિત કરન્સી અસ્થિરતા પેદા કરી શકે છે કારણ કે તે અત્યંત અસ્થિર છે. તેઓ ઈસ્ક્રિપ્ટિબલ અથવા કોમોડિટી અથવા વિનિમય દરો કરતાં વધુ અસ્થિર છે.
- તેની ટ્રાન્ઝેક્શન કિંમત ડિજિટલ કરન્સીની સરખામણીમાં ઘણી મોંઘી છે.
- આ અહેવાલ મુજબ, આવા વ્યવહારો મૂડી પ્રવાહને અસ્થિર બનાવે છે. તે ક્રિપ્ટો એસેટ્સની જોગવાઈથી સંખ્યાબંધ ઓપરેશનલ અને નાણાકીય અખંડિતતાના જોખમો પણ બનાવે છે.

ક્રિપ્ટોકરન્સી

- તે એક ડિજિટલ એસેટ છે જે વિનિમયના માધ્યમ તરીકે કાર્ય કરે છે જ્યાં વ્યક્તિગત સિક્કાઓની માલિકીનો રેકોર્ડ કોમ્પ્યુટરાઈઝડ ડેટાબેઝના રૂપમાં ખાતાવહીમાં સંગ્રહિત થાય છે. આ રેકોર્ડ્સ મજબૂત સંકેતલિપીનો ઉપયોગ કરીને સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે જેથી કરીને વ્યવહારનો રેકોર્ડ સુરક્ષિત કરી શકાય.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

77

પ્રથમ ક્રિપ્ટોકરન્સી

- બિટકોઈન (Bitcoin) એ 2009માં ઓપન સોર્સ સોફ્ટવેર તરીકે રજૂ કરાયેલ પ્રથમ ક્રિપ્ટોકરન્સી છે. તે પ્રથમ વિકેન્દ્રિત ક્રિપ્ટોકરન્સી (decentralized cryptocurrency) છે.

25 નવેમ્બર: મહિલાઓ સામેની હિંસા નાબૂદી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ

- દર વર્ષે, યુનાઈટેડ નેશન્સ દ્વારા 25 નવેમ્બરના રોજ મહિલાઓ વિરુદ્ધ હિંસા નાબૂદી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ (International Day for the Elimination of Violence against Women) ઉજવવામાં આવે છે. સમગ્ર વિશ્વમાં મહિલાઓ ઘરેલુ હિંસા, બળાત્કાર અને અન્ય પ્રકારની હિંસાનો ભોગ બને છે તે અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે આ દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.

25 નવેમ્બર શા માટે પસંદ કરવામાં આવી?

- 25 નવેમ્બર, 1960ના રોજ, ડોમિનિકન સરમુખત્યાર રાફેલ ટ્રુજિલોના આદેશ પર ત્રણ મીરાબલ બહેનોની હત્યા કરવામાં આવી હતી. 1981માં, કેરેબિયન નારીવાદી એન્ડ્યુએન્ટ્રોસ અને લેટિન અમેરિકાના કાર્યકરોએ 25 નવેમ્બરને મહિલાઓ સામે હિંસા અંગે જાગૃતિ લાવવાના દિવસ તરીકે ચિહ્નિત કર્યા.

મહિલાઓ સામે ક્રૂરતા

- યુનાઈટેડ નેશન્સ મહિલાઓ સામેની હિંસાને લિંગ આધારિત હિંસા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે જે શારીરિક, માનસિક અથવા જાતીય હિંસા પરિણમે છે. વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન અનુસાર, ત્રણમાંથી એક મહિલા (એટલે કે 35% મહિલાઓ) શારીરિક હિંસાનો અનુભવ કરી રહી છે.

ભારતમાં મહિલાઓ સામે હિંસા

- નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડ બ્યુરો અનુસાર, ભારતમાં મહિલાઓ સામેની હિંસા બળાત્કાર, દહેજ મૃત્યુ, ઘરેલુ હિંસા વગેરેના સ્વરૂપમાં પ્રચલિત છે.

Maritime SheEO Conferenceની બીજી આવૃત્તિ

- Maritime SheEO Conference ની બીજી આવૃત્તિ 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ યોજાશે.
- પરિષદ પરિવર્તન નિર્માતાઓ, વિવિધતા અને ટકાઉ ઉકેલોની ઉજવણી કરવા માટે યોજવામાં આવશે.

- તેની કલ્પના Maritime SheEOના સ્થાપક સંજમ સાહી ગુપ્તા દ્વારા કરવામાં આવી છે.

કોન્ફરન્સના મુખ્ય વક્તા

- આ કોન્ફરન્સના મુખ્ય વક્તાઓનો સમાવેશ થાય છે:
- કિટક લિમ, International Maritime Organization (IMO) ના મહાસચિવ
- નતાસા પિલાઈડ્સ, સાયપ્રસ પ્રજાસત્તાકના ઊર્જા, વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રી
- Björner Selnes Skjrn, નોર્વેના મત્સ્યોદ્યોગ અને મહાસાગર નીતિ મંત્રી.

Maritime SheEO

- Maritime SheEO વિવિધતા માટે બિઝનેસ કેસ પર કેન્દ્રિત સેવાઓ પ્રદાન કરે છે. તેનો હેતુ એવા ઉકેલો બનાવવાનો છે જે 'મરીન અને એલાઈડ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ' પર અસર કરી શકે. તે વિવિધતા અને સમાવેશ, નવીનતા, નેતૃત્વ, ઉદ્યોગસાહસિકતા અને સ્પર્ધાત્મક લાભ પર પણ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. તે મહિલાઓ માટે નેતૃત્વની સ્થિતિમાં ઉભરી શકે તે માટે સ્તર અને વાતાવરણ બનાવવાનું કામ કરે છે. તે દરિયાઈ ઉદ્યોગમાં મહિલાઓની ભાગીદારી વધારવા અને તમામ પ્રકારના પૂર્વગ્રહને ઘટાડવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કામ કરે છે.

સંરક્ષણ સંપાદન પરિષદે રશિયા સાથે AK-203 સોદાને મંજૂરી આપી

- Defence Acquisition Council (DAC) એ AK-203 રાઈફલ્સના મોટા પાયે ઉત્પાદન માટે પરવાનગી આપી છે. DAC એ ભારતીય વાયુસેના (IAF) માટે સ્વતંત્ર ઉપગ્રહને પણ મંજૂરી આપી છે.
- આ નિર્ણય રશિયાના રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિનની ભારત મુલાકાત પહેલા લેવામાં આવ્યો છે. તેમનો પ્રવાસ 5 ડિસેમ્બરથી શરૂ થશે.
- આ ડીલ 2018 થી હોલ્ડ પર રાખવામાં આવી હતી.
- DACની બેઠક રક્ષા મંત્રી રાજનાથ સિંહની અધ્યક્ષતામાં યોજાઈ હતી.
- આ મીટિંગ દરમિયાન મંત્રીએ 'મેક ઈન ઈન્ડિયા' પહેલ હેઠળ ભારતીય વાયુસેના માટે 7.5 લાખ AK-203 એસોલ્ટ રાઈફલ્સના નિર્માણની મંજૂરી આપી હતી.

AK-203 એસોલ્ટ રાઈફલ્સનો કોન્ટ્રાક્ટ

- 5,000 કરોડથી વધુના કરારો પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

- આનાથી 10 વર્ષના સમયગાળા માટે 6,014,427 AK-203નું ઉત્પાદન થશે.

આંતર-સરકારી કરાર (IGA)

- IGA પર ફેબ્રુઆરી 2019માં હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. આ કરાર હેઠળ, પ્રથમ 70,000 રાઈફલ્સમાં ટેકનોલોજી ટ્રાન્સફરના સ્વરૂપમાં રશિયન ઘટકોનો સમાવેશ થશે.

કલાશ્નિકોવ રાઈફલ્સ (Kalashnikov Rifles)

- કલાશ્નિકોવ રાઈફલ્સ અથવા AK-203 ઉત્તર પ્રદેશના અમેઠીમાં બનાવવામાં આવશે. તે ભારત-રશિયા રાઈફલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (IRRPL) દ્વારા સંયુક્ત રીતે બનાવવામાં આવશે. IRRPL ની રચના ભારતના ઓર્ડનન્સ ફેક્ટરી બોર્ડ (OFB) અને રશિયાના Rosoboronexport & Concern Kalashnikov વચ્ચે સંયુક્ત સાહસ તરીકે કરવામાં આવી હતી. OFB 50.5 ટકા હિસ્સો ધરાવે છે, જ્યારે રશિયન કંપનીઓ બાકીનો 49.5 ટકા હિસ્સો ધરાવે છે.

હવાના સિન્ડ્રોમ (Havana Syndrome)

- તાજેતરમાં, યુએસ Federal Bureau of Investigation (FBI) એ કહ્યું છે કે હવાના સિન્ડ્રોમની સમસ્યાનો સામનો કરવો એ સર્વોચ્ચ પ્રાથમિકતા છે અને તે કારણની સાથે સાથે કર્મચારીઓને તેનાથી કેવી રીતે બચાવી શકાય તેની પણ તપાસ કરશે.

હવાના સિન્ડ્રોમ

- 2016ના અંતમાં હવાના (ક્યુબા)માં તૈનાત યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સના કેટલાક રાજદ્વારીઓ અને તેમના સ્ટાફ દ્વારા કેટલાક સામાન્ય લક્ષણોની જાણ કરવામાં આવી હતી.
- કેટલાક વિચિત્ર અવાજો સાંભળ્યા પછી અને વિચિત્ર શારીરિક સંવેદનાઓ અનુભવ્યા પછી તે બધાને રોગનો અહેસાસ થયો.
- યુ.એસ.એ ક્યુબા પર “Sonic Attacks” કરવાનો આરોપ મૂક્યો, પરંતુ ક્યુબાએ રોગ અથવા સિન્ડ્રોમ વિશે કોઈ જાણકારી હોવાનો ઈનકાર કર્યો.
- ત્યારથી, સંખ્યાબંધ સંસ્થાઓ હવાના સિન્ડ્રોમના કારણો પર સંશોધન કરી રહી છે, અને આ સંસ્થાઓએ અત્યાર સુધીમાં ઘણા સંભવિત પરિબલો શોધી કાઢ્યા છે.
- આ રોગના લક્ષણોમાં ઉબકા, ગંભીર માથાનો દુખાવો, થાક, ચક્કર, ઊંઘની સમસ્યા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

- જેઓ ખૂબ પ્રભાવિત થયા હતા તેમાંથી કેટલાકને વેસ્ટિબ્યુલર પ્રોસેસિંગ(Vestibular Processing) અને જ્ઞાનાત્મક (Cognitive) સમસ્યાઓ જેવી ક્રોનિક સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડ્યો હતો.
- વર્ષ 2020માં, નેશનલ એકેડેમી ઓફ સાયન્સ (NAS), યુએસના અહેવાલમાં હવાના સિન્ડ્રોમનું મુખ્ય કારણ નિર્દેશિત માઈક્રોવેવ રેડિયેશન હોવાનું જણાયું હતું.

માઈક્રોવેવ હથિયાર (Microwave Weapon)

- ડાયરેક્ટ એનર્જી વેપન (DEW):
- માઈક્રોવેવ શસ્ત્રો એ પ્રત્યક્ષ ઉર્જા શસ્ત્રોનો એક પ્રકાર છે, જે સાઉન્ડ, લેસર અથવા માઈક્રોવેવ વગેરે જેવા અત્યંત કેન્દ્રિત ઊર્જા સ્વરૂપો દ્વારા તેમના લક્ષ્યને લક્ષ્ય બનાવે છે.
- આમાં, ઉચ્ચ-આવર્તન ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક રેડિયેશન દ્વારા માનવ શરીરમાં સંવેદના બનાવવામાં આવે છે.
- ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક રેડિયેશન (માઈક્રોવેવ્સ) ખોરાકમાં પાણીના અણુઓને ઉત્તેજિત કરે છે અને તેમના કંપન ગરમી ઉત્પન્ન કરે છે જેના કારણે વ્યક્તિને ચક્કર અને ઉબકા જેવા લક્ષણોનો અનુભવ થાય છે.
- માઈક્રોવેવ હથિયારો ધરાવતા દેશો:
- માનવ અને ઇલેક્ટ્રોનિક સિસ્ટમ બંનેને નિશાન બનાવવા માટે એક કરતાં વધુ દેશોએ આ શસ્ત્રો વિકસાવ્યા હોવાનું માનવામાં આવે છે.
- ચીને સૌપ્રથમવાર 2014માં એક એર શોમાં Poly WB-1 નામના “માઈક્રોવેવ વેપન” નું પ્રદર્શન કર્યું હતું.
- યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સે પણ ‘પ્રોટોટાઈપ માઈક્રોવેવ વેપન’ વિકસાવ્યું છે જેને ‘Active Denial System’ કહેવાય છે જે વર્તમાન બિન-ઘાતક શસ્ત્રોની તુલનામાં પ્રથમ બિન-ઘાતક, નિર્દેશિત-ઊર્જા, પ્રતિ-કર્મચારી સિસ્ટમ છે. તેની ક્ષમતા વધુ વિસ્તૃત છે.
- નિર્દેશિત ઊર્જા શસ્ત્રો માટેની ભારતની યોજના:
- તાજેતરમાં ડિફેન્સ રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગનાઈઝેશન (DRDO) એ હાઈ-એનર્જી લેસર અને માઈક્રોવેવનો ઉપયોગ કરીને ડાયરેક્ટેડ એનર્જી વેપન (DEW) વિકસાવવાની યોજના જાહેર કરી છે.
- અન્ય દેશો (ખાસ કરીને ચીન) સાથે ભારતના બગડતા સુરક્ષા સંબંધોના સંદર્ભમાં નિર્દેશિત ઊર્જા શસ્ત્રોના વિકાસને અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ગણવામાં આવે છે.

ચિંતાઓ

- આ પ્રકારના શસ્ત્રો દેશો માટે ચિંતાનું કારણ બની રહ્યા છે, કારણ કે તે મશીનો અને મનુષ્ય બંનેને અસર કરી શકે છે.
- આ શસ્ત્રો માનવ શરીરને નિશાન છોડ્યા વિના લાંબા ગાળાના નુકસાનનું કારણ બની શકે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

આરોગ્ય મંત્રાલયે કોવિડ વેરિઅન્ટ્સ પર ચેતવણી જારી કરી છે

- કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલયે કોવિડ-19ના દક્ષિણ આફ્રિકન સંસ્કરણ દ્વારા ઉભા થયેલા જોખમ અંગે ચેતવણી જારી કરી છે.
- નેશનલ સેન્ટર ફોર ડિસીઝ કંટ્રોલ (NCDC) એ અહેવાલ આપ્યો છે કે તાજેતરના ભૂતકાળમાં “COVID-19 વેરિઅન્ટ 8.1.1529” ના ઘણા કેસો નોંધાયા છે.
- બોત્સ્વાનામાં 3 કેસ નોંધાયા છે, દક્ષિણ આફ્રિકામાં 6 કેસ નોંધાયા છે જ્યારે હોંગકોંગમાં 1 કેસ નોંધાયો છે.
- આ વેરિઅન્ટમાં મોટી સંખ્યામાં mutation હોવાનું નોંધાયું હતું. આમ, વિઝા પ્રતિબંધો હળવા કરવા અને આંતરરાષ્ટ્રીય મુસાફરી ખોલવાથી જાહેર આરોગ્ય પર ગંભીર અસરો છે.

આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રવાસીઓ માટે નવા ધોરણો

- આ દેશો ભારતમાં આવતા આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રવાસીઓની ‘જોખમ પર’ દેશ શ્રેણીનો ભાગ છે. આ મુસાફરોની કડક તપાસ કરવામાં આવશે. આ શ્રેણી માટે આરોગ્ય મંત્રાલયની માર્ગદર્શિકા અનુસાર તેમના સંપર્કોને નજીકથી ટ્રેક કરવામાં આવશે અને પરીક્ષણ કરવામાં આવશે. જો તેઓ સકારાત્મક પરીક્ષણ કરે છે, તો તેમના નમૂનાઓ ભારતીય SARS-CoV-2 જેનોમિક્સ કન્સોર્ટિયમ (INSACOG) ને મોકલવા જોઈએ.

INSACOG

- INSACOG એ 25 ડિસેમ્બર, 2020 ના રોજ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય હેઠળ સ્થાપિત પ્લેટફોર્મ છે. ભારતમાં કોવિડ-19ની વિવિધ જાતોના જીનોમ સિક્વન્સિંગ અને વાયરસની વિવિધતાના અભ્યાસ અને દેખરેખ માટે તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. પ્રારંભિક તબક્કામાં, તેને યુનાઈટેડ કિંગડમમાં મળી આવતા વાયરસ પ્રકાર B.1.1.7નો અભ્યાસ કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું.

‘મૈસુર ઘોષણા - પંચાયતો દ્વારા સેવા વિતરણ’: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- 22 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ યોજાયેલ ‘સિટીઝન ચાર્ટર અને પંચાયતો દ્વારા સેવાઓની ડિલિવરી’ પર રાષ્ટ્રીય સલાહકાર વર્કશોપ દરમિયાન, 16 રાજ્યોના સહભાગીઓએ “મૈસુર ઘોષણા” (Mysuru Declaration) પર હસ્તાક્ષર કર્યાં. આ

હેઠળ, આ રાજ્યોએ 1 એપ્રિલ, 2022થી ભારતમાં પંચાયતો દ્વારા સામાન્ય લઘુત્તમ સેવા વિતરણ શરૂ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો.

મૈસુર જાહેરાત (Mysuru Declaration) શું?

- મૈસુર ઘોષણાનો હેતુ નાગરિક કેન્દ્રિત સેવાઓને “શાસનના કેન્દ્રો” તરીકે ઓળખવાનો છે.
- આ મેનિફેસ્ટો સેવા વિતરણના વિવિધ પાસાઓ પર મહત્વપૂર્ણ માહિતી પ્રદાન કરે છે, જે કાં તો પંચાયતો દ્વારા અથવા પંચાયતો દ્વારા સુવિધા આપવામાં આવતી અન્ય વિભાગોની સેવાઓ દ્વારા આપવામાં આવે છે.

સહભાગી રાજ્યો દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રતિબદ્ધતાઓ

- આ ઘોષણાના ભાગ રૂપે, સહભાગી રાજ્યોએ નીચેના માટે પ્રતિબદ્ધ છે:
- અસરકારક અને સમયબદ્ધ રીતે પાયાના સ્તરે નાગરિક સેવાઓની ઉપલબ્ધતાને વધારવી.
- જાહેર સેવાઓની સમયસર ડિલિવરી માટે વ્યાવસાયિક અખંડિતતા અને જવાબદારીના ઉચ્ચતમ ધોરણોને લાગુ કરવા.

વર્કશોપ વિશે

- પંચાયત રાજ મંત્રાલય દ્વારા અબ્દુલ નઝીર સ્ટેટ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ રૂરલ ડેવલપમેન્ટ એન્ડ પંચાયત રાજ, મૈસુર અને નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ રૂરલ ડેવલપમેન્ટ એન્ડ પંચાયત રાજ, હૈદરાબાદના સહયોગથી પંચાયતો દ્વારા નાગરિક ચાર્ટર અને સેવાઓની ડિલિવરી પર નેશનલ કન્સલ્ટેટિવ વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

પીએમ મોદીએ Noida International Airportનો શિલાન્યાસ કર્યો

- 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ગૌતમ બુદ્ધ નગરમાં Noida International Airport (NIA) નો શિલાન્યાસ કર્યો.
- પીએમ મોદી જેવર પહોંચ્યા, જ્યાં ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્ય પ્રધાન યોગી આદિત્યનાથ અને નાગરિક ઉકુચન પ્રધાન જ્યોતિરાદિત્ય એમ. સિંઘિયાએ શિલાન્યાસ કર્યો.
- જેવર ખાતેનું એરપોર્ટ યમુના ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (YIAPL) દ્વારા વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે, જે પ્રોજેક્ટના સ્વિસ કન્સેશનર ઝ્યુરિચ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ એજન્સીની 100 ટકા પેટાકંપની છે.

PPP મોડલ

- નોઈડા ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટને ચમુના ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (YIAPL) દ્વારા PPP મોડલ હેઠળ ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર અને ભારત સરકારના સહયોગથી વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.

નોઈડા ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ

- નોઈડા ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ 1300 હેક્ટર જમીનમાં ફેલાયેલું છે. એરપોર્ટનો પ્રથમ તબક્કો પૂર્ણ થયા બાદ, તે એક વર્ષમાં લગભગ 12 મિલિયન મુસાફરોને સેવા આપશે. આ પ્રોજેક્ટનો પ્રથમ તબક્કો 2024 સુધીમાં પૂર્ણ કરવાનો લક્ષ્યાંક છે.

પ્રોજેક્ટ ખર્ચ

- આ પ્રોજેક્ટનો અંદાજિત ખર્ચ 15,000-20,000 કરોડ રૂપિયા છે. આ પ્રોજેક્ટનો પ્રથમ તબક્કો લગભગ રૂ. 10,050 કરોડના ખર્ચે વિકસાવવામાં આવી રહ્યો છે.

તે ક્યાં સ્થિત છે?

- આ એરપોર્ટ દિલ્હીના ઈન્દિરા ગાંધી એરપોર્ટથી 72 કિમી અને નોઈડાથી 40 કિમીના અંતરે આવેલું છે.

પ્રોજેક્ટનું મહત્વ

- આ એરપોર્ટ સાથે, ઉત્તર પ્રદેશ પાંચ આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટ ધરાવતું એકમાત્ર ભારતીય રાજ્ય બનશે.
- દિલ્હીના ઈન્દિરા ગાંધી ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પછી નોઈડા ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ નેશનલ કેપિટલ રિજનનું બીજું ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ હશે.
- આ ભારતનું પ્રથમ નેટ ઝીરો એમિશન એરપોર્ટ હશે. મલ્ટી મોડલ સીમલેસ કનેક્ટિવિટી માટે પણ જોગવાઈ હશે.
- ભારતમાં પ્રથમ વખત એકીકૃત મલ્ટી મોડલ કાર્ગો હબ સાથે એરપોર્ટનું નિર્માણ કરવામાં આવશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ઉત્તર પ્રદેશને વિશ્વના નકશા પર મૂકવા માટે, કનેક્ટિવિટી વધારવા અને ભાવિ તૈયાર ઉદ્યુત ક્ષેત્ર બનાવવા માટે વડાપ્રધાનના વિઝનને અનુરૂપ એરપોર્ટનું નિર્માણ કરવામાં આવી રહ્યું છે.

કેબિનેટે O-SMART ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી

- પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતા હેઠળની આર્થિક બાબતોની કેબિનેટ સમિતિએ 2021-26ના સમયગાળા માટે “Ocean Services, Modelling, Application, Resources and Technology (O-SMART)” નામની છત્ર યોજના ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી છે.
- 2,177 કરોડના ખર્ચે તેને ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- ઓ-સ્માર્ટ પ્લાનમાં સાત પેટા યોજનાઓનો સમાવેશ થાય છે:
- મહાસાગર ટેકનોલોજી
- મહાસાગર મોડેલિંગ અને સલાહકાર સેવાઓ (OMAS)
- ઓશન ઓબ્ઝર્વેશન નેટવર્ક (OON)
- મહાસાગરના નિર્જીવ સંસાધનો
- મરીન લાઇફ રિસોર્સિસ એન્ડ ઇકોલોજી (MLRE)
- દરિયાઈ સંશોધન
- સંશોધન જહાજોનું સંચાલન અને જાળવણી.
- તમામ પેટા યોજનાઓ પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલયની સ્વાયત્ત સંસ્થાઓ દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવી રહી છે.

શું છે ઓ-સ્માર્ટ પ્લાન?

- O-SMART એ એક સરકારી યોજના છે, જે 29 ઓગસ્ટ, 2018ના રોજ સમુદ્ર સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવા અને વહેલી ચેતવણી હવામાન પ્રણાલી સ્થાપિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી હતી. તેનો ઉદ્દેશ્ય સમુદ્ર વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ જેમ કે ટેકનોલોજી, સેવાઓ, વિજ્ઞાન, સંસાધનો અને અવલોકનને સંબોધવાનો છે. આ યોજના પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલય દ્વારા લાગુ કરવામાં આવે છે.

ઓ-સ્માર્ટ યોજનાના ઉદ્દેશ્યો

- O-SMART યોજનાના ઉદ્દેશ્યોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- મહાસાગરોના સતત નિરીક્ષણના આધારે આગાહીઓ અને સેવાઓ પ્રદાન કરવા માટે,
- મહાસાગર સંસાધનોના ટકાઉ શોષણ માટે તકનીકો અને સંશોધન સર્વેક્ષણો વિકસાવવા.
- મહાસાગર વિજ્ઞાનમાં અગ્રણી સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવું.

આયોજનનું મહત્વ

- O-SMART એ બહુ-શાખાકીય ટકાઉ યોજના છે. તે વ્યાપક સંશોધન અને ટેકનોલોજી વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સમુદ્રશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે રાષ્ટ્રની ક્ષમતા

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

નિર્માણમાં વધારો કરશે. આ યોજના અત્યાધુનિક ટેકનોલોજી પ્રદાન કરવા માટે ચાલુ પ્રવૃત્તિઓને એકીકૃત કરીને આગામી પાંચ વર્ષમાં વધુ વ્યાપક કવરેજ પ્રદાન કરશે જે દરિયાઈ ક્ષેત્ર માટે લાગુ થશે.

ભારત, માલદીવ્સ અને શ્રીલંકા દ્વારા આયોજિત ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયત 'દોસ્તી'

- ▶ ભારત, માલદીવ અને શ્રીલંકાએ માલદીવમાં દ્વિવાર્ષિક ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયત 'દોસ્તી'ની 15મી આવૃત્તિનું આયોજન કર્યું હતું.
- ▶ વર્ષ 2021 ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયત 'દોસ્તી'નું 30મું વર્ષ છે.
- ▶ આ ક્વાયત 20 નવેમ્બરે શરૂ થઈ હતી અને 25 નવેમ્બરે પૂરી થઈ હતી.
- ▶ આ પાંચ દિવસીય ક્વાયત દરમિયાન, ICGS અપૂર્વ અને ICGS વજ્ર નામના ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજો, SLCGS સુરક્ષા નામના શ્રીલંકાના કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજએ ભાગ લીધો હતો.

ક્વાયતનો હેતુ

- ▶ ત્રિપક્ષીય ક્વાયત 'દોસ્તી'નું આયોજન દોસ્તીને વધુ મજબૂત બનાવવા, ત્રણેય દેશોના કોસ્ટ ગાર્ડ્સ વચ્ચે સહયોગ વધારવા અને પરસ્પર ઓપરેશનલ ક્ષમતા અને પ્રેક્ટિસ ઈન્ટરઓપરેબિલિટી વધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરવામાં આવી હતી. ભારત માટે આ ક્વાયત મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે માલદીવ અને શ્રીલંકા ભારત અને તેના દરિયાઈ સુરક્ષા હિત માટે વ્યૂહાત્મક મહત્વ ધરાવે છે.

દોસ્તી ત્રિપક્ષીય સીજી પ્રેક્ટિસ (Dosti Trilateral Coast Guard Exercise)

- ▶ કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયત 'દોસ્તી' સૌપ્રથમ 1991માં શરૂ કરવામાં આવી હતી. શ્રીલંકાએ સૌપ્રથમવાર 2012માં આ અભ્યાસમાં ભાગ લીધો હતો. ત્યારથી તે ત્રિપક્ષીય ક્વાયત બની ગઈ છે.

દોસ્તી ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયતનો અવકાશ

- ▶ આ ક્વાયતનો અવકાશ વિશાળ છે. આવા સહયોગથી દરિયાઈ દુર્ઘટના અથવા ઓઈલ સ્પિલ જેવી ઈકોલોજીકલ આપત્તિના સમયે મદદ મળે છે. આ ક્વાયતો અન્ય દેશના કોસ્ટ ગાર્ડની સારી સમજ વિકસાવવામાં મદદ કરે છે. તે વિવિધ મિશન દરમિયાન સંકલન વધારવામાં પણ મદદ કરશે.

26 નવેમ્બર: રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ

- ▶ રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ (National Milk Day) દર વર્ષે 26 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.
- ▶ રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસની ઉજવણી કરવા માટે, કોલેજ ઓફ ડેરી સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (CODST) અને ગુરુ અંગદ દેવ વેટરનરી એન્ડ એનિમલ સાયન્સ યુનિવર્સિટી (GADVASU) 25 અને 26 નવેમ્બર 2021ના રોજ "દૂધમાં ભેળસેળ પરીક્ષણ શિબિર" નું આયોજન કરી રહ્યા છે.
- ▶ આ દિવસ ભારતની શ્વેત ક્રાંતિના પિતા ડૉ. વર્ગીસ કુરિયનના સન્માન માટે ઉજવવામાં આવે છે. તે તેમની જન્મજયંતિને ચિહ્નિત કરે છે.

રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ - ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ

- ▶ 2014માં ડૉ. વર્ગીસ કુરિયનને શ્રદ્ધાંજલિ આપવા માટે ભારતના તમામ ડેરી વડાઓએ ડેરી ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયા સાથે મળીને 26મી નવેમ્બરે રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ મનાવવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો. 26 નવેમ્બરે ડૉ. કુરિયનનો જન્મદિવસ છે.

ડૉ. વર્ગીસ કુરિયન કોણ હતા?

- ▶ ડૉ. વર્ગીસ કુરિયન ભારતમાં 'શ્વેત ક્રાંતિના પિતા' તરીકે ઓળખાય છે. તેઓ એક સામાજિક ઉદ્યોગસાહસિક હતા. તેમણે સમગ્ર વિશ્વમાં સૌથી મોટા કૃષિ ડેરી વિકાસ કાર્યક્રમ 'ઓપરેશન ફ્લોડ'(Operation Flood)નું નેતૃત્વ કર્યું. આ ઓપરેશને ભારતને દૂધની અછત ધરાવતા દેશમાંથી વિશ્વના સૌથી મોટા દૂધ ઉત્પાદક દેશમાં બદલી નાખ્યું. આ ચળવળથી 30 વર્ષમાં માથાદીઠ ઉપલબ્ધ દૂધ લગભગ બમણું થયું અને દૂધ ઉત્પાદનમાં ચાર ગણો વધારો થયો.

ડૉ કુરિયનના અમૂલી સાથેના સંબંધો

- ▶ અમૂલની રચનામાં ડૉ. કુરિયને મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી. અમૂલે ગુજરાતમાં ડેરી સહકારી ક્ષેત્રનો વિકાસ કરવાનો માર્ગ મોકળો કર્યો. ડૉ. કુરિયને 1973 થી 2006 સુધી ગુજરાત કોઓપરેટિવ મિલ્ક માર્કેટિંગ ફેડરેશન (GCMMF) માં કામ કર્યું હતું. અમૂલનું સંચાલન GCMMF દ્વારા કરવામાં આવે છે.

રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસનો ઉદ્દેશ

- ▶ માનવ જીવનમાં દૂધની જરૂરિયાત અને મહત્વ વિશે માહિતી આપવાના હેતુથી રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. દૂધ એ પ્રથમ ખોરાક છે જે બાળક જન્મ પછી લે છે.

26 નવેમ્બર: બંધારણ દિવસ (Constitution Day)

- બંધારણ દિવસ દર વર્ષે 26 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે. તેને બંધારણ દિવસ અથવા રાષ્ટ્રીય કાયદો દિવસ (National Law Day) તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. આ દિવસ બંધારણ અપનાવ્યાની યાદમાં ઉજવવામાં આવે છે. ભારતનું બંધારણ 26 નવેમ્બર 1949ના રોજ અપનાવવામાં આવ્યું હતું, તે 26 જાન્યુઆરી 1950ના રોજ અમલમાં આવ્યું હતું અને તેથી ભારત 26 જાન્યુઆરીએ પ્રજાસત્તાક દિવસ ઉજવે છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- 2015માં બંધારણ દિવસ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. આ ડૉ. આંબેડકરની 125મી જન્મજયંતિ નિમિત્તે કરવામાં આવી હતી. આ જાહેરાત પીએમ મોદીએ મુંબઈમાં સ્ટેચ્યુ ઓફ ઈક્વાલિટીનો શિલાન્યાસ કરતી વખતે કરી હતી.
- ભારતીય બંધારણનો મુસદ્દો ઘડનાર ડૉ. આંબેડકરને શ્રદ્ધાંજલિ આપવા માટે બંધારણ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. તેમને ભારતીય બંધારણના પિતા પણ કહેવામાં આવે છે.

બંધારણ દિવસને રાષ્ટ્રીય કાયદા દિવસ (National Law Day) તરીકે શા માટે ઉજવવામાં આવે છે?

- તે દેશમાં કાયદા અને ન્યાયનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે ઉજવવામાં આવે છે. તે દેશમાં ન્યાયતંત્રને મજબૂત બનાવવામાં મદદ કરે છે. આ દિવસ કાનૂની વ્યવસાયની સ્વતંત્રતાની ઉજવણી કરે છે. આ કારણોસર, બંધારણ દિવસને રાષ્ટ્રીય કાયદા દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- 1979 સુધી રાષ્ટ્રીય કાયદા દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી ન હતી. ડૉ.એલ.એમ સિંઘવીના નેતૃત્વમાં સુપ્રીમ કોર્ટ બાર એસોસિએશને 26 નવેમ્બરને રાષ્ટ્રીય કાયદા દિવસ તરીકે ઉજવવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.

બાળકોમાં મલ્ટી સિસ્ટમ ઇન્ફલેમેટરી સિન્ડ્રોમ

- તાજેતરમાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO) એ એવા બાળકોની સારવાર માટે નવી માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી છે કે જેઓ કોવિડ-19 ચેપના સંપર્કમાં આવ્યા પછી, મલ્ટીસિસ્ટમ ઇન્ફલેમેટરી સિન્ડ્રોમ (Multisystem Inflammatory Syndrome- MIS-C) વિકસિત થયા હતા.

મલ્ટી સિસ્ટમ ઇન્ફલેમેટરી સિન્ડ્રોમ

- MIS-C એક એવી સ્થિતિ છે જેમાં શરીરના વિવિધ ભાગો બળતરાથી પ્રભાવિત થાય છે. દર્દીને કાર્ડિયાક સમસ્યાઓ છે, જેની ગંભીરતાને સારવારની જરૂર છે.
- તે બાળકો અને કિશોરોમાં એક દુર્લભ પરંતુ ગંભીર હાયપરઈન્ફલેમેટરી સ્થિતિ છે જે સામાન્ય રીતે COVID-19 ચેપના 2-6 અઠવાડિયા પછી થાય છે.
- તે સંભવિત રૂપે જીવલેણ સ્થિતિ છે જે હૃદય, ફેફસાં, કિડની, મગજ, ત્વચા, આંખો અથવા જઠરાંત્રિય માર્ગ સહિત શરીરના વિવિધ ભાગોમાં બળતરા પેદા કરી શકે છે.

ન્યુરોલોજીકલ ગૂંચવણો સાથે MIS-C

- તાજેતરના અભ્યાસમાં MIS-C સિન્ડ્રોમ ધરાવતા યુવાનોમાં ન્યુરોલોજીકલ લક્ષણો જોવા મળે છે જે સ્ટ્રોક અથવા ગંભીર એન્સેફાલોપથી (કોઈપણ મગજનો રોગ જે મગજના કાર્ય અથવા બંધારણમાં ફેરફાર કરે છે) જેવા જોખમો પેદા કરે છે.
- ન્યુરોલોજીકલ લક્ષણોમાં આભાસ, ભ્રમણા અને સંતુલન અને સંકલન સાથેની સમસ્યાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- નવા તારણો એ સિદ્ધાંતને મજબૂત કરે છે કે સિન્ડ્રોમ વાયરસ સામે રોગપ્રતિકારક પ્રતિભાવને કારણે થતા બળતરામાં વધારો સાથે સંબંધિત છે.

MIS-C માટેના કારણો

- MIS-C સિન્ડ્રોમ પર થોડું સંશોધન થયું છે, જે આ સિન્ડ્રોમનું કારણ શું છે તેના પર વિવિધ સિદ્ધાંતો તરફ દોરી જાય છે.
- જ્યારે કેટલાક સંશોધકો માને છે કે MIS-C એ કોરોનાવાયરસ માટે વિલંબિત પ્રતિસાદ છે જે શરીરમાં વ્યાપક બળતરાનું કારણ બને છે અને પરિણામે અંગોને નુકસાન પહોંચાડે છે.
- કેટલાક અન્ય સંશોધકો માને છે કે તે બાળકની રોગપ્રતિકારક શક્તિ વાયરસ સામે એન્ટિબોડીઝ બનાવે છે તેનું પરિણામ પણ હોઈ શકે છે.
- તેમાં આનુવંશિક ઘટક પણ હોઈ શકે છે કારણ કે દરેક બાળક MIS-C વિકસિત કરતું નથી અને લક્ષણો અલગ - અલગ હોય છે.

સારવાર માટે WHO માર્ગદર્શિકા

- હોસ્પિટલમાં દાખલ બાળકો (0-18 વર્ષની વયના) માં કાવાસાકી રોગ (શરતી ભલામણ, ખૂબ ઓછી નિશ્ચિતતા) માટે કાળજીના ધોરણો ઉપરાંત Corticosteroids નો ઉપયોગ સૂચવવામાં આવ્યો છે.
- સામાન્ય રીતે સ્ટીરોઈડ તરીકે ઓળખાય છે, કોર્ટિકોસ્ટેરોઈડ એ એક પ્રકારની બળતરા વિરોધી દવા છે.
- કોર્ટિકોસ્ટેરોઈડ્સ સાથે સહાયક સંભાળના પરિણામે ઇન્ટ્રાવેનસ ઇમ્યુનોગ્લોબ્યુલિન વત્તા સહાયક સંભાળ અથવા સહાયક સંભાળ કરતાં વધુ અસરકારક સારવાર મળી .

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ સારવાર કોવિડ-19ની સાથે કાવાસાકી રોગથી પીડિત બાળકોની સારવારમાં પણ અસરકારક હોવાનું જણાયું હતું.
- બિન-ગંભીર COVID-19 ના દર્દીઓની સારવારમાં કોર્ટીકોસ્ટેરોઈડ્સનો ઉપયોગ ન કરવો કારણ કે સારવારથી કોઈ ફાયદો થયો નથી અને તે નુકસાનકારક સાબિત થઈ શકે છે.

કાવાસાકી રોગ (Kawasaki Disease)

- તે રુધિરવાહિનીઓનો તીવ્ર બળતરા રોગ છે જે મુખ્યત્વે 5 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોને અસર કરે છે.
- હૃદયને રક્ત પુરવઠા માટે જવાબદાર કોરોનરી ધમનીઓમાં બળતરાના પરિણામે એન્યુરિઝમની વૃદ્ધિ અથવા રચના થઈ શકે છે (ધમનીની દીવાલનો સોજો), જે હાર્ટ એટેક તરફ દોરી જાય છે.
- લક્ષણો: તાવ, ફોલ્લીઓ, કોર્નિયાની લાલાશ, હોઠ અને લાલ જીભમાં તિરાડ અને લાલાશ અને ગળામાં બળતરા અને સોજો આ રોગના મુખ્ય લક્ષણો છે.

2જી ગ્લોબલ કેમિકલ્સ એન્ડ પેટ્રોકેમિકલ્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ હબનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું

- ગ્લોબલ કેમિકલ્સ એન્ડ પેટ્રોકેમિકલ્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ હબ (GCPMH) પર સમિટની બીજી આવૃત્તિનું ઉદ્ઘાટન 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ કરવામાં આવ્યું હતું.
- ઉદ્ઘાટન સત્ર દરમિયાન, કેન્દ્રીય રસાયણ અને ખાતર મંત્રીએ કહ્યું કે સરકારની સખત મહેનત અને દ્રઢતા ભારતને વૈશ્વિક કેમિકલ અને પેટ્રોકેમિકલ મેન્યુફેક્ચરિંગ હબમાં પરિવર્તિત કરવામાં મદદ કરશે.

ઇવેન્ટનું આયોજન કોણ કરી રહ્યું છે?

- ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ચેમ્બર્સ ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રી (FICCI) ના સહયોગથી રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલયના રસાયણ અને પેટ્રોકેમિકલ્સ વિભાગ દ્વારા વૈશ્વિક કેમિકલ અને પેટ્રોકેમિકલ્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ હબ પર સમિટનું આયોજન હાઈબ્રિડ ફોર્મેટમાં કરવામાં આવી રહ્યું છે.

સમિટનું મહત્વ

- GCPMH ની બીજી આવૃત્તિ ભારતીય અર્થતંત્રના રાસાયણિક અને પેટ્રોકેમિકલ્સ ક્ષેત્રની ભવ્ય ઝાંખી આપશે, જે ઝડપથી વધી રહી છે. તે રોકાણકારો અને અન્ય હિસ્સેદારો માટે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરવા અને જોડાણો રચવા માટે એક પ્લેટફોર્મ

તરીકે કાર્ય કરશે. તે સંબંધિત રોકાણ ક્ષેત્રોમાં સેગમેન્ટ મુજબ રોકાણની તકોને પ્રોત્સાહન આપશે અને પ્રકાશિત કરશે. આમ, તે પરસ્પર ફાયદાકારક રીતે વેપાર અને રોકાણ માટે વિશાળ સંભાવનાઓ પ્રદાન કરશે.

ભાગીદાર રાજ્ય

- આંધ્રપ્રદેશ, ઓડિશા, ગુજરાત, રાજસ્થાન અને તમિલનાડુ ભાગીદાર રાજ્યો તરીકે આ ઇવેન્ટમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે.

ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ચેમ્બર્સ ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રી (FICCI)

- FICCIની સ્થાપના 1927માં મહાત્મા ગાંધીની સલાહ પર કરવામાં આવી હતી. તે ભારતમાં એક બિન-સરકારી વેપાર સંગઠન અને હિમાયત જૂથ છે. તેનું મુખ્ય મથક નવી દિલ્હીમાં છે અને તેણે ભારતના 12 રાજ્યો અને વિશ્વના 8 દેશોમાં ઓફિસની સ્થાપના કરી છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) બંધારણ દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. તે દેશમાં કાયદા અને ન્યાયનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે ઉજવવામાં આવે છે.
 2. ભારતનું બંધારણ 26 નવેમ્બર 1949ના રોજ અપનાવવામાં આવ્યું હતું.
 3. આ જાહેરાત પીએમ મોદીએ મુંબઈમાં સ્ટેચ્યુ ઓફ ઈક્વાલિટીનો શિલાન્યાસ કરતી વખતે કરી હતી. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3
- 2) રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. રાષ્ટ્રીય દૂધ દિવસ (National Milk Day) દર વર્ષે 26 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.
 2. આ દિવસ ભારતની શ્વેત ક્રાંતિના પિતા ડો. વર્ગીસ કુરિયનના સન્માન માટે ઉજવવામાં આવે છે.
 3. 26 નવેમ્બરે ડૉ. કુરિયનનો જન્મદિવસ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

3) દ્વિવાર્ષિક ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયત 'દોસ્તી' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વર્ષ 2021 ત્રિપક્ષીય કોસ્ટ ગાર્ડ ક્વાયત 'દોસ્તી'નું 30મું વર્ષ છે.
2. આ ક્વાયત 20 નવેમ્બરે શરૂ થઈ હતી અને 25 નવેમ્બરે પૂરી થઈ હતી.
3. આ પાંચ દિવસીય ક્વાયત દરમિયાન, ICGS અપૂર્વ અને ICGS વજ્ર નામના ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજો, SLCGS સુરક્ષા નામના શ્રીલંકાના કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજએ ભાગ લીધો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

4) O-SMART વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 2,177 કરોડના ખર્ચે તેને ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
2. ઓ-સ્માર્ટ પ્લાનમાં સાત પેટા યોજનાઓનો સમાવેશ થાય છે.
3. O-SMART એ એક સરકારી યોજના છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

5) Noida International Airport વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ગૌતમ બુદ્ધ નગરમાં Noida International Airport (NIA) નો શિલાન્યાસ કર્યો.
2. જેવર ખાતેનું એરપોર્ટ યમુના ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (YIAPL) દ્વારા વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.
3. નોઈડા ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ 1300 હેક્ટર જમીનમાં ફેલાયેલું છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

6) મૈસુર ઘોષણા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ રાજ્યોએ 1 એપ્રિલ, 2022થી ભારતમાં પંચાયતો દ્વારા સામાન્ય લઘુત્તમ સેવા વિતરણ શરૂ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો.
2. મૈસુર ઘોષણાનો હેતુ નાગરિક કેન્દ્રિત સેવાઓને "શાસનના કેન્દ્રો" તરીકે ઓળખવાનો છે.
3. આ મેનિફેસ્ટો સેવા વિતરણના વિવિધ પાસાઓ પર મહત્વપૂર્ણ માહિતી પ્રદાન કરે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

7) કોવિડ વેરિઅન્ટ્સ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. INSACOG એ 25 ડિસેમ્બર, 2020 ના રોજ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય હેઠળ સ્થાપિત પ્લેટફોર્મ છે.
2. તેને યુનાઈટેડ કિંગડમમાં મળી આવતા વાયરસ પ્રકાર B.1.1.7નો અભ્યાસ કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું.
3. આ દેશો ભારતમાં આવતા આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રવાસીઓની 'જોખમ પર' દેશ શ્રેણીનો ભાગ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

8) હવાના સિન્ડ્રોમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 2016ના અંતમાં હવાના (ક્યુબા)માં તૈનાત યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સના કેટલાક રાજદ્વારીઓ અને તેમના સ્ટાફ દ્વારા કેટલાક સામાન્ય લક્ષણોની જાણ કરવામાં આવી હતી.
2. યુ.એસ.એ ક્યુબા પર "Sonic Attacks" કરવાનો આરોપ મૂક્યો, પરંતુ ક્યુબાએ રોગ અથવા સિન્ડ્રોમ વિશે કોઈ જાણકારી હોવાનો ઈનકાર કર્યો.
3. સંખ્યાબંધ સંસ્થાઓ હવાના સિન્ડ્રોમના કારણો પર સંશોધન કરી રહી છે, અને આ સંસ્થાઓએ અત્યાર સુધીમાં ઘણા સંભવિત પરિબલો શોધી કાઢ્યા છે.
4. આ રોગના લક્ષણોમાં ઉબકા, ગંભીર માથાનો દુખાવો, થાક, ચક્કર, ઊંઘની સમસ્યા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

9) રશિયા સાથે AK-203 સોદાને મંજૂરી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. Defence Acquisition Council (DAC) એ AK-203 રાઈફલ્સના મોટા પાયે ઉત્પાદન માટે પરવાનગી આપી છે.
 2. આ નિર્ણય રશિયાના રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદિમીર પુતિનની ભારત મુલાકાત પહેલા લેવામાં આવ્યો છે.
 3. આ ડીલ 2018 થી હોલ્ડ પર રાખવામાં આવી હતી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

10) Maritime SheEO Conference ની બીજી આવૃત્તિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. Maritime SheEO Conference ની બીજી આવૃત્તિ 25 નવેમ્બર, 2021ના રોજ યોજાશે.
 2. તેની કલ્પના Maritime SheEOના સ્થાપક સંજમ સાહી ગુપ્તા દ્વારા કરવામાં આવી છે.
 3. Maritime SheEO વિવિધતા માટે બિઝનેસ કેસ પર કેન્દ્રિત સેવાઓ પ્રદાન કરે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

11) મહિલાઓ વિરુદ્ધ હિંસા નાબૂદી માટેનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. યુનાઈટેડ નેશન્સ મહિલાઓ સામેની હિંસાને લિંગ આધારિત હિંસા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે જે શારીરિક, માનસિક અથવા જાતીય હિંસા પરિણમે છે.
 2. વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન અનુસાર, ત્રણમાંથી એક મહિલા (એટલે કે 35% મહિલાઓ) શારીરિક હિંસાનો અનુભવ કરી રહી છે.
 3. નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડ બ્યુરો અનુસાર, ભારતમાં મહિલાઓ સામેની હિંસા બળાત્કાર, દહેજ મૃત્યુ, ઘરેલુ હિંસા વગેરેના સ્વરૂપમાં પ્રચલિત છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

12) ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તેની ટ્રાન્ઝેક્શન કિંમત ડિજિટલ કરન્સીની સરખામણીમાં ઘણી મોંઘી છે.
 2. તે ક્રિપ્ટો એસેટ્સની જોગવાઈથી સંખ્યાબંધ ઓપરેશનલ અને નાણાકીય અખંડિતતાના જોખમો પણ બનાવે છે.
 3. તેઓ ઈક્રિવેટી અથવા કોમોડિટી અથવા વિનિમય દરો કરતાં વધુ અસ્થિર છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

13) સાગર શક્તિ ક્વાયત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સાગર શક્તિ ક્વાયત (Sagar Shakti Exercise) 19 થી 22 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન કચ્છ દ્વીપકલ્પ (Kutch Peninsula)ના ક્રીક સેક્ટરમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી.
 2. તે ચાર દિવસીય મેગા લશ્કરી ક્વાયત હતી.
 3. આ ક્વાયતમાં ભારતીય સેના, ભારતીય વાયુસેના, ભારતીય નૌકાદળ, ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ, ગુજરાત પોલીસ, સરહદ સુરક્ષા દળ અને મરીન પોલીસની ભાગીદારી જોવા મળી હતી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

14) વિશ્વ બાળ દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. બાળકોમાં એકતાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે 20 નવેમ્બરે વિશ્વ બાળ દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.
 2. વિશ્વ બાળ દિવસની થીમ : દરેક બાળક માટે સારું ભવિષ્ય
 3. આ દિવસ બાળકોના કલ્યાણ વિશે જાગૃતિ લાવે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

15) વિશ્વ ટેલિવિઝન દિવસની ઉજવણી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તેની શોધ થઈ ત્યારથી, ટેલિવિઝન એ મનોરંજનના સૌથી મહત્વપૂર્ણ સ્ત્રોતોમાંનું એક છે.
 2. તે લોકોને સમાન રીતે શિક્ષિત અને માહિતી આપવાનું એક મહત્વપૂર્ણ માધ્યમ પણ રહ્યું છે.
 3. યુનાઈટેડ નેશન્સ અનુસાર, ટેલિવિઝન સમકાલીન વિશ્વમાં વૈશ્વિકરણ અને સંચારનું પ્રતીક છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

16) શ્રેષ્ઠ મરીન ડિસ્ટ્રિક્ટ એવોર્ડ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પુરસ્કાર સમારોહનું આયોજન મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.
2. ઓડિશા સરકારના ફિશરીઝ ડિરેક્ટર સ્મૃતિ રંજન પ્રધાનને કેન્દ્રીય મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી પ્રધાન પુરુષોત્તમ રૂપાલા દ્વારા એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
3. ભારતમાં, ઓડિશા ચોથું સૌથી મોટું માછલીનું ઉત્પાદન કરતું રાજ્ય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

17) ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ઈન્દિરા ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર એ વાર્ષિક પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર છે.
2. તે 1968થી દર વર્ષે ઈન્દિરા ગાંધી મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવે છે.
3. વૈજ્ઞાનિક શોધોનો ઉપયોગ સ્વતંત્રતાના અવકાશને વિસ્તૃત કરવા અને માનવતાના વ્યાપક ભલા માટે થાય છે તેની ખાતરી કરવી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

18) ABU-યુનેસ્કો પીસ મીડિયા એવોર્ડ્સ 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. એશિયા પેસિફિક બ્રોડકાસ્ટિંગ યુનિયન (ABU)-UNESCO Peace Media Awards 2021 કુઆલાલંપુર, મલેશિયામાં રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.
2. આ એવોર્ડ સમારોહમાં દૂરદર્શન અને ઓલ ઈન્ડિયા રેડિયોને ઘણા એવોર્ડ મળ્યા હતા.
3. આ પુરસ્કારોએ વિશ્વ સમક્ષ ગુણવત્તાયુક્ત સામગ્રી નિર્માણ, ટીવી શો અને રેડિયો શોમાં પ્રસાર ભારતીની શ્રેષ્ઠતા દર્શાવી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

19) ભારતની પ્રથમ વર્ચ્યુઅલ સાયન્સ લેબ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 'જિજ્ઞાસા' એ CSIRની રાષ્ટ્રીય સ્તરની એક મુખ્ય પહેલ છે.
2. વૈજ્ઞાનિક સામાજિક જવાબદારીને વિસ્તૃત અને ગહન કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવી છે.
3. આ વર્ચ્યુઅલ લેબ પ્લેટફોર્મ ધોરણ 6 થી 12 ના વિદ્યાર્થીઓ માટે બનાવવામાં આવ્યું છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

20) 'શહેરી ભારતમાં હેલ્થ કેર ઇક્વિટી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. પુરુષો અને સ્ત્રીઓમાં સૌથી ગરીબ લોકોનું આયુષ્ય શહેરી વિસ્તારોમાં સૌથી ઘનિક લોકો કરતાં અનુક્રમે 9.1 વર્ષ અને 6.2 વર્ષ ઓછું છે.
2. આ અહેવાલ ભારતના શહેરોમાં આરોગ્યની નબળાઈઓ અને અસમાનતા દર્શાવે છે.
3. તે તાજેતરમાં અઝીમ પ્રેમજી યુનિવર્સિટી દ્વારા સમગ્ર ભારતમાં 17 પ્રાદેશિક NGOના સહયોગથી બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.
4. ભારતના એક તૃતીયાંશ લોકો હવે શહેરી વિસ્તારોમાં રહે છે, આ સેગમેન્ટમાં લગભગ 18% (1960માં) થી 34% (2019માં) સુધી ઝડપી વૃદ્ધિ જોવા મળી રહી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

21) ફિન્ટેક ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની સ્થાપના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ફિન્ટેક ગવર્નિંગ કાઉન્સિલની સ્થાપના ઈન્ડસ્ટ્રીઝ મિનિસ્ટર થંગમ થેન્નારસુની અધ્યક્ષતામાં કરવામાં આવી છે.
2. મુખ્ય સચિવ વી.ઈરાઈ અંબુ ગવર્નિંગ કાઉન્સિલના ઉપાધ્યક્ષ તરીકે કાર્ય કરશે.
3. પૂજા કુલકર્ણી, મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને CEO, ગાઈડન્સ તમિલનાડુ આ ગવર્નિંગ કાઉન્સિલના કન્વીનર હશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

22) પ્રાયોગિક શિક્ષણ પર ઓનલાઇન પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આદિવાસી શિક્ષણના વિકાસ માટે આ કાર્યક્રમ ખૂબ જ ઉપયોગી સાબિત થશે.
2. આ કાર્યક્રમ પસંદ કરાયેલા તમામ શિક્ષકોને વિનામૂલ્યે આપવામાં આવશે.
3. મંત્રાલય પસંદ કરેલા શિક્ષકોને “શિક્ષક નેતાઓ” તરીકે ઓળખશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

23) NEIAFMR ના વિસ્તરણની જાહેરાત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વિકાસલક્ષી પહેલ હેઠળ 30 બેઠકો ધરાવતી નવી આયુર્વેદ કોલેજ અને 60 પથારીવાળી નવી આયુર્વેદ હોસ્પિટલની સ્થાપના કરવામાં આવશે.
2. NEIAFMR એ આયુષ મંત્રાલય હેઠળની એક સ્વાયત્ત રાષ્ટ્રીય સંસ્થા છે.
3. આ પહેલ 86 પોસ્ટ માટે સીધી રોજગારીનું સર્જન કરશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

24) વિશ્વ માછીમારી દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વિશ્વ માછીમારી દિવસ (World Fisheries Day-WFD) દર વર્ષે 21 નવેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.
2. WFD નિમિત્તે ભુવનેશ્વરમાં મત્સ્યોદ્યોગ, પશુપાલન અને ડેરી મંત્રાલય દ્વારા એવોર્ડ સમારોહનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
3. બાલાસોર જિલ્લો (ઓડિશા) ને ભારતના “શ્રેષ્ઠ દરિયાઈ જિલ્લા” તરીકે પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યો છે.
4. રાજ્યોએ એકબીજાથી પ્રેરિત થવાની જરૂર છે અને દરિયાઈ ક્ષેત્રમાં વિકાસ માટે વિકલ્પો શોધવાની જરૂર છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

25) ગ્લોબલ કેમિકલ્સ એન્ડ પેટ્રોકેમિકલ્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ હબ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. FICCIની સ્થાપના 1927માં મહાત્મા ગાંધીની સલાહ પર કરવામાં આવી હતી.
2. તેણે ભારતના 12 રાજ્યો અને વિશ્વના 8 દેશોમાં ઓફિસની સ્થાપના કરી છે.
3. આંધ્રપ્રદેશ, ઓડિશા, ગુજરાત, રાજસ્થાન અને તમિલનાડુ ભાગીદાર રાજ્યો તરીકે આ ઈવેન્ટમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

26) બાળકોમાં મલ્ટી સિસ્ટમ ઈન્ફલેમેટરી સિન્ડ્રોમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. MIS-C એક એવી સ્થિતિ છે જેમાં શરીરના વિવિધ ભાગો બળતરાથી પ્રભાવિત થાય છે.
2. તે બાળકો અને કિશોરોમાં એક દુર્લભ પરંતુ ગંભીર હાયપરઈન્ફલેમેટરી સ્થિતિ છે જે સામાન્ય રીતે COVID-19 ચેપના 2-6 અઠવાડિયા પછી થાય છે.
3. MIS-C સિન્ડ્રોમ ધરાવતા યુવાનોમાં ન્યુરોલોજીકલ લક્ષણો જોવા મળે છે જે સ્ટ્રોક અથવા ગંભીર એન્સેફાલોપથી જેવા જોખમો પેદા કરે છે.
4. ન્યુરોલોજીકલ લક્ષણોમાં આભાસ, ભ્રમણા અને સંતુલન અને સંકલન સાથેની સમસ્યાઓનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની લેટેસ્ટ માહિતી અને ફ્રી મટીરિયલ્સ
તેમજ રેગ્યુલર કરંટ અફેર્સ મેળવવા માટે
નીચે આપેલા અમારા
Social Media Icon પર Click કરો.

JOIN OUR WHATSAPP GROUP
joinicerajkot.com

JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

YouTube
ICE RAJKOT

Instagram
ICE RAJKOT

Facebook
like | comment | share
ICE RAJKOT

twitter
ICE RAJKOT